

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

**Bruxelles, 13. lipnja 2024.
(OR. en)**

**2021/0424(COD)
LEX 2366**

**PE-CONS 105/1/23
REV 1**

**ENER 722
ENV 1554
CLIMA 675
IND 720
RECH 577
COMPET 1317
ECOFIN 1439
CODEC 2607**

**UREDBA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA O UNUTARNJEM TRŽIŠTU PLINA IZ
OBNOVLJIVIH IZVORA, PRIRODNOG PLINA I VODIKA, O IZMJENI UREDBI (EU)
BR.1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 I (EU) 2022/869 I ODLUKE (EU) 2017/684 TE
O STAVLJANJU IZVAN SNAGE UREDBE (EZ) BR. 715/2009 (PREINAKA)**

UREDBA (EU) 2024/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 13. lipnja 2024.

o unutarnjem tržištu plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika,
o izmjeni uredbi (EU) br.1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942
i (EU) 2022/869 i Odluke (EU) 2017/684
te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 715/2009
(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

nakon savjetovanja s Odborom regija²,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom³,

¹ SL C 323, 26.8.2022., str. 101.

² SL C 498, 30.12.2022., str. 83.

³ Stajalište Europskog parlamenta od 11. travnja 2024. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 21. svibnja 2024.

budući da:

- (1) Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća⁴ značajno je izmijenjena nekoliko puta. S obzirom na daljnje izmjene tu bi uredbu radi jasnoće trebalo preinačiti.
- (2) Unutarnje tržište prirodnog plina, koje se postupno uvodi od 1999. godine, ima za cilj pružanje stvarnog izbora svim potrošačima u Uniji, bilo da se radi o građanima ili poduzećima, novih poslovnih mogućnosti i dodatne prekogranične trgovine, radi ostvarivanja veće učinkovitosti, konkurentnih cijena i viših standarda usluga te doprinošenja sigurnosti opskrbe i održivosti.

⁴ Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (SL L 211, 14.8.2009., str. 36.).

- (3) Uredbom (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća⁵ Unija se obvezala smanjiti emisije stakleničkih plinova. Potrebno je uskladiti pravila unutarnjeg tržišta za plinovita goriva s tom uredbom. U tom kontekstu, Unija je u komunikacijama Komisije od 8. srpnja 2020. naslovljenim „Energija za klimatski neutralno gospodarstvo: strategija EU-a za integraciju energetske sustava” i „Strategija za vodik za klimatski neutralnu Europu” („Strategija EU-a za vodik”) te rezoluciji Europskog parlamenta od 10. srpnja 2020. o sveobuhvatnom europskom pristupu skladištenju energije⁶ iznijela plan kako osuvremeniti tržišta energije, uključujući u pogledu dekarbonizacije tržišta plina. Ova bi Uredba trebala pomoći Uniji da postigne cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova uz istodobno osiguravanje sigurnosti opskrbe i pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta prirodnog plina i vodika.

⁵ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

⁶ Rezolucija Europskog parlamenta od 10. srpnja 2020. o sveobuhvatnom europskom pristupu skladištenju energije (2019/2189(INI)) (SL C 371, 15.9.2021., str. 58.).

- (4) Ovom se Uredbom dopunjavaju povezani instrumenti politika i zakonodavni instrumenti Unije, posebno onima predloženima na temelju komunikacije Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljene „Europski zeleni plan”, kao što su uredbe (EU) 2023/857⁷, (EU) 2023/957⁸, (EU) 2023/1805⁹ i (EU) 2023/2405¹⁰ Europskog parlamenta i Vijeća te direktive (EU) 2023/959¹¹, (EU) 2023/1791¹² i (EU) 2023/2413¹³ Europskog parlamenta i Vijeća, čiji je cilj potaknuti dekarbonizaciju gospodarstva Unije i osigurati da se ono nastavi kretati putanjom koja vodi k ostvarenju cilja klimatski neutralne Unije do 2050., u skladu s Uredbom (EU) 2021/1119. Glavni je cilj ove Uredbe omogućiti i olakšati takvu tranziciju prema klimatskoj neutralnosti osiguravanjem povećanja tržišta vodika i učinkovitog tržišta prirodnog plina.

⁷ Uredba (EU) 2023/857 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. travnja 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2018/842 o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (SL L 111, 26.4.2023., str. 1.).

⁸ Uredba (EU) 2023/957 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2015/757 radi uključivanja djelatnosti pomorskog prometa u EU sustav trgovanja emisijama te radi praćenja, izvješćivanja i verifikacije emisija dodatnih stakleničkih plinova i emisija iz dodatnih vrsta brodova (SL L 130, 16.5.2023., str. 105.).

⁹ Uredba (EU) 2023/1805 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o upotrebi obnovljivih i niskougličnih goriva u pomorskom prometu i izmjeni Direktive 2009/16/EZ (SL L 234, 22.9.2023., str. 48.).

¹⁰ Uredba (EU) 2023/2405 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o osiguravanju jednakih uvjeta tržišnog natjecanja za održiv zračni prijevoz (ReFuelEU Aviation) (SL L, 2023/2405, 31.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj>).

¹¹ Direktiva (EU) 2023/959 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i Odluke (EU) 2015/1814 o uspostavi i funkcioniranju rezerve za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije (SL L 130, 16.5.2023., str. 134.).

¹² Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetske učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (SL L 231, 20.9.2023., str. 1.).

¹³ Direktiva (EU) 2023/2413 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 i Direktive 98/70/EZ u pogledu promicanja energije iz obnovljivih izvora te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća (EU) 2015/652 (SL L, 2023/2413, 31.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

- (5) Ovom se Uredbom nastoji olakšati ulazak plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina i vodika u energetske sustav, čime bi se omogućio odmak od fosilnog plina, te stvoriti uvjete u kojima plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin i vodik mogu biti bitan čimbenik u postizanju klimatskih ciljeva Unije do 2030. i njezine klimatske neutralnosti do 2050. Ovom Uredbom nastoji se i uspostaviti regulatorni okvir koji svim sudionicima na tržištu omogućuje i potiče ih na odmak od fosilnog plina i planiranje svojih aktivnosti kako bi se izbjegli učinci ovisnosti te se nastoji osigurati postupan i pravodoban prestanak upotrebe fosilnog plina, posebno u svim relevantnim industrijskim sektorima i za grijanje.

- (6) U strategiji EU-a za vodik vodi se računa, s obzirom na to da države članice imaju različit potencijal za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora, da otvoreno i konkurentno unutarnje tržište bez prepreka prekograničnoj trgovini ima značajne prednosti za tržišno natjecanje, cjenovnu pristupačnost i sigurnost opskrbe. Osim toga, u strategiji EU-a za vodik naglašava se i da bi formiranje likvidnog tržišta na kojem bi se vodikom trgovalo kao robom olakšalo ulazak novih proizvođača na tržište i koristilo dubljoj integraciji s ostalim nositeljima energije te da bi se stvorili održivi cjenovni signali za donošenje investicijskih i operativnih odluka. Pravila utvrđena ovom Uredbom trebala bi stoga olakšati uspostavljanje tržišta vodika, trgovine vodikom kao robom i likvidnih tržišnih čvorišta. Države članice trebale bi ukloniti sve neopravdane prepreke tome, uključujući nerazmjerne tarife na interkonekcijskim točkama. Uvažavajući svojstvene razlike trebalo bi razmotriti mogućnost da se postojeća pravila donesena za tržišta električne energije i prirodnog plina, koja su omogućila učinkovito poslovanje i trgovanje, primjenjuju i na tržište vodika. Iako se ovom Uredbom utvrđuju opća načela koja se primjenjuju na funkcioniranje tržišta vodika, pri primjeni tih načela valja uzeti u obzir fazu razvoja tog tržišta.

- (7) Potpora regijama s velikom potrošnjom ugljena i visokim emisijama ugljika da postupno prestanu upotrebljavati fosilna goriva i postupno uvedu energiju iz obnovljivih izvora ključan je element politike pravedne tranzicije. Ta se potpora mora provoditi u skladu s relevantnim pravnim okvirom, posebno Fondom za pravednu tranziciju uspostavljenim Uredbom (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴, iz kojeg je predviđeno financiranje tehnologija za energiju iz obnovljivih izvora. Komisija ima ključnu ulogu u osiguravanju takve potpore nacionalnim politikama usmjerenima na postupno smanjenje postojećih kapaciteta za vađenje ugljena i drugih krutih fosilnih goriva i proizvodnju energije iz njih. Za taj je proces potrebno izdvojiti financijska sredstva kako bi se ublažio društveni i gospodarski učinak, uključujući prekvalifikaciju radne snage u svrhu prelaska na čistu energiju u regijama u kojima dolazi do strukturnih promjena. Pri pružanju potpore regijama s velikom potrošnjom ugljena i visokim emisijama ugljika valjat će uzeti u obzir posebne ciljeve, područja primjene i kriterije svakog relevantnog programa financiranja sredstvima Unije. Iz Fonda za pravednu tranziciju predviđeno je financiranje isključivo tehnologija za energiju iz obnovljivih izvora.
- (8) Direktivom (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća¹⁵⁺ predviđena je mogućnost kombiniranog operatora sustava. Pravila koja su utvrđena u ovoj Uredbi stoga ne iziskuju promjenu organizacije nacionalnih sustava koji su sukladni s odgovarajućim odredbama te direktive.

¹⁴ Uredba (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (SL L 231, 30.6.2021., str. 1.).

¹⁵ Direktiva (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, o izmjeni Direktive (EU) 2023/1791 i stavljanju izvan snage Direktive 2009/73/EZ (SL L, ..., ELI: ...).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)), a u bilješku umetnuti broj, datum i upućivanje na SL za tu direktivu.

- (9) Potrebno je precizirati kriterije prema kojima se utvrđuju tarife za pristup mreži kako bi se osigurala njihova potpuna usklađenost s načelom nediskriminacije i potrebama unutarnjeg tržišta koje pravilno funkcionira te u potpunosti voditi računa o potrebi za cjelovitošću sustava i odražavati stvarno nastale troškove, u mjeri u kojoj takvi troškovi odgovaraju troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog mrežnog operatora te su transparentni, a istodobno uključuju primjereni povrat od ulaganja i omogućuju integriranje plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina. Pravila o tarifama za pristup mreži utvrđena u ovoj Uredbi dopunjena su dodatnim pravilima o tarifama za pristup mreži, posebno u mrežnim pravilima i smjernicama donesenima na temelju ove Uredbe, u uredbama (EU) 2022/869¹⁶ i (EU) 2024/...¹⁷⁺ Europskog parlamenta i Vijeća te u Direktivi (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸ i Direktivi (EU) 2023/1791.

¹⁶ Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L 152, 3.6.2022., str. 45.).

¹⁷ Uredba (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća od... o smanjenju emisija metana u energetska sektoru i izmjeni Uredbe (EU) 2019/942 (SL L, ..., ELI: ...).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 86/23 (2021/0423(COD)), a u bilješku umetnuti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

¹⁸ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

- (10) U pravilu je najučinkovitije financirati infrastrukturu prihodima od korisnika te infrastrukture i izbjegavati unakrsno subvencioniranje. Unakrsno subvencioniranje čak bi, kad je riječ o reguliranoj imovini, bilo nespojivo s općim načelom tarifa koje odražavaju troškove. Međutim, u iznimnim slučajevima unakrsno subvencioniranje moglo bi donijeti društvene koristi, posebno u ranim fazama razvoja mreže u kojima je prisutna niska rezerviranost kapaciteta u usporedbi s tehničkim kapacitetom i nesigurnost u pogledu ostvarivanja buduće potražnje za kapacitetom. Unakrsno subvencioniranje stoga bi moglo doprinijeti razumnim i predvidivim tarifama za korisnike mreže u početnoj fazi i smanjiti rizik ulaganja za mrežne operatore i time doprinijeti ulagačkoj klimi koja potiče ostvarivanje dekarbonizacijskih ciljeva Unije. Kao alternativu očekivanim višim mrežnim tarifama koje bi se inače morale naplaćivati početnim korisnicima mreže za vodik, operatorima mreža za vodik treba omogućiti da rasporede troškove razvoja mreže tijekom određenog vremenskog razdoblja tako da se državama članicama dopusti da budućim korisnicima omoguće plaćanje dijela početnih troškova putem međuvremenske raspodjele troškova. Za takvu međuvremensku raspodjelu troškova te njezinu metodologiju i značajke trebalo bi biti potrebno odobrenje regulatornog tijela. Države članice trebale bi moći takav mehanizam popratiti mjerama za pokrivanje financijskog rizika operatora mreža za vodik, primjerice državnim jamstvom, pod uvjetom da su te mjere u skladu s člankom 107. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Ako financiranje mreža tarifama za pristup mreži koje plaćaju korisnici mreže nije održivo, regulatorno tijelo trebalo bi moći pod određenim uvjetima dopustiti financijske prijenose između odvojenih reguliranih usluga iz mreže za prirodni plin i vodik. Troškovi povezani sa studijama izvedivosti prenamjene mreža za prirodni plin u mreže za vodik ne bi se trebali smatrati unakrsnim subvencioniranjem. Unakrsno subvencioniranje ne bi trebali financirati korisnici mreže iz drugih država članica i stoga je financiranje za unakrsno subvencioniranje primjereno prikupljati tek od izlaznih točaka do krajnjih kupaca unutar iste države članice. Osim toga, budući da je unakrsno subvencioniranje iznimka, trebalo bi se pobrinuti da je proporcionalno, transparentno, ograničenog trajanja i uspostavljeno pod regulatornim nadzorom, podložno slanju obavijesti Komisiji i Agenciji Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER) osnovanoj Uredbom (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁹.

¹⁹ Uredba (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22.).

- (11) Uporaba tržišnih mehanizama, kao što su dražbe, radi utvrđivanja tarifa treba biti usklađena s Direktivom (EU) 2024/...⁺ i Uredbom Komisije (EU) 2017/459²⁰.
- (12) Zajednički minimalni paket usluga za pristup trećih strana potreban je radi osiguravanja zajedničkog minimalnog standarda pristupa u praksi u svakom dijelu Unije, kako bi se osigurala dostatna usklađenost usluga za pristup trećih strana i omogućilo iskorištavanje prednosti koje proizlaze iz unutarnjeg tržišta prirodnog plina koje pravilno funkcionira.
- (13) Sporazumi o pristupu treće strane trebaju se temeljiti na načelima utvrđenima u ovoj Uredbi. Organiziranje ulazno-izlaznih sustava koji omogućuju slobodnu dodjelu plina na temelju stalnog kapaciteta podržano je na XXIV. europskom regulatornom forumu za plin (Madridskom forumu) održanom u listopadu 2013. Stoga bi trebalo uvesti definiciju ulazno-izlaznog sustava, što bi pomoglo u ostvarivanju ravnopravnih tržišnih uvjeta za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin priključen na razini transporta ili na razini distribucije. Određivanje tarifa za operatore distribucijskih sustava i operatore distribucijskih mreža za vodik te organiziranje dodjele kapaciteta između razine transporta i distribucije prirodnog plina i vodika trebalo bi prepustiti regulatornim tijelima na temelju načela utvrđenih u Direktivi (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

²⁰ Uredba Komisije (EU) 2017/459 od 16. ožujka 2017. o uspostavljanju mrežnih pravila za mehanizme raspodjele kapaciteta u transportnim sustavima za plin i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 984/2013 (SL L 72, 17.3.2017., str. 1.).

- (14) Pristup ulazno-izlaznom sustavu općenito bi se trebao temeljiti na stalnom kapacitetu. Od mrežnih operatora trebalo bi zahtijevati da surađuju kako bi se optimizirala ponuda stalnog kapaciteta, što pak korisnicima mreže omogućuje slobodnu dodjelu prirodnog plina koji ulazi ili izlazi na temelju stalnog kapaciteta na bilo kojoj ulaznoj ili izlaznoj točki istog ulazno-izlaznog sustava.
- (15) Države članice trebale bi moći uspostaviti potpuno ili djelomično regionalno integriranje u slučaju da su dva ili više susjednih ulazno-izlaznih sustava spojeni. Djelomično regionalno integriranje trebalo bi moći obuhvatiti različite zone uravnoteživanja kao važan korak prema integriranju rascjepkanih tržišta prirodnog plina i poboljšanju funkcioniranja unutarnjeg tržišta prirodnog plina.
- (16) Ako se integriraju regionalna regionalna tržišta, dotični operatori transportnih sustava i regulatorna tijela trebaju raditi na rješavanju pitanja s prekograničnim utjecajem kao što su strukture tarifa, režim uravnoteživanja, kapaciteti na preostalim prekograničnim točkama, planovi ulaganja i obavljanje zadaća operatora transportnih sustava i regulatornih tijela.
- (17) Uvjetovani kapacitet trebalo bi nuditi samo ako mrežni operatori nisu u mogućnosti ponuditi stalni kapacitet. Mrežni operatori trebali bi transparentno i jasno definirati uvjete za uvjetovani kapacitet na temelju operativnih ograničenja. Regulatorno tijelo trebalo bi odobriti uvjete i osigurati da je broj proizvoda uvjetovanog kapaciteta ograničen kako bi se izbjeglo fragmentiranje tržišta prirodnog plina te bi trebalo osigurati usklađenost s načelom pružanja učinkovitog pristupa treće strane.

- (18) Kako bi se dovršilo unutarnje tržište prirodnog plina, trebalo bi ostvariti dostatnu razinu prekograničnih kapaciteta spojnih plinovoda za prirodni plin i podržati integraciju tržišta.
- (19) Cilj je ove Uredbe poduprijeti proizvodnju održivog biometana u Uniji. U radnom dokumentu službi Komisije od 18. svibnja 2022. naslovljenom „Provedba akcijskog plana Repower EU: potrebe za ulaganjima, akcelerator vodika i postizanje ciljeva u pogledu biometana”, priloženom uz komunikaciju Komisije od 18. svibnja 2022. naslovljenu „Plan REPowerEU”, Komisija je predložila da se proizvodnja održivog biometana u Uniji do 2030. znatno poveća, i to do razine od 35 milijardi kubičnih metara godišnje.

- (20) Koordinirano kartiranje za uvođenje bioplina i biometana služi kao alat državama članicama za utvrđivanje koliko će biometan u razdoblju od 2021. do 2030. doprinijeti njihovim procijenjenim putanjama k ostvarenju cilja, uključujući očekivanu ukupnu bruto potrošnju konačne energije i ukupni planirani instalirani kapacitet, kako je predviđeno u njihovim integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planovima. Ako su države članice utvrdile nacionalne putanje za bioplin i biometan, trebale bi u svojim nacionalnim energetske i klimatskim planovima navesti politike i mjere za njihov razvoj, kao što su donošenje nacionalnih strategija za održivi bioplin i biometan ili utvrđivanje nacionalnih ciljnih vrijednosti za godišnju proizvodnju ili potrošnju biometana, izraženih ili u apsolutnim količinama ili u postotku količine prirodnog plina koji su potrošili kupci priključeni na mrežu za prirodni plin. Kako bi se to olakšalo, Komisija je za države članice sa znatnim potencijalom u pogledu biometana izradila analizu njihova nacionalnog potencijala, kao i prijedloge za najbolje iskorištavanje tog potencijala. Nadalje, u skladu s člankom 25. stavkom 2. točkom (b) Direktive (EU) 2018/2001 države članice mogu za ciljne vrijednosti za prometni sektor iz članka 25. stavka 1. te direktive uzeti u obzir bioplin koji se utiskuje u nacionalnu infrastrukturu za transport i distribuciju plina.

- (21) Potrebna je veća suradnja i usklađivanje operatora transportnih sustava i, prema potrebi, operatora distribucijskih sustava radi izrade mrežnih pravila za pružanje djelotvornog i transparentnog prekograničnog pristupa transportnim mrežama i upravljanje njima te radi osiguravanja usklađenog planiranja koje je dostatno okrenuto budućnosti i solidnog tehničkog razvoja sustava prirodnog plina u Uniji, uključujući stvaranje kapaciteta spojnih plinovoda, vodeći računa o okolišu. Mrežna pravila trebala bi biti u skladu s okvirnim smjernicama, koje su po prirodi neobvezujuće i koje izrađuje ACER. ACER bi trebao imati ulogu u pregledavanju nacрта mrežnih pravila na temelju činjeničnog stanja i njihove usklađenosti s okvirnim smjernicama te bi mu trebalo biti omogućeno da Komisiji preporuči njihovo donošenje. ACER bi trebao ocijeniti predložene izmjene mrežnih pravila te bi mu trebalo biti omogućeno da Komisiji preporuči njihovo donošenje. Operatori transportnih sustava trebali bi upravljati svojim mrežama u skladu s tim mrežnim pravilima.

- (22) Kako bi se osiguralo optimalno upravljanje transportnom mrežom za prirodni plin u Uniji, trebalo bi predvidjeti uspostavu Europske mreže operatora transportnih sustava za plin („ENTSO za plin”). Kako bi se osigurala pravedna zastupljenost malih, međusobno nepovezanih ili izoliranih država članica, za članstvo u ENTSO-u za plin trebali bi biti prihvatljivi ne samo operatori transportnih sustava za prirodni plin nego i operatori sustava za prirodni plin kojima je odobreno odstupanje od članka 60. Direktive (EU) 2024/...⁺ na temelju članka 86. te direktive. Pri odobravanju statuta ENTSO-a za plin Komisija može nastojati osigurati odgovarajuće razlikovanje članskih prava koja odražavaju različite statusne članova. Zadatke ENTSO-a za plin trebalo bi izvršavati u skladu s pravilima Unije o tržišnom natjecanju koja se primjenjuju na odluke ENTSO-a za plin. Zadaće ENTSO-a za plin trebale bi biti dobro definirane, a njegove bi metode rada trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost ENTSO-a za plin. ENTSO za plin i Europska mreža operatora mreža za vodik (ENNOH) prema potrebi mogu zajednički izraditi mrežna pravila o međusektorskim pitanjima. Svrha mrežnih pravila koje izradi ENTSO za plin nije zamijeniti potrebna nacionalna tehnička pravila koja se primjenjuju na pitanja koja nisu prekogranične prirode. S obzirom na to da se pristupom na regionalnoj razini može ostvariti djelotvorniji napredak, operatori transportnih sustava trebali bi uspostaviti regionalne strukture unutar cjelokupne strukture za suradnju te osigurati da su rezultati na regionalnoj razini kompatibilni s mrežnim pravilima i neobvezujućim desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini Unije. Preduvjet za suradnju unutar takvih regionalnih struktura je djelotvorno razdvajanje mrežnih djelatnosti od djelatnosti proizvodnje i opskrbe. U odsutnosti takvog razdvajanja regionalna suradnja između operatora transportnih sustava stvara rizik protutržišnog djelovanja. Države članice trebale bi promicati suradnju i pratiti djelotvornost mrežnih djelatnosti na regionalnoj razini. Suradnja na regionalnoj razini trebala bi biti spojiva s razvojem konkurentnog i učinkovitog unutarnjeg tržišta prirodnog plina i vodika.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (23) Kako bi se osigurala veća transparentnost u pogledu razvoja transportne mreže za prirodni plin u Uniji, ENTSO za plin trebao bi izraditi, objaviti i redovito ažurirati neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije za prirodni plin („plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije”) na temelju zajedničkog scenarija i međusobno povezanog modela. Plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije trebao bi se izraditi u transparentnom postupku koji uključuje smisleno javno savjetovanje i sudjelovanje neovisnih znanstvenih tijela te bi se trebao temeljiti na objektivnim i znanstvenim kriterijima. U tu svrhu Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene može dati informacije o različitim scenarijima za plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije u skladu s Uredbom (EU) 2022/869. U taj plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije trebalo bi uključiti održive transportne mreže za prirodni plin i potrebne regionalne spojne plinovode, relevantne s komercijalnoga gledišta ili s gledišta sigurnosti opskrbe. Planom razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije trebalo bi promicati načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu i integraciju energetske sustava te doprinijeti razboritom i racionalnom korištenju prirodnih resursa i dostizanju klimatskih i energetske ciljnih vrijednosti Unije.

- (24) Kako bi se unaprijedilo tržišno natjecanje putem likvidnog veleprodajnog tržišta prirodnog plina, od ključne je važnosti da se prirodnim plinom može trgovati neovisno o njegovom položaju u mreži. Jedini način da se to i učini jest dati korisnicima mreže slobodu da neovisno rezerviraju ulazni i izlazni kapacitet, čime se omogućava transport prirodnog plina kroz zone, umjesto duž ugovornih pravaca. Kako bi se osigurala mogućnost odvojenog rezerviranja kapaciteta na ulaznim i izlaznim točkama, tarife utvrđene za jednu ulaznu točku ne bi trebale biti povezane s tarifom utvrđenom za jednu izlaznu točku, nego bi trebale biti ponuđene za te točke odvojeno, te u tarifi ne bi trebalo objedinjavati ulaznu i izlaznu naknadu u jednu cijenu.
- (25) Iako se u Uredbi Komisije (EU) br. 312/2014²¹ utvrđuju pravila za uspostavljanje tehničkih pravila kojima se definira režim uravnoteživanja, i dalje je dostupno više opcija osmišljavanja za svaki režim uravnoteženja u određenom ulazno-izlaznom sustavu. Kombinacijom odabira moguće je dobiti poseban režim uravnoteživanja koji je primjenjiv u određenom ulazno-izlaznom sustavu koji trenutačno uglavnom odgovaraju državnim područjima država članica.
- (26) Korisnici mreže trebali bi biti odgovorni za uravnoteživanje svoje predaje i preuzimanja na platformama za trgovanje uspostavljenima radi olakšavanja trgovine prirodnim plinom među korisnicima mreže. Kako bi se za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin osigurao jednak pristup tržištu, zona uravnoteživanja trebala bi obuhvatiti, u mjeri u kojoj je to moguće, i razinu distribucijskog sustava. Za razmjenu prirodnog plina među računima za operativno uravnoteživanje korisnika mreže trebalo bi upotrebljavati virtualno mjesto trgovanja.

²¹ Uredba Komisije (EU) br. 312/2014 od 26. ožujka 2014. o uspostavljanju mrežnih pravila o uravnoteženju plina transportnih mreža (SL L 91, 27.3.2014., str. 15.).

- (27) Pozivanje na usklađene ugovore o transportu u kontekstu nediskriminirajućeg pristupa mreži operatora transportnih sustava ne znači da uvjeti ugovora o transportu određenog operatora sustava u nekoj od država članica moraju biti isti kao i uvjeti drugog operatora transportnog sustava u toj državi članici ili nekoj drugoj državi članici, osim ako su utvrđeni minimalni zahtjevi koje moraju ispunjavati svi ugovori o transportu.
- (28) Jednak pristup informacijama o fizičkom stanju i učinkovitosti sustava potreban je kako bi svi sudionici na tržištu mogli procijeniti cjelokupnu situaciju u pogledu potražnje i ponude te prepoznati razloge oscilacije veleprodajnih cijena. To uključuje preciznije informacije o ponudi i potražnji, kapacitetu mreže, protoku i održavanju, uravnoteživanju i raspoloživosti te korištenju skladišta. S obzirom na značaj tih informacija za funkcioniranje tržišta, potrebno je ublažiti postojeća ograničenja objavljivanja zbog povjerljivosti.
- (29) Međutim, zahtjevi o povjerljivosti poslovno osjetljivih informacija posebno su značajni kada je riječ o poslovnim podacima strateške prirode za poduzeće, ako postoji samo jedan korisnik po postrojenju za skladištenje prirodnog plina ili ako se radi o podacima u vezi s izlaznim točkama unutar sustava ili podsustava koji nisu spojeni na drugi transportni ili distribucijski sustav, već samo na jednog industrijskog krajnjeg kupca, kada bi se objavom takvih podataka otkrili povjerljivi podaci o proizvodnom procesu tog kupca.

- (30) Kako bi se ojačalo povjerenje u tržište, sudionici na tržištu trebaju biti sigurni da oni koji se bave zloupotrebom mogu biti izloženi djelotvornim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama. Nadležna tijela trebala bi biti ovlaštena za djelotvornu istragu navoda o zloupotrebi tržišta. U tom je smislu potrebno nadležnim tijelima osigurati pristup podacima koji pružaju uvid u operativne odluke opskrbljivača. Na tržištu prirodnog plina sve se te odluke priopćuju operatorima sustava u obliku rezervacija kapaciteta, nominacija i ostvarenih protoka. Operatori sustava trebali bi podatke u vezi s tim čuvati tako da određeno razdoblje budu na raspolaganju i lako dostupni nadležnim tijelima. Nadležna bi tijela osim toga trebala redovito pratiti poštuju li operatori sustava pravila.
- (31) Pristup postrojenjima za skladištenje prirodnog plina i terminalima za ukapljeni prirodni plin (UPP) u nekim je državama članicama nedostatan te je stoga potrebno poboljšati provedbu postojećih pravila u pogledu transparentnosti i ciljeva iz plana REPowerEU. Takvim poboljšanjima trebalo bi uzeti u obzir potencijal i uvođenje plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina za ta postrojenja na međunarodnom tržištu.
- (32) Nediskriminirajući i transparentni sustavi uravnoteživanja za prirodni plin kojima upravljaju operatori transportnih sustava važni su mehanizmi, posebno za nove sudionike na tržištu, koji bi mogli imati više teškoća s uravnoteživanjem svojeg cjelokupnog prodajnog portfelja od poduzeća koja već funkcioniraju unutar određenog tržišta. Stoga je potrebno utvrditi pravila kojima se osigurava da operatori transportnih sustava koriste takve mehanizme na način koji je uskladi s nediskriminirajućim, transparentnim i djelotvornim uvjetima za pristup mreži.

- (33) Regulatorna tijela trebala bi osigurati da usklađenost s ovom Uredba te mrežnim pravilima i smjernicama donesenima na temelju nje.
- (34) U smjernicama iz Priloga I. utvrđena su detaljnija pravila. Ako je potrebno, ta pravila trebala bi se s vremenom razvijati vodeći računa o razlikama nacionalnih sustava za prirodni plin i njihovu razvoju.
- (35) Pri svakom prijedlogu izmjene smjernica iz Priloga I., Komisija bi trebala osigurati prethodno savjetovanje sa svim zainteresiranim stranama na koje se odnose te smjernice, a koje predstavljaju profesionalne organizacije, te s državama članicama u okviru Madridskog foruma.
- (36) Države članice i nadležna nacionalna tijela trebalo bi obvezati da potrebne podatke na zahtjev dostave Komisiji. Zahtjev za podatke trebao bi sadržavati razloge zbog kojih su podaci potrebni za provedbu ove Uredbe. S takvim bi podacima Komisija trebala postupati kao s povjerljivim podacima.
- (37) Ova Uredba te mrežna pravila i smjernice doneseni na temelju nje ne dovode u pitanje primjenu pravila Unije o tržišnom natjecanju.
- (38) Države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice trebale bi blisko surađivati na svim pitanjima razvoja integrirane regije trgovanja prirodnim plinom i ne bi trebale poduzimati mjere kojima se ugrožava daljnja integracija tržišta prirodnog plina ili sigurnost opskrbe država članica i ugovornih stranaka.

- (39) Veća transparentnost u pogledu dopuštenog ili ciljanog prihoda operatora transportnog sustava uvjet je za energetska tranziciju i nastavak integracije tržišta prirodnog plina. Niz odluka o mrežama prirodnog plina treba se temeljiti na toj informaciji. Primjerice, prijenos imovine za transport s operatora mreže za prirodni plin na operatora mreže za vodik ili primjena mehanizma naknade među operatorima transportnih sustava trebaju biti transparentniji nego što to trenutačno jesu. Usto, za dugoročne procjene tarifnih kretanja potrebna je jasnoća i u pogledu potražnje za prirodnim plinom i u predviđanjima troškova. Transparentnošću u pogledu dopuštenih prihoda vjerojatno bi se olakšale projekcije troškova. Regulatorna tijela posebno bi trebala redovito pružati informacije o metodologiji izračuna prihoda operatora transportnih sustava, vrijednosti njihove regulirane imovine i njezinoj postupnoj amortizaciji, iznosu operativnog troška, troškovima kapitala primijenjenog na operatore transportnih sustava i primijenjenih poticaja i premija, kao i dugoročnih kretanja tarifa za transport na temelju očekivanih promjena dopuštenog ili ciljanog prihoda operatora transportnog sustava te potražnje za prirodnim plinom. Kako bi se osigurala pravilna koordinacija postupka prikupljanja i tumačenja podataka za transparentnu i ponovljivu studiju o usporedbi učinkovitosti operatora transportnih sustava, ACER bi se trebao povezati s operatorima transportnih sustava i ENTSO-om za plin.

- (40) Troškovi operatora transportnih sustava uglavnom su fiksni troškovi. Njihov model poslovanja i važeći regulatorni okviri oslanjaju se na pretpostavku dugoročnog korištenja njihovih mreža s dugim razdobljem amortizacije, od 30 do 60 godina. Stoga bi regulatorna tijela u kontekstu energetske tranzicije trebala moći predvidjeti smanjenje potražnje za prirodnim plinom kako bi pravodobno izmijenila regulatorne mehanizme i spriječila mogućnost da povrat troškova operatora transportnog sustava kroz tarife ugrozi cjenovnu pristupačnost prirodnog plina za potrošače zbog povećanja omjera fiksnih troškova u odnosu na potražnju za prirodnim plinom. Primjerice, prema potrebi mogu se izmijeniti profil amortizacije ili naknade troškova za imovinu za transport.
- (41) Transparentnost dopuštenog ili ciljanog prihoda operatora transportnog sustava trebalo bi povećati kako bi se korisnicima mreže omogućilo uspoređivanje s referentnim vrijednostima i obavljanje procjene. Transparentnost bi trebalo povećati i kako bi se olakšalo prekograničnu suradnju i uspostavljanje mehanizama naknade među operatorima transportnih sustava, kako za regionalno integriranje tako i za popuste na tarife za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin kako je utvrđeno u ovoj Uredbi.

- (42) Kako bi se iskoristile ekonomski najpovoljnije lokacije za proizvodnju plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina, korisnici mreže trebali bi uživati pogodnosti popusta na tarife na temelju kapaciteta. Takvi bi popusti mogli uključivati popust na utiskivanje iz proizvodnih postrojenja za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin, popust na tarife na ulaznim točkama i izlaznim točkama postrojenja za skladištenje prirodnog plina te popust na prekogranične tarife na interkonekcijskim točkama među državama članicama. Regulatorna tijela trebala bi moći odlučiti da u određenim okolnostima neće primjenjivati popuste na te tarife. U slučaju promjene vrijednosti popusta koji nisu prekogranični, regulatorno tijelo trebalo bi uravnotežiti interese korisnika mreže i interese mrežnih operatora uzimajući u obzir stabilne financijske okvire posebno osmišljene za postojeća ulaganja, posebno za postrojenja proizvodnje iz obnovljivih izvora. Ako je moguće, pokazatelje ili uvjete izmjene popusta trebalo bi unaprijed najaviti prije donošenja odluka o izmjeni popusta. Taj popust ne bi trebao utjecati na općenitu metodologiju utvrđivanja tarife, ali bi ga trebalo objaviti *ex post* u odnosu na relevantnu tarifu. Kako bi iskoristili popust, korisnici mreže trebali bi dostaviti tražene informacije operatoru transportnog sustava na temelju certifikata o održivosti koji je registriran u Unijinoj bazi podataka iz članka 31.a Direktive (EU) 2018/2001.
- (43) Smanjenja prihoda zbog primjene popusta trebalo bi smatrati općenitim smanjenjima prihoda, na primjer zbog smanjene prodaje kapaciteta, te bi ih trebalo pravodobno nadoknaditi kroz tarife, primjerice povećanjem određenih tarifa u skladu s općim pravilima utvrđenima u ovoj Uredbi.

- (44) Kako bi se povećala učinkovitost distribucijskih mreža za prirodni plin u Uniji i osigurala bliska suradnja s operatorima transportnih sustava i ENTSO-om za plin, kao i povećala učinkovitost distribucijskih mreža za vodik u Uniji te osigurala bliska suradnja s operatorima transportnih mreža za vodik i ENNOH-om, trebalo bi predvidjeti uspostavu europskog tijela za operatore distribucijskih sustava („tijelo EU-a za ODS-ove”). Tijelo EU-a za ODS-ove trebalo bi obuhvaćati i operatore distribucijskih sustava za prirodni plin te bi trebalo omogućiti da obuhvati i operatore distribucijskih mreža za vodik. Zadaće tijela EU-a za ODS-ove trebale bi biti jasno definirane, a njegove metode rada trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost među operatorima distribucijskih sustava Unije i distribucijskih mreža za vodik. Tijelo EU-a za ODS-ove trebalo bi moći slobodno donijeti vlastiti statut i poslovnik, uzimajući u obzir razlike između sektora prirodnog plina, vodika i električne energije. Tijelo EU-a za ODS-ove trebalo bi u pripremi i provedbi mrežnih pravila prema potrebi blisko surađivati s ENTSO-om za plin i ENNOH-om te bi trebalo raditi na pružanju smjernica o integriranju, među ostalim, distribuirane proizvodnje i o drugim područjima koja su povezana s upravljanjem distribucijskim mrežama.

- (45) Operatori distribucijskih sustava imaju važnu ulogu kad je riječ o integriranju plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina u sustav jer je primjerice otprilike pola proizvodnog kapaciteta za biometan priključeno na distribucijsku mrežu. Kako bi se olakšalo uvođenje takvog plina na veleprodajno tržište, proizvodna postrojenja priključena na distribucijsku mrežu u svim državama članicama trebala bi imati pristup virtualnom mjestu trgovanja. Usto, na temelju ove Uredbe operatori distribucijskih sustava i operatori transportnog sustava trebali bi surađivati radi omogućivanja protoka u suprotnom smjeru iz distribucijskog sustava u prijenosnu mrežu ili radi osiguravanja integriranja distribucijskog sustava jednakovrijednim alternativnim sredstvima kako bi se olakšalo tržišno integriranje plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina.
- (46) Mehanizam za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina i mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika mogu imati ključnu ulogu u postizanju ciljeva energetske politike Unije, a to su: transparentnost tržišta, dekarbonizacija, diversifikacija i sigurnost opskrbe.
- (47) Mehanizam za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina i mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika doprinose jedinstvu energetske tržišta Unije poboljšanjem transparentnosti i osiguravanjem vidljivosti potražnje za izvorima energije u svim državama članicama za relevantne dobavljače.

- (48) Agregiranje potražnje za prirodnim plinom može se povećati međunarodni kontakt s opskrbljivačima prirodnim plinom, bilo plinovodima bilo u obliku UPP-a, što je ključno za postizanje ciljeva energetske politike Unije i jedinstva njezina energetskog tržišta. Naime, mnogo tješnjom koordinacijom s državama članicama i među njima u odnosu na treće zemlje u okviru mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina te mehanizma za podupiranje razvoja tržišta vodika osiguralo bi se optimalno iskorištavanje težine koju Unija ima kao cjelina.
- (49) agregiranje potražnje za prirodnim plinom može doprinijeti ciljevima Unije u pogledu dekarbonizacije tako da se u objedinjavanje potražnje i prikupljanje ponuda uključe okolišni standardi. Uvođenje mehanizma za podupiranje razvoja tržišta vodika također može doprinijeti postizanju tih ciljeva.
- (50) Mehanizam za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina koji se uspostavlja ovom Uredbom trebao bi uključivati niz koraka, počevši od toga da bi se poduzećima za prirodni plin ili poduzećima potrošačima prirodnog plina s poslovnim nastanom u Uniji omogućilo da objedine svoju potražnju za prirodnim plinom preko pružatelja usluga s kojim je Komisija sklopila ugovor. To bi dobavljačima prirodnog plina omogućilo da daju ponude na temelju velikih, objedinjenih količina umjesto da daju mnogobrojne manje ponude kupcima koji im se obrate pojedinačno. Pružatelj usluga tada bi prikupio ponude za opskrbu i upario ih s prethodno objedinjenim količinama prirodnog plina. Pregovori i sklapanje ugovora o nabavi prirodnog plina nakon agregiranje potražnje trebali bi biti dobrovoljni.

- (51) Agregiranjem potražnje poduzećima u svim državama članicama može se osigurati ravnopravni pristup novim ili dodatnim izvorima prirodnog plina i konkurentne ugovorne uvjete za kupnju prirodnog plina iz država članica i trećih zemalja u korist krajnjih kupaca. Agregiranjem potražnje trebalo bi nastaviti podupirati i ona poduzeća koja su prethodno nabavljala prirodni plin isključivo ili pretežno od jednog opskrbljivača i to tako da im se pomogne u nabavi prirodnog plina od alternativnih opskrbljivača ili dobavljača prirodnog plina po povoljnim uvjetima. Agregiranjem potražnje mogao bi se poboljšati položaj takvih poduzeća na globalnim tržištima UPP-a.
- (52) Komisija bi trebala osigurati da pružatelji usluga organiziraju svoje zadaće kako je utvrđeno u ovoj Uredbi uzimajući u obzir ciljeve mehanizma i posebnosti prirodnog plina. Osobito, pri raspodjeli ponuda za opskrbu prirodnim plinom među poduzećima koja su objedinila potražnju, pružatelji usluga trebali bi primjenjivati metode kojima se ne bi pravila razlika između manjih i većih sudionika. Primjerice, pružatelji usluga trebali bi raspodijeliti ponude za opskrbu prirodnim plinom razmjerno količini prijavljene potražnje pojedinačnih poduzeća. To bi moglo biti relevantno ako ponuda ne pokriva u dovoljnoj mjeri potražnju za prirodnim plinom na energetsom tržištu Unije. Komisija bi u relevantnim natječajnim specifikacijama trebala navesti odgovarajuće zahtjeve koji se primjenjuju na zadaće pružatelja usluga.

- (53) Kako bi provela mehanizme uspostavljene ovom Uredbom, Komisija bi trebala ugovoriti potrebne usluge s pružateljima usluga u okviru relevantnih postupaka nabave na temelju Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća²². Kako bi se zaštitili ključni sigurnosni interesi ili sigurnost opskrbe Unije ili određene države članice, usluge bi se trebale nabavljati od pružatelja usluga s poslovnim nastanom u Uniji.

²² Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

- (54) Postupak agregiranja potražnje za prirodnim plinom trebao bi provoditi odgovarajući pružatelj usluga. Agregiranje potražnje i zajednička nabava prirodnog plina složen je proces u kojem se moraju uzeti u obzir različiti elementi koji nisu ograničeni na cijene, već uključuju i količine, točke isporuke i druge parametre. S obzirom na to koliko su usluge povezane sa agregiranjem potražnje za prirodnim plinom i mehanizmom za podupiranje razvoja tržišta vodika važne za transparentnost, diversifikaciju, dekarbonizaciju i sigurnost opskrbe Unije, osobito u slučaju pogoršanja stanja sigurnosti opskrbe, poduzećima na koja se primjenjuju Unijine mjere ograničavanja donesene u skladu s člankom 29. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) ili člankom 215. UFEU-a, ili koja su u izravnom ili neizravnom vlasništvu ili pod kontrolom bilo koje fizičke ili pravne osobe, subjekta ili tijela koji podliježu takvim Unijinim mjerama ograničavanja odnosno djeluju u njihovo ime ili prema njihovim uputama, trebalo bi onemogućiti da postanu pružatelj usluga za agregiranje potražnje za prirodnim plinom ili pružatelj usluga za mehanizam podupiranja razvoja tržišta vodika. Komisija bi u natječajnim specifikacijama trebala navesti zahtjeve koji se primjenjuju na pružatelje usluga.

- (55) Koristi od agregiranja potražnje mogu imati i industrijski potrošači koji intenzivno koriste prirodni plin u svojim proizvodnim procesima, kao što su proizvođači gnojiva, čelika, keramike ili stakla jer im se omogućuje da udruže svoju potražnju, ugovore opskrbu prirodnim plinom i UPP-om te da je strukturiraju prema svojim specifičnim potrebama. Sam postupak objedinjavanja potražnje trebao bi uključivati transparentna pravila o načinu uključivanja u taj proces te bi trebalo osigurati da bude otvoren.
- (56) Mehanizam za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina te mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika trebali bi biti dostupni poduzećima s poslovnim nastanom u Uniji i, s obzirom na blisku usklađenost s pravnom stečevinom Unije u području energetike i unutarnjim energetske tržištem, poduzećima s poslovnim nastanom u zemljama koje su ugovorne stranke Energetske zajednice, pod uvjetom da su uspostavljene potrebne mjere ili aranžmani.
- (57) Međutim, kako bi se postupno prekinule postojeće i izbjegle nove ovisnosti Unije o prirodnom plinu ili vodiku koji isporučuju poduzeća iz trećih zemalja na koje se primjenjuju Unijine mjere ograničavanja te kako bi se zaštitili ključni sigurnosni interesi, mehanizam za objedinjavanje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina te mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika ne bi trebali biti dostupni poduzećima na koja se primjenjuju Unijine mjere ograničavanja donesene na temelju članka 29. UEU-a ili članka 215. UFEU-a, niti onima koja su u izravnom ili neizravnom vlasništvu ili pod kontrolom fizičke ili pravne osobe, subjekta ili tijela koji podliježu takvim mjerama agregiranja odnosno djeluju u njihovo ime ili prema njihovim uputama. Takvim bi poduzećima stoga trebalo onemogućiti sudjelovanje u obama mehanizmima, ponajprije kao dobavljačima i kao kupcima.

- (58) Kako bi se poduzeća djelotvorno uključila u zajedničku kupnju prirodnog plina i sklapala sporazume o prirodnom plinu s dobavljačima, ona mogu osnivati konzorcije ili sklapati druge oblike suradnje u svrhu zajedničkog pregovaranja o određenim uvjetima nabave, kao što su količine, uvjeti isporuke mjesta kupnje i rokovi, u okviru ograničenja utvrđenih pravom Unije. Međutim, poduzeća koja sudjeluju u zajedničkoj nabavi trebala bi osigurati da su informacije koje se izravno ili neizravno razmjenjuju ograničene na ono što je prijeko potrebno za postizanje željenog cilja. Organizacija i provedba zajedničke nabave na temelju ove Uredbe trebala bi se obavljati u skladu s pravilima Unije o tržišnom natjecanju, posebno člancima 101. i 102. UFEU-a.
- (59) Kada se informacije stavljaju na raspolaganje Komisiji, upravljačkom odboru, koordinacijskim skupinama, stručnim skupinama ili pružateljima usluga, iznimno je važno zaštititi poslovno osjetljive informacije. Komisija bi stoga trebala primjenjivati djelotvorne instrumente za zaštitu tih informacija od svih rizika u pogledu neovlaštenog pristupa i svih kibernetičkih sigurnosnih rizika. Svi osobni podaci koji bi se mogli obrađivati u okviru mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina i mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika trebali bi se obrađivati u skladu s Uredbom (EU) 2016/679²³ i Uredbom (EU) 2018/1725²⁴ Europskog parlamenta i Vijeća.

²³ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

²⁴ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

- (60) Ničim izazvana i neopravdana ratna agresija Rusije na Ukrajinu, koja je započela u veljači 2022. i koju podupire Bjelarus, te posljedično smanjenje opskrbe prirodnim plinom koje služi kao oružje i manipuliranje tržištima namjernim poremećajima tokova prirodnog plina razotkrili su slabosti i ovisnosti u Uniji i njezinim državama članicama, s očitim potencijalom za izravne i ozbiljne posljedice za njihove osnovne sigurnosne interese i sigurnost opskrbe energijom. Istodobno, tijekom 2022. i 2023. došlo je do tek blagog porasta u pogledu alternativnih izvora opskrbe plinom s globalnog tržišta UPP-a. Znatni novi kapaciteti za ukapljivanje UPP-a početak će s radom tek tijekom 2025. Stoga je na globalnim tržištima prirodnog plina potražnja i dalje znatno veća od ponude te se očekuje da će tako i ostati još neko vrijeme, zbog čega se nastavlja izloženost Unije i njezinih država članica. U tom je kontekstu primjereno poduzeti mjere za rješavanje problema takvog nastavka izloženosti.

- (61) Mehanizam za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina važan je instrument za sustavnu diversifikaciju opskrbe prirodnim plinom i postupno prekidanje ovisnosti o ruskom prirodnom plinu u mnogim državama članicama, u skladu s komunikacijom Komisije od 8. ožujka 2022. naslovljenom „REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju” („REPowerEU”). Kako bi se zaštitili osnovni sigurnosni interesi Unije ili države članice, u interesu očuvanja sigurnosti opskrbe, te kako bi se omogućilo djelotvorno i brzo prekidanje ovisnosti o prirodnom plinu, u ponudi plina u okviru mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina do 31. prosinca 2025. ne bi smjele biti zalihe prirodnog plina koje potječu iz Ruske Federacije ili Bjelarus, odnosno zalihe UPP-a iz tamošnjih terminala za UPP. Nakon tog datuma Komisija bi trebala imati mogućnost odlučiti hoće li privremeno zabraniti zalihe prirodnog plina koje potječu iz Ruske Federacije ili Bjelarus, ili zalihe UPP-a iz terminala za UPP koji se nalaze u Ruskoj Federaciji ili Bjelarusu na razdoblje od najviše jedne godine, koje se može produljiti ako to bude opravdano, odnosno ako je to potrebno radi zaštite osnovnih sigurnosnih interesa ili sigurnosti opskrbe Unije ili države članice. Sva takva ograničenja ne bi trebala neopravdano narušavati pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina i prekogranične tokove prirodnog plina među državama članicama, ne bi trebala ugrožavati sigurnost opskrbe Unije ili države članice, trebala bi poštovati načelo energetske solidarnosti i trebala bi se postavljati u skladu s pravima i obvezama Unije ili država članica u odnosu na treće zemlje.

- (62) Komisija bi trebala poduzeti odgovarajuće raspoložive mjere kako bi osigurala da se iz mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina zaista isključe zalihe prirodnog plina ili UPP-a koji potječe iz Ruske Federacije ili Bjelarusu, odnosno zalihe UPP-a iz terminala za UPP koji se nalaze u Ruskoj Federaciji ili Bjelarusu. U tom bi pogledu Komisija trebala zatražiti od relevantnog pružatelja usluga da provede potrebne provjere. Te bi provjere mogle, primjerice, imati oblik zahtjeva opskrbljivača prirodnim plinom ili proizvođača koji sudjeluju u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina da se prilikom isporuke, ako je to tehnički izvedivo, dostave relevantni dokumenti za otpremu. Nadalje, od sudionika u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina trebalo bi tražiti da pruže jamstvo da poštuju obvezu da u ponudu i opskrbu ne stavljaju prirodni plin iz Ruske Federacije ili Bjelarusu, odnosno zalihe UPP-a iz terminala za UPP koji se nalaze u Ruskoj Federaciji ili Bjelarusu, ovisno o slučaju.
- (63) Komisiji bi trebao pomagati upravljački odbor sastavljen od predstavnika država članica i Komisije s ciljem olakšavanja koordinacije i razmjene informacija o agregiranju potražnje za prirodnim plinom. Sudjelovanje država članica trebalo bi biti dobrovoljno, a ovisi ponajprije o programu upravljačkog odbora.

- (64) Vodik je nositelj energije koji ima različita obilježja od prirodnog plina u pogledu kvalitete, načina transporta i obrazaca potražnje. I dalje postoji znatan jaz između troškova proizvodnje vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika i tržišne cijene manje održivih alternativa, što može iziskivati javnu intervenciju, odnosno pružanje poticaja sve dok elektrolizatori i druge povezane tehnologije i ulazni resursi za vodik ne budu dovoljno konkurentni.
- (65) Međutim, Unija ima vrlo velik potencijal za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika. U tom je kontekstu Komisija u ožujku 2023. pokrenula inicijativu europske banke za vodik. Europska banka za vodik nudi opis niza aktivnosti kojima Komisija olakšava stvaranje tržišta vodika u Uniji, omogućuje opskrbu od pouzdanih međunarodnih partnera te prikuplja i dijeli informacije o razvoju tržišta vodika u Uniji i financiranju projekata u području vodika. Te se aktivnosti provode u okviru relevantnih postojećih pravnih instrumenata, kao što je Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁵. Dobrovoljni instrumenti koji se u okviru europske banke za vodik primjenjuju na područje vodika, posebno mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika, trebali bi biti usmjereni na ubrzanje povećanja proizvodnje i razvoja tržišta vodika u Uniji, među ostalim povećanjem transparentnosti potražnje za vodikom, ponude, tokova i cijena vodika te preuzimanjem koordinacijske uloge, povezivanjem proizvođača i potrošača te olakšavanjem kombiniranja s postojećim financijskim instrumentima.

²⁵ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

- (66) U kontekstu aktivnosti u okviru europske banke za vodik Komisija bi trebala moći uspostaviti mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika, s naglaskom na proizvodnji u postrojenjima s poslovnim nastanom u Uniji. S obzirom na značajke vodika i tržišta vodika, taj bi mehanizam trebalo uspostaviti na ograničeno razdoblje kako bi se utvrdili najdjelotvorniji alati za utvrđivanje potražnje i ponude vodika u Uniji te istražila optimalna tržišna i infrastrukturna rješenja.
- (67) Pristup opskrbljivača i otkupljivača informacijama u kontekstu mehanizma za podupiranje razvoja tržišta vodika trebao bi biti uvjetovan suglasnošću tih poduzeća i poštovanju prava Unije o tržišnom natjecanju.
- (68) Komisija bi sama trebala moći primjenjivati mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika ili bi to trebala moći učiniti preko relevantnih pružatelja usluga. Ako Komisija odluči primjenjivati taj mehanizam preko pružatelja usluga, trebale bi se primjenjivati odredbe ove Uredbe koje se odnose na ugovore s pružateljima usluga, kriterije za odabir pružatelja usluga i zadaće pružatelja usluga.

- (69) Mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika mogao bi se sastojati od alata usmjerenih na transparentnost, vidljivost razvoja tržišta i dobrovoljnu procjenu potražnje. Taj bi se mehanizam trebao primjenjivati u okviru europske banke za vodik. Europska banka za vodik trebala bi koordinirati informacije o ponudi, potražnji, tokovima i cijenama vodika kako bi se ojačalo povjerenje u razvoj tržišta vodika i osigurala veća vidljivost potražnje za proizvođače vodika i otkupljivače vodika. U okviru mehanizma za podupiranje razvoja tržišta vodika valjalo bi uzeti u obzir zrelost i likvidnost tržišta vodika te dostupnost infrastrukture.
- (70) Ako Komisija uspostavi koordinacijsku skupinu za pitanja povezana s mehanizmom za podupiranje razvoja tržišta vodika, takva koordinacijska skupina trebala bi se namjenski baviti vodikom.

- (71) Unijina nastojanja usmjerena na postupno prekidanje postojeće i izbjegavanje nove ovisnosti o opskrbi prirodnim plinom iz Ruske Federacije i zaštitu osnovnih sigurnosnih interesa Unije i država članica trebali bi se odražavati i u kontekstu mehanizma za podupiranje razvoja tržišta vodika, među ostalim s obzirom na to da Ruska Federacija upotrebljava opskrbu energijom kao oružje, što je vidljivo iz smanjenja opskrbe prirodnim plinom i poremećaja u tokovima prirodnog plina. Komisija bi stoga trebala imati mogućnost da u okviru mehanizma za potporu razvoju tržišta vodika provedbenom odlukom odluči o ograničavanju aktivnosti u pogledu procjene ponuda za opskrbu vodikom koji potječe iz Ruske Federacije ili Bjelarusu. Takvu bi odluku trebalo donijeti samo ako je to potrebno kako bi se zaštitili osnovni sigurnosni interesi Unije i država članica te bi se ona trebala temeljiti na istim načelima koja se primjenjuju na sudjelovanje u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina, ali uz njihovu prilagodbu aktivnostima koje se provode u okviru mehanizma za podupiranje razvoja vodika na tržištu. Osobito, rokove za donošenje i prethodnu procjenu takve odluke trebalo bi prilagoditi planiranom početku rada mehanizma.

- (72) Prije isteka razdoblja primjene mehanizma za podupiranje razvoja tržišta vodika, a najkasnije 31. prosinca 2029., Komisija bi trebala podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kojem ocjenjuje uspješnost tog mehanizma, a posebno njegov doprinos razvoju tržišta vodika u Uniji. Na temelju takve procjene Komisija bi trebala moći podnijeti zakonodavni prijedlog u svrhu razvoja mehanizma za dobrovoljno agregiranje potražnje i zajedničku kupnju vodika.
- (73) Integriranje sve većih količina plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina u sustav Unije za prirodni plin promijenit će kvalitetu prirodnog plina koji se u Uniji transportira i troši. Kako bi se osigurao neometan prekogranični protok prirodnog plina, očuvala interoperabilnost tržišta i omogućilo tržišno integriranje, potrebno je povećati transparentnost u pogledu kvalitete plina i troškova upravljanja njime, osigurati usklađen pristup ulogama i odgovornostima regulatornih tijela i operatora sustava te intenzivirati prekograničnu koordinaciju. Pri osiguravanju usklađenog pristupa kvaliteti plina na prekograničnim interkonekcijskim točkama trebalo bi održati fleksibilnost država članica u pogledu primjene standarda kvalitete plina na njihovim nacionalnim plinskim tržištima.

- (74) Umješavanje vodika u sustav prirodnog plina trebalo bi biti krajnje rješenje jer je manje učinkovito u usporedbi s upotrebom vodika u čistom obliku te smanjuje vrijednost vodika. Time se ujedno utječe na rad infrastrukture za prirodni plin, na primjene kod krajnjih korisnika te na interoperabilnost prekograničnih sustava. Stoga bi trebalo dati prednost proizvodnji i upotrebi vodika u njegovu čistom obliku te njegovu transportu u namjenskom sustavu za vodik. Trebalo bi učiniti sve što je moguće kako bi se izbjegla upotreba vodika za primjene u kojima postoje energetske učinkovitije alternative. Pravo država članica da donose odluke o umješavanju vodika u njihove nacionalne sustave prirodnog plina trebalo bi očuvati. Istodobno, rizik tržišnog fragmentiranja može se izbjeći usklađenim pristupom umješavanju vodika u sustav prirodnog plina u obliku dopuštenog ograničenja na razini Unije na prekograničnim interkonekcijskim točkama između država članica, gdje bi operatori transportnog sustava morali prihvatiti prirodni plin s udjelom vodika ispod dopuštenog ograničenja. Za susjedne transportne sustave ostala bi mogućnost slobodnog dogovaranja većih ili manjih razina umješavanja vodika za prekogranične interkonekcijske točke. Pri razmatranju takvih dogovora države članice trebale bi se savjetovati s drugim državama članicama na koje će ta mjera vjerojatno utjecati na njih i uzeti u obzir stanje u tim državama članicama.

- (75) Pouzdan postupak prekogranične koordinacije i rješavanja sporova među operatorima transportnog sustava u pogledu kvalitete plina, uključujući o biometanu i mješavinama koje uključuju vodik, ključan je za olakšavanje učinkovitog transporta prirodnog plina u sustavima prirodnog plina u Uniji, a time i za dublju integraciju unutarnjeg tržišta. Pravilnom funkcioniranju otvorenog i učinkovitog unutarnjeg tržišta prirodnog plina trebali bi doprinijeti stroži zahtjevi transparentnosti parametara kvalitete plina, uključujući bruto kalorijsku vrijednost, Wobbeov indeks i sadržaj kisika te mješavine koje uključuju vodik i njihov postupni razvoj, u kombinaciji s obvezama praćenja i izvješćivanja.
- (76) Države članice trebale bi i dalje moći primjenjivati svoje izvorne specifikacije kvalitete plina ako njihova regulatorna tijela ili ACER odluče zadržati prekogranično ograničenje proizišlo iz razlika u razinama ili praksama miješanja vodika. Mogućnost zadržavanja takvog prekograničnog ograničenja posebno je važna u državama članicama sa samo jednom interkonekcijskom točkom ili u kojima količine prirodnog plina ulaze uglavnom preko jedne interkonekcijske točke. Kako bi se osigurali neometani prekogranični tokovi i očuvala cjelovitost unutarnjeg tržišta energije, dotična regulatorna tijela i ACER, ovisno o slučaju, trebali bi biti ovlašteni za periodično ponovno pokretanje zajedničkog postupka rješavanja sporova kako bi se uzeo u obzir razvoj događaja na tržištima prirodnog plina i tehnologija.

- (77) Pravila o interoperabilnosti i razmjeni podataka za sustav za prirodni plin utvrđena Uredbom Komisije (EU) 2015/703²⁶ od ključne su važnosti, posebno u pogledu sporazuma o međudržavnim spojnim plinovodima, uključujući pravila o nadzoru protoka, načela mjerenja količine i kvalitete prirodnog plina, pravila za postupak uparivanja i raspodjelu količina prirodnog plina te komunikacijske postupke u slučaju izvanrednih okolnosti; pravila koja se odnose na zajednički skup jedinica i kvalitetu plina, uključujući pravila o upravljanju ograničenjima prekogranične trgovine zbog razlika u kvaliteti plina i u praksama odorizacije, kratkoročnom i dugoročnom praćenju kvalitete plina i pružanju informacija; pravila koja se odnose na razmjenu podataka i izvješćivanje o kvaliteti plina; te pravila koja se odnose na transparentnost, komunikaciju, pružanje informacija i suradnju među relevantnim sudionicima na tržištu.
- (78) Kako bi se osiguralo optimalno upravljanje mrežom za vodik u Uniji i omogućili prekogranično trgovanje i prekogranična opskrba vodikom u Uniji, trebalo bi osnovati ENNOH. Zadatke ENNOH-a trebalo bi provoditi u skladu s pravilima Unije o tržišnom natjecanju. Zadaće ENNOH-a trebale bi biti dobro definirane, a njegove bi metode rada trebale osigurati njegovu učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost. ENTSO za plin i ENNOH prema potrebi mogu zajednički izraditi mrežna pravila o međusektorskim pitanjima.

²⁶ Uredba Komisije (EU) 2015/703 od 30. travnja 2015. o uspostavi mrežnih pravila interoperabilnosti i razmjene podataka (SL L 113, 1.5.2015., str. 13.).

- (79) Kako bi se osiguralo da sve države članice koje razvijaju transportne mreže za vodik budu zastupljene u ENNOH-u, trebale bi moći, odstupajući od općeg pravila o članstvu u ENNOH-u utvrđenog u ovoj Uredbi, odrediti operatora transportne mreže za vodik na kojeg se primjenjuje odstupanje od članka 68. Direktive (EU) 2024/...⁺ kao člana ENNOH-a, pod uvjetom da taj operator ima poslovni nastan u državi članici u kojoj nijedan drugi operator transportne mreže za vodik nije član ENNOH-a. Države članice koje još nemaju posebnog operatora transportne mreže za vodik, ali planiraju razviti transportnu mrežu za vodik u skladu s svojim integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planovima, trebale bi moći imenovati subjekt kao pridruženog partnera u okviru ENNOH-a koji će biti obaviješten o radu koji se obavlja u okviru ENNOH-a te kao takav moći prisustvovati sastancima skupština, vijeća i odbora te sudjelovati u radnim skupinama dok njihovi operatori mreža za vodik ne postanu članovi ENNOH-a. U tu svrhu države članice mogu delegirati predstavnika nacionalnog udruženja nadležnog za pitanja povezana s vodikom.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (80) Kako bi se osigurala transparentnost u vezi s razvojem mreže za vodik u Uniji, ENNOH bi trebao uspostaviti, objaviti i redovito ažurirati neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže za vodik na razini Unije („plan razvoja mreže za vodik na razini Unije”) usmjeren na potrebe tržišta vodika u nastajanju. U taj bi plan razvoja mreže za vodik na razini Unije trebalo uključiti održive transportne mreže za vodik i potrebne spojne plinovode relevantne s komercijalnoga gledišta. ENNOH bi trebao sudjelovati u razvoju analiza troškova i koristi na razni energetskog sustava – uključujući model međusobno povezanog tržišta energije i mreže koji obuhvaća infrastrukturu za prijenos električne energije te infrastrukturu za transport prirodnog plina i transport vodika, kao i skladišne sustave, sustave UPP-a i elektrolizatore –, u razvoju scenarija za desetogodišnje planove razvoja mreže i u izradi izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih nedostataka u skladu s člancima 11., 12. i 13. Uredbe (EU) 2022/869 za potrebe izrade popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa na razini Unije. U tu bi svrhu ENNOH trebao blisko surađivati s Europskom mrežom operatora prijenosnih sustava za električnu energiju („ENTSO-om za električnu energiju”) i ENTSO-om za plin radi olakšavanja integracije energetskih sustava.

- (81) Kako bi se olakšala integracija energetskeg sustava, iskoristile sinergije i poduprla cjelokupna učinkovitost sustava, ENNOH, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin trebali bi blisko surađivati na integriranom planiranju mreže na razini Unije. Ta bi suradnja trebala obuhvaćati pripremu zajedničkih scenarija za električnu energiju, vodik i prirodni plin, koordinirana izvješća o infrastrukturnim nedostacima, dosljedne metodologije za izradu izvješća o analizi troškova i koristi na razini energetskeg sustava i integrirani model u skladu s člancima 11., 12. i 13. Uredbe (EU) 2022/869. Kako bi ta suradnja bila učinkovita, ENNOH, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin trebali bi osnovati zajedničke radne skupine koje će pripremati te elemente. Tijekom prijelaznog razdoblja do 1. siječnja 2027. ENTSO za plin trebao bi izraditi plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2026. U tu bi svrhu ENTSO za plin trebao u potpunosti uključiti operatore transportnih mreža za vodik i ENNOH čim se uspostavi ENNOH. Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2026. trebao bi se sastojati od dvaju zasebnih poglavlja, jednoga za vodik i jednoga za prirodni plin. ENNOH bi trebao izraditi plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2028. u skladu s integriranim planiranjem mreže na razini Unije na temelju ove Uredbe.
- (82) Svi sudionici na tržištu imaju interes za zadaće koji obavlja ENNOH. Stoga je ključan djelatvoran postupak savjetovanja. ENNOH bi općenito trebao nastojati u svojem radu uvažiti iskustva s planiranjem, izgradnjom i puštanjem infrastrukture u rad u suradnji s ostalim relevantnim sudionicima na tržištu i njihovim udruženjima.

- (83) S obzirom na to da bi se pristupom na regionalnoj razini mogao postići djelotvorniji napredak, operatori transportnih mreža za vodik trebali bi uspostaviti regionalne strukture unutar cjelokupne strukture suradnje te osigurati da su rezultati na regionalnoj razini uskladiivi s mrežnim pravilima i planovima razvoja mreže za vodik na razini Unije. Države članice trebale bi promicati suradnju i pratiti djelotvornost mreže na regionalnoj razini.
- (84) Zahtjevi u pogledu transparentnosti potrebni su kako bi se izgradilo povjerenje sudionika na tržištu u tržišta vodika u Uniji u nastajanju. Jednak pristup informacijama o fizičkom stanju i radu sustava za vodik potreban je kako bi svi sudionici na tržištu mogli procijeniti cjelokupnu situaciju u pogledu potražnje i ponude te prepoznati razloge kretanja cijena na tržištu. Informacije bi trebalo uvijek pružati na nedvosmislen, lako dostupan način i nediskriminirajući način.
- (85) ENNOH bi trebao uspostaviti središnju internetsku platformu za objavljivanje svih podataka relevantnih za sudionike na tržištu radi dobivanja djelotvornog pristupa mreži za vodik.
- (86) Uvjeti za pristup mrežama za vodik u početnoj fazi razvoja tržišta vodika trebali bi biti takvi da se osigura učinkovit rad, nediskriminirajući pristup i transparentnost za korisnike mreže za vodik i istodobno očuva dovoljna fleksibilnost za operatore mreže za vodik. Ograničenjem najduljeg trajanja ugovora o kapacitetu trebao bi se smanjiti rizik od ugovornog zagušenja i gomilanja kapaciteta.

- (87) Ovom Uredbom trebalo bi utvrditi opće uvjete za odobravanje pristupa treće strane postrojenjima za skladištenje vodika i terminalima za vodik radi osiguravanja nediskriminirajućeg pristupa i transparentnosti za korisnike mreže za vodik.
- (88) Operatori mreža za vodik trebali bi surađivati na razvoju mrežnih pravila za potrebe pružanja transparentnog i nediskriminirajućeg prekograničnog pristupa mrežama za vodik i upravljanja tim pristupom te na osiguravanju koordiniranog razvoja mreže za vodik u Uniji, uključujući izgradnju kapaciteta spojnih plinovoda. Komisija bi trebala utvrditi prvi popis prioriteta za utvrđivanje područja koja treba uključiti u razvoj mrežnih pravila za vodik jednu godinu nakon uspostave ENNOH-a, u skladu s ovom Uredbom. Mrežna pravila trebala bi biti u skladu s okvirnim smjernicama koje razvija ACER. ACER bi trebao imati ulogu u pregledavanju nacрта mrežnih pravila na temelju činjeničnog stanja i njihove usklađenosti s okvirnim smjernicama te bi mu trebalo biti omogućeno da Komisiji preporuči njihovo donošenje. ACER bi trebao ocijeniti predložene izmjene mrežnih pravila te bi mu trebalo biti omogućeno da Komisiji preporuči njihovo donošenje. Operatori mreža za vodik trebali bi upravljati svojim mrežama za vodik u skladu s tim mrežnim pravilima.
- (89) Svrha mrežnih pravila koje izradi ENNOH nije zamijeniti potrebna nacionalna pravila za pitanja koja nisu prekogranične prirode.

- (90) Kvaliteta vodika koji se u transportira i troši u Uniji može se razlikovati ovisno o tehnologiji proizvodnje i karakteristikama transporta. Usklađen pristup na razini Unije u pogledu upravljanja kvalitetom vodika na prekograničnim međudržavnim spojnim plinovodima stoga bi trebao dovesti do prekograničnog protoka vodika i integriranja tržišta.
- (91) Ako to regulatorno tijelo smatra potrebnim, operatori transportnih mreža za vodik mogli bi postati odgovorni za upravljanje kvalitetom vodika u svojim mrežama u okviru primjenjivih standarda kvalitete vodika, čime se osigurava pouzdana i stabilna kvaliteta vodika za krajnje korisnike.
- (92) Pouzdan postupak prekogranične koordinacije i rješavanja sporova među operatorima transportnih mreža za vodik presudan je za olakšavanje transporta vodika diljem transportnih mreža za vodik u Uniji, a time i za dublju integraciju unutarnjeg tržišta. Stroži zahtjevi u pogledu transparentnosti kad je riječ o parametrima kvalitete vodika i njihovu postupnom razvoj u kombinaciji s obvezama praćenja i izvješćivanja trebali bi doprinijeti pravilnom funkcioniranju otvorenog i učinkovitog unutarnjeg tržišta vodika.

- (93) Kako bi se izmijenili elementi ove Uredbe koji nisu ključni ili kako bi se ova Uredba dopunila u pogledu takvih elemenata u određenim područjima koja su neizostavna za tržišnu integraciju, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s pružanjem smjernica kojima se utvrđuju detalji postupka koji trebaju slijediti operatori transportnih sustava ili operatori transportnih mreža za vodik, promjenom razina popusta radi ublažavanja strukturnih neravnoteža prihoda operatora transportnih sustava, utvrđivanjem definicije zemljopisnog područja na koje se odnosi pojedina regionalna struktura za suradnju, uzimajući u obzir postojeće regionalne strukture za suradnju, utvrđivanjem mrežnih pravila i smjernica za prirodni plin i vodik, izmjenom smjernica utvrđenih u prilogu i utvrđivanjem smjernica u pogledu nove infrastrukture za prirodni plin i vodik. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.²⁷ Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće trebali bi primati sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te bi njihovi stručnjaci trebali sustavno imati pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

²⁷ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (94) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u skladu s člankom 291. UFEU-a. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća²⁸.
- (95) Mrežna pravila i smjernice trebali bi se primjenjivati na ulazne točke iz trećih zemalja i izlazne točke prema trećim zemljama. Posebne okolnosti, uključujući postojeće dugoročne ugovorne aranžmane ili pravne poteškoće pri uspostavi postupka rješavanja sporova s operatorima transportnih mreža ili opskrbljivačima prirodnim plinom s poslovnim nastanom u trećim zemljama, mogu spriječiti djelotvornu primjenu u kratkoročnom razdoblju. Ako je to opravdano objektivnim razlozima, regulatorna tijela trebala bi moći Komisiji podnijeti zahtjev za odstupanje od primjene mrežnih pravila ili smjernica, ili njihovih posebnih odredaba, koji se ne mogu provesti na ulaznim točkama iz trećih zemalja i izlaznim točkama prema trećim zemljama. Takva odstupanja trebala bi biti vremenski ograničena na minimalno potrebno razdoblje kako bi se uklonile postojeće prepreke za primjenu mrežnih pravila ili smjernica.
- (96) Kako bi se osigurao učinkovit rad europskih mreža za vodik, operatori mreža za vodik trebali bi biti odgovorni za rad, održavanje i razvoj transportne mreže za vodik u bliskoj suradnji s drugim operatorima mreža za vodik, kao i s drugim operatorima sustava s kojima su njihove mreže povezane ili s kojima mogu biti povezane, među ostalim kako bi se olakšala integracija energetske sustava.

²⁸ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (97) U interesu je pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta postojanje normi koje su usklađene na razini Unije. Kad se upućivanje na takvu normu objavi u *Službenom listu Europske unije*, usklađenost s njom povlači pretpostavku o usklađenosti s odgovarajućim zahtjevima utvrđenima provedbenom mjerom donesenom na temelju ove Uredbe, s tim da treba dopustiti i druga sredstva za pružanje dokaza o takvoj usklađenosti. Komisija u skladu s člankom 10. Uredbe (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća²⁹ može zatražiti od europskih normizacijskih organizacija izradu tehničkih specifikacija, europskih normi i usklađenih normi. Jedna od glavnih uloga usklađenih normi trebala bi biti pomoć operatorima u primjeni provedbenih mjera donesenih na temelju ove Uredbe i Direktive (EU) 2024/...⁺.

²⁹ Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, o izmjeni direktiva Vijeća 89/686/EEZ i 93/15/EEZ i direktiva 94/9/EZ, 94/25/EZ, 95/16/EZ, 97/23/EZ, 98/34/EZ, 2004/22/EZ, 2007/23/EZ, 2009/23/EZ i 2009/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 87/95/EEZ i Odluke br. 1673/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 316, 14.11.2012., str. 12.).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (98) Postojeći okvir Unije za normizaciju, koji se temelji na Uredbi (EU) br. 1025/2012, automatski predstavlja okvir za izradu normi kojima se osigurava pretpostavka sukladnosti s relevantnim zahtjevima ove Uredbe ili onima utvrđenima u posebnim delegiranim ili provedbenim aktima donesenima na temelju ove Uredbe. Europske norme trebale bi biti tržišno orijentirane i odražavati javni interes i ciljeve politika koje je Komisija jasno navela u zahtjevu jednoj ili više europskih organizacija za normizaciju da u zadanom roku i na temelju konsenzusa izrade usklađene norme. Međutim, u nedostatku relevantnih upućivanja na usklađene norme ili u slučaju blokiranja postupka normizacije ili kašnjenja u uspostavi odgovarajućih usklađenih normi, Komisija bi trebala moći delegiranim ili provedbenim aktima utvrditi zajedničke specifikacije za zahtjeve ove Uredbe, pod uvjetom da pritom propisno poštuje ulogu i funkcije europskih organizacija za normizaciju. Tu bi mogućnost trebalo tumačiti kao iznimno zamjensko rješenje kojim se operatorima olakšava primjena relevantnih mjera u skladu s delegiranim ili provedbenim aktima donesenima na temelju ove Uredbe i Direktive (EU) 2024/...⁺. Ako je do kašnjenja u utvrđivanju usklađenih normi došlo uslijed tehničke složenosti dotične norme, Komisija bi to trebala uzeti u obzir prije razmatranja utvrđivanja zajedničkih specifikacija.
- (99) Kako bi se u potpunosti uvažili zahtjevi krajnjih korisnika vodika u pogledu kvalitete, u tehničkim specifikacijama i normama o kvaliteti vodika u mreži za vodik trebalo bi u obzir uzeti već postojeće norme u kojima se utvrđuju takvi zahtjevi krajnjih korisnika na primjer norma EN 17124.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (100) Operatori transportnih mreža za vodik trebali bi izgraditi dovoljno prekograničnog kapaciteta za transport vodika kako bi se zadovoljile sve gospodarski opravdane i tehničke ispunjive potrebe za takvim kapacitetom, čime se omogućuje integriranje tržišta.
- (101) S obzirom na potencijal vodika kao nositelja energije i mogućnost da će države članice trgovati vodikom s trećim zemljama, nužno je pojasniti da se obveze obavješćivanja u skladu s Odlukom (EU) 2017/684 Europskog parlamenta i Vijeća³⁰ u pogledu međuvladinih sporazuma u području energetike koji se odnose na prirodni plin primjenjuju i na međuvladine sporazume koji se odnose na vodik, uključujući spojeve vodika poput amonijaka i tekućih organskih vodika. Stoga bi tu odluku trebalo na odgovarajući način izmijeniti.

³⁰ Odluka (EU) 2017/684 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2017. kojom se uspostavlja mehanizam razmjene informacija u pogledu međuvladinih sporazuma i neobvezujućih instrumenata između država članica i trećih zemalja u području energetike te stavlja izvan snage Odluka br. 994/2012/EU (SL L 99, 12.4.2017., str. 1.).

- (102) Trebalo bi snažno poticati ulaganja u veliku novu infrastrukturu i istodobno osiguravati pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina i vodika. Kako bi se ojačao pozitivni učinak izuzetih infrastrukturnih projekata na tržišno natjecanje i sigurnost opskrbe, trebalo bi ispitati interes tržišta tijekom faze planiranja projekta i provesti pravila upravljanja zagušenjem. Ako se infrastruktura nalazi na državnom području više država članica, ACER bi trebao kao mjeru u krajnjoj nuždi obraditi zahtjev za izuzeće, kako bi se bolje uzele u obzir prekogranične posljedice izuzeća i olakšalo administrativno rješavanje tog zahtjeva. Osim toga, s obzirom na izniman rizik koji predstavlja gradnja tih novih velikih infrastrukturnih projekata za koje vrijedi izuzeće, trebala bi postojati mogućnost da se poduzećima čiji su interesi povezani s opskrbom i proizvodnjom privremeno odobre potpuna ili djelomična odstupanja od pravila razdvajanja za dotične projekte. Radi sigurnosti opskrbe, mogućnost privremenih odstupanja trebalo bi posebno primijeniti na nove plinovode u Uniji kojima se prirodni plin transportira u Uniju iz trećih zemalja. Izuzeća i odstupanja odobrena u skladu s direktivama 2003/55/EZ³¹ i 2009/73/EZ³² Europskog parlamenta i Vijeća s izmjenama trebala bi se nastaviti primjenjivati tijekom razdoblja za koje su odobrena relevantnim izuzećem ili odstupanjem.

³¹ Direktiva 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 98/30/EZ (SL L 176, 15.7.2003., str. 57.).

³² Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

- (103) Eskalacija ruske vojne agresije na Ukrajinu od veljače 2022. dovela je do smanjenja opskrbe prirodnim plinom iz te zemlje, a resursi od prodaje prirodnog plina koriste se za financiranje ruskog rata na granici Unije. Osobito, zaustavljeni su tokovi prirodnog plina plinovodima iz Rusije kroz Bjelarus kao i plinovodom Sjeverni tok 1, a opskrba prirodnim plinom kroz Ukrajinu stalno se smanjuje, što ozbiljno ugrožava sigurnost opskrbe energijom u cijeloj Uniji. Smanjenja opskrbe prirodnim plinom koja služe kao oružje i manipuliranje tržištima namjernim poremećajima tokova prirodnog plina razotkrili su slabosti i ovisnosti u Uniji i njezinim državama članicama, s očitim potencijalom za izravne i ozbiljne posljedice za njihove osnovne međunarodne sigurnosne interese. Prijašnja iskustva također su pokazala da se prirodni plin može koristiti kao oružje i da se njime mogu manipulirati tržišta energije, primjerice gomilanjem kapaciteta u infrastrukturi za prirodni plin, na štetu ključnih međunarodnih sigurnosnih interesa Unije. Kako bi se ublažio učinak takvih slučajeva, i u trenutačnom kontekstu i u budućnosti, države članice trebale bi iznimno moći poduzeti razmjerne mjere za privremeno ograničavanje bilo kojeg pojedinačnog korisnika mreže da unaprijed preda ponudu za kapacitet na ulaznim točkama i na terminalima za UPP za isporuke iz Ruske Federacije i Bjelarusa, kako bi se prema potrebi zaštitili njihovi ključni sigurnosni interesi i ključni sigurnosni interesi Unije uzimajući u obzir i potrebu da se osigura sigurnost opskrbe u Uniji. Takve privremene mjere trebale bi se moći obnoviti ako je to opravdano.

Ta bi se mogućnost trebala primjenjivati samo na Rusku Federaciju i Bjelarus kako bi se državama članicama omogućilo da odgovarajućim mjerama odgovore na svaku prijetnju svojim ključnim sigurnosnim interesima i ključnim sigurnosnim interesima Unije koja proizlazi iz dane situacije, uključujući postupnim prekidanjem njihove ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima, među ostalim pravovremenim postupanjem u skladu s ciljevima plana REPowerEU. Takva ograničenja ne bi smjela biti u suprotnosti s međunarodnim obvezama Unije ili država članica te bi trebala biti u skladu s člankom XXI. Općeg sporazuma o carinama i trgovini. Prije primjene takvih ograničenja države članice trebale bi se savjetovati s Komisijom i, u mjeri u kojoj je vjerojatno da će to ograničenje na njih utjecati, s drugim državama članicama, ugovornim strankama Energetske zajednice, ugovornim strankama Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru i Ujedinjenom Kraljevnom Velike Britanije i Sjeverne Irske te uzeti u obzir stanje u tim državama članicama i trećim zemljama, posebno u smislu sigurnosti opskrbe. Pri procjeni primjerenosti i opsega svakog predviđenog ograničenja države članice trebale bi uzeti u obzir moguće učinke svojih mjera na druge države članice i posebno poštovati načelo energetske solidarnosti, među ostalim s ciljem osiguravanja sigurnosti opskrbe.

- (104) Europski energetske sektor prolazi kroz velike promjene prelaskom na visokoučinkovito dekarbonizirano gospodarstvo koje se temelji na obnovljivim izvorima energije, uz istodobno osiguravanje sigurnosti opskrbe i konkurentnosti. Kibernetička sigurnost u podsektoru električne energije dobro napreduje s mrežnim pravilima o prekograničnom protoku električne energije, no za podsektor prirodnog plina potrebna su posebna obvezna pravila kako bi se očuvala sigurnost energetske sustava Unije.

- (105) Kao odgovor na znatna poskupljenja diljem Unije u jesen 2021. i njihove negativne učinke, u komunikaciji Komisije od 13. listopada 2021. naslovljenoj „Paket mjera za djelovanje i potporu za suočavanje s rastom cijena energije” istaknuta je važnost pravilno funkcionirajućeg unutarnjeg tržišta energije te bolje prekogranične koordinacije sigurnosti opskrbe za otpornost na buduće krize. Europsko vijeće je 20. i 21. listopada 2021. donijelo zaključke kojima je pozvalo Komisiju da žurno razmotri mjere za povećanje otpornosti energetskeg sustava Unije i unutarnjeg tržišta energije, uključujući mjere za povećanje sigurnosti opskrbe. Kao odgovor na rusku invaziju na Ukrajinu Komisija je 8. ožujka 2022. predstavila plan REPowerEU kako bi postupno ukinula ovisnost Unije o ruskim fosilnim gorivima i ubrzala tranziciju na čistu energiju. Kako bi se doprinijelo dosljednom i pravodobnom odgovoru na tu krizu i moguće nove krize na razini Unije, u ovu Uredbu i u Uredbu (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća³³ trebalo bi uvesti posebna pravila za poboljšanje suradnje i otpornosti, osobito u pogledu pravila o solidarnosti. Stoga bi Uredbu (EU) 2017/1938 trebalo na odgovarajući način izmijeniti.

³³ Uredba (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 994/2010 (SL L 280, 28.10.2017., str. 1.).

- (106) Kako su pokazale simulacije na razini Unije provedene 2017., 2021. i 2022., regionalna suradnja i mjere solidarnosti presudne su za osiguravanje otpornosti Unije u slučaju ozbiljnog narušavanja opskrbe. Mjerama solidarnosti koje se primjenjuju u izvanrednim okolnostima trebalo bi osigurati prekograničnu opskrbu kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti poput kućanstava. Države članice trebale bi donijeti potrebne mjere za provedbu odredaba o mehanizmu solidarnosti, među ostalim na način da se dotične države članice dogovore o tehničkim, pravnim i financijskim aranžmanima. Države članice trebale bi opisati pojedinosti tih aranžmana u svojim interventnim planovima. Kako bi se osigurala djelotvorna solidarnost, na države članice koje nisu dogovorile bilateralne sporazume trebala bi se primjenjivati zadana pravila iz ove Uredbe.
- (107) Iz takvih mjera solidarnosti stoga može proizići obveza države članice da isplati naknadu onima koji su pogođeni njezinim mjerama. Kako bi se osiguralo da naknada koju država članica koja je zatražila solidarnost plaća državi članici koja pruža solidarnost bude poštena i razumna, regulatorna tijela i ACER trebali bi, kao neovisna tijela, imati ovlast za reviziju iznosa zatražene i plaćene naknade te, prema potrebi, za traženje ispravka, posebno uzimajući u obzir razinu neizravnih troškova nastalih zbog pružanja solidarnosti na temelju netržišnih mjera. Novouspostavljena suradnja među neizravno povezanim državama članicama koje primjenjuju tržišne mjere u skladu s ovom Uredbom također pomaže da se smanje potencijalno veliki troškovi koji bi mogli nastati primjenom skupljih netržišnih mjera.

- (108) Pružanje dobrovoljnih doprinosa za prirodni plin primjenom tržišnih mjera neizravno povezanim državama članicama trebalo bi uvesti u Uredbu (EU) 2017/1938, posebno kako bi se izbjeglo da izravno povezane države članice moraju primjenjivati netržišne mjere ako bi druga država članica koja nije izravno povezana mogla osigurati količine prirodnog plina za solidarnost primjenom tržišnih mjera. Dobrovoljnom prirodnom tržišnih mjera i doprinosom prirodnog plina koji iz toga proizlazi ne dovode se u pitanje obveze država članica da pravodobno procijene i navedu može li se i na koji način tržišnim mjerama osigurati traženi prirodni plin. Cilj je takvog mehanizma smanjiti neizravne i ukupne troškove solidarnosti izbjegavanjem skupljih netržišnih mjera. Solidarnost među neizravno povezanim državama članicama raspoređuje se na opterećenje u više država članica i državama članicama koje nemaju terminale za UPP olakšava pristup globalnoj opskrbi UPP-om.

- (109) Pristup koji se temelji na riziku za procjenu sigurnosti opskrbe plinom i uspostava preventivnih mjera i mjera ublažavanja trebali bi uključivati scenarije u kojima se ispituje učinak smanjenja potražnje za prirodnim plinom zahvaljujući uštedi energije ili mjerama energetske učinkovitosti, među ostalim u simulacijama scenarija poremećaja u opskrbi prirodnim plinom i infrastrukturi na razini Unije u skladu s ovom Uredbom. Ispitivanjem scenarija uštede energije i energetske učinkovitosti osigurava se da su simulacija na razini Unije, kao i naknadne nacionalne i zajedničke procjene rizika i preventivne mjere, otporni na buduće promjene i usklađeni s načelom energetske učinkovitosti na prvom mjestu i ciljevima Unije u pogledu klimatske neutralnosti utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/1119 te da doprinose postupnom prekidanju ovisnosti Unije o ruskim fosilnim gorivima. Ovom se Uredbom državama članicama omogućuje i da smanje potrošnju plina zaštićenih kupaca koja nije ključna kako bi se olakšale veće uštede prirodnog plina, posebno tijekom krize.

- (110) Rizici za sigurnost opskrbe plinom uzrokovani ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu koja je opravdala izmjene Uredbe (EU) 2017/1938 uvedene Uredbom (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća³⁴ prisutni su i danas. Osim toga, trebalo bi razmotriti dodatne rizike kao što su daljnji poremećaji u kritičnoj infrastrukturi nakon sabotaze plinovoda Nord Stream u rujnu 2022. i poremećaja u plinovodu Balticconnector u listopadu 2023. te pogoršanja geopolitičkog okruženja i prijetnji u regijama opskrbe, primjerice zbog krize na Bliskom istoku. Stoga izvješće koje Komisija treba podnijeti do 28. veljače 2025. prema potrebi treba biti popraćeno zakonodavnim prijedlogom o izmjeni Uredbe (EU) 2017/1938.

³⁴ Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

- (111) Određene odredbe ove Uredbe temelje se na kriznim mjerama uvedenima Uredbom Vijeća (EU) 2022/2576³⁵ kao odgovor na agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i krizu u opskrbi prirodnim plinom koja je uslijedila. Iako se Uredba (EU) 2022/2576 bavi pitanjem neposredne i ozbiljne krize u opskrbi prirodnim plinom, među ostalim odstupanjem od postojećeg trajnog okvira, ovom se Uredbom neke krizne mjere nastoje pretvoriti u trajne značajke tržišta prirodnog plina. To se posebno odnosi na mehanizam za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina, mjere za poboljšanje korištenja terminala za UPP i skladišta prirodnog plina te dodatne mjere solidarnosti u slučaju izvanrednih okolnosti koje uključuju prirodni plin. Međutim, za provedbu tih trajnih značajki tržišta prirodnog plina potrebno je vrijeme, među ostalim zbog potrebnih postupaka javne nabave za trajni mehanizam za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina, koji neće biti zaključeni prije kraja 2024. Osim toga, očekuje se da će rizici povezani s opskrbom prirodnim plinom u Uniji trajati tijekom 2024. Stoga, kako bi se u dovoljnoj mjeri uzela u obzir pripremna faza koja se odnosi na te mjere i kako bi se izbjeglo preklapanje s mjerama uvedenima Uredbom (EU) 2022/2576, relevantne odredbe ove Uredbe trebale bi se primjenjivati tek od 1. siječnja 2025. Odredbe ove Uredbe o osnivanju i odabiru pružatelja usluga koji će obavljati zadaće u okviru mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina trebale bi se primjenjivati od datuma stupanja na snagu ove Uredbe kako bi se osiguralo da je mehanizam operativan od datuma na koji istječe Uredba (EU) 2022/2576.

³⁵ Uredba Vijeća (EU) 2022/2576 od 19. prosinca 2022. o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina (SL L 335, 29.12.2022., str. 1.).

- (112) Stoga bi Uredbu (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³⁶ i uredbe (EU) 2019/942 i (EU) 2022/869 trebalo na odgovarajući način izmijeniti.
- (113) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, to jest utvrđivanje pravednih pravila u vezi s uvjetima za pristup transportnim mrežama za prirodni plin, postrojenjima za skladištenje i terminalima za UPP i mjera u pogledu mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina i mehanizma za podupiranje razvoja tržišta vodika, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog razmjera ili učinka djelovanja on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

DONIJELI SU OVU UREDBU:

³⁶ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.).

Poglavlje I.

Predmet, područje primjene i definicije

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Ovom se Uredbom:

- (a) utvrđuju nediskriminirajuća pravila za uvjete pristupa sustavima za prirodni plin i vodik, vodeći računa o posebnim značajkama nacionalnih i regionalnih tržišta radi osiguravanja pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta prirodnog plina i vodika te radi doprinosa fleksibilnosti energetskeg sustava; i
- (b) olakšavaju nastajanje i rad transparentnih tržišta prirodnog plina i vodika koja pravilno funkcioniraju, s visokim stupnjem sigurnosti opskrbe, te osiguravaju mehanizmi za usklađivanje pravila pristupa mreži za prekograničnu razmjenu prirodnog plina i vodika.

Ciljevi iz prvog stavka obuhvaćaju:

- (a) postavljanje usklađenih načela za tarife ili metodologije na temelju kojih se tarife izračunavaju, za pristup mreži za prirodni plin, isključujući postrojenja za skladištenje prirodnog plina,
- (b) uspostavljanje usluga za pristup trećih strana i usklađenih načela za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjem,
- (c) utvrđivanje zahtjeva u pogledu transparentnosti, pravila uravnoteživanja i naknada za neravnotežu te olakšavanje trgovanja kapacitetima.

Ova se Uredba, uz izuzetak svog članka 34. stavka 5., primjenjuje samo na postrojenja za skladištenje vodika i postrojenja za skladištenje prirodnog plina iz članka 33. stavka 3. ili 4. odnosno članka 37. Direktive (EU) 2024/...⁺.

Države članice mogu uspostaviti subjekt ili tijelo koje je osnovano u skladu s Direktivom (EU) 2024/...⁺ za potrebe izvršavanja jedne ili više funkcija koje se obično dodjeljuju operatoru transportnog sustava ili operatoru transportne mreže za vodik i koje podliježe zahtjevima ove Uredbe. Taj subjekt ili tijelo podliježe certificiranju u skladu s člankom 14. ove Uredbe i imenovanju na temelju članka 71. Direktive (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Članak 2.

Definicije

1. Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „regulirana imovina” znači mrežna imovina operatora transportnog sustava, operatora distribucijskog sustava, operatora transportne mreže za vodik i operatora distribucijske mreže za vodik upotrijebljena za pružanje reguliranih mrežnih usluga koje se uračunavaju pri izračunu prihoda od usluga povezanih s mrežom;
2. ‘transport’ znači transport kako je definiran u članku 2. točki 17. Direktive (EU) 2024/...⁺;
3. „ugovor o transportu” znači ugovor koji je operator transportnog sustava ili operator mreže za vodik sklopio s korisnikom mreže radi izvršavanja usluga transporta prirodnog plina ili vodika;
4. „kapacitet” znači maksimalni protok, izražen u normalnim kubičnim metrima po jedinici vremena ili energetske jedinici po jedinici vremena, na koji korisnik mreže ima pravo u skladu s odredbama ugovora o transportu;
5. „neiskorišteni kapacitet” znači stalni kapacitet koji je korisnik mreže stekao na temelju ugovora o transportu, ali koji taj korisnik nije nominirao u roku koji je predviđen ugovorom;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

6. „upravljanje zagušenjem” znači upravljanje portfeljem kapaciteta operatora transportnog sustava radi optimalnog i maksimalnog korištenja tehničkog kapaciteta i pravovremenog otkrivanja budućih točaka zagušenja i zasićenja;
7. „sekundarno tržište” znači tržište na kojem se kapacitetima trguje drukčije od primarnog tržišta;
8. „nominacija” znači čin pri kojem korisnik mreže izvješćuje operatora transportnog sustava o stvarnom protoku koji korisnik mreže želi utisnuti u sustav ili povući iz njega, prije tog utiskivanja ili povlačenja;
9. „renominacija” znači izvješćivanje o ispravljenoj nominaciji koja slijedi nominaciju;
10. „cjelovitost sustava” znači svaka situacija u kojoj tlak i kvaliteta prirodnog plina ili vodika ostaju unutar minimalnih i maksimalnih granica, tako da je transport prirodnog plina ili vodika zajamčen s tehničkog gledišta;
11. „razdoblje uravnoteživanja” znači razdoblje unutar kojeg svaki korisnik mreže treba nadoknaditi povlačenje određene količine prirodnog plina ili vodika, izraženo u energetske jedinice, tako da utisne istu količinu prirodnog plina ili vodika u skladu s mrežnim pravilima;
12. „korisnik mreže” znači korisnik mreže kako je definiran u članku 2. točki 60. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

13. „prekidive usluge” znači usluge koje operator transportnog sustava ili, ako je primjenjivo, operator distribucijskog sustava, ili operator mreže za vodik nudi u vezi s prekidivim kapacitetom;
14. „prekidivi kapacitet” znači kapacitet transporta prirodnog plina ili vodika koji operator transportnog sustava ili, ako je primjenjivo, operator distribucijskog sustava, ili operator mreže za vodik može prekinuti u skladu s uvjetima koji su predviđeni ugovorom o transportu;
15. „dugoročne usluge” znači usluge koje operator transportnog sustava ili, ako je primjenjivo, operator distribucijskog sustava, ili operator mreže za vodik pruža jednu godinu ili dulje;
16. „kratkoročne usluge” znači usluge koje operator transportnog sustava ili, ako je primjenjivo, operator distribucijskog sustava, ili operator mreže za vodik pruža u razdoblju kraćem od jedne godine;
17. „stalni kapacitet” znači kapacitet transporta i distribucije prirodnog plina i vodika za koji operator transportnog ili distribucijskog sustava ili, ako je primjenjivo, operator distribucijskog sustava, ili operator mreže za vodik jamči da je neprekidiv u skladu s ugovorom;
18. „stalne usluge” znači usluge koje operator transportnog sustava ili, ako je primjenjivo, operator distribucijskog sustava, ili operator mreže za vodik pruža u vezi sa stalnim kapacitetom;

19. „tehnički kapacitet” znači maksimalni stalni kapacitet koji može biti ponuđen korisnicima mreže, vodeći računa o cjelovitosti sustava i operativnim zahtjevima transportnog sustava ili, ako je primjenjivo, operator distribucijskog sustava, ili operator mreže za vodik;
20. „ugovoreni kapacitet” znači kapacitet koji je dodijeljen određenom korisniku mreže na temelju ugovora o transportu;
21. „raspoloživi kapacitet” znači dio tehničkog kapaciteta koji nije dodijeljen i koji je još na raspolaganju sustavu u određenom trenutku;
22. „ugovorno zagušenje” znači situacija u kojoj razina potražnje za stalnim kapacitetom premašuje tehnički kapacitet;
23. „primarno tržište” znači tržište kapaciteta kojima operator transportnog sustava ili, ako je primjenjivo, operator distribucijskog sustava, ili operator transportne mreže za vodik trguje izravno;
24. „fizičko zagušenje” znači situacija u kojoj razina potražnje za stvarnim isporukama premašuje tehnički kapacitet u određenom trenutku;
25. „kapacitet terminala za UPP” znači kapacitet određenog terminala za UPP za ukapljivanje prirodnog plina ili za prihvata, iskrcaj, pomoćne usluge, privremeno skladištenje i ponovno uplinjavanje ukapljenog prirodnog plina;
26. „radni volumen” znači obujam prirodnog plina ili vodika koji korisnik postrojenja za skladištenje ima pravo upotrebljavati za skladištenje prirodnog plina ili vodika;

27. „kapacitet povlačenja” znači brzina kojom korisnik postrojenja za skladištenje ima pravo povući prirodni plin ili vodik iz postrojenja za skladištenje prirodnog plina ili postrojenja za skladištenje vodika;
28. „kapacitet utiskivanja” znači brzina kojom korisnik postrojenja za skladištenje ima pravo utisnuti prirodni plin ili vodik u postrojenje za skladištenje prirodnog plina ili postrojenje za skladištenje vodika;
29. „skladišni kapacitet” znači kombinacija radnog volumena, kapaciteta utiskivanja i kapaciteta povlačenja;
30. „ulazno-izlazni sustav” znači ulazno-izlazni sustav kako je definiran u članku 2. točki 57. Direktive (EU) 2024/...⁺;
31. „zona uravnoteženja” znači zona uravnoteženja kako je definirana u članku 2. točki 58. Direktive (EU) 2024/...⁺;
32. „virtualno mjesto trgovanja” znači virtualno mjesto trgovanja kako je definirano u članku 2. točki 59. Direktive (EU) 2024/...⁺;
33. „ulazna točka” znači ulazna točka kako je definirana u članku 2. točki 61. Direktive (EU) 2024/...⁺;
34. „izlazna točka” znači izlazna točka kako je definirana u članku 2. točki 62. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

35. „uvjetovani kapacitet” znači stalni kapacitet za koji su nužni transparentni i unaprijed definirani uvjeti za pružanje pristupa od i do virtualnog mjesta trgovanja ili ograničenu dodjeljivost;
36. „dodjeljivost” znači diskrecijska kombinacija bilo kojeg ulaznog kapaciteta s bilo kojim izlaznim kapacitetom ili obrnuto;
37. „dopušteni prihod” znači zbroj prihoda od transportnih usluga i prihoda od netransportnih usluga za usluge koje je operator transportnog sustava pružio u određenom razdoblju unutar zadanog regulatornog razdoblja, koji operator transportnog sustava ima pravo uprihoditi na temelju režima bez gornje granice cijene i koji se određuje u skladu s člankom 78. stavkom 7. točkom (a) Direktive (EU) 2024/...⁺;
38. „ciljani prihod” znači zbroj očekivanog prihoda od transportnih usluga izračunan u skladu s načelima utvrđenima u članku 17. stavku 1. i očekivanog prihoda od netransportnih usluga za usluge koje je operator transportnog sustava pružio u određenom razdoblju unutar zadanog regulatornog razdoblja na temelju režima s gornjom granicom cijene;
39. „nova infrastruktura” znači infrastruktura koja nije dovršena do 4. kolovoza 2003.;
40. „prirodni plin” znači prirodni plin kako je definiran u članku 2. točki 1. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

41. „plin iz obnovljivih izvora” znači plin iz obnovljivih izvora kako je definiran u članku 2. točki 2. Direktive (EU) 2024/...⁺;
42. „sustav za prirodni plin” znači sustav za prirodni plin kako je definiran u članku 2. točki 3. Direktive (EU) 2024/...⁺;
43. „sustav za vodik” znači sustav za vodik kako je definiran u članku 2. točki 4. Direktive (EU) 2024/...⁺;
44. „postrojenje za skladištenje vodika” znači postrojenje za skladištenje vodika kako je definirano u članku 2. točki 5. Direktive (EU) 2024/...⁺;
45. „operator skladišta vodika” znači operator skladišta vodika kako je definiran u članku 2. točki 6. Direktive (EU) 2024/...⁺;
46. „terminal za vodik” znači terminal za vodik kako je definiran u članku 2. točki 8. Direktive o plinu (EU) 2024/...⁺;
47. „operator terminala za vodik” znači operator terminala za vodik kako je definiran u članku 2. točki 9. Direktive (EU) 2024/...⁺;
48. „kvaliteta vodika” znači kvaliteta vodika kako je definirana u članku 2. točki 10. Direktive (EU) 2024/...⁺;
49. „niskouglični vodik” znači niskouglični vodik kako je definiran u članku 2. točki 11. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

50. „niskougljični plin” znači niskougljični plin kako je definiran u članku 2. točki 12. Direktive (EU) 2024/...⁺;
51. „operator transportnog sustava” znači operator transportnog sustava kako je definiran u članku 2. točki 18. Direktive (EU) 2024/...⁺;
52. „mreža proizvodnih plinovoda” znači mreža proizvodnih plinovoda kako je definirana u članku 2. točki 16. Direktive (EU) 2024/...⁺;
53. „distribucija” znači distribucija kako je definirana u članku 2. točki 19. Direktive (EU) 2024/...⁺;
54. „operator distribucijskog sustava” znači operator distribucijskog sustava kako je definiran u članku 2. točki 20. Direktive (EU) 2024/...⁺;
55. „mreža za vodik” znači mreža za vodik kako je definirana u članku 2. točki 21. Direktive (EU) 2024/...⁺;
56. „transport vodika” znači transport vodika kako je definiran u članku 2. točki 22. Direktive (EU) 2024/...⁺;
57. „transportna mreža za vodik” znači transportna mreža za vodik kako je definirana u članku 2. točki 23. Direktive (EU) 2024/...⁺;
58. „distribucijska mreža za vodik” znači distribucijska mreža za vodik kako je definirana u članku 2. točki 24. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

59. „operator mreže za vodik” znači operator mreže za vodik kako je definiran u članku 2. točki 25. Direktive (EU) 2024/...⁺;
60. „operator transportne mreže za vodik” znači operator transportne mreže za vodik kako je definiran u članku 2. točki 26. Direktive (EU) 2024/...⁺;
61. „operator distribucijske mreže za vodik” znači operator distribucijske mreže za vodik kako je definiran u članku 2. točki 27. Direktive (EU) 2024/...⁺;
62. „opskrba” znači opskrba kako je definirana u članku 2. točki 28. Direktive (EU) 2024/...⁺;
63. „postrojenje za skladištenje prirodnog plina” znači postrojenje za skladištenje prirodnog plina kako je definirano u članku 2. točki 31. Direktive (EU) 2024/...⁺;
64. „operator sustava skladišta prirodnog plina” znači operator sustava skladišta prirodnog plina kako je definiran u članku 2. točki 32. Direktive (EU) 2024/...⁺;
65. „terminal za UPP” znači terminal za UPP kako je definiran u članku 2. točki 33. Direktive (EU) 2024/...⁺;
66. „operator terminala za UPP” znači operator terminala za UPP kako je definiran u članku 2. točki 34. Direktive (EU) 2024/...⁺;
67. „sustav” znači sustav kako je definiran u članku 2. točki 35. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

68. „pomoćne usluge” znači pomoćne usluge kako su definirane u članku 2. točki 36. Direktive (EU) 2024/...⁺;
69. „međudržavni spojni plinovod” znači međudržavni spojni plinovod kako je definiran u članku 2. točki 39. Direktive (EU) 2024/...⁺;
70. „međudržavni spojni plinovod za vodik” znači međudržavni spojni plinovod za vodik kako je definiran u članku 2. točki 40. Direktive (EU) 2024/...⁺;
71. „korisnik sustava” znači korisnik sustava kako je definiran u članku 2. točki 46. Direktive (EU) 2024/...⁺;
72. „kupac” znači kupac kako je definiran u članku 2. točki 47. Direktive (EU) 2024/...⁺;
73. „krajnji kupac” znači krajnji kupac kako je definiran u članku 2. točki 50. Direktive (EU) 2024/...⁺;
74. „veleprodajni kupac” znači veleprodajni kupac kako je definiran u članku 2. točki 51. Direktive (EU) 2024/...⁺;
75. „kontrola” znači kontrola kako je definirana u članku 2. točki 55. Direktive (EU) 2024/...⁺;
76. „dugoročni ugovor” znači dugoročni ugovor kako je definiran u članku 2. točki 56. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

77. „interkonekcijska točka” znači interkonekcijska točka kako je definirana u članku 2. točki 63. Direktive (EU) 2024/...⁺;
78. „virtualna interkonekcijska točka” znači virtualna interkonekcijska točka kako je definirana u članku 2. točki 64. Direktive (EU) 2024/...⁺;
79. „sudionik na tržištu” znači sudionik na tržištu kako je definiran u članku 2. točki 65. Direktive (EU) 2024/...⁺;
80. „interoperabilnost” znači interoperabilnost kako je definirana u članku 2. točki 71. Direktive (EU) 2024/...⁺;
81. „energetska učinkovitost na prvom mjestu” znači energetska učinkovitost na prvom mjestu kako je definirana u članku 2. točki 18. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća³⁷;
82. „prenamjena” znači prenamjena kako je definirana u članku 2. točki 18. Uredbe (EU) 2022/869;
83. „vertikalno integrirano poduzeća” znači vertikalno integrirano poduzeće kako je definirano u članku 2. točki 43. Direktive (EU) 2024/...⁺.
2. Definicije iz stavka 1. točaka od 4. do 24. koje se odnose na transport analogijom se primjenjuju na postrojenja za skladištenje i terminale za UPP.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

³⁷ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetsom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

Poglavlje II.

Opća pravila primjenjiva na sustave za prirodni plin i sustave za vodik

ODJELJAK 1.

OPĆA PRAVILA O ORGANIZACIJI TRŽIŠTA I PRISTUPU INFRASTRUKTURI

Članak 3.

Opća načela

Države članice, regulatorna tijela imenovana na temelju članka 76. Direktive (EU) 2024/...⁺ („regulatorna tijela“), operatori sustava za prirodni plin ili sustava za vodik te delegirani operatori kao što su upravitelji tržišnog područja ili operatori platformi za rezerviranje osiguravaju da se na tržištima prirodnog plina i vodika djeluje u skladu sa sljedećim načelima:

- (a) cijene prirodnog plina i vodika formiraju se na temelju ponude i potražnje;
- (b) operatori transportnih sustava i operatori distribucijskih sustava te operatori transportnih mreža za vodik i operatori distribucijskih mreža za vodik međusobno surađuju kako bi korisnicima mreže omogućili slobodu neovisnog rezerviranja ulaznog i izlaznog kapaciteta; prirodni plin i, od 2033., vodik transportiraju se preko ulazno-izlaznog sustava a ne preko ugovornih trasa;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (c) tarife koje se naplaćuju na ulaznim i izlaznim točkama u sustavu za prirodni plin i sustavu za vodik strukturiraju se tako da doprinose integriranju tržišta, povećavaju sigurnost opskrbe i potiču izgradnju spojnih plinovoda među mrežama za prirodni plin i mrežama za vodik;
- (d) poduzeća koja posluju na istom ulazno-izlaznom sustavu razmjenjuju količine prirodnog plina i, od 2033., vodika na virtualnom mjestu trgovanja; proizvođači plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina imaju jednak pristup virtualnom mjestu trgovanja, neovisno o tome jesu li priključeni na distribucijski sustav ili transportni sustav; prirodni plin i, od 2033., vodik mogu se fizički zamijeniti na ulaznim točkama iz trećih zemalja ili izlaznim točkama prema trećima zemljama;
- (e) korisnici mreže odgovorni su za uravnoteženje svojih portfelja uravnoteženja kako bi operatori transportnog sustava i operatori transportnih mreža za vodik trebali poduzimati što manje radnji uravnoteženja;
- (f) radnje uravnoteženja provode se na temelju standardiziranih proizvoda u skladu s mrežnim pravilima o uravnoteženju utvrđenim na temelju ove Uredbe i obavljaju se putem platformi za trgovanje ili upotrebom usluga uravnoteženja u skladu s tim mrežnim pravilima;
- (g) tržišnim pravilima izbjegavaju se aktivnosti koje dovode do sprječavanja formiranja cijena na temelju ponude i potražnje za prirodnim plinom i vodikom;
- (h) pravila na tržištu prirodnog plina i vodika osiguravaju energetski učinkovit pristup usmjeren na potrošače;

- (i) tržišnim pravilima potiče se uspostavljanje i funkcioniranje likvidnog trgovanja prirodnim plinom i vodikom, čime se potiče formiranje cijena i transparentnost cijena;
- (j) tržišnim pravilima omogućuje se dekarbonizacija sustava za prirodni plin i sustava za vodik, među ostalim omogućivanjem integracije na tržištima prirodnog plina i vodika iz obnovljivih izvora energije te pružanjem poticaja za štednju energije i energetske učinkovitost, smanjenje potražnje, fleksibilnost potražnje i integraciju energetskog sustava te olakšavanje postizanja klimatskih i energetskih ciljeva Unije;
- (k) tržišnim pravilima postižu se primjereni poticaji za ulaganja, osobito dugoročna ulaganja u dekarbonizirani i održivi sustav za prirodni plin i sustav za vodik, skladištenje energije, energetske učinkovitost, smanjenje potražnje i upravljanje potražnjom za zadovoljavanje potreba tržišta i potreba integracije sustava, te se olakšava pošteno tržišno natjecanje i sigurnost opskrbe i istodobno provodi načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu dok se izbjegavaju poticaji za ulaganja koja dovode do izgubljene imovine;
- (l) pravila o planiranju mreže usmjerena su, prema potrebi, na uporabu vodika u sektorima koje je teško dekarbonizirati, uzimajući u obzir potencijal za smanjenje emisija stakleničkih plinova, njima se potiču mjere za smanjenje potražnje za fosilnim plinom i doprinosi razboritom i racionalnom korištenju prirodnih resursa i postizanju klimatskih i energetskih ciljeva Unije;
- (m) ako postoje, uklanjaju se prepreke prekograničnom protoku prirodnog plina i vodika između ulazno-izlaznih sustava;
- (n) tržišnim pravilima potiče se regionalna suradnja i integriranje.

Članak 4.

Povećanje količine plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina u regijama s velikom potrošnjom ugljena i visokim emisijama ugljika

Komisija podupire i potiče ulazak plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina, posebno vodika i biometana, u energetske sustav Unije, posebno u regijama s velikom potrošnjom ugljena i visokim emisijama ugljika, s ciljem povećanja udjela plina iz obnovljivih izvora, posebno u industrijskim procesima, centraliziranom grijanju i skladištenju energije, a time i ubrzanja postupnog ukidanja krutih fosilnih goriva u industrijskom sektoru i sektoru centraliziranog grijanja. Komisija također podupire pretvorbu fosilnih goriva u obnovljivi i niskougljični vodik i biometan, kao i stvaranje radne snage spremne za vodik.

Članak 5.

Razdvajanje regulirane imovine

1. Ako operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava ili operator mreže za vodik pruža regulirane usluge za prirodni plin, vodik ili električnu energiju, mora zadovoljiti zahtjev u pogledu razdvajanja računa kako je navedeno u članku 75. Direktive (EU) 2024/...⁺ i članku 56. Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća³⁸ te mora imati odvojenu reguliranu imovinu za prirodni plin, vodik ili električnu energiju. Tom odvojenom reguliranom imovinom osigurava se:
 - (a) da se prihod ostvaren pružanjem posebnih reguliranih usluga može upotrebljavati samo za nadoknađivanje troška kapitala i operativnog troška koji se odnose na imovinu uključenu u reguliranu imovinu upotrijebljenu za pružanje reguliranih usluga;
 - (b) da se vrijednost imovine, ako je imovina prenesena na drugu reguliranu imovinu, utvrđuje podložno reviziji i odobrenju regulatornog tijela i na način da ne dolazi do unakrsnog subvencioniranja.
2. Država članica ne smije dopustiti financijske transfere među reguliranim uslugama koje su odvojene u smislu stavka 1.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

³⁸ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

3. Države članice operatorima mreža za vodik mogu dopustiti da povrat troškova protegnu putem tarifa za pristup mreži za vodik kako bi se osiguralo da budući korisnici na odgovarajući način doprinesu početnim troškovima razvoja mreže za vodik. Takva međuvremenska raspodjela troškova i njezina metodologija podliježu odobrenju regulatornog tijela. Države članice mogu uvesti mjere, kao što je državno jamstvo, za pokrivanje financijskog rizika operatora mreža za vodik povezanog s početnim jazom u povratu troškova koji proizlazi iz primjene međuvremenske raspodjele troškova, pod uvjetom da su takve mjere u skladu s člankom 107. UFEU-a.
4. Odstupajući od stavka 2., država članica može dopustiti financijske transfere između reguliranih usluga koje su odvojene u smislu stavka 1., pod uvjetom da je regulatorno tijelo utvrdilo da financiranje mreža tarifama za pristup mreži koje plaćaju samo njezini korisnici mreže nije održivo. Regulatorno tijelo u svojoj procjeni uzima u obzir, među ostalim, vrijednost projiciranog financijskih transfera, posljedično unakrsno subvencioniranje među korisnicima odgovarajućih mreža i troškovnu učinkovitost tih financijskih transfera.

Na financijski transfer u smislu ovog stavka primjenjuju se sljedeći uvjeti:

- (a) sav prihod potreban za financijski transfer prikuplja se kao namjenska pristojba;
- (b) namjenska pristojba prikuplja se samo od izlaznih točaka do krajnjih kupaca unutar iste države članice iz koje je korisnik financijskog transfera;

- (c) regulatorno tijelo odobrava namjensku pristojbu i financijski transfer ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje prije njihova stupanja na snagu;
- (d) odobrena namjenska pristojba i financijski transfer te metodologije, ako su metodologije odobrene, objavljuju se najkasnije trideset dana prije datuma njihove provedbe;
- (e) država članica obavijestila je Komisiju i ACER da su dopustili financijske transfere.

5. Regulatorno tijelo može odobriti financijski transfer i namjensku pristojbu iz stavka 4. pod uvjetom:

- (a) da se tarife za pristup mreži naplaćuju korisnicima regulirane imovine na koju se upućuje financijski transfer;
- (b) da zbroj financijskih transfera i prihoda od usluga naplaćen putem tarifa za pristup mreži nije veći od dopuštenog ili ciljanog prihoda;
- (c) da je financijski transfer odobren za ograničeno razdoblje i da to razdoblje nije dulje od trećine preostalog razdoblja amortizacije dotične infrastrukture.

6. Do ... [jedna godina nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] ACER izdaje preporuke operatorima transportnih sustava, operatorima distribucijskih sustava, operatorima mreže za vodik i regulatornim tijelima o metodologijama za utvrđivanje međuvremenske raspodjele troškova.

ACER ažurira preporuke iz prvog podstavka najmanje svake dvije godine.

ACER može izdati preporuke operatorima transportnih sustava, operatorima distribucijskih sustava, operatorima mreže za vodik i regulatornim tijelima o metodologijama za sljedeće:

- (a) utvrđivanje vrijednosti imovine koja je prenesena na drugu reguliranu imovinu i odredišta dobiti i gubitaka koji zbog toga mogu nastati;
- (b) izračun veličine i najduljeg dopuštenog trajanja financijskog transfera i namjenske pristojbe;
- (c) kriterije za dodjelu doprinosa u namjensku pristojbu među krajnjim kupcima povezanim s reguliranom imovinom.

Članak 6.

Usluge za pristup trećih strana s obzirom na operatore transportnog sustava

1. Operatori transportnih sustava:

- (a) nude kapacitet i pružaju usluge svim korisnicima mreže na nediskriminirajućoj osnovi;
- (b) nude stalni i prekidiv kapacitet; cijena prekdivog kapaciteta odražava vjerojatnost prekida;
- (c) korisnicima mreže nude dugoročni i kratkoročni kapacitet.

S obzirom na prvi podstavak točku (a), ako operator transportnog sustava pruža istu uslugu različitim kupcima, on to čini na temelju istovrijednih ugovornih uvjeta, bilo da koristi usklađene ugovore o transportu ili zajednička mrežna pravila koja je odobrilo regulatorno tijelo u skladu s postupkom utvrđenim u članku 78. ili 79. Direktive (EU)2024/...⁺.

2. Do ... [jedna godina od stupanja na snagu ove Uredbe] Komisija poduzima sljedeće radnje:

- (a) provodi procjenu učinka tarifnog režima na sustav za prirodni plin kojim se ne naplaćuju tarife za pristup transportnim sustavima na interkonekcijskim točkama između država članica ili na interkonekcijskim točkama s trećim zemljama čiji sustavi povezuju dvije ili više država članica; i

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

(b) podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću.

Tom se izvješću prema potrebi može priložiti zakonodavni prijedlog za uklanjanje prepreka utvrđenih u procjeni.

3. Ugovori o transportu koji su sklopljeni s netipskim datumom početka primjene ili s kraćim trajanjem od tipskoga godišnjeg ugovora o transportu nemaju za posljedicu proizvoljno više ili niže tarife koje ne odražavaju tržišnu vrijednost usluge, u skladu s načelima utvrđenima u članku 17. stavku 1.
4. Ako najmanje dvije interkonekcijske točke spajaju ista dva susjedna ulazno-izlazna sustava, operatori tih susjednih transportnih sustava nude raspoložive kapacitete na interkonekcijskim točkama na jednoj virtualnoj interkonekcijskoj točki. Svaki ugovoreni kapacitet na interkonekcijskim točkama, neovisno o datumu njegova ugovaranja prenosi se na virtualnu interkonekcijsku točku.

Virtualna interkonekcijska točka uspostavlja se pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) ukupni tehnički kapacitet na virtualnim interkonekcijskim točkama jednak je zbroju tehničkih kapaciteta svih interkonekcijskih točaka od kojih su virtualne interkonekcijske točke sastavljene ili je veći od tog zbroja;
- (b) virtualne interkonekcijske točke olakšavaju ekonomično i učinkovito korištenje sustava, uključujući pravila utvrđena u člancima 10. i 11.

5. Ako je potrebno, usluge za pristup trećih strana mogu se odobriti uz primjerena jamstva korisnika mreže s obzirom na bonitet takvih korisnika. Ta jamstva ne predstavljaju neopravdane prepreke za ulazak na tržište te su nediskriminirajuća, transparentna i proporcionalna.
6. Operatori transportnih sustava, ako je to potrebno u svrhu izvršavanja njihovih funkcija, uključujući u vezi s prekograničnim transportom, imaju pristup mreži drugih operatora transportnih sustava.
7. Stavcima od 1. do 6. ne dovodi se u pitanje mogućnost država članica da poduzmu razmjerne mjere za privremeno ograničavanje opskrbe prirodnim plinom iz Ruske Federacije i Bjelarusu, na određeno razdoblje, koje je, ako je to opravdano, moguće produžiti, ograničavanjem bilo kojeg pojedinačnog korisnika mreže da unaprijed preda ponudu za kapacitet na ulaznim točkama iz Ruske Federacije i Bjelarusu, ako je to nužno radi zaštite njihovih ključnih sigurnosnih interesa i ključnih sigurnosnih interesa Unije, pod uvjetom da takve mjere:
 - (a) ne narušavaju, na neopravdan način, pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina i prekogranične tokove prirodnog plina među državama članicama te se ne ugrožava sigurnost opskrbe Unije ili države članice,
 - (b) poštuju načelo energetske solidarnosti;
 - (c) poduzete su u skladu s pravima i obvezama Unije i država članica u odnosu na treće zemlje.

Uzimajući u obzir potrebu da se osigura sigurnost opskrbe Unije, mjere koje države članice poduzimaju na temelju prvog podstavka mogu biti usmjerene na diversifikaciju opskrbe prirodnim plinom s ciljem postupnog prekidanja ovisnosti o ruskom prirodnom plinu ako se može dokazati da su takve mjere potrebne za zaštitu njihovih ključnih sigurnosnih interesa i interesa Unije.

Prije odlučivanja o mjeri kako je navedena u prvom podstavku dotična država članica savjetuje se s Komisijom i, u mjeri u kojoj bi dotična mjera vjerojatno mogla utjecati na njih, s drugim državama članicama, ugovornim strankama Energetske zajednice, trećim zemljama koje su ugovorne stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru i Ujedinjenom Kraljevnom Velike Britanije i Sjeverne Irske. Dotične države članice u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir stanje u tim državama članicama i trećim zemljama te sve bojazni koje su u tom pogledu izrazile te države članice, treće zemlje ili Komisija.

Članak 7.

Usluge za pristup trećih strana s obzirom na operatore mreža za vodik

1. Operatori mreža za vodik pružaju svoje usluge svim korisnicima mreže na nediskriminirajućoj osnovi, podložno istovrijednim ugovornim uvjetima za istu uslugu. Operatori mreža za vodik na svojim internetskim stranicama objavljuju ugovorne uvjete i tarife za pristup mreži te, prema potrebi, naknade za uravnoteženje.

2. Sudionicima na tržištu na raspolaganje se stavlja maksimalni kapacitet mreže za vodik, vodeći računa o cjelovitosti sustava i učinkovitom i sigurnom funkcioniranju mreže.
3. Najdulje dopušteno trajanje ugovora o kapacitetu jest 20 godina za infrastrukturu dovršenu prije 1. siječnja 2028., odnosno 15 godina za infrastrukturu dovršenu na taj datum ili nakon tog datuma. Regulatorna tijela mogu propisati kraća najdulja dopuštena trajanja ako je to nužno radi funkcioniranja tržišta vodika, očuvanja tržišnog natjecanja i osiguravanja buduće prekogranične integracije. Pri donošenju odluke o određivanju kraćeg najduljeg trajanja regulatorna tijela, među ostalim, uzimaju u obzir preuzetu obvezu korisnika mreže da osiguraju financiranje mreže, negativne posljedice na mogućnosti planiranja i refinanciranja.
4. Operatori transportnih mreža za vodik primjenjuju i objavljuju nediskriminirajuće i transparentne postupke upravljanja zagušenjima kojima se ujedno olakšavaju prekogranične razmjene vodika na nediskriminirajućoj osnovi.
5. Operatori mreža za vodik redovito procjenjuju tržišnu potražnju za novim ulaganjima vodeći računa o sigurnosti opskrbe i učinkovitosti krajnje uporabe vodika.
6. Od 1. siječnja 2033. mreže za vodik organiziraju se kao ulazno-izlazni sustavi.
7. Države članice mogu odlučiti da neće primjenjivati stavak 6. ovoga članka na mreže za vodik na koje se primjenjuje odstupanje na temelju članka 52. Direktive(EU) 2024/...⁺ i koje nisu priključene na drugu mrežu za vodik.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

8. Od 1. siječnja 2023. ili ako država članica odluči primjenjivati regulirani pristup trećih strana mrežama za vodik u skladu s člankom 35. Direktive (EU) 2024./...⁺ prije 1. siječnja 2023., članak 17. ove Uredbe primjenjuje se na tarife za pristup mrežama za vodik, a obveze operatora transportnih sustava utvrđene u članku 17. stavcima 1., 2., 4. i 5. ove Uredbe primjenjuju se na operatore mreža za vodik. Članci 18. i 19. ove Uredbe ne primjenjuju se na mreže za vodik: Ti se članci primjenjuju samo na mreže prirodnog plina.

Regulatorna tijela savjetuju se s regulatornim tijelima izravno povezanih država članica i s relevantnim dionicima prije donošenja odluke o metodologiji za utvrđivanje tarifa za pristup mreži za vodik za ulazne i izlazne točke na prekograničnim interkonekcijskim točkama između tih izravno povezanih država članica, među ostalim za sve virtualne interkonekcijske točke. Regulatorna tijela ACER-u podnose i predviđenu metodologiju za izračun tarifa. Odstupajući od članka 17., regulatorna tijela mogu odlučiti da neće naplaćivati tarife za pristup mreži za vodik ili, ako se kapacitet dodjeljuje putem dražbi, postaviti rezervne cijene na nulu.

Pri odlučivanju o metodologiji za utvrđivanje tarifa za pristup mreži za vodik na interkonekcijskoj točki između država članica dotična regulatorna tijela primjenjuju tarifna načela iz članka 17. stavaka 1., 2., 4. i 5. i uzimaju u obzir ishod savjetovanja iz drugog podstavka ovog stavka, posebno savjetovanja s regulatornim tijelima izravno povezanih država članica, te učinak odabranih tarifa za pristup mreži na prekograničnu trgovinu i funkcioniranje tržišta u izravno povezanim državama članicama.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Regulatorna tijela izravno povezanih država članica mogu zatražiti od ACER-a da dostavi mišljenje utemeljeno na činjenicama o metodologiji za određivanje tarifa za pristup mreži za vodik ili rezervnih cijena za ulazne i izlazne točke na prekograničnim interkonekcijskim točkama između tih država članica, u skladu s člankom 6. stavkom 5. Uredbe (EU) 2019/942. ACER o tome obavještuje Komisiju u skladu s člankom 6. stavkom 6. Uredbe (EU) 2019/942. Pri davanju mišljenja utemeljenog na činjenicama ACER provodi svoju procjenu uzimajući u obzir tarifna načela iz članka 17. stavaka 1. i 2. ove Uredbe.

Dodatne pojedinosti potrebne za provedbu ovog stavka, osobito postupka prekograničnog savjetovanja ili traženja mišljenja ACER-a, utvrđuju se u mrežnim pravilima uspostavljenima na temelju članka 72. stavka 1.

9. Od 1. siječnja 2033. operatori transportnih mreža za vodik pri pružanju usluga ispunjavaju zahtjeve za operatore transportnih sustava na temelju članaka 5., 10. i 13. i objavljuju tarife za svaku mrežnu točku na internetskoj platformi kojom upravlja europska mreža operatora mreža za vodik (ENNOH). Do donošenja mrežnih pravila o dodjeli kapaciteta za transportne mreže za vodik na temelju članka 72. stavka 1. točke (d) i njegova stupanja na snagu ta se obveza objavljivanja može ispuniti putem poveznica na tarife objavljene na internetskim stranicama operatora transportnih mreža za vodik.

Članak 8.

Usluge za pristup trećih strana s obzirom na postrojenja za skladištenje prirodnog plina, terminale za vodik, terminale za UPP te postrojenja za skladištenje vodika

1. Operatori terminala za UPP, operatori terminala za vodik, operatori skladišnih postrojenja za vodik i operatori sustava skladišta prirodnog plina:
 - (a) svim korisnicima mreže na nediskriminirajućoj osnovi, pružaju usluge koje zadovoljavaju potražnju tržišta; posebno, ako operator terminala za UPP, operator terminala za vodik, operator postrojenja za skladištenje vodika ili operator sustava skladišta prirodnog plina pruža istu uslugu različitim kupcima, on to čini na temelju istovrijednih ugovornih uvjeta;
 - (b) pružaju usluge koje su uskladive s uporabom međusobno povezanih sustava za transport prirodnog plina i vodika i olakšavaju pristup putem suradnje s operatorom transportnog sustava ili operatorom mreže za vodik; i
 - (c) objavljuju relevantne informacije, posebno podatke o uporabi i raspoloživosti usluga, u vremenskom okviru koji je uskladiv s razumnim trgovinskim potrebama korisnika terminala za UPP, postrojenja za skladištenje prirodnog plina, terminala za vodik ili postrojenja za skladištenje vodika, pod uvjetom da objavu tih informacija prati regulatorno tijelo.

2. Svaki operator skladišta prirodnog plina i operator skladišta vodika:
 - (a) pruža i stalne i prekidive usluge za pristup trećih strana; cijena prekidivog kapaciteta odražava vjerojatnost prekida;
 - (b) korisnicima postrojenja za skladištenje pruža dugoročne i kratkoročne usluge;
 - (c) korisnicima postrojenja za skladištenje pruža pakete usluga i razdvojene usluge u pogledu skladišnog kapaciteta.
3. Svi operatori terminala za UPP-a pružaju korisnicima terminala za UPP pakete usluga i razdvojene usluge unutar terminala za UPP, ovisno o iskazanim potrebama korisnika terminala za UPP.
4. Ugovori o korištenju terminala za UPP i postrojenja za skladištenje prirodnog plina i ugovori o korištenju postrojenja za skladištenje vodika i terminala za vodik nemaju za posljedicu proizvoljno više tarife, ako su potpisani:
 - (a) izvan plinske godine s netipskim datumom početka primjene; ili
 - (b) s kraćim trajanjem od tipskog ugovora na godišnjoj osnovi.
5. Ako je primjereno, usluge za pristup trećih strana mogu se odobriti uz primjerena jamstva korisnika mreže s obzirom na bonitet takvih korisnika. Ta jamstva ne predstavljaju neopravdane prepreke za ulazak na tržište te su nediskriminirajuća, transparentna i proporcionalna.

6. Ugovorna ograničenja zahtijevanog minimalnog kapaciteta terminala za UPP ili terminala za vodik i skladišnog kapaciteta za prirodni plin ili vodik opravdavaju se na temelju tehničkih ograničenja i manjim korisnicima sustava skladišta plina omogućuju dobivanje pristupa uslugama skladištenja.
7. Stavcima od 1. do 6. ne dovodi se u pitanje mogućnost država članica da poduzmu razmjerne mjere za privremeno ograničavanje opskrbe UPP-om iz Ruske Federacije i Bjelarusu, na određeno razdoblje, koje je, ako je to opravdano, moguće produžiti, ograničavanjem bilo kojeg pojedinačnog korisnika mreže da unaprijed preda ponudu ili nuđenja kapaciteta terminala za UPP bilo kojem pojedinačnom korisniku mreže za isporuke iz Ruske Federacije i Bjelarusu, ako je to nužno radi zaštite njihovih ključnih sigurnosnih interesa i ključnih sigurnosnih interesa Unije, te pod uvjetom da takve mjere:
 - (a) ne narušavaju, na neopravdan način, pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina i prekogranične tokove prirodnog plina među državama članicama te se ne ugrožava sigurnost opskrbe Unije ili države članice,
 - (b) poštuju načelo energetske solidarnosti,
 - (c) poduzete su u skladu s pravima i obvezama Unije i država članica u odnosu na treće zemlje.

Uzimajući u obzir potrebu da se osigura sigurnost opskrbe Unije, mjere koje države članice poduzimaju na temelju prvog podstavka mogu biti usmjerene na diversifikaciju opskrbe UPP-om s ciljem postupnog prekidanja ovisnosti o ruskom prirodnom plinu ako se može dokazati da su takve mjere potrebne za zaštitu njihovih ključnih sigurnosnih interesa i interesa Unije.

Prije odlučivanja o mjeri kako je navedena u prvom podstavku dotična država članica savjetuje se s Komisijom i, u mjeri u kojoj bi dotična mjera vjerojatno mogla utjecati na njih, s drugim državama članicama, ugovornim strankama Energetske zajednice, trećim zemljama koje su ugovorne stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru i Ujedinjenom Kraljevnom Velike Britanije i Sjeverne Irske. Dotične države članice u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir stanje u tim državama članicama i trećim zemljama te sve bojazni koje su u tom pogledu izrazile te države članice, treće zemlje ili Komisija.

Članak 9.

Procjena tržišne potražnje plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina koje provode operatori terminala za UPP i sustava skladišta prirodnog plina

Operatori terminala za UPP i operatori sustava skladišta prirodnog plina najmanje jednom u dvije godine procjenjuju tržišnu potražnju za novim ulaganjima kojima se u postrojenjima omogućuje upotreba plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina, uključujući spojeve vodika poput tekućeg amonijaka i tekućih organskih vodika. Ti operatori obavješćuju relevantna regulatorna tijela o ishodu procjene tržišne potražnje. Pri planiranju novih ulaganja operatori terminala za UPP i operatori sustava skladišta prirodnog plina procjenjuju tržišnu potražnju radi olakšavanja uporabe plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina u svojim postrojenjima i vode računa o sigurnosti opskrbe. Operatori terminala za UPP i operatori sustava skladišta prirodnog plina objavljuju sve planove novih ulaganja kojima se u njihovim postrojenjima omogućuje upotreba plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina.

Članak 10.

Načela mehanizama dodjele kapaciteta i postupci upravljanja zagušenjem s obzirom na operatore transportnih sustava

1. Sudionicima na tržištu se na svim odgovarajućim točkama iz članka 33. stavka 3. stavlja na raspolaganje maksimalni kapacitet, vodeći računa o cjelovitosti sustava i učinkovitom funkcioniranju mreže.

2. Operator transportnog sustava provodi i objavljuje nediskriminirajuće i transparentne mehanizme dodjele kapaciteta, koji:
 - (a) osiguravaju primjerene gospodarske signale za učinkovitu, najveću moguću primjenu tehničkog kapaciteta, olakšavaju ulaganja u novu infrastrukturu i u alternativna rješenja na strani potražnje koja ne zahtijevaju ulaganja u novu infrastrukturu te olakšavaju prekograničnu trgovinu prirodnim plinom;
 - (b) su uskladivi s tržišnim mehanizmima, uključujući promptna tržišta i tržišna čvorišta („trading hubs”), a pritom su fleksibilni i sposobni prilagoditi se tržišnim okolnostima koje se mijenjaju; i
 - (c) su uskladivi sa sustavima država članica za pristup mreži.
3. Operator transportnog sustava provodi i objavljuje nediskriminirajuće i transparentne postupke upravljanja zagušenjem koji olakšavaju prekograničnu trgovinu prirodnim plinom na nediskriminirajućoj osnovi i koji se temelje na sljedećim načelima:
 - (a) u slučaju ugovornog zagušenja operator transportnog sustava nudi neiskorišteni kapacitet na primarnom tržištu, i to najmanje na „dan unaprijed osnovi“ („day-ahead”) i kao neprekidivi kapacitet; i
 - (b) korisnici mreže mogu preprodati ili dati u zakup svoj neiskorišteni ugovoreni kapacitet na sekundarnom tržištu.

Kad je riječ o prvom podstavku točke (a) država članica može zatražiti da korisnici mreže o tome obavijeste operatora transportnog sustava.

4. Operatori transportnih sustava redovito procjenjuju tržišnu potražnju za novim ulaganjima vodeći računa o zajedničkom scenariju izrađenom za desetogodišnji plan razvoja mreže na temelju članka 55. Direktive (EU) 2024/...⁺ i o sigurnosti opskrbe.

Članak 11.

Načela mehanizama dodjele kapaciteta

i postupaka upravljanja zagušenjem

s obzirom na operatore postrojenja za skladištenje prirodnog plina, terminala za vodik ili postrojenja za skladištenje za vodik i terminala za UPP

1. Sudionicima na tržištu na raspolaganje se stavlja maksimalni kapacitet postrojenja za skladištenje prirodnog plina, terminala za UPP, postrojenja za skladištenje vodika ili terminala za vodik, vodeći računa o cjelovitosti i funkcioniranju sustava.
2. Operatori terminala za UPP, operatori skladišta vodika, operatori terminala za vodik i operatori sustava skladišta prirodnog plina provode i objavljuju nediskriminirajuće i transparentne mehanizme dodjele kapaciteta, koji:
 - (a) osiguravaju primjerene gospodarske signale za učinkovito i najveće moguće korištenje kapaciteta te olakšavaju ulaganja u novu infrastrukturu;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

(b) su uskladivi s tržišnim mehanizmima, uključujući promptna tržišta i tržišna čvorišta („trading hubs”), a pritom su fleksibilni i sposobni prilagoditi se tržišnim okolnostima koje se mijenjaju; i

(c) su uskladivi s pristupom sustavu spojenih mreža.

3. Ugovori o korištenju terminala za UPP, terminala za vodik, postrojenja za skladištenje vodika i postrojenja za skladištenje prirodnog plina sadrže mjere radi sprečavanja gomilanja kapaciteta, vodeći računa o sljedećim načelima koja se primjenjuju u slučaju ugovornog zagušenja:

(a) operator sustava bez odlaganja nudi neiskorišteni kapacitet na primarnom tržištu, a za postrojenja za skladištenje prirodnog plina taj kapacitet nudi najmanje na „dan unaprijed osnovi“ („day-ahead”) i kao prekidivi kapacitet;

(b) korisnici mogu preprodati svoj ugovoreni kapacitet na sekundarnom tržištu;

(c) operatori terminala za UPP, operatori terminala za vodik, operatori skladišta vodika i operatori sustava skladišta prirodnog plina, pojedinačno ili zajedno s drugim takvim operatorima, osiguravaju do ... [18 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] da je korisnicima terminala za UPP, terminala za vodik, postrojenja za skladištenje vodika i postrojenja za skladištenje prirodnog plina dostupna platforma za rezerviranje koja djeluje na transparentan i nediskriminirajući način a putem koje ti korisnici mogu preprodati svoje ugovorene kapacitete na sekundarnom tržištu na temelju točke (b).

Članak 12.

Trgovanje pravima na kapacitet

Svaki operator transportnog sustava, operator sustava za skladištenje prirodnog plina, operator terminala za UPP, operator transportne mreže za vodik, operator terminala za vodik i operator skladišta vodika poduzima razumne mjere kako bi omogućio slobodnu trgovinu pravima na kapacitet i olakšao takvu trgovinu na transparentan i nediskriminirajući način. Svaki takav operator izrađuje usklađene ugovore o transportu, terminalima za UPP, terminalima za vodik i postrojenjima za skladištenje vodika i postrojenjima za skladištenje prirodnog plina na primarnom tržištu i postupke kako bi unaprijedio sekundarno trgovanje kapacitetima i priznaje prijenos primarnih prava na kapacitete ako je o tome obaviješten od korisnika sustava.

Regulatorna se tijela obavješćuje o usklađenim ugovorima te o odgovarajućim postupcima.

Članak 13.

Pravila uravnoteživanja i naknade za neravnotežu

1. Pravila uravnoteživanja izrađuju se na pošten, nediskriminirajući i transparentan način te se temelje na objektivnim kriterijima. Pravila uravnoteživanja odražavaju stvarne potrebe sustava, vodeći računa o resursima koji su dostupni operatoru transportnog sustava. Pravila uravnoteživanja temelje se na tržištu.
2. Kako bi korisnicima mreže omogućio pravodobno poduzimanje korektivnih mjera, operator transportnog sustava pruža dostatne, pravodobne i pouzdane informacije na internetu o statusu uravnoteživanja korisnika mreže.

Pružene informacije odgovaraju informacijama koje su dostupne operatoru transportnog sustava i razdoblju naplate za koje se izračunavaju naknade za neravnotežu.

Pružanje informacija na temelju ovog stavka ne naplaćuje se.

3. Naknade za neravnotežu odražavaju troškove u najvećoj mogućoj mjeri, a istodobno korisnicima mreže pružaju primjerene poticaje kako bi uravnotežili unos i povlačenje prirodnog plina. Naknadama se izbjegava unakrsno subvencioniranje između korisnika mreže te se ne ometa ulazak novih sudionika na tržište.

Regulatorna tijela ili operator transportnog sustava, ovisno o slučaju, objavljuje metodologije za izračunavanje naknada za neravnotežu, kao i konačne vrijednosti.

4. Države članice osiguravaju da operatori transportnih sustava nastoje uskladiti režime uravnoteživanja i pojednostaviti strukture i razine naknada za neravnotežu kako bi se olakšalo trgovanje prirodnim plinom koje se odvija na virtualnom mjestu trgovanja.

Članak 14.
Certificiranje operatora transportnih sustava
i operatora transportnih mreža za vodik

1. Čim je zaprimi, Komisija razmatra svaku obavijest u vezi s odlukom o certificiranju operatora transportnog sustava ili operatora transportne mreže za vodik, kako je propisano člankom 71. stavkom 6. Direktive (EU) 2024/...⁺ U roku od 50 radnih dana od datuma primitka takve obavijesti, Komisija izdaje svoje mišljenje relevantnom regulatornom tijelu u pogledu usklađenosti s člankom 71. stavkom 2. ili člankom 72. kao i s člankom 60. Direktive (EU) 2024/...⁺ za operatore transportnog sustava, odnosno člankom 68. te direktive za operatore transportne mreže za vodik, kako je primjenjivo.

Pri izradi svog mišljenja iz prvog podstavka Komisija može zatražiti da ACER izda svoje mišljenje o odluci regulatornog tijela. U tom se slučaju razdoblje od 50 radnih dana iz prvog podstavka produljuje za dodatnih 50 radnih dana.

U nedostatku mišljenja Komisije u rokovima koji su navedeni u prvom i drugom podstavku smatra se da Komisija nema prigovora na odluku regulatornog tijela.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

2. U roku od 50 radnih dana od primitka mišljenja Komisije na temelju stavka 1. regulatorno tijelo donosi svoju konačnu odluku u pogledu certificiranja operatora transportnog sustava ili operatora transportne mreže za vodik, što je više moguće vodeći računa o tom mišljenju. Odluka regulatornog tijela i mišljenje Komisije zajedno se objavljuju.
3. Regulatorna tijela ili Komisija mogu u bilo kojoj fazi postupka zatražiti od operatora transportnog sustava, operatora transportne mreže za vodik ili poduzeća koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe sve informacije koje su im potrebne za izvršavanje njihovih zadataka na temelju ovog članka.
4. Regulatorna tijela i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.
5. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 80. radi dopune ove Uredbe pružanjem smjernica u kojima se utvrđuju detalji postupka koji treba slijediti radi primjene stavaka 1. i 2. ovog članka.
6. Ako je Komisija primila obavijest o certificiranju operatora transportnog sustava na temelju članka 60. stavka 9. Direktive (EU) 2024/...⁺, Komisija donosi odluku u vezi s certificiranjem. Regulatorno tijelo poštuje odluku Komisije.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/2 (2021/0425(COD)).

Članak 15.

Certificiranje operatora sustava skladišta prirodnog plina

1. Države članice osiguravaju da svakog operatora sustavâ skladišta prirodnog plina, uključujući svakog operatora sustavâ skladišta prirodnog plina koji je pod kontrolom operatora transportnih sustava, certificira, u skladu s postupkom utvrđenim u ovom članku, regulatorno tijelo ili nadležno tijelo koje je dotična država članica imenovala na temelju članka 3. stavka 2. Uredbe (EU) 2017/1938 (u svakom slučaju tijelo je navedeno kao „tijelo za certificiranje”).

Ovaj se članak primjenjuje i na operatore sustava skladišta prirodnog plina koje kontroliraju operatori transportnih sustava koji su certificirani na temelju Direktive 2009/73/EZ ili (EU) 2024/...⁺.

2. Tijelo za certificiranje izdaje nacrt odluke o certifikaciji do 1. veljače 2023. ili u roku od 150 radnih dana od datuma primitka obavijesti na temelju stavka 9. kad je riječ o operatorima sustavâ skladišta prirodnog plina koji upravljaju podzemnim postrojenjima za skladištenje prirodnog plina kapaciteta iznad 3,5 TWh ako su, neovisno o broju operatora sustavâ skladišta prirodnog plina, sva postrojenja za skladištenje prirodnog plina 31. ožujka 2021. i 31. ožujka 2022. bila napunjena na razini koja je u prosjeku bila niža od 30 % njihova maksimalnog kapaciteta.

Kad je riječ o operatorima sustavâ skladišta prirodnog plina navedenima u prvom podstavku, tijelo za certificiranje ulaže maksimalne napore kako bi izdalo nacrt odluke o certifikaciji do 1. studenoga 2022.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Kad je riječ o operatorima sustavâ skladišta prirodnog plina osim onih iz prvog podstavka, tijelo za certificiranje izdaje nacrt odluke o certifikaciji do 2. siječnja 2024. ili u roku od 18 mjeseci od datuma primitka obavijesti na temelju stavka 8. ili 9.

3. Pri razmatranju rizika za sigurnost opskrbe energijom u Uniji tijelo za certificiranje uzima u obzir svaki rizik za sigurnost opskrbe prirodnim plinom na razini Unije, na nacionalnoj razini ili na regionalnoj razini, kao i svako ublažavanje takvog rizika, koji proizlazi, među ostalim, iz:
- (a) vlasničkih odnosa, odnosa povezanih s opskrbom ili drugih komercijalnih odnosa koji bi mogli negativno utjecati na poticaje i sposobnost operatora sustavâ skladišta prirodnog plina da napuni podzemno postrojenje za skladištenje prirodnog plina;
 - (b) prava i obveza Unije u pogledu treće zemlje koji proizlaze iz međunarodnog prava, među ostalim i iz svih sporazuma čija je Unija stranka, koji je sklopljen s jednom ili više trećih zemalja i bavi se pitanjem sigurnosti opskrbe energijom;
 - (c) prava i obveza dotičnih država članica u odnosu na treću zemlju koji proizlaze iz sporazuma koje su dotične države članice sklopile s jednom ili više trećih zemalja, u mjeri u kojoj su ti sporazumi u skladu s pravom Unije; ili
 - (d) svih ostalih specifičnih činjenica i okolnosti slučaja.

4. Tijelo za certificiranje odbija certificiranje ako zaključi da bi osoba koja ima izravnu ili neizravnu kontrolu ili izvršava bilo koje pravo nad operatorom sustavâ skladišta prirodnog plina mogla ugroziti sigurnost opskrbe energijom ili ključne sigurnosne interese Unije ili bilo koje države članice. Alternativno, tijelo za certificiranje može izdati odluku o certifikaciji podložno uvjetima kojima se osigurava dostatno ublažavanje rizika koji bi mogli negativno utjecati na punjenje podzemnih postrojenja za skladištenje prirodnog plina, pod uvjetom da se ostvarivost uvjeta može u potpunosti osigurati djelotvornom provedbom i djelotvornim praćenjem. Takvi uvjeti mogu posebno uključivati zahtjev da vlasnik sustava skladišta ili operator sustavâ skladišta prirodnog plina prenese upravljanje sustavom skladišta.
5. Ako tijelo za certificiranje zaključi da se rizici za opskrbu prirodnim plinom ne mogu ublažiti uvjetima na temelju stavka 4., među ostalim i zahtijevanjem od vlasnika sustava skladišta prirodnog plina ili operatora sustavâ skladišta prirodnog plina da prenese upravljanje sustavom skladišta prirodnog plina, i stoga odbije certificiranje, ono:
- (a) zahtijeva od vlasnika sustava skladišta prirodnog plina ili operatora sustavâ skladišta prirodnog plina ili bilo koje osobe za koju smatra da bi mogla ugroziti sigurnost opskrbe energijom ili ključne sigurnosne interese Unije ili bilo koje države članice da otuđi vlasnički udio koji ima u vlasništvu sustavâ skladišta prirodnog plina ili operatora sustavâ skladišta prirodnog plina ili da otuđi prava koja ima nad vlasništvom sustavâ skladišta prirodnog plina ili operatora sustavâ skladišta prirodnog plina i određuje rok za takvo otuđivanje;
 - (b) prema potrebi, nalaže privremene mjere kako bi se osiguralo da takva osoba ne može izvršavati bilo kakvu kontrolu ili bilo kakvo pravo nad tim vlasnikom sustava skladišta prirodnog plina ili tim operatorom sustavâ skladišta prirodnog plina sve dok ne otuđi vlasnički udio ili prava; i

(c) predviđa odgovarajuće kompenzacijske mjere u skladu s nacionalnim pravom.

6. Tijelo za certificiranje svoj nacrt odluke o certifikaciji priopćuje Komisiji bez odgode, zajedno sa svim relevantnim informacijama.

Komisija tijelu za certificiranje izdaje mišljenje o nacrtu odluke o certifikaciji u roku od 25 radnih dana od priopćenja nacrta odluke. Tijelo za certificiranje u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir mišljenje Komisije.

7. Tijelo za certificiranje izdaje odluku o certifikaciji u roku od 25 radnih dana od primitka mišljenja Komisije.
8. Prije puštanja u rad novoizgrađenog podzemnog postrojenja za skladištenje prirodnog plina, operatora sustavâ skladišta prirodnog plina certificira se u skladu sa stavcima od 1. do 7. Operator sustavâ skladišta prirodnog plina obavješćuje tijelo za certificiranje o svojoj namjeri puštanja u rad postrojenja za skladištenje prirodnog plina.
9. Operatori sustavâ skladišta prirodnog plina obavješćuju odgovarajuće tijelo za certificiranje o svakoj planiranoj transakciji zbog koje bi bila potrebna ponovna procjena njihove usklađenosti sa zahtjevima u pogledu certificiranja utvrđenima u stavcima od 1. do 4.

10. Tijela za certificiranje kontinuirano prate operatore sustavâ skladišta prirodnog plina kad je riječ o usklađenosti sa zahtjevima u pogledu certificiranja utvrđenima u stavcima od 1. do 4. Ona iznova pokreću postupak certificiranja kako bi ponovno procijenila usklađenost u bilo kojoj od sljedećih okolnosti:
- (a) kad prime obavijest operatora sustavâ skladišta prirodnog plina na temelju stavka 8. ili 9.;
 - (b) na vlastitu inicijativu ako znaju da bi planirana promjena u pravima ili utjecaju na operatora sustavâ skladišta prirodnog plina mogla dovesti do neusklađenosti sa zahtjevima iz stavaka 1., 2. i 3.;
 - (c) na osnovu utemeljenog zahtjeva Komisije.
11. Države članice poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale kontinuirani rad podzemnih postrojenja za skladištenje prirodnog plina na svojim državnim područjima. Ta podzemna postrojenja za skladištenje prirodnog plina mogu prestati s radom samo ako nisu ispunjeni tehnički i sigurnosni zahtjevi ili ako tijelo za certificiranje zaključi, nakon provođenja procjene i uzimanja u obzir mišljenja Europske mreže operatora transportnih sustava za plin (mreža ENTSO za plin), da takav prestanak rada ne bi umanjio sigurnost opskrbe prirodnim plinom na razini Unije ili na nacionalnoj razini.
- Odgovarajuće kompenzacijske mjere poduzimaju se, prema potrebi, ako prestanak rada nije dopušten.

12. Komisija može izdati smjernice u vezi s primjenom ovog članka.
13. Ovaj članak ne primjenjuje se na dijelove terminala za UPP koji se upotrebljavaju za skladištenje.

Članak 16.

Suradnja operatora transportnih sustava

1. Operatori transportnih sustava surađuju s drugim operatorima transportnih sustava i operatorima infrastrukture pri usklađivanju održavanja vlastitih mreža kako bi na najmanju mjeru smanjili eventualne prekide transportnih usluga za korisnike mreže i operatore transportnih sustava na drugim područjima.
2. Operatori transportnih sustava surađuju međusobno i s drugim operatorima infrastrukture radi ostvarivanja maksimalnog tehničkog kapaciteta unutar ulazno-izlaznog sustava i smanjivanja potrošnje energije za upravljanje sustavom prirodnog plina na najmanju moguću mjeru.

ODJELJAK 2.

PRISTUP MREŽI

Članak 17.

Tarife za pristup mrežama

1. Tarife ili metodologije koje se koriste za njihov izračun, koje primjenjuju operatori transportnih sustava, a odobravaju regulatorna tijela na temelju članka 78. stavka 7. Direktive (EU) 2024/...⁺, kao i tarife objavljene na temelju članka 31. stavka 1. te direktive, moraju biti transparentne, voditi računa o potrebi za cjelovitošću sustava i njegovom poboljšanju te odražavati stvarno nastale troškove, u mjeri u kojoj takvi troškovi odgovaraju troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora sustava te su transparentne, pri čemu obuhvaćaju primjerenu dobit od ulaganja. Tarife ili metodologije koje se koriste za njihov izračun primjenjuju se na nediskriminirajući način.

Tarife je moguće utvrditi i uz pomoć tržišnih mehanizama kao što su dražbe, pod uvjetom da takve mehanizme i prihod koji proizide iz njih odobri regulatorno tijelo.

Tarife ili metodologije koje se koriste za njihov izračun olakšavaju učinkovito trgovanje prirodnim plinom i tržišno natjecanje, a istodobno sprečavaju unakrsno subvencioniranje između korisnika mreže, pružaju poticaje za ulaganja te održavaju ili stvaraju interoperabilnost transportnih mreža.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Tarife za korisnike mreže nediskriminirajuće su i posebno se određuju za svaku ulaznu točku ili izlaznu točku transportnog sustava. Mehanizme raspodjele troškova i metodologiju utvrđivanja stopa u pogledu ulaznih točaka i izlaznih točaka odobravaju regulatorna tijela. Regulatorna tijela osiguravaju da se mrežne tarife ne izračunavaju na temelju ugovornih pravaca.

2. Tarife za pristup mreži ne ograničavaju tržišnu likvidnost niti narušavaju prekograničnu trgovinu među transportnim sustavima. Ako bi, neovisno o članku 78. stavku 7. Direktive (EU) 2024/...,⁺ razlike u tarifnim strukturama ometale trgovinu između transportnih sustava, operatori transportnih sustava, u bliskoj suradnji s nadležnim nacionalnim tijelima, aktivno rade na zbližavanju tarifnih struktura i načela naplaćivanja.
3. Do 31. prosinca 2025. regulatorno tijelo može primijeniti popust do 100 % na transportne i distribucijske tarife koje se temelje na kapacitetu na ulaznim točkama i izlaznim točkama podzemnih postrojenja za skladištenje prirodnog plina i na ulaznim točkama terminala za UPP, osim ako i u mjeri u kojoj se takvo postrojenje za skladištenje koje je povezano s više od jednom transportnom ili distribucijskom mrežom upotrebljava za tržišno natjecanje s interkonekcijskom točkom.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Od 1. siječnja 2026. regulatorno tijelo može primijeniti popust do 100 % na transportne i distribucijske tarife koje se temelje na kapacitetu na ulaznim točkama i izlaznim točkama podzemnih postrojenja za skladištenje prirodnog plina i na ulaznim točkama terminala za UPP, u svrhu povećanja sigurnosti opskrbe. Regulatorno tijelo preispituje taj tarifni popust i njegov doprinos sigurnosti opskrbe tijekom svakog regulatornog razdoblja, u okviru periodičnog savjetovanja provedenog na temelju mrežnih pravila donesenih na temelju članka 71. stavka 2. prvog podstavka točke (d).

4. Regulatorna tijela mogu spojiti susjedne ulazno-izlazne sustave kako bi se omogućilo potpuno ili djelomično regionalno integriranje u slučajevima u kojima se tarife mogu ukinuti na interkonekcijskim točkama između dotičnih ulazno-izlaznih sustava. Nakon javnog savjetovanja koje su provela regulatorna tijela ili operatori transportnih sustava, regulatorna tijela mogu odobriti zajedničku tarifu i djelotvoran mehanizam naknade među operatorima transportnih sustava za preraspodjelu troškova koji su nastali ukidanjem interkonekcijskih točaka.
5. Države članice s više od jednog međusobno povezanog ulazno-izlaznog sustava ili s više mrežnih operatora unutar jednog ulazno-izlaznog sustava mogu uvesti jedinstvenu mrežnu tarifu s ciljem stvaranja jednakih uvjeta za korisnike mreže, pod uvjetom da je odobren plan mreže i da je proveden mehanizam naknade između mrežnih operatora.

Članak 18.

Popusti na tarife za plin iz obnovljivih izvora i za niskougljični plin

1. Pri utvrđivanju tarifa, popust za plin iz obnovljivih izvora i za niskougljični plin primjenjuje se na sljedeće:
 - (a) ulazne točke od postrojenja za proizvodnju plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina;
 - (b) tarife za transport na temelju kapaciteta na ulaznim točkama iz i izlaznim točkama u postrojenja za skladištenje prirodnog plina, osim ako je takvo postrojenje za skladištenje priključeno na više transportnih ili distribucijskih mreža i u tržišnom je natjecanju s interkonekcijskom točkom.

Popust na temelju prvog podstavka točke (a) određuje se na 100 % u pogledu relevantnih tarifa na temelju kapaciteta radi povećavanja utiskivanja plina iz obnovljivih izvora, dok se za niskougljični plin određuje popust od 75 %.

Popust na temelju prvog podstavka točke (b) određuje se na 100 % u državama članicama u kojima su plin iz obnovljivih izvora ili niskougljični plin prvi put utisnuti u sustav.

2. Pojediniosti o odobrenim popustima u skladu sa stavkom 1. ovog članka mogu se utvrditi u mrežnim pravilima o strukturama tarifa iz članka 71. stavka 2. prvog podstavka točke (d).

3. Do... [pet godina od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] i svakih pet godina nakon toga, Komisija preispituje razine popusta utvrđene u stavcima 1. i 4. Komisija izdaje izvješće koje sadržava pregled provedbe popusta i procjenjuje jesu li razine tih popusta i dalje prikladne s obzirom na najnovija tržišna kretanja. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 80. radi izmjene ove Uredbe promjenom razina popusta utvrđenih u stavcima 1. i 4. ovog članka.
4. Od ... [jedna godina od datuma stupanja na snagu ove Uredbe], nakon što korisnici mreže dostave dotičnom operatoru transportnog sustava dokaze o održivosti na temelju valjanog certifikata o održivosti dobivenog za plin iz obnovljivih izvora na temelju članaka 29. i 30. Direktive (EU) 2018/2001 te registriranog u Unijinoj bazi podataka iz članka 31.a te Direktive, i za niskougljični plin na temelju valjanog certifikata dobivenog na temelju članka 9. Direktive (EU) 2024/...⁺ oni od tog operatora transportnog sustava dobivaju popust od 100 % na tarife na temelju kapaciteta na interkonekcijskim točkama između država članica za plin iz obnovljivih izvora i od 75 % za niskougljični plin.

U pogledu popusta iz prvog podstavka:

- (a) operatori transportnih sustava obvezni su odobriti popust samo za najkraću moguću trasu u smislu broja prelazaka granice od lokacije na kojoj je konkretna deklaracija dokaza o održivosti na temelju certifikata iz prvog podstavka evidentirana u Unijinoj bazi podataka i na kojoj je poništena jer se smatrala iskorištenom, pod uvjetom da popust ne obuhvaća nikakvu eventualnu aukcijsku premiju;

⁺ SL: molimo umetnuti u tekst broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (b) operatori prijenosnih sustava pružaju relevantnom regulatornom tijelu informacije o stvarnim i očekivanim količinama plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina te o učinku primjene popusta na tarifu a regulatorna tijela nadziru i ocjenjuju učinak popusta na stabilnost tarifa;
- (c) ako se prihod operatora transportnih sustava od tih konkretnih tarifa smanji za 10 % zbog primjene popusta, dotični operator i svi susjedni operatori transportnih sustava dogovaraju mehanizam naknade među operatorima transportnih sustava;
- (d) dodatne pojedinosti potrebne za primjenu popusta za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin, poput izračuna raspoloživog kapaciteta na koji se popust primjenjuje i potrebnih postupaka, utvrđuju se u mrežnim pravilima uspostavljenima na temelju članka 71.

Dotični operatori transportnih sustava dogovaraju mehanizam naknade među operatorima transportnih sustava u roku od tri godine nakon što se njihov prihod od posebnih tarifa smanji za 10 % kako je navedeno u drugom podstavku točki (c) ovog stavka. Ako dogovor nije postignut u tom roku, relevantna regulatorna tijela u roku od dvije daljnje godine donose zajedničku odluku o odgovarajućem mehanizmu naknade među operatorima transportnih sustava. Ako regulatorna tijela ne postignu dogovor, primjenjuje se članak 6. Uredbe (EU) 2019/942. Ako regulatorna tijela ne uspiju postići dogovor u roku od dvije godine, ili ako ACER-u upute zajednički zahtjev, ACER donosi pojedinačnu odluku u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942.

5. Odstupajući od stavaka 1. i 4. ovog članka, regulatorna tijela mogu odlučiti da neće primjenjivati popuste ili mogu utvrditi niže popuste od onih utvrđenih u stavcima 1. i 4. ovog članka, pod uvjetom da je takvo odstupanje u skladu s općim načelima utvrđivanja tarifa iz članka 17., a posebno s načelom odražavanja troškova, ako je ispunjen jedan od sljedećih kriterija:
- (a) odstupanje je potrebno za učinkovit rad transportnog sustava kako bi se osigurao stabilan financijski okvir za postojeća ulaganja ili izbjeglo nepotrebno unakrsno subvencioniranje, narušavanje prekogranične trgovine ili nedjelotvoran mehanizam naknade među operatorima transportnih sustava;
 - (b) primjena popusta utvrđenih u stavcima 1. i 4. nije potrebna zbog stupnja napretka u uvođenju plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina u dotičnoj državi članici ili postojanja alternativnih mehanizama potpore za povećanje uporabe plina iz obnovljivih izvora ili niskougljičnog plina.

Članak 19.

Prihod operatora transportnih sustava

1. Od ... [jedna godina od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] relevantno regulatorno tijelo dužno je osigurati transparentnost metodologija, parametara i vrijednosti za utvrđivanje dopuštenog ili ciljanog prihoda operatora transportnih sustava. Regulatorno tijelo objavljuje informacije iz Priloga I. ili zahtijeva od relevantnog operatora transportnog sustava objavljivanje tih informacija, što podliježe zaštiti podataka koje relevantno regulatorno tijelo smatra komercijalno osjetljivima. Te se informacije objavljuju u slobodno dostupnom formatu koji se može preuzeti i koji je nemoguće mijenjati („read-only”) i, u mjeri u kojoj je moguće, na jednom ili više jezika koje mnogi razumiju.

2. Troškovi operatora transportnog sustava podvrgavaju se usporedbi učinkovitosti među operatorima transportnih sustava. ACER provodi tu usporedbu učinkovitosti. ACER do ... [tri godine od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] i svake četiri godine nakon toga objavljuje studiju u kojoj uspoređuje učinkovitost troškova operatora transportnih sustava, podložno zaštiti podataka koje ACER smatra komercijalno osjetljivima. Relevantna regulatorna tijela i operatori transportnih sustava dostavljaju ACER-u sve podatke potrebne za tu usporedbu. Pri periodičnom utvrđivanju dopuštenog ili ciljanog prihoda operatora transportnih sustava, relevantna regulatorna tijela uzimaju u obzir takvu usporedbu i nacionalne okolnosti.
3. Relevantna regulatorna tijela ocjenjuju dugoročna kretanja tarifa za transport na temelju očekivanih promjena u dopuštenom ili ciljanom prihodu te promjena u potražnji za prirodnim plinom u okviru relevantnog regulatornog razdoblja i, ako je dostupno, do 2050. Za provedbu te procjene regulatorna tijela uključuju informacije o strategiji opisanoj u integriranom nacionalnom energetske i klimatskom planu dotične države članice te scenarije na kojima se temelje desetogodišnji planovi razvoja mreže u skladu s člankom 55. Direktive (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

ODJELJAK 3.

RAD TRANSPORTNOG SUSTAVA, SUSTAVA SKLADIŠTA PRIRODNOG PLINA, SUSTAVA ZA UPP I SUSTAVA TERMINALA ZA VODIK

Članak 20.

Stalni kapacitet za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin u transportnom sustavu

1. Operatori transportnih sustava osiguravaju stalni kapacitet za pristup proizvodnih postrojenja za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin priključenih na njihovu mrežu. U tu svrhu operatori transportnih sustava u suradnji s operatorima distribucijskih sustava razvijaju postupke i mehanizme, uključujući ulaganja, kako bi osigurali protok u suprotnom smjeru, iz distribucijske mreže u transportnu mrežu. Velika ulaganja odražavaju se u desetogodišnjem planu razvoja mreže na temelju članka 55. stavka 2. točke (a) Direktive (EU) 2024./...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

2. Stavkom 1. ne dovodi se u pitanje mogućnost da operatori transportnih sustava razviju alternative ulaganjima u protok u suprotnom smjeru, kao što su rješenja pametne mreže ili priključivanje na druge mrežne operatore, uključujući izravno povezivanje proizvodnih postrojenja plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina na transportnu mrežu. Stalni pristup kapacitetu može se ograničiti radi pružanja kapaciteta ovisno o operativnim ograničenjima, kako bi se osigurala sigurnost infrastrukture i ekonomska učinkovitost. Regulatorno tijelo odgovorno je za reviziju i odobravanje uvjeta operatora prijenosnih sustava za uvjetovani kapacitet te osigurava da se sva ograničenja u stalnom kapacitetu ili operativna ograničenja uvedu od strane operatora prijenosnih sustava na temelju transparentnih i nediskriminirajućih postupaka i da ta ograničenja ne dovode do neopravdanih prepreka ulasku na tržište. Ako proizvodno postrojenje snosi troškove povezane s osiguravanjem stalnog kapaciteta, ne primjenjuju se nikakva ograničenja.

Članak 21.

Prekogranična koordinacija u pogledu kvalitete plina u sustavu za prirodni plin

1. Operatori transportnih sustava surađuju kako bi se izbjegla ograničenja prekograničnih tokova uzrokovana razlikama na interkonekcijskim točkama između država članica. Operatori transportnih sustava prilikom takve suradnje uzimaju u obzir značajke postrojenja krajnjih kupaca prirodnog plina.

Ovaj se članak ne primjenjuje na mješavine vodika u kojima sadržaj vodika umiješanog u sustav za prirodni plin premašuje 2 % volumnog udjela.

2. Države članice osiguravaju da se različite tehničke specifikacije, uključujući parametre kvalitete plina, kao što su sadržaj kisika i umješavanje vodika u sustavu za prirodni plin, ne upotrebljavaju za ograničavanje prekograničnih protoka prirodnog plina. Osim toga, države članice osiguravaju da su mješavine vodika u sustavu za prirodni plin u skladu s tehničkim specifikacijama koje su prihvatljive kupcima.
3. Ako zbog razlika u kvaliteti plina dotični operatori transportnih sustava ne mogu izbjeći ograničenje prekograničnih tokova u uobičajenom načinu rada, o tome odmah obavješćuju dotična regulatorna tijela. Obavijest sadržava opis i razloge kojima se opravdavaju sve mjere koje su poduzeli operatori transportnih sustava.
4. Dotična regulatorna tijela u roku od šest mjeseci od primitka informacija iz stavka 3. donose zajedničku odluku o tome priznaju li ograničenja.
5. Kad je riječ o ograničenjima prekograničnih protoka uzrokovanih razlikama u miješanju vodika u sustavu za prirodni plin i koja su priznata na temelju stavka 4., operatori transportnih sustava prihvaćaju tokove prirodnog plina sa sadržajem vodika na interkonekcijskim točkama između država članica u sustavu za prirodni plin podložno stavcima od 6. do 13. i nakon završetka postupka utvrđenog u njima.

6. Ako na temelju stavka 4. dotična regulatorna tijela priznaju ograničenje, od dotičnih operatora prijenosnih sustava zahtijevaju da u roku od 12 mjeseci od priznavanja ograničenja kako je određeno u tom stavku sljedećim redoslijedom poduzmu sljedeće radnje:
- (a) da bez mijenjanja specifikacija kvalitete plina surađuju i razviju tehnički izvedive mogućnosti, koje mogu uključivati obveze protoka i tretiranje prirodnog plina, kako bi se uklonilo priznato ograničenje uzimajući u obzir informacije dobivene od krajnjih kupaca izravno priključenih na sustav za prirodni plin dotičnog operatora transportnog sustava ili bilo kojeg dionika na koje bi taj postupak mogao utjecati;
 - (b) da zajednički provedu analizu troškova i koristi tehnički izvedivih mogućnosti radi utvrđivanja ekonomski učinkovitih rješenja, u kojoj se mora navesti raspodjela troškova i koristi po kategorijama dotičnih strana;
 - (c) da procijene vrijeme potrebno za primjenu svake mogućnosti;
 - (d) da provedu javnu raspravu, posebno s pogođenim krajnjim kupcima priključenima na sustav za prirodni plin, o utvrđenim izvedivim rješenjima i uzmu u obzir rezultate te rasprave;
 - (e) da dotičnim regulatornim tijelima na odobrenje podnesu zajednički prijedlog rješenja za uklanjanje prepoznatog ograničenja na temelju analize troškova i koristi i rezultata javnog savjetovanja, uključujući vremenski okvir za njegovu provedbu, i da o tom rješenju obavijeste druga nadležna nacionalna tijela svake dotične države članice.

7. Ako dotični operatori transportnih sustava ne postignu dogovor o podnošenju zajedničkog prijedloga na temelju stavka 6. točke (e), svaki operator transportnog sustava o tome odmah obavješćuje svoje regulatorno tijelo.
8. Dotična regulatorna tijela donose zajedničku koordiniranu odluku za uklanjanje priznatog ograničenja uzimajući u obzir analizu troškova i koristi koju su proveli dotični operatori transportnih sustava i rezultate javnog savjetovanja, koje je provedeno na temelju stavka 6. točke (d) ovog članka, u roku od šest mjeseci od primitka informacije iz stavka 7. ovog članka u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942.
9. Odstupajući od stavka 8. ovog članka, za ograničenja prekograničnih tokova uzrokovana razlikama u miješanju vodika u sustavu za prirodni plin, dotična regulatorna tijela mogu zajednički izjaviti da se ne pokreće daljnje djelovanje za uklanjanje takvih ograničenja. Zajednička koordinirana odluka donosi se u roku od šest mjeseci od primitka informacije iz stavka 7. ovog članka u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942 i njome se uzimaju u obzir analiza troškova i koristi te rezultati javnog savjetovanja provedenog na temelju stavka 6. točke (d) ovog članka. Dotična regulatorna tijela svake četiri godine preispituju odluku o zadržavanju priznatog ograničenja na temelju ovog stavka.

10. Zajednička koordinirana odluka dotičnih regulatornih tijela iz stavka 8. uključuje odluku o raspodjeli troškova ulaganja koje snosi svaki operator transportnog sustava radi provedbe dogovorenog rješenja, kao i uključivanje tih troškova u dopuštene ili ciljane prihode operatorâ transportnih sustava, uzimajući u obzir gospodarske, socijalne i okolišne troškove i koristi rješenja u dotičnim državama članicama te njegov učinak na tarife.
11. ACER može izdati preporuke regulatornim tijelima o detaljima tih odluka o raspodjeli troškova iz stavka 10.
12. Ako dotična regulatorna tijela ne mogu postići dogovor kako je opisano u stavku 4. ovog članka, ACER donosi odluku o ograničenju u skladu s člankom 6. stavka 10. Uredbe (EU) 2019/942. Ako ACER prizna ograničenje, od dotičnih operatora transportnih sustava zahtijeva da u roku od 12 mjeseci navedenim redoslijedom provedu mjere iz stavka 6. ovog članka.
13. Ako dotična regulatorna tijela ne mogu donijeti zajedničku koordiniranu odluku kako je navedeno u stavcima 8. i 10. ovog članka, ACER donosi odluku o rješenju za uklanjanje priznatog ograničenja i o raspodjeli troškova ulaganja koje snosi svaki operator transportnog sustava radi provedbe dogovorenog rješenja ili radi donošenja stajališta da se ne bi trebali poduzimati dodatni koraci na temelju stavka 9. ovog članka, u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942. ACER svake četiri godine preispituje sve odluke o zadržavanju priznatog ograničenja na temelju ovog stavka.

14. Dodatne pojedinosti potrebne za provedbu ovog članka, uključujući pojedinosti o analizi troškova i koristi, utvrđuju se u mrežnim pravilima uspostavljenim na temelju članka 71. stavka 2.

Članak 22.

Pretpostavka sukladnosti praksi s usklađenim normama za prirodni plin

Smatra se da su prakse koje su u skladu s usklađenim normama ili njihovim dijelovima na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije* u skladu sa zahtjevima utvrđenima u provedbenim aktima donesenima na temelju članka 71. stavka 2. prvog podstavka točke (a).

Članak 23.

Zajedničke specifikacije za biometan

1. Komisija može donositi provedbene akte o utvrđivanju zajedničkih specifikacija za olakšavanje troškovno učinkovitog integriranja velikih količina biometana u postojeći sustav za prirodni plin, među ostalim na prekograničnim interkonekcijskim točkama, ili te specifikacije može donijeti u mrežnim pravilima na temelju članka 71. stavka 2. prvog podstavka, točke (a), u slučajevima u kojima:
- (a) ti zahtjevi nisu obuhvaćeni usklađenim normama ili njihovim dijelovima na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*;

- (b) Komisija je na temelju članka 10. stavka 1. Uredbe (EU) br. 1025/2012 od jedne ili više europskih organizacija za normizaciju zatražila da izradi nacrt usklađene norme za te zahtjeve te je ispunjen barem jedan od sljedećih uvjeta:
- i. nijedna europska organizacija za normizaciju nije prihvatila zahtjev Komisije;
 - ii. Komisija je primijetila nepotrebne odgode u donošenju zatraženih usklađenih normi;
 - iii. europska organizacija za normizaciju dostavila je normu koja ne odgovara u potpunosti zahtjevu Komisije; ili
- (c) Komisija odluči u skladu s postupkom iz članka 11. stavka 5. Uredbe (EU) br. 1025/2012 zadržati uz ograničenje ili povući upućivanja na usklađene norme ili njihove dijelove kojima su ti zahtjevi obuhvaćeni.

Provedbeni akti iz prvog podstavka ovog stavka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 81. stavka 3.

2. Tijekom rane pripreme nacrtu provedbenog akta kojim se utvrđuju zajedničke specifikacije iz stavka 1. Komisija prikuplja stajališta relevantnih tijela ili stručnih skupina osnovanih u skladu s relevantnim sektorskim pravom Unije te se na odgovarajući način savjetuje sa svim relevantnim dionicima. Komisija na temelju tog savjetovanja izrađuje nacrt provedbenog akta.

3. Za prakse koje su u skladu sa zajedničkim specifikacijama ili njihovim dijelovima pretpostavlja se da su u skladu sa zahtjevima utvrđenima u provedbenim aktima donesenima na temelju članka 71. stavka 2. prvog podstavka, točke (a) u mjeri u kojoj su ti zahtjevi obuhvaćeni takvim zajedničkim specifikacijama ili njihovim dijelovima.
4. Ako neka europska organizacija za normizaciju donese usklađenu normu i predloži je Komisiji radi objavljivanja upućivanja na nju u *Službenom listu Europske unije*, Komisija tu usklađenu normu ocjenjuje u skladu s Uredbom (EU) br. 1025/2012. Kad se u *Službenom listu Europske unije* objavi upućivanje na usklađenu normu, Komisija stavlja izvan snage provedbene akte iz stavka 1. ovog članka ili njihove dijelove koji obuhvaćaju iste zahtjeve iz stavka 1. ovog članka.
5. Pri određivanju specifikacija na temelju ovog članka Komisija u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir sigurnosne zahtjeve potrebne za siguran rad sustava za prirodni plin, posebno za siguran rad postrojenja za skladištenje prirodnog plina u cijeloj Uniji.

Članak 24.

Europska mreža operatora transportnih sustava za plin

Svi operatori transportnih sustava surađuju na razini Unije putem ENTSO-a za plin kako bi podržali dovršenje i pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina i prekograničnu trgovinu, te kako bi osigurali optimalno upravljanje, usklađen rad i stabilan tehnički razvoj transportne mreže za prirodni plin.

Članak 25.

Organizacija ENTSO-a za plin

1. ENTSO za plin, na vlastitu inicijativu ili na obrazložen zahtjev Komisije ili ACER-a, izdaje te Komisiji i ACER-u podnosi svaki nacrt izmjene statuta, popisa članova ili poslovnika, uključujući pravilnik o savjetovanju s drugim dionicima, ENTSO-a za plin.
2. U roku od četiri mjeseca od primitka dokumenata iz stavka 1. ACER, nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, posebno korisnike sustava, uključujući kupce, Komisiji podnosi mišljenje o nacrtu izmjene statuta, popisu članova i poslovniku ENTSO-a za plin.
3. Komisija izdaje mišljenje o nacrtu izmjene statuta, popisu članova i poslovniku ENTSO-a za plin, vodeći računa o mišljenju ACER-a iz stavka 2., u roku od tri mjeseca od datuma primitka tog mišljenja.
4. U roku od tri mjeseca od primitka povoljnog mišljenja Komisije ENTSO za plin donosi i objavljuje revidirani statut, popis članova i poslovnik ENTSO-a za plin.

Članak 26.
Zadaće ENTSO-a za plin

1. ENTSO za plin izrađuje mrežna pravila za područja iz članka 71. stavka 1. i 2. na zahtjev koji mu je u skladu s člankom 71. stavkom 9. uputila Komisija.

Mrežna pravila iz članka 71. stavka 2. prvog podstavka točke (d) uspostavljaju se zajedno s ENNOH-om.

2. ENTSO za plin može izraditi mrežna pravila za područja iz članka 71. stavaka 1. i 2. radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članku 24. kada se ta mrežna pravila ne odnose na područja obuhvaćena zahtjevom koji mu je uputila Komisija. Ta se mrežna pravila podnose ACER-u radi davanja mišljenja. ENTSO za plin o tom mišljenju vodi računa na odgovarajući način.

3. ENTSO za plin donosi:

- (a) zajedničke instrumente za upravljanje mrežom kako bi osigurao usklađeno funkcioniranje mreže u uobičajenim uvjetima i u stanju nužde, uključujući zajedničku ljestvicu za klasifikaciju incidenata i planove istraživanja;
- (b) neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije iz članka 32. („plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije”), uključujući europsku prognozu dostatnosti opskrbe, jednom u dvije godine;
- (c) preporuke o usklađivanju tehničke suradnje između operatora transportnih sustava Unije i operatora transportnih sustava trećih zemalja;

- (d) preporuke operatorima transportnih sustava o njihovoj tehničkoj suradnji s operatorima distribucijskih sustava i operatorima mreža za vodik;
- (e) godišnji program rada;
- (f) godišnje izvješće;
- (g) godišnje ljetne i zimske prognoze opskrbe;
- (h) do 1. siječnja 2025. i svake dvije godine nakon toga izvješće o praćenju kvalitete plina, uključujući kretanja parametara kvalitete plina, kretanja razine i količine vodika umiješanog u sustav za prirodni plin, predviđanja očekivanog kretanja parametara kvalitete plina i količine vodika umiješanog u sustav za prirodni plin, učinak miješanja vodika na prekogranične tokove, kao i informacije o slučajevima povezanim s razlikama u specifikacijama kvalitete plina ili u specifikacijama razina miješanja vodika te kako su ti slučajevi riješeni kako bi se ispunili zahtjevi u pogledu kvalitete različitih primjena u krajnjoj potrošnji;
- (i) godišnje izvješće koje uključuje količinu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova utisnutih u mrežu prirodnog plina.

U izvješću o praćenju kvalitete plina iz prvog podstavka točke (h) obrađuju se i kretanja za područja navedena u toj točki u mjeri u kojoj su relevantna za distribucijsku mrežu, na temelju informacija koje dostavlja europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava („tijelo EU-a za ODS-ove”) uspostavljeno na temelju članka 52. stavka 1. Uredbe (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća³⁹;

4. Europska prognoza dostatnosti opskrbe iz stavka 3. točke (b) obuhvaća sveukupnu dostatnost sustava za prirodni plin što se tiče postojeće i planirane potražnje za prirodnim plinom u sljedećih pet godina, kao i u razdoblju od pet do deset godina od dana te prognoze. Europska prognoza dostatnosti opskrbe temelji se na nacionalnim prognozama dostatnosti opskrbe koje su pripremili pojedinačni operatori transportnih sustava. Europskom prognozom dostatnosti opskrbe posebno se predviđa praćenje napretka u godišnjoj proizvodnji održivog biometana.

Ako i europska prognoza dostatnosti opskrbe i konačni ažurirani integrirani nacionalni energetske i klimatski planovi pokazuju da godišnja proizvodnja ne napreduje u dovoljnoj mjeri ili da se potrošnja prirodnog plina ne smanjuje u dovoljnoj mjeri s obzirom na raspoloživi potencijal, Komisija može izdati preporuke državama članicama ako je to potrebno za postizanje ciljeva energetske unije, na temelju članka 34. Uredbe (EU) 2018/1999.

Plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije uključuje modeliranje integrirane mreže, uključujući mreže za vodik, izradu scenarija, europsku prognozu dostatnosti opskrbe i procjenu otpornosti sustava. Tim se planom promiče načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu i integracija energetske mreže.

³⁹ Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.).

5. Godišnji program rada iz stavka 3. točke (e) sadrži popis i opis mrežnih pravila koje treba izraditi, plan za usklađivanje funkcioniranja mreže te popis istraživačkih i razvojnih aktivnosti koje treba provesti tijekom godine, kao i okvirni vremenski raspored.
6. Mrežna se pravila izrađuju za pitanja povezana s prekograničnim mrežama i integracijom tržišta te ne dovode u pitanje pravo država članica da uspostave nacionalne mrežna pravila koja ne utječu na prekograničnu trgovinu.
7. ENTSO za plin prati i analizira provedbu mrežnih pravila i smjernica koje je Komisija usvojila u skladu s člankom 71. stavkom 13. ili člankom 74. te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila kojima je cilj olakšati integraciju tržišta. ENTSO za plin o svojim zaključcima obavještuje ACER i uključuje rezultate analize u godišnje izvješće iz stavka 3. točke (f) ovog članka.
8. ENTSO za plin ACER-u stavlja na raspolaganje sve podatke koji su mu potrebni kako bi izvršio svoje zadatke na temelju članka 27. stavka 1.

9. ACER preispituje nacionalne desetogodišnje planove razvoja mreže kako bi procijenio jesu li usklađeni s planom razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije. Pronađe li ACER neusklađenosti između određenog nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže i plana razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije, on preporuča izmjenu tog nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže ili, ovisno o slučaju, plana razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije. Ako je taj nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže izrađen u skladu s člankom 55. Direktive (EU) 2024/...⁺, ACER preporuča da relevantno regulatorno tijelo izmijeni nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže u skladu s člankom 55. stavkom 5. te direktive i da o tome obavijesti Komisiju.
10. ENTSO za plin Komisiji na njezin zahtjev priopćuje svoje mišljenje o donošenju smjernica predviđenih u članku 74.;
11. ENTSO za plin surađuje s Europskom mrežom operatora transportnih sustava za električnu energiju („ENTSO za električnu energiju”) i ENNOH-om.

Članak 27.

Praćenje ENTSO-a za plin koje provodi ACER

1. ACER prati izvršavanje zadaća ENTSO-a za plin iz članka 26. stavaka 1., 2. i 3. i o svojim zaključcima izvješćuje Komisiju.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

ACER prati kako ENTSO za plin provodi mrežna pravila koja su izrađena na temelju članka 26. stavka 2. i mrežna pravila koja su izrađena u skladu s člancima 71.(1) do 12., a koja Komisija nije donijela na temelju članka 71. stavka 13. Ako ENTSO za plin nije proveo takva mrežna pravila, ACER traži da ENTSO za plin dostavi propisno obrazloženo objašnjenje o razlozima za taj propust. ACER obavješćuje Komisiju o tom objašnjenju i dostavlja svoje mišljenje o njemu.

ACER prati i analizira provedbu mrežnih pravila i smjernica koje je Komisija donijela, kako je utvrđeno u člancima 70., 71., 73. i 74., te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila kojima je cilj olakšati integraciju tržišta i energetskog sustava kao i na nediskriminaciju, djelotvorno tržišno natjecanje i pravilno funkcioniranje tržišta, te izvješćuje Komisiju.

2. ENTSO za plin ACER-u radi davanja mišljenja podnosi nacrt plana razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije, nacrt godišnjeg programa rada, uključujući informacije o postupku savjetovanja, i ostale isprave iz članka 26. stavka 3.

U roku od dva mjeseca od datuma primitka ACER dostavlja ENTSO-u za plin i Komisiji propisno obrazloženo mišljenje i preporuke, ako smatra da nacrt godišnjeg programa rada ili nacrt plana razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije, koje je podnio ENTSO za plin, ne doprinosi nediskriminaciji, djelotvornom tržišnom natjecanju, pravilnom funkcioniranju tržišta ili dostatnoj količini prekograničnih spojnih plinovoda kojima mogu pristupiti treće strane. ENTSO za plin na odgovarajući način uzima u obzir mišljenje i preporuke ACER-a.

Članak 28.

Regulatorna tijela

Pri izvršavanju svojih dužnosti i svojih ovlasti na temelju ove Uredbe regulatorna tijela osiguravaju postupanje po ovoj Uredbi, mrežnim pravilima i smjernicama koje su donesene na temelju članaka od 70. do 74.

Kada je primjereno, ona surađuju međusobno, s Komisijom i s ACER-om, na temelju poglavlja V. Direktive (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Članak 29.

Savjetovanje koje provodi ENTSO za plin

1. Tijekom izrade mrežnih pravila, nacрта plana razvoja mreže na razini Unije za prirodni plin i godišnjeg programa rada iz članka 26. stavaka 1., 2. i 3., ENTSO za plin provodi sveobuhvatni postupak javnog savjetovanja u ranoj fazi, na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne sudionike na tržištu, a posebno organizacije koje predstavljaju sve dionike, u skladu s poslovnikom iz članka 25. stavka 1. U to su savjetovanje uključena i regulatorna tijela te druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnici mreže, uključujući kupce, operatori distribucijskih sustava, uključujući odgovarajuća gospodarska udruženja, tehnička tijela i udruženja zainteresiranih strana. ENTSO za plin objavljuje nacрте mrežnih pravila, plana razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije i godišnji program rada za primjedbe dionika te im daje dovoljno vremena za djelotvorno sudjelovanje u postupku savjetovanja. Cilj je tog savjetovanja utvrditi mišljenja i prijedloge relevantnih dionika tijekom postupka odlučivanja.
2. Sve isprave i zapisnici sa sastanaka koji se odnose na savjetovanje iz stavka 1. objavljuju se.
3. Prije nego što usvoji godišnji program rada i mrežna pravila iz članka 26. stavaka 1., 2. i 3., ENTSO za plin navodi na koji je način uzeo u obzir primjedbe koja su zaprimljene tijekom savjetovanja. Ako primjedbe nije uzeo u obzir, to mora obrazložiti.

Članak 30.

Troškovi ENTSO-a za plin

Troškove povezane s aktivnostima ENTSO-a za plin iz članaka 24., 25., 26., 70. i 71. ove Uredbe i članka 11. Uredbe (EU) 2022/869 snose operatori transportnih sustava i uzimaju se u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove pod uvjetom da su opravdani i proporcionalni.

Članak 31.

Regionalna suradnja operatora transportnih sustava

1. Operatori transportnih sustava uspostavljaju regionalnu suradnju unutar ENTSO-a za plin kako bi doprinijeli zadaćama iz članka 26. stavaka 1., 2. i 3.
2. Operatori transportnih sustava podržavaju praktične dogovore kako bi osigurali optimalno upravljanje mrežom i promiču razvoj trgovanja energijom, koordiniranu dodjelu prekograničnih kapaciteta uz pomoć nediskriminirajućih tržišnih rješenja, pomno prateći konkretne prednosti implicitnih aukcija za kratkoročnu dodjelu i integraciju mehanizama uravnoteživanja.
3. Za potrebe ostvarivanja ciljeva koji su navedeni u stavcima 1. i 2. ovog članka, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 80. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem definicije zemljopisnog područja na koje se odnosi pojedina regionalna struktura za suradnju, uzimajući u obzir postojeće regionalne strukture za suradnju. Svakoj je državi članici dozvoljeno promicati suradnju u više zemljopisnih područja.

Za potrebe izrade delegiranih akata iz prvog podstavka Komisija se savjetuje s ACER-om i ENTSO-om za plin.

Članak 32.

Plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije

Svake dvije godine ENTSO za plin usvaja i objavljuje plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije. Plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije uključuje modeliranje integrirane mreže, izradu scenarija, europsku prognozu dostatnosti opskrbe i procjenu otpornosti sustava, uključujući infrastrukturu koju treba staviti izvan pogona.

Plan razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije posebno:

- (a) temelji se na nacionalnim planovima ulaganja i poglavlju IV. Uredbe (EU) 2022/869;
- (b) što se tiče prekograničnih spojnih plinovoda, temelji se i na razumnim potrebama različitih korisnika mreže i uključuje dugoročne obveze ulagača iz članka 55. stavka 7. Direktive (EU) 2024/...⁺; i
- (c) ukazuje na manjak ulaganja, posebno u pogledu prekograničnih kapaciteta.

U pogledu drugog stavka točke (c), planu razvoja mreže za prirodni plin na razini Unije može se priložiti pregled prepreka za povećanje prekograničnih kapaciteta mreže, koje proizlaze iz različitih postupaka ili praksi odobravanja.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Članak 33.

Zahtjevi transparentnosti s obzirom na operatore transportnih sustava

1. Operator transportnog sustava objavljuje detaljne podatke o kapacitetima i uslugama koje pruža i odgovarajućim uvjetima koje primjenjuje, zajedno s tehničkim informacijama koje su potrebne kako bi korisnici mreže dobili djelotvoran pristup mreži.
2. Kako bi osigurali transparentne, objektivne i nediskriminirajuće tarife te olakšali učinkovito korištenje mreže prirodnog plina, operatori transportnih sustava ili nadležna regulatorna tijela objavljuju, u razumnim okvirima, dovoljno detaljne informacije o oblikovanju, metodologiji i strukturi tarifa.
3. Svaki operator transportnog sustava za usluge koje pruža objavljuje informacije o tehničkom kapacitetu, ugovorenom kapacitetu i raspoloživom kapacitetu u brojčanom obliku, za sve odgovarajuće točke, uključujući ulazne i izlazne točke, redovito i periodično te na lako razumljiv i tipizirani način u skladu sa smjernicama utvrđenim u Prilogu I.
4. Odgovarajuće točke transportnog sustava, o kojima treba objaviti informacije, odobravaju nadležna tijela nakon savjetovanja s korisnicima mreže.
5. Operator transportnog sustava uvijek otkriva informacije koje su propisane ovom Uredbom na smislen, s količinskoga gledišta jasan, lako pristupačan i nediskriminirajući način.

6. Operator transportnog sustava objavljuje *ex ante* i *ex post* informacije o ponudi i potražnji, na temelju nominacija i dodjela, prognoza i ostvarenih protoka u sustav i iz njega. Regulatorno tijelo osigurava objavljivanje svih takvih informacija. Stupanj detalja objavljenih informacija ovisi o informacijama koje su dostupne operatoru transportnog sustava.

Operator transportnog sustava objavljuje poduzete mjere, nastale troškove i ostvarene prihode u okviru uravnoteživanja sustava.

Dotični sudionici na tržištu operatoru transportnog sustava dostavljaju podatke iz ovog članka.

7. Operatori transportnih sustava dužni su na temelju članaka 16. i 17. Uredbe Komisije (EU) 2015/703 objaviti detaljne informacije o kvaliteti prirodnog plina koji se transportira njihovim mrežama, a koje mogu utjecati na korisnike mreže.

Članak 34.

Zahtjevi transparentnosti s obzirom na postrojenja za skladištenje prirodnog plina, postrojenja za skladištenje vodika, terminale za UPP i terminale za vodik

1. Operatori terminala za UPP, operatori sustava skladišta prirodnog plina, operatori terminala za vodik i operatori skladišta vodika objavljuju detaljne informacije o svim uslugama koje pružaju i odgovarajućim uvjetima koje primjenjuju, zajedno s tehničkim informacijama koje su potrebne kako bi korisnici terminala za UPP, postrojenja za skladištenje prirodnog plina, postrojenja za skladištenje vodika i terminala za vodik dobili djelotvoran pristup terminalima za UPP, postrojenjima za skladištenje prirodnog plina, postrojenjima za skladištenje vodika i terminalima za vodik. Regulatorna tijela mogu od tih operatora zahtijevati objavljivanje svih dodatnih informacija relevantnih za korisnike sustava.
2. Operatori terminala za UPP pružaju lako razumljive instrumente za izračunavanje tarifa za dostupne usluge.
3. Operatori terminala za UPP, operatori sustava skladišta prirodnog plina, operatori terminala za vodik i sustava skladišta vodika za pružene usluge objavljuju informacije o ugovorenom i dostupnom kapacitetu terminala za UPP, postrojenja za skladištenje prirodnog plina, postrojenja za skladištenje vodika i terminala za vodik, u brojčanom obliku, redovito i periodično te na lako razumljiv i tipizirani način.
4. Operatori terminala za UPP, operatori sustava skladišta prirodnog plina, operatori terminala za vodik i operatori skladišta za vodik objavljuju informacije koje su propisane ovom Uredbom na smislen, s količinskoga gledišta jasan, lako pristupačan i nediskriminirajuć način.

5. Operatori terminala za UPP, operatori sustava skladišta prirodnog plina te operatori terminala za vodik i operatori skladišta vodika objavljuju količinu prirodnog plina ili vodika koja se nalazi u svakom terminalu za UPP, postrojenju za skladištenje prirodnog plina, postrojenju za skladištenje vodika i terminalu za vodik ili skupini postrojenja za skladištenje plina, ako to odgovara načinu na koji se pristup nudi korisnicima sustava, ulaznim i izlaznim tokovima, dostupnom kapacitetu terminala za UPP, postrojenja za skladištenje prirodnog plina, postrojenja za skladištenje vodika i terminala za vodik, uključujući postrojenja i terminale koji su izuzeti iz pristupa trećih strana. Te se informacije priopćuju i operatoru transportnog sustava ili operatoru mreže za vodik za skladišta i terminale za vodik, koji ih objavljuje u skupnom obliku, po sustavima ili podsustavima koji se utvrđuju putem odgovarajućih točaka. Informacije se ažuriraju najmanje jednom dnevno.

Ako je korisnik postrojenja za skladištenje prirodnog plina ili vodika jedini korisnik postrojenja za skladištenje prirodnog plina ili postrojenja za skladištenje vodika, on regulatornom tijelu može podnijeti obrazloženi zahtjev za povjerljiv tretman podataka iz prvog podstavka. Ako regulatorno tijelo dođe do zaključka da je takav zahtjev opravdan, posebno vodeći računa o potrebi za pronalaženjem ravnoteže između interesa legitimne zaštite poslovnih tajni, čije bi otkrivanje negativno utjecalo na cjelokupnu poslovnu strategiju korisnika sustava skladišta plina, s ciljem stvaranja konkurentnog unutarnjeg tržišta za prirodni plin i vodik, ono može dozvoliti operatoru sustava skladišta prirodnog plina ili operatoru skladišta vodika da ne objavi podatke iz prvog podstavka u razdoblju od najviše jedne godine.

Drugi se podstavak primjenjuje ne dovodeći u pitanje obveze iz prvog podstavka, osim ako su skupni podaci identični podacima o pojedinačnom sustavu skladišta vodika ili prirodnog plina čije je neobjavljivanje odobrilo regulatorno tijelo.

6. Kako bi osigurali transparentne, objektivne i nediskriminirajuće tarife te olakšali učinkovito korištenje infrastruktura, operatori terminala za UPP, operatori sustava skladišta prirodnog plina, operatori terminala za vodik i sustava skladišta vodika ili relevantna regulatorna tijela objavljuju dovoljno detaljne informacije o oblikovanju, metodologijama i strukturi tarifa za infrastrukturu za koju je predviđen regulirani pristup trećih strana. Terminali za UPP za koje su odobrena izuzeća na temelju članka 78. ove Uredbe, članka 22. Direktive 2003/55/EZ i članka 36. Direktive 2009/73/EZ te operatori sustava skladišta prirodnog plina u okviru dogovorenog režima pristupa treće strane, objavljuju tarife za infrastrukturu kako bi se osigurala dovoljna transparentnost.

Operatori terminala za UPP i operatori sustava skladišta prirodnog plina na transparentan, kontinuiran i korisnicima prilagođen način objavljuju informacije koje se zahtijevaju na temelju ovog članka na jedinstvenoj europskoj platformi koju ti operatori održavaju.

Članak 35.

Vođenje evidencije od strane operatora sustava

Operatori transportnih sustava, operatori sustava skladišta prirodnog plina i operatori terminala za UPP drže sve informacije iz članaka 33. i 34. te točke 3. Priloga I. na raspolaganju nacionalnim tijelima tijekom razdoblja od pet godina, uključujući regulatorna tijela, nacionalna tijela za tržišno natjecanje i Komisiju.

ODJELJAK 4.

RAD DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA

Članak 36.

Stalni kapacitet za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin u distribucijskom sustavu

1. Operatori transportnih sustava osiguravaju stalni kapacitet za pristup proizvodnih postrojenja za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin priključen na njihovu mrežu. U tu svrhu operatori distribucijskih sustava u suradnji međusobno i s operatorima transportnih sustava razvijaju postupke i mehanizme, uključujući ulaganje, kako bi osigurali protok u suprotnom smjeru, iz distribucijske mreže u transportnu mrežu. Velika ulaganja u transportnu mrežu za prirodni plin koja proizlaze iz potrebe za dodatnim kapacitetima u distribucijskoj mreži odražavaju se u desetogodišnjem planu razvoja mreže u skladu s člankom 55. stavkom 2. točkom (a) Direktive (EU) 2024./...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

2. Stavkom 1. ne dovodi se u pitanje mogućnost da operatori distribucijskih sustava razviju alternative ulaganju u protok u suprotnom smjeru, kao što su rješenja pametne mreže ili priključivanje na druge mrežne operatore. Stalni pristup kapacitetu smije se ograničiti na nuđenje kapaciteta ovisno o operativnim ograničenjima, kako bi se osigurala sigurnost infrastrukture i ekonomska učinkovitost. Regulatorno tijelo osigurava da operatori distribucijskih sustava uvedu sva ograničenja u stalnom kapacitetu ili operativna ograničenja na temelju transparentnih i nediskriminacijskih postupaka i da ta ograničenja ne dovode do neopravdanih prepreka ulasku na tržište. Ako proizvodno postrojenje snosi troškove povezane s osiguravanjem stalnog kapaciteta, ne primjenjuje se nikakvo ograničenje.

Članak 37.

Suradnja operatora distribucijskih sustava i operatora transportnih sustava

Operatori distribucijskih sustava surađuju s ostalim operatorima distribucijskih sustava i operatorima transportnih sustava na koordiniranju održavanja, razvoju sustava, novim priključcima, stavljanju izvan pogona i radu sustava kako bi osigurali cjelovitost sustava, radi optimalnog iskorištavanja kapaciteta i smanjivanja uporabe plina kao goriva.

Članak 38.

Zahtjevi transparentnosti s obzirom na operatore distribucijskih sustava

Ako su operatori distribucijskih sustava odgovorni za upravljanje kvalitetom plina u svojim mrežama, dužni su na temelju članaka 16. i 17. Uredbe Komisije (EU) 2015/703 objaviti detaljne informacije o kvaliteti prirodnog plina koji se transportira njihovim mrežama, a koja može utjecati na korisnike mreže.

Članak 39.

Europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava

Operatori distribucijskih sustava koji upravljaju sustavom za prirodni plin surađuju na razini Unije a operatori distribucijske mreže za vodik koji upravljaju mrežom za vodik mogu surađivati na razini Unije posredovanjem tijela EU-a za ODS-ove, kako bi promicali dovršetak i pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina, surađivali u razvoju tržišta vodika i promicali optimalno upravljanje i koordinirani rad distribucijskih i transportnih sustava.

Registrirani članovi mogu izravno sudjelovati u aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove ili ih može zastupati nacionalna udruga koju je imenovala država članica ili udruga na razini Unije.

Troškove povezane s aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove snose operatori distribucijskih sustava i operatori distribucijske mreže za vodik koji su registrirani članovi te se ti troškovi uzimaju u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju troškove ako su oni razumni i proporcionalni i navode razloge ako troškovi nisu odobreni.

Članak 40.

Promjene glavnih pravila i postupaka za tijelo EU-a za ODS-ove

1. Glavna pravila i postupci za tijelo EU-a za ODS-ove na temelju članka 54. Uredbe (EU) 2019/943 primjenjuju se i na operatore distribucijskih sustava koji upravljaju sustavom za prirodni plin i operatore distribucijske mreže za vodik.

2. Strateška savjetodavna skupina iz članka 54. stavka 2. točke (f) Uredbe (EU) 2019/943 sastoji se također od predstavnika udruženja europskih operatora distribucijskih sustava koji upravljaju sustavom za prirodni plin ili europskih operatora distribucijske mreže za vodik.
3. Nakon ... [godina dana od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] tijelo EU-a za ODS-ove podnosi Komisiji i ACER-u nacrt ažuriranog statuta, uključujući kodeks ponašanja, popis registriranih članova, nacrt ažuriranog poslovnika, uključujući poslovnik za savjetovanja s ENTSO-om za električnu energiju, ENTSO-om za plin i drugim dionicima, te ažurirana pravila financiranja.

Nacrtom ažuriranog poslovnika tijela EU-a za ODS-ove osigurava se pravedna i uravnotežena zastupljenost svih operatora distribucijskih sustava koji sudjeluju, uključujući one koji imaju u vlasništvu ili upravljaju sustavima za prirodni plin, i operatora distribucijske mreže za vodik.
4. U roku od četiri mjeseca od podnošenja dokumenata iz stavka 3., ACER Komisiji daje svoje mišljenje, nakon savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, osobito korisnike distribucijskog sustava, uključujući kupce.
5. Komisija u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja ACER-a daje mišljenje o dokumentima podnesenima na temelju stavka 3., uzimajući u obzir mišljenje ACER-a iz stavka 4.
6. Operatori distribucijskih sustava u roku od tri mjeseca od primitka pozitivnog mišljenja Komisije donose i objavljuju ažurirani statut, poslovnik i pravila financiranja tijela EU-a za ODS-ove.

7. Dokumenti iz stavka 3. podnose se Komisiji i ACER-u u slučaju njihovih promjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili ACER-a. Komisija i ACER mogu dati mišljenje u skladu s postupcima utvrđenima u stavcima 3., 4. i 5.

Članak 41.

Dodatne zadaće tijela EU-a za ODS-ove

1. Tijelo EU-a za ODS-ove obavlja zadaće iz članka 55. stavka 1. točaka od (a) do (e) Uredbe (EU) 2019/943 i provodi aktivnosti iz članka 55. stavka 2. točaka (c), (d) i (e) te uredbe također u pogledu distribucijskih mreža prirodnog plina ili distribucijskih mreža za vodik.
2. Uz zadaće iz članka 55. stavka 1. Uredbe (EU) 2019/943, tijelo EU-a za ODS-ove sudjeluje u izradi mrežnih pravila koja su relevantna za rad i planiranje distribucijskih mreža i koordiniran rad transportnih i distribucijskih mreža na temelju ove uredbe, te doprinosi ublažavanju difuznih emisija metana iz sustava za prirodni plin.

Pri sudjelovanju u izradi novih mrežnih pravila na temelju članka 71. ove uredbe, tijelo EU-a za ODS-ove mora ispuniti zahtjeve za savjetovanje navedene u članku 56. Uredbe (EU) 2019/943.

3. Uz aktivnosti iz članka 55. stavka 2. Uredbe (EU) 2019/943, tijelo EU-a za ODS-ove:
- (a) surađuje s ENTSO-om za plin i ENNOH-om na praćenju i provedbi mrežnih pravila i smjernica donesenih na temelju ove Uredbe koji su relevantni za rad i planiranje distribucijskih mreža za prirodni plin i vodik i koordiniran rad transportnih i distribucijskih mreža te transportnih mreža za vodik i distribucijskih mreža za vodik;
 - (b) surađuje s ENTSO-om za plin i ENNOH-om i donosi najbolje prakse za koordiniran rad i koordinirano planiranje transportnih i distribucijskih sustava te transportnih i distribucijskih mreža za vodik, uključujući za pitanja kao što su razmjena podataka među operatorima i koordiniranje distribuiranih izvora energije;
 - (c) radi na utvrđivanju najboljih praksi za provedbu nalaza procjena na temelju članka 23. stavka 1.b Direktive (EU) 2018/2001 i članka 25. Direktive (EU) 2023/1791 te za suradnju među operatorima distribucijskih sustava električne energije, distribucijskih sustava prirodnog plina, distribucijskih mreža za vodik te sustava centraliziranoga grijanja i hlađenja, uključujući za potrebe procjene na temelju članka 24. stavk 8. Direktive (EU) 2018/2001, uključujući preporuke za odgovarajuće postavljanje elektrolizatora u cilju osiguranja upotrebe otpadne topline u mreži centraliziranog grijanja.

4. Tijelo EU-a za ODS-ove pruža informacije ENTSO-u za plin za potrebe njegova izvješćivanja o kvaliteti plina u distribucijskim sustavima za koje su operatori distribucijskih sustava odgovorni za upravljanje kvalitetom plina, kako je navedeno u članku 26. stavku 3.
5. Tijelo EU-a za ODS-ove pruža informacije ENNOH-u za potrebe izvješća o praćenju kvalitete vodika koje treba donijeti na temelju članka 59. stavka 1. ove Uredbe, u pogledu distribucijskih mreža za vodik za koje su operatori distribucijskih mreža za vodik odgovorni za upravljanje kvalitetom vodika na temelju članka 50. Direktive (EU) 2024/...⁺.

ODJELJAK 5.

AGREGIRANJE POTRAŽNJE I ZAJEDNIČKA KUPNJA PRIRODNOG PLINA I MEHANIZAM ZA PODUPIRANJE RAZVOJA TRŽIŠTA VODIKA

Članak 42.

Mehanizam za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina

Komisija uspostavlja mehanizam za dobrovoljno agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina na temelju članaka od 43. do 49.

⁺ SL: Molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Članak 43.

Ugovor s pružateljem usluga

1. Odstupajući od članka 176. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, Komisija putem relevantnih postupaka nabave na temelju Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 može ugovoriti pružanje potrebnih usluga sa subjektom ili subjektima s poslovnim nastanom u Uniji radi ostvarenja cilja iz članka 42. ove Uredbe.
2. Ako Komisija odabere pružatelja usluga, ona to čini na temelju kriterija kojima se štiti cjelovitost unutarnjeg tržišta, kojima se osigurava tržišno natjecanje i sigurnost opskrbe te koji su u skladu s člankom 44. Komisija u relevantnim natječajnim specifikacijama navodi zahtjeve koji se primjenjuju na pružatelja usluga.

Članak 44.

Kriteriji za odabir pružatelja usluga

1. Komisija odabire pružatelja usluga među subjektima koji ispunjavaju sljedeće kriterije prihvatljivosti:
 - (a) pružatelj usluga mora imati poslovni nastan i operativno sjedište na državnom području države članice;

(b) pružatelj usluga i njegovi podugovaratelji ne smiju biti:

- i. podložni Unijanim mjerama ograničavanja donesenima na temelju članka 29. UFEU-a ili članka 215. UFEU-a, koje se sastoje od zabrane stavljanja na raspolaganje ili prijenosa financijskih sredstava ili gospodarskih izvora ili izravnog ili neizravnog pružanja financiranja ili financijske pomoći, ili od zamrzavanja imovine; ili
- ii. izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su podložni takvim Unijanim mjerama ograničavanja ili koji rade u njihovo ime ili prema njihovim uputama.

2. Ne dovodeći u pitanje druge obveze dužne pažnje, uspostavljaju se ugovorne obveze između Komisije i pružatelja usluga kako bi se osiguralo da pružatelji usluga pri obavljanju svojih zadaća u okviru članka 45. ne stave, izravno ili neizravno, nikakva sredstva ili gospodarske resurse na raspolaganje fizičkim ili pravnim osobama, subjektima ili tijelima, ni u njihovu korist, koji su:

- (a) podložni Unijanim mjerama ograničavanja donesenima na temelju članka 29. UFEU-a ili članka 215. UFEU-a, koje se sastoje od zabrane stavljanja na raspolaganje ili prijenosa financijskih sredstava ili gospodarskih izvora ili izravnog ili neizravnog pružanja financiranja ili financijske pomoći, ili od zamrzavanja imovine; ili
- (b) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su podložni takvim Unijanim mjerama ograničavanja ili koji rade u njihovo ime ili prema njihovim uputama.

3. Pružatelj usluga nije dio vertikalno integriranog poduzeća, osim subjekta razdvojenog u skladu s poglavljem IX. Direktive (EU) 2024/...⁺.

Članak 45.

Zadaje pružatelja usluga

1. Pružatelj usluga organizira zadaje u pogledu agregiranja potražnje i zajedničke kupnje prirodnog plina. Posebno, ali ne isključivo, pružatelj usluga može provesti sljedeće:
- (a) procjenu i agregiranje potražnje poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači prirodnog plina;
 - (b) prikupljanje ponuda od dobavljača ili proizvođača prirodnog plina kako bi se takve ponude uskladile s agregiranom potražnjom;
 - (c) raspodjelu ponuda opskrbe sudionicima u agregiranju potražnje, uzimajući u obzir proporcionalnu raspodjelu između manjih i većih sudionika ovisno o količinama koje potražuju;
 - (d) pružati sve povezane pomoćne usluge, uključujući usluge za lakše sklapanje ugovora o kupnji prirodnog plina.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Članak 46.

Sudjelovanje u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina

1. Sudjelovanje u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina otvoreno je poduzećima za prirodni plin i poduzećima koja su potrošači prirodnog plina s poslovnim nastanom u Uniji na nediskriminirajućoj osnovi. Takva poduzeća ne smiju sudjelovati kao dobavljači, proizvođači i kupci ako su:
 - (a) podložna Unijinim mjerama ograničavanja donesenima na temelju članka 29. UEU-a ili članka 215. UFEU-a, koje se sastoje od zabrane stavljanja na raspolaganje ili prijenosa financijskih sredstava ili gospodarskih izvora ili izravnog ili neizravnog pružanja financiranja ili financijske pomoći, ili od zamrzavanja imovine; ili
 - (b) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su podložni takvim Unijinim mjerama ograničavanja ili koji rade u njihovo ime ili prema njihovim uputama.
2. Uspostavljaju se ugovorne obveze kako bi se osiguralo da se nikakva financijska sredstva ili gospodarski izvori ne stavljaju na raspolaganje, izravno ili neizravno, odnosno u korist fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su:
 - (a) podložni Unijinim mjerama ograničavanja donesenima na temelju članka 29. UEU-a ili članka 215. UFEU-a, koje se sastoje od zabrane stavljanja na raspolaganje ili prijenosa financijskih sredstava ili gospodarskih izvora ili izravnog ili neizravnog pružanja financiranja ili financijske pomoći, ili od zamrzavanja imovine; ili
 - (b) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su podložni takvim Unijinim mjerama ograničavanja ili koji rade u njihovo ime ili prema njihovim uputama.

3. Poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači prirodnog plina s poslovnim nastanom u ugovornim strankama Energetske zajednice mogu sudjelovati u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina pod uvjetom da su uspostavljene potrebne mjere ili aranžmani kako bi se omogućilo njihovo sudjelovanje u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina na temelju ovog odjeljka.
4. Poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači prirodnog plina koja sudjeluju u agregiranju potražnje mogu na transparentnoj osnovi koordinirati elemente uvjeta ugovora o kupnji ili koristiti ugovore o zajedničkoj kupnji kako bi postigli bolje uvjete sa svojim dobavljačima, pod uvjetom da su u skladu s pravom Unije, uključujući pravo Unije o tržišnom natjecanju, posebno članke 101. i 102. UFEU-a.
5. Sudionici u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina izvješćuju Komisiju ili relevantnog pružatelja usluga, prema potrebi, o sljedećim elementima sklopljenih ugovora:
 - (a) količini;
 - (b) drugim ugovornim strankama;
 - (c) trajanju.
6. Sudionici u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina mogu izvješćivati Komisiju ili relevantnog pružatelja usluga, prema potrebi, ako uparivanje i podnošenje ponuda nisu doveli do sklapanja ugovora o opskrbi.

7. Primatelj informacije prijavljene u okviru stavaka 5. i 6. dužan je pobrinuti se da je pristup povjerljivim informacijama strogo ograničen na pružatelja usluge i na službe Komisije kojima je apsolutno nužno da imaju te informacije. S tim se informacijama postupa na propisno povjerljiv način.

Članak 47.

*Privremeno ograničenje sudjelovanja u mehanizmu
za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina*

1. Kako bi se zaštitili ključni sigurnosni interesi Unije i njezinih država članica te u interesu zaštite sigurnosti opskrbe, zalihe prirodnog plina i zalihe UPP-a koje potječu iz postrojenja koja se nalaze u Ruskoj Federaciji ili Bjelarusu ne nude se putem mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina do 31. prosinca 2025.
2. Isključenje iz stavka 1. primjenjuje se na sve zalihe UPP-a koje potječu s bilo kojeg terminala za UPP koji se nalazi u Ruskoj Federaciji ili Bjelarusu i na zalihe prirodnog plina koje ulaze u države članice ili ugovorne stranke Energetske zajednice preko sljedećih ulaznih točaka:
 - (a) Greifswald;
 - (b) Lubmin II;
 - (c) Imatra;
 - (d) Narva;
 - (e) Värška;

- (f) Luhamaa;
- (g) Šakiai;
- (h) Kotlovka;
- (i) Kondratki;
- (j) Wysokoje;
- (k) Tietierowka;
- (l) Mozyr;
- (m) Kobryń;
- (n) Sudzha (RU)/(UA);
- (o) Belgorod (RU)/(UA);
- (p) Valuyki (RU)/(UA);
- (q) Serebryanka (RU)/(UA);
- (r) Pisarevka (RU)/(UA);
- (s) Sokhranovka (RU)/(UA);
- (t) Prokhorovka (RU)/(UA);
- (u) Platovo (RU)/(UA);
- (v) Strandzha 2 (BG)/Malkoclar (TR).

Članak 48.

*Mogućnost ograničenja sudjelovanja u mehanizmu
za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina*

1. Od 1. siječnja 2026. Komisija može odlučiti, putem provedbenog akta, privremeno isključiti prirodni plin ili zalihe UPP-a ako takav prirodni plin potječe, odnosno ako UPP dolazi s terminala za UPP u Ruskoj Federaciji ili Bjelarusu iz sudjelovanja u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina ako je to potrebno radi zaštite ključnih sigurnosnih interesa ili sigurnosti opskrbe Unije ili države članice, pod uvjetom da takve mjere:
 - (a) ne narušavaju, na neopravdan način, pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina i prekogranične tokove prirodnog plina među državama članicama te ne ugrožavaju sigurnost opskrbe Unije ili države članice,
 - (b) poštuju načelo energetske solidarnosti,
 - (c) poduzimaju se u skladu s pravima i obvezama Unije ili država članica u odnosu na treće zemlje.
2. Dovoljno prije prvog natječajnog kruga 2026. Komisija procjenjuje jesu li ispunjeni svi uvjeti utvrđeni u stavku 1. s ciljem odlučivanja o bilo kojim mjerama iz tog stavka. Svaka takva odluka vrijedi najviše godinu dana i može se obnoviti ako je to opravdano.

Komisija kontinuirano procjenjuje jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni u stavku 1. i propisno obavješćuje Europski parlament i Vijeće o svojim procjenama, uključujući procjenu iz prvog podstavka ovog stavka.

3. Uzimajući u obzir potrebu da se osigura sigurnost opskrbe Unije, mjere koje Komisija poduzima na temelju stavka 1. mogu biti usmjerene na diversifikaciju opskrbe prirodnim plinom ili UPP-om radi smanjenja ovisnosti o ruskom prirodnom plinu ako se može dokazati da su takve mjere potrebne za zaštitu ključnih sigurnosnih interesa Unije i država članica.

4. Odluke iz stavka 1. sadrže popis:

- (a) svih ulaznih točaka iz Ruske Federacije ili Bjelarusu ili drugih trećih zemalja koje služe kao tranzitne zemlje koje se ne koriste za nabavu zaliha prirodnog plina podložno agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji; i
- (b) svih terminala za UPP smještenih u Ruskoj Federaciji ili Bjelarusu.

Dobavljači ili proizvođači prirodnog plina koji sudjeluju u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina pružaju jamstvo o usklađenosti s člankom 47. i odlukama donesenima na temelju stavka 1. ovog članka.

5. Komisija poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala učinkovitu primjenu ovog članka i članka 47. i može od dobavljača ili proizvođača prirodnog plina koji sudjeluju u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina zahtijevati sve potrebne informacije kako bi joj pomogli u toj zadaći, uključujući dostavljanje relevantnih dokumenata za otpremu kupcima pri isporuci prirodnog plina, ako je to tehnički izvedivo.

Članak 49.

Upravljački odbor

1. Kako bi se olakšala koordinacija i razmjena informacija u vezi s mehanizmom za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina, Komisiji pomaže upravljački odbor.
2. Upravljački odbor sastoji se od predstavnika država članica i jednog predstavnika Komisije. Sudjelovanje država članica dobrovoljno je i posebno ovisi o dnevnom redu sastanaka upravljačkog odbora. Predstavnici ugovornih stranaka Energetske zajednice mogu na poziv Komisije sudjelovati u upravljačkom odboru kad je riječ o bilo kojem pitanju od obostranog interesa. Komisija predsjedava upravljačkim odborom.

Članak 50.

Jamstva

Države članice, u pogledu sudionika s poslovnim nastanom na njihovim državnim područjima ili drugih relevantnih dionika, mogu sudionicima u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina pružiti potporu za likvidnost, uključujući jamstva, u skladu s pravilima o državnim potporama ako su primjenjiva, a posebno ako je nadležno tijelo relevantne države članice proglasilo jednu od kriznih razina iz članka 11. stavka 1. Uredbe (EU) 2017/1938.

Članak 51.

Izvješćivanje

Komisija redovito izvješćuje upravljački odbor i podnosi godišnje izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o funkcioniranju mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina.

Informacije iz tog izvješća uključuju barem:

- (a) informacije o broju poduzeća za prirodni plin i količinama prirodnog plina koje sudjeluju u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina;
- (b) informacije o broju sklopljenih ugovora i posljedičnim količinama prirodnog plina koji su ugovoreni i isporučeni Uniji;

- (c) opis primjenjivih pravila u natječajnim krugovima za sudionike u agregiranju potražnje i opskrbljivačima ili proizvođačima prirodnog plina;
- (d) pregled ukupnih troškova mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina, uključujući troškove za pružatelja usluga;
- (e) sve veće promjene u funkcioniranju mehanizma za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju prirodnog plina;

Članak 52.

Mehanizam za podupiranje razvoja tržišta vodika

1. Komisija može uspostaviti mehanizam za potporu razvoju tržišta vodika, uključujući elemente navedene u stavku 2., koji će se provoditi u okviru aktivnosti Europske banke za vodik. Taj dobrovoljni mehanizam može biti na snazi do 31. prosinca 2029.
2. Komisija može sklopiti ugovor s relevantnim pružateljem usluga, primjenjujući po analogiji postupak utvrđen u člancima 43. i 44., posebno, ali ne isključivo, za provedbu sljedećih elemenata:
 - (a) prikupljanje i obrada tržišnih podataka o, na primjer, dostupnosti infrastrukture ili razvoju protoka i cijena vodika kako bi se povećala transparentnost razvoja tržišta vodika;
 - (b) prikupljanje i procjena potražnje od otkupljivača;

- (c) prikupljanje ponuda za vodik od opskrbljivača;
 - (d) omogućavanje dobavljačima i otkupljivačima da pristupe relevantnim i potrebnim informacijama prikupljenima na temelju ovog stavka, podložno njihovoj suglasnosti i na temelju pravila Unije o tržišnom natjecanju.
3. Kako bi se doprinijelo ciljevima dekarbonizacije utvrđenima u ovoj Uredbi, države članice mogu osigurati potporu likvidnosti, uključujući jamstva, za vodik u okviru aktivnosti Europske banke za vodik i u skladu s pravilima o državnim potporama, ako je primjenjivo.
4. Relevantna koordinacijska skupina odvojena od stručnih skupina posvećenih prirodnom plinu može olakšati koordinaciju i razmjenu informacija u vezi s mehanizmom iz stavka 1.
- Kada je riječ o vodik, takva se koordinacijska skupina osniva i obavlja svoje aktivnosti u skladu s aktivnostima Europske banke za vodik.
5. Prije isteka mehanizma iz stavka 1., Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće koje sadržava procjenu uspješnosti tog mehanizma. Komisija posebno ocjenjuje doprinos tog mehanizma razvoju tržišta vodika u Uniji.

Prema potrebi, ta procjena može biti popraćena zakonodavnim prijedlogom u svrhu razvoja mehanizma za dobrovoljno agregiranje potražnje i zajedničku kupnju vodika.

Članak 53.

Sudjelovanje u mehanizmu za potporu razvoju tržišta vodika

1. Sudjelovanje u mehanizmu za potporu razvoju tržišta vodika otvoreno je na nediskriminirajućoj osnovi poduzećima za vodik i poduzećima koja su potrošači vodika s poslovnim nastanom u Uniji. Takva poduzeća ne smiju sudjelovati kao dobavljači i otkupljivači ako su:
 - (a) podložna Unijinim mjerama ograničavanja donesenima na temelju članka 29. UEU-a ili članka 215. UFEU-a, koje se sastoje od zabrane stavljanja na raspolaganje ili prijenosa financijskih sredstava ili gospodarskih izvora ili izravnog ili neizravnog pružanja financiranja ili financijske pomoći, ili od zamrzavanja imovine; ili
 - (b) ako su izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su podložni takvim Unijinim mjerama ograničavanja ili koji rade u njihovo ime ili prema njihovim uputama.
2. Uspostavljaju se ugovorne obveze kako bi se osiguralo da se nikakva financijska sredstva ili gospodarski izvori ne stavljaju na raspolaganje, izravno ili neizravno, fizičkim ili pravnim osobama, subjektima ili tijelima koji su:
 - (a) podložni Unijinim mjerama ograničavanja donesenima na temelju članka 29. UEU-a ili članka 215. UFEU-a, koje se sastoje od zabrane stavljanja na raspolaganje ili prijenosa financijskih sredstava ili gospodarskih izvora ili izravnog ili neizravnog pružanja financiranja ili financijske pomoći, ili od zamrzavanja imovine; ili
 - (b) ako su izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su podložni takvim Unijinim mjerama ograničavanja ili koji rade u njihovo ime ili prema njihovim uputama.

3. Poduzeća za vodik i poduzeća koja su potrošači vodika s poslovnim nastanom u ugovornim strankama Energetske zajednice mogu sudjelovati u mehanizmu za potporu razvoju tržišta vodika pod uvjetom da su uspostavljene potrebne mjere ili aranžmani koji im omogućuju sudjelovanje u mehanizmu za potporu razvoju tržišta vodika na temelju ovog članka i članaka 52. i 54.

Članak 54.

Mogućnost ograničavanja sudjelovanja u mehanizmu za potporu razvoju tržišta vodika

1. Komisija može provedbenim aktom odlučiti privremeno isključiti zalihe vodika koje potječu iz Ruske Federacije ili Bjelarusu iz prikupljanja putem mehanizma za potporu razvoju tržišta vodika, ako je to potrebno radi zaštite ključnih sigurnosnih interesa ili sigurnosti opskrbe Unije ili države članice, pod uvjetom da se takvim mjerama:
- (a) ne narušava, na neopravdan način, pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta vodika te ne ugrožava sigurnost opskrbe Unije ili države članice;
 - (b) poštuje načelo energetske solidarnosti;
 - (c) da se poduzimaju u skladu s pravima i obvezama država članica i Unije u odnosu na treće zemlje.

2. Dovoljno prije prvog prikupljanja ponuda Komisija procjenjuje jesu li ispunjeni svi uvjeti utvrđeni u stavku 1. s ciljem donošenja odluke o mjerama iz tog stavka. Svaka takva odluka vrijedi najviše godinu dana i može se produljiti ako je to opravdano.

Komisija kontinuirano procjenjuje jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni u stavku 1. i propisno obavješćuje Europski parlament i Vijeće o svojim procjenama, uključujući procjenu iz prvog podstavka ovog stavka.

3. Komisija poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala učinkovitu primjenu ovog članka.

Poglavlje III.

Pravila za mreže za vodik

Članak 55.

Prekogranična koordinacija u pogledu kvalitete vodika

1. Operatori transportnih mreža za vodik surađuju kako bi se izbjegla ograničenja tokova vodika uzrokovana razlikama u kvaliteti vodika s ciljem ispunjavanja zahtjeva u pogledu kvalitete različitih primjena u krajnjoj potrošnji u skladu s primjenjivim standardima kvalitete vodika.
2. Ako zbog razlika u kvaliteti vodika dotični operatori transportnih mreža za vodik ne mogu izbjeći ograničenje prekograničnih tokova u uobičajenom načinu rada, o tome odmah obavješćuju dotična regulatorna tijela. Obavijest sadržava opis i obrazloženje svih mjera koje su poduzeli operatori transportnih mreža za vodik.
3. Dotična regulatorna tijela u roku od šest mjeseci od primitka informacija iz stavka 2. donose zajedničku odluku o priznavanju ograničenja.

4. Ako dotična regulatorna tijela priznaju ograničenje na temelju stavka 3., od dotičnih operatora transportnih mreža za vodik zahtijevaju da u roku od 12 mjeseci od priznavanja ograničenja iz tog stavka sljedećim redoslijedom poduzmu sljedeće radnje:
- (a) da surađuju i razvijaju tehnički izvedive mogućnosti za uklanjanje priznatog ograničenja;
 - (b) da zajednički provedu analizu troškova i koristi tehnički izvedivih mogućnosti radi utvrđivanja ekonomski učinkovitih rješenja, u kojoj se mora navesti raspodjela troškova i koristi po kategorijama dotičnih strana;
 - (c) da procijene vrijeme potrebno za primjenu svake mogućnosti;
 - (d) da provedu javnu raspravu o utvrđenim izvedivim rješenjima i uzmu u obzir rezultate te rasprave;
 - (e) da dotičnim regulatornim tijelima na odobrenje podnesu zajednički prijedlog rješenja za uklanjanje priznatog ograničenja na temelju analize troškova i koristi i rezultata javnog savjetovanja, uključujući vremenski okvir za njegovu provedbu, i da o tom rješenju obavijeste druga nadležna nacionalna tijela svake dotične države članice.
5. Ako dotični operatori transportnih mreža za vodik ne postignu dogovor o podnošenju zajedničkog prijedloga rješenja na temelju stavka 4. točke (e), svaki operator transportne mreže za vodik o tome odmah obavještuje svoje regulatorno tijelo.

6. Dotična regulatorna tijela donose zajedničku koordiniranu odluku za uklanjanje priznatog ograničenja uzimajući u obzir analizu troškova i koristi koju su proveli dotični operatori transportnih sustava za vodik i rezultate javnog savjetovanja provedenog na temelju stavka 4. točke (d) ovog članka u roku od šest mjeseci od primitka obavijesti iz stavka 5. ovog članka, u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942.
7. Zajednička koordinirana odluka dotičnih regulatornih tijela iz stavka 6. uključuje odluku o raspodjeli troškova ulaganja koje snosi svaki operator transportne mreže za vodik radi provedbe dogovorenog rješenja, kao i uključivanje tih troškova u tarife nakon 1. siječnja 2033., uzimajući u obzir gospodarske, socijalne i okolišne troškove i koristi rješenja u dotičnim državama članicama.
8. ACER daje preporuke regulatornim tijelima o detaljima tih odluka o raspodjeli troškova iz stavka 7.
9. Ako dotična regulatorna tijela ne mogu postići dogovor kako je opisano u stavku 3. ovog članka, ACER donosi odluku o ograničenju u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942. Ako ACER prizna ograničenje, od dotičnih operatora transportnih mreža za vodik zahtijeva da u roku od 12 mjeseci navedenim redoslijedom provedu mjere iz stavka 4.

10. Ako dotična regulatorna tijela ne mogu donijeti zajedničku koordiniranu odluku kako je navedeno u stavcima 6. i 7. ovog članka, ACER donosi odluku o rješenju za uklanjanje priznatog ograničenja i o raspodjeli troškova ulaganja koje snosi svaki operator transportne mreže za vodik radi provedbe tog rješenja, u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942.
11. U mrežnim pravilima koja se donose na temelju članka 72. stavka 1. točke (b) utvrđuju se dodatne pojedinosti potrebne za provedbu odredaba ovog članka, uključujući pojedinosti o zajedničkim obvezujućim specifikacijama kvalitete vodika za prekogranične međudržavne spojne plinovode za vodik, analize troškova i koristi uklanjanja prekograničnih ograničenja toka zbog razlika u kvaliteti vodika, pravila o interoperabilnosti prekogranične infrastrukture za vodik, uključujući odredbe o sporazumima o spojnim vodovima, jedinicama, razmjeni podataka, komunikaciji i pružanju informacija među relevantnim sudionicima na tržištu.

Članak 56.

Suradnja operatora distribucijskih mreža za vodik i operatora transportnih mreža za vodik

Operatori distribucijskih mreža za vodik surađuju s ostalim operatorima distribucijskih mreža za vodik i operatorima transportnih mreža za vodik na koordiniranju održavanja, razvoju mreža za vodik, novim priključcima, stavljanju izvan pogona i radu sustava za vodik kako bi osigurali cjelovitost sustava za vodik, radi optimalnog iskorištavanja kapaciteta i smanjivanja potrošnje energije za upravljanje sustavom vodika.

Članak 57.

Europska mreža operatora mreža za vodik

1. Operatori transportnih mreža za vodik surađuju na razini Unije preko ENNOH-a kako bi promicali razvoj i pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta vodika i prekograničnu trgovinu te osigurali optimalno upravljanje, koordinirano poslovanje i odgovarajući tehnički razvoj europske transportne mreže za vodik.
2. ENNOH blisko surađuje s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin na utvrđivanju sinergija i na poticanju integracije sustava među nositeljima energije kako bi se olakšala ukupna učinkovitost energetskeg sustava.
3. ENNOH se sastoji od operatora transportnih mreža za vodik certificiranih na temelju članka 71. Direktive (EU) 2024/...⁺.

Operatori transportnih mreža za vodik ispunjavaju uvjete da postanu članovi ENNOH-a od početka postupka certificiranja koji provodi regulatorno tijelo, pod uvjetom da:

- (a) ostvare naknadni pozitivan ishod certificiranja u skladu s člankom 14. ove Uredbe i člankom 71. Direktive (EU) 2024/...⁺ provedenog u roku od 24 mjeseca od postajanja članom ENNOH-a; i

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (b) barem razviju projekte infrastrukture za vodik s konačnom odlukom o ulaganju u roku od četiri godine od postajanja članom ENNOH-a.

Ako konačna odluka o certificiranju iz drugog podstavka točke (a) nije donesena u roku od 24 mjeseca od postajanja članom ENNOH-a ili ako konačna odluka o ulaganju iz drugog podstavka točke (b) nije donesena u roku od četiri godine od postajanja članom ENNOH-a, članstvo operatora transportne mreže za vodik u ENNOH-u prestaje.

4. Odstupajući od stavka 3. ovog članka, operator transportne mreže za vodik na kojeg se primjenjuje odstupanje od članka 68. Direktive (EU) 2024/...⁺ ispunjava uvjete za postati član ENNOH-a pod uvjetom da operator ima poslovni nastan u državi članici u kojoj nijedan drugi operator transportne mreže za vodik nije član ENNOH-a na temelju stavka 3. ovog članka. Države članice mogu imenovati takvog operatora transportne mreže za vodik i sva takva imenovanja podnose ENNOH-u, Komisiji i ACER-u. Države članice to imenovanje u svakom trenutku mogu povući. Ako operator transportne mreže za vodik nije donio konačnu odluku o ulaganju u pogledu infrastrukturnog projekta za vodik u roku od četiri godine od postajanja članom ENNOH-a, članstvo tog operatora u ENNOH-u prestaje.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

5. Države članice koje nisu imenovale operatora transportne mreže za vodik, ali koje planiraju razviti transportnu mrežu za vodik u skladu sa svojim integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planovima, mogu imenovati subjekt kao pridruženog partnera u okviru ENNOH-a. Dotična država članica podnosi prijedlog za imenovanje na temelju ovog stavka ENNOH-u, Komisiji i ACER-u. Dotična država članica može povući to imenovanje u bilo kojem trenutku. To imenovanje ističe kada operator transportne mreže za vodik s poslovnim nastanom u dotičnoj državi članici postane član ENNOH-a.
6. Pri izvršavanju svojih funkcija u skladu s pravom Unije, ENNOH postupi s ciljem uspostave pravilno funkcionalnog i integriranog unutarnjeg tržišta vodika i doprinosi učinkovitom i održivom postizanju ciljeva utvrđenih u okviru klimatske i energetske politike, posebno doprinosom učinkovitoj integraciji vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora i povećanju energetske učinkovitosti uz istodobno održavanje sigurnosti sustava za vodik. ENNOH raspolaže odgovarajućim ljudskim i financijskim resursima za izvršavanje svojih dužnosti.
7. Operatori transportnih mreža za vodik do 1. rujna 2024. podnose Komisiji i ACER-u nacrt statuta, popis članova i nacrt poslovnika budućeg ENNOH-a, uključujući poslovnik za savjetovanje s dionicima.
8. Operatori transportnih mreža za vodik podnose Komisiji i ACER-u sve nacрте izmjena statuta, sve nacрте izmjena popisa članova i sve nacрте izmjena poslovnika ENNOH-a.

9. U roku od četiri mjeseca od primitka nacrtu iz stavka 7. i izmjena nacrtu statuta, popisa članova i poslovnika iz stavka 8., a nakon što se savjetuje s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, posebno korisnike sustava za vodik, uključujući kupce, ACER Komisiji daje mišljenje o tim nacrtima ili izmjenama nacrtu statuta, popisa članova ili poslovnika.
10. Komisija daje mišljenje o nacrtu ili izmjenama nacrtu statuta, popisa članova ili poslovnika, uzimajući u obzir mišljenje ACER-a iz stavka 9., u roku od tri mjeseca od datuma primitka tog mišljenja.
11. Operatori transportnih mreža za vodik u roku od tri mjeseca od primitka povoljnog mišljenja Komisije donose i objavljuju statut, popis članova i poslovnik ENNOH-a.
12. Dokumenti iz stavka 7. podnose se Komisiji i ACER-u u slučaju njihovih promjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili ACER-a. Komisija i ACER daju svoja mišljenja u skladu sa stavicama 9., 10. i 11.

Članak 58.

Prelazak na ENNOH

Do uspostavljanja ENNOH-a izrada planova razvoja mreže za prirodni plin i za vodik na razini Unije iz članaka 32. i 60. u nadležnosti je ENTSO-a za plin. ENTSO za plin se pri obavljanju te zadaće mora pobrinuti za djelotvorno savjetovanje i uključivanje svih sudionika na tržištu, uključujući sudionike na tržištu vodika.

Članak 59.
Zadaće ENNOH-a

1. ENNOH obavlja sljedeće zadaće:
 - (a) izrađuje mrežna pravila u područjima navedenima u članku 72. radi postizanja ciljeva navedenih u članku 57.;
 - (b) zajedno s ENTSO-om za plin izrađuje mrežna pravila iz članka 72. stavka 1. točke (f);
 - (c) svake dvije godine donosi i objavljuje neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže za vodik na razini Unije iz članka 60. („plan razvoja mreže za vodik na razini Unije”), uključujući europsku prognozu dostatnosti opskrbe;
 - (d) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju, ENTSO-om za plin i tijelom EU-a za ODS-ove;
 - (e) izrađuje preporuke za operatore transportnih mreža za vodik o njihovoj tehničkoj suradnji s operatorima distribucijskih mreža za vodik te s operatorima transportnih sustava i s operatorima distribucijskih sustava u Uniji;
 - (f) izrađuje preporuke za koordinaciju tehničke suradnje između operatora transportnih sustava Unije i operatora mreže za vodik iz treće zemlje;
 - (g) donosi godišnji program rada;

- (h) donosi godišnje izvješće;
 - (i) donosi godišnju prognozu isporuke vodika koja obuhvaća države članice u kojima se vodik upotrebljava za proizvodnju električne energije;
 - (j) do 15. svibnja 2026. i svake dvije godine nakon toga sastavlja izvješće o praćenju kvalitete vodika, uključujući kretanja i predviđanja parametara kvalitete vodika i informacije o slučajevima povezanim s razlikama u specifikacijama kvalitete vodika te kako su ti slučajevi riješeni;
 - (k) promiče kibernetičku sigurnost i zaštitu podataka u suradnji s relevantnim tijelima i reguliranim subjektima;
 - (l) razvija i promiče najbolje prakse u otkrivanju, praćenju i smanjenju istjecanja vodika.
2. ENNOH prati i analizira provedbu mrežnih pravila i smjernica koje je Komisija donijela u skladu s člancima 72., 73. i 74. te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila kojima je cilj olakšati razvoj i integraciju tržišta vodika. ENNOH o svojim zaključcima obavješćuje ACER i uključuje rezultate analize u godišnje izvješće iz stavka 1. točke (h) ovog članka.
3. ENNOH objavljuje zapisnike svoje skupštine, sastanaka upravnog vijeća i odbora te redovito obavješćuje javnost o svojim odlukama i aktivnostima.

4. Godišnji program rada iz stavka 1. točke (g) sadržava popis i opis mrežnih pravila koje treba pripremiti, plan koordinacije rada mreže vodika, popis aktivnosti istraživanja i razvoja koje se trebaju realizirati tijekom te godine te indikativni kalendar.
5. ENNOH stavlja na raspolaganje ACER-u sve informacije koje su mu potrebne za ispunjavanje njegovih zadaća na temelju članka 64. Kako bi ENNOH-u omogućili da ispuni taj zahtjev, operatori transportnih mreža za vodik stavljaju mu zatražene informacije na raspolaganje.
6. ENNOH Komisiji na njezin zahtjev priopćuje svoje mišljenje o donošenju smjernica predviđenih u članku 74.

Članak 60.

Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije

1. Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije uključuje modeliranje integrirane mreže za vodik, izradu scenarija, europsku prognozu dostatnosti opskrbe i procjenu otpornosti sustava.

Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije posebno:

- (a) temelji se na nacionalnim planovima razvoja transportne mreže za vodik kako je utvrđeno u članku 55. Direktive (EU) 2024/...⁺ i poglavlju IV. Uredbe (EU) 2022/869;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (b) ujedno se u pogledu prekograničnih spojnih vodova temelji na opravdanim potrebama različitih korisnika sustava i integrira dugoročne obveze ulagača iz članka 55. stavka 7. Direktive (EU) 2024/...⁺; i
- (c) identificira nedostatke u ulaganjima, posebno u pogledu potrebnih prekograničnih kapaciteta, radi uvođenja prioritetnih koridora za vodik i elektrolizatore iz točke 3. Priloga I. Uredbi (EU) 2022/869.

Kad je riječ o drugom podstavku točki (c), planu razvoja mreže za vodik na razini cijele Unije može se priložiti pregled prepreka povećanju prekograničnih kapaciteta mreže koje proizlaze iz različitih postupaka i praksi odobrenja. Takav pregled može se, po potrebi, popratiti sveobuhvatnim planom za uklanjanje takvih prepreka i ubrzavanje uvođenja prioritetnih koridora za vodik i elektrolizatore.

2. ACER daje mišljenje o nacionalnim planovima razvoja transportne mreže za vodik ako je to relevantno kako bi se procijenila njihova usklađenost s planom razvoja mreže za vodik na razini Unije. Ako ACER utvrdi nedosljednost između nacionalnog plana razvoja transportne mreže za vodik i plana razvoja mreže za vodik na razini Unije, preporučuje izmjenu nacionalnog plana razvoja transportne mreže za vodik ili plana razvoja mreže za vodik na razini Unije, prema potrebi.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

3. Pri izradi plana razvoja mreže za vodik na razini Unije., ENNOH surađuje s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin, a posebno pri izradi analize troškova i koristi na razini cijelog energetskeg sustava i modela međusobno povezanog tržišta energije i energetske mreže, uključujući infrastrukturu za transport električne energije, prirodnog plina i vodika, kao i skladišne sustave za prirodni plin, skladišne sustave za vodik, sustave za UPP, terminale za vodik i elektrolizatore iz članka 11. Uredbe (EU) 2022/869, scenarije za desetogodišnje planove razvoja mreže iz članka 12. te Uredbe i infrastrukturne nedostatke iz članka 13. te Uredbe.

Članak 61.

Integrirano planiranje mreže na razini Unije

1. Tijekom prijelaznog razdoblja do 1. siječnja 2027. ENTSO za plin izrađuje plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2026., uz puno sudjelovanje operatora transportnih mreža za vodik i zajedno s ENNOH-om čim se on uspostavi. Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2026. sastoji se od dvaju zasebnih poglavlja, jednoga za vodik i jednoga za prirodni plin. ENTSO za plin bez odgode prenosi ENNOH-u sve informacije, uključujući podatke i analize koje je prikupio tijekom pripreme planova razvoja mreže za vodik na razini Unije do 1. siječnja 2027.
2. ENNOH izrađuje plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2028. na temelju ovog članka i članka 60.

3. ENNOH blisko surađuje s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin radi izrade integriranih planova razvoja mreže na razini Unije na temelju članaka 32. i 60. ove Uredbe odnosno članka 30. Uredbe (EU) 2019/943. Ta suradnja posebno obuhvaća sljedeće:
- (a) ENNOH, zajedno s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin, izrađuje jedinstven skup zajedničkih scenarija za desetogodišnje planove razvoja mreže na temelju članka 12. Uredbe (EU) 2022/869;
 - (b) ENNOH, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin u suradnji sastavljaju usklađena izvješća o infrastrukturnim nedostacima u okviru desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije na temelju članka 13. Uredbe (EU) 2022/869;
 - (c) u roku od šest mjeseci od odobravanja izvješća o zajedničkim scenarijima na temelju članka 12. stavka 6. Uredbe (EU) 2022/869 i svake dvije godine nakon toga ENNOH objavljuje izvješća o infrastrukturnim nedostacima izrađena u okviru desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije;

- (d) ENNOH izrađuje nacrt metodologije za pojedini sektor za analizu troškova i koristi vodika na razini energetskeg sustava te dosljedan i postupno integriran model zajedno s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin na temelju članka 11. Uredbe (EU) 2022/869, koji moraju biti u skladu s metodologijama koje su razvili i ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin na temelju članka 11. Uredbe (EU) 2022/869 te moraju osigurati transparentnost u pogledu troškovno najučinkovitijih rješenja za sve nositelje energije, uključujući rješenja koja se ne temelje na infrastrukturi;
- (e) metodologije iz točke (d) ovog stavka primjenjuju se za pripremu svakog sljedećeg plana razvoja mreže za vodik na razini Unije koji izrađuje ENNOH na temelju članka 60. ove Uredbe;
- (f) ENNOH izrađuje zajedničke scenarije, izvješća o infrastrukturnim nedostacima, nacrt metodologije za pojedini sektor i integrirani model u skladu s člancima 11., 12. i 13. Uredbe (EU) 2022/869;
- (g) ako je potrebno donijeti odluke kako bi se osigurala učinkovitost sustava kako je utvrđeno u članku 2. točki 4. Direktive (EU) 2023/1791 za sve nositelje energije, Komisija osigurava blisku suradnju ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin i ENNOH-a;
- (h) ENNOH, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin surađuju na učinkovit, uključiv i transparentan način, olakšavaju donošenje odluka konsenzusom i razvijaju potrebne radne aranžmane kako bi omogućili takvu suradnju i osigurali njihovu pravednu zastupljenost.

ENNOH, zajedno s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin, može osnovati radne skupine radi ispunjavanja svojih obveza na temelju prvog podstavka točaka (a), (b) i (d) te u tim radnim skupinama osigurava pravednu i jednaku zastupljenost sektora vodika, električne energije i plina.

Članak 62.

Troškovi ENNOH-a

Troškove povezane s izvršavanjem zadaća ENNOH-a iz članka 59. snose operatori transportnih mreža za vodik i uzimaju se u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove pod uvjetom da su opravdani i proporcionalni.

Članak 63.

Savjetovanja koja održava ENNOH

1. Tijekom izrade prijedloga na temelju zadaća iz članka 59. ENNOH provodi širok postupak javnog savjetovanja u početnoj fazi na otvoren i transparentan način, koji uključuje sve relevantne sudionike na tržištu, a posebno organizacije koje predstavljaju sve dionike, u skladu s poslovníkom iz članka 57. Postupak savjetovanja omogućuje primanje komentara dionika prije konačnog donošenja prijedloga u cilju utvrđivanja mišljenja i prijedloga svih relevantnih dionika tijekom postupka odlučivanja. To savjetovanje uključuje i regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, proizvođače, korisnike mreže, uključujući kupce, tehnička tijela i platforme dionika.

2. Svi dokumenti i zapisnici sa sastanaka koji se odnose na savjetovanja iz stavka 1. objavljuju se.
3. ENNOH prije donošenja prijedloga iz članka 59. navodi način na koji su primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nije uzeo u obzir, to obrazlaže.

Članak 64.

Praćenje ENNOH-a koje provodi ACER

1. ACER prati izvršavanje zadaća ENNOH-a iz članka 59. i o svojim zaključcima izvješćuje Komisiju.
2. ACER prati uspješnost ENNOH-a u provedbi mrežnih pravila i smjernica koje je donijela Komisija kako je utvrđeno u člancima 72., 73. i 74. Ako ENNOH nije proveo takve mrežna pravila ili smjernice, ACER od njega traži da dostavi propisno objašnjenje o razlozima za taj propust. ACER obavješćuje Komisiju o tom objašnjenju i dostavlja svoje mišljenje o njemu.
3. ENNOH podnosi ACER-u na mišljenje nacrt plana razvoja mreže za vodik na razini Unije, nacrt godišnjeg programa rada, uključujući informacije u pogledu procesa savjetovanja, i ostale dokumente iz članka 59.

ACER u roku od dva mjeseca od datuma primitka ENNOH-u i Komisiji dostavlja valjano obrazloženo mišljenje i preporuke ako smatra da nacrt godišnjeg programa rada ili nacrt plana razvoja mreže za vodik na razini Unije, koji je podnio ENNOH, ne doprinosi nediskriminaciji, djelotvornom tržišnom natjecanju, pravilnom funkcioniranju tržišta ili dovoljnoj razini prekograničnih spojnih vodova. ENNOH na odgovarajući način uzima u obzir mišljenje i preporuke ACER-a.

Članak 65.

Regionalna suradnja operatora transportnih mreža za vodik

1. Operatori transportnih mreža za vodik uspostavljaju regionalnu suradnju unutar ENNOH-a kako bi doprinijeli izvršenju zadataka iz članka 59.
2. Operatori transportnih mreža za vodik promiču operativne dogovore radi osiguravanja optimalnog upravljanja mrežom i interoperabilnosti međusobno povezanog Unijinog sustava za vodik kako bi se olakšala trgovačka i operativna suradnja susjednih operatora transportnih mreža za vodik.

Članak 66.

Zahtjevi u pogledu transparentnosti za operatore mreža za vodik

1. Operator mreže za vodik objavljuje detaljne informacije o uslugama koje pruža i odgovarajućim uvjetima koje primjenjuje, zajedno s tehničkim informacijama koje su potrebne kako bi korisnici mreža za vodik dobili djelotvoran pristup mreži.

2. Kako bi osigurali transparentne, objektivne i nediskriminirajuće tarife te olakšali učinkovito korištenje mreže za vodik, od 1. siječnja 2031. operatori mreža za vodik ili relevantna regulatorna tijela objavljuju potpune informacije o oblikovanju, metodologiji i strukturi tarifa.
3. Operatori mreža za vodik objavljuju detaljne informacije o kvaliteti vodika koji se transportira u njihovim mrežama, a koja može utjecati na korisnike mreže.
4. Odgovarajuće točke mreže za vodik, o kojima treba objaviti informacije, odobravaju nadležna tijela nakon savjetovanja s korisnicima mreže za vodik.
5. Operatori mreža za vodik uvijek objavljuju informacije koje su propisane ovom Uredbom na smislen, s količinskoga gledišta jasan, lako pristupačan i nediskriminirajući način.
6. Operatori mreža za vodik objavljuju *ex ante* i *ex post* informacije o ponudi i potražnji, uključujući periodičnu prognozu i zabilježene informacije. Regulatorno tijelo osigurava objavljivanje svih takvih informacija. Podrobnost objavljenih informacija odražava informacije koje su dostupne operatoru mreže za vodik.
7. Relevantni sudionici na tržištu operatoru mreže za vodik dostavljaju podatke iz ovog članka.

8. U mrežnim pravilima koja se donose u skladu s člankom 72. stavkom 2. utvrđuju se dodatne pojedinosti potrebne za provedbu zahtjeva u pogledu transparentnosti za operatore mreža za vodik, uključujući dodatne pojedinosti o sadržaju, učestalosti i obliku u kojem operatori mreža za vodik pružaju informacije.

Članak 67.

Vođenje evidencije u sustavu za vodik

Operatori mreža za vodik, operatori skladišta vodika i operatori terminala za vodik čuvaju sve informacije iz članaka 34. i 66. te iz točke 4. Priloga I. i stavljaju ih na raspolaganje nacionalnim tijelima, uključujući regulatorna tijela i nacionalna tijela za tržišno natjecanje, i Komisiji tijekom razdoblja od pet godina.

Članak 68.

Pretpostavka o usklađenosti praksi s usklađenim normama za vodik

Smatra se da su prakse koje su u skladu s usklađenim normama ili njihovim dijelovima na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije* u skladu sa zahtjevima utvrđenima u delegiranim aktima donesenima na temelju članka 72. stavka 1. točke (b).

Članak 69.

Zajedničke specifikacije za vodik

1. Komisija može utvrditi zajedničke specifikacije u mrežnim pravilima na temelju članka 72. stavka 1. točke (b) ove Uredbe ili može donijeti provedbene akte kojima se utvrđuju zajedničke specifikacije za zahtjeve utvrđene u članku 50. Direktive (EU) 2024/...⁺ ako:
 - (a) ti zahtjevi nisu obuhvaćeni usklađenim normama ili njihovim dijelovima na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*;
 - (b) Komisija je na temelju članka 10. stavka 1. Uredbe (EU) br. 1025/2012 od jedne ili više europskih organizacija za normizaciju zatražila da izradi nacrt usklađene norme za te zahtjeve te je ispunjen barem jedan od sljedećih uvjeta:
 - i. nijedna europska organizacija za normizaciju nije prihvatila zahtjev Komisije;
 - ii. Komisija primjećuje nepotrebne odgode u donošenju zatraženih usklađenih normi;
 - iii. europska organizacija za normizaciju dostavila je normu koja ne odgovara u potpunosti zahtjevu Komisije; ili

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (c) Komisija je odlučila u skladu s postupkom iz članka 11. stavka 5. Uredbe (EU) br. 1025/2012 zadržati ograničavanja ili povući upućivanja na usklađene norme ili njihove dijelove kojima su ti zahtjevi obuhvaćeni.

Provedbeni akti iz prvog podstavka ovog stavka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 81. stavka 3.

2. Tijekom rane pripreme nacrtu provedbenog akta kojim se utvrđuju zajedničke specifikacije iz stavka 1., Komisija prikuplja stajališta relevantnih tijela ili stručnih skupina osnovanih u skladu s relevantnim sektorskim pravom Unije te se na odgovarajući način savjetuje sa svim relevantnim dionicima. Komisija na temelju tog savjetovanja izrađuje nacrt provedbenog akta.
3. Za prakse koje su u skladu sa zajedničkim specifikacijama, ili njihovim dijelovima, pretpostavlja se da su u skladu sa zahtjevima utvrđenima u delegiranim aktima donesenima na temelju članka 72. stavka 1. točke (b) u mjeri u kojoj su ti zahtjevi obuhvaćeni takvim zajedničkim specifikacijama ili njihovim dijelovima.
4. Ako neka europska organizacija za normizaciju donese usklađenu normu i predloži je Komisiji radi objavljivanja upućivanja na nju u *Službenom listu Europske unije*, Komisija tu usklađenu normu ocjenjuje u skladu s Uredbom (EU) br. 1025/2012. Kad se u *Službenom listu Europske unije* objavi upućivanje na usklađenu normu, Komisija stavlja izvan snage provedbene akte iz stavka 1. ovog članka ili njihove dijelove koji obuhvaćaju iste zahtjeve navedene u stavku 1. ovog članka.

Poglavlje IV.

Mrežna pravila i smjernice

Članak 70.

Donošenje mrežnih pravila i smjernica

1. Komisija može, podložno ovlaštenjima utvrđenima u člancima od 71. do 74., donositi delegirane ili provedbene akte. Takvi akti mogu se donositi kao mrežna pravila na temelju teksta prijedloga koje je izradio ENTSO za plin ili ENNOH ili, ako je tako utvrđeno na popisu prioriteta uspostavljenom na temelju članka 71. stavka 3., tijelo EU-a za ODS-ove, prema potrebi u suradnji s ENTSO-om za plin te ENNOH-om i ACER-om, na temelju postupka iz članaka 71., 72. i 73., ili kao smjernice na temelju postupka iz članka 74.
2. Mrežna pravila i smjernice:
 - (a) pružaju minimalan stupanj usklađivanja potreban za postizanje ciljeva ove Uredbe;
 - (b) uzimaju u obzir regionalne posebnosti, ako je primjereno;
 - (c) ne premašuju ono što je nužno za potrebe točke (a); i
 - (d) primjenjuju se na interkonekcijske točke unutar Unije te na ulazne točke iz trećih zemalja i izlazne točke prema trećim zemljama od ... [24 mjeseca od datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

3. Do ... [18 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] regulatorna tijela mogu Komisiji podnijeti zahtjev za odstupanje od primjene mrežnih pravila i smjernica iz stavka 1. na ulazne točke iz trećih zemalja i izlazne točke prema trećim zemljama na temelju stavka 2. točke (d). Zahtjev za odstupanje istodobno se podnosi Komisiji i ACER-u. U roku od tri mjeseca od datuma primitka zahtjeva za odstupanje ACER Komisiji dostavlja obrazloženo mišljenje.

Komisija donosi odluku o zahtjevu za odstupanje, uzimajući u obzir obrazloženo mišljenje ACER-a i nakon procjene je li regulatorno tijelo:

- (a) dokazalo da se mrežna pravila ili smjernice ili određeni element tih akata ne mogu djelotvorno provesti na ulaznim točkama iz trećih zemalja i izlaznim točkama prema trećim zemljama; u slučaju interkonekcijskih točaka s trećim zemljama koje imaju obvezu prilagoditi se pravnoj stečevini Unije u području energetike, uključujući ovu Uredbu, na temelju sporazuma sklopljenog između Unije i tih trećih zemalja, ali ako primjena ili provedba nije dovršena, u zahtjevu za odstupanje navodi se koje odredbe ove Uredbe nisu djelotvorno primijenjene ili provedene u dotičnoj trećoj zemlji ili koja tehnička pravila ili nepostojanje tehničkih pravila u trećoj zemlji ometaju primjenu posebnih odredaba relevantnih mrežnih pravila ili smjernica;
- (b) objasnilo koje su mjere poduzete kako bi se ublažile prepreke za primjenu posebnih odredaba relevantnih mrežnih pravila ili smjernica;

- (c) dokazalo da odstupanje nije štetno za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina ni za sigurnost opskrbe Unije ili države članice.

Odstupanje je ograničeno na posebne odredbe koje se ne mogu djelotvorno provesti i odobrava se na ograničeno razdoblje.

Članak 71.

Utvrđivanje mrežnih pravila za prirodni plin

1. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 80. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem mrežnih pravila u području:
 - (a) pravila u vezi sa sigurnošću i pouzdanošću mreže, uključujući pravila za operativnu sigurnost mreže te pravila o pouzdanosti za osiguravanje kvalitete usluge mreže;
 - (b) pravila priključivanja na mrežu, uključujući priključivanje postrojenja za proizvodnju plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina te postupanje sa zahtjevima za priključivanje;
 - (c) operativnih postupaka u izvanrednim slučajevima, što uključuje planove za obranu sustava, planove za ponovnu uspostavu, tržišne interakcije, razmjenu informacija te komunikacijske alate i infrastrukturu;
 - (d) pravila trgovanja u vezi s tehničkim i operativnim pružanjem usluga pristupa mreži i uravnoteživanjem sustava;

- (e) energetske učinkovitosti mreža prirodnog plina i komponenata te energetske učinkovitosti s obzirom na planiranje mreže i ulaganja kojima se omogućuju energetske najučinkovitija rješenja s gledišta sustava;
- (f) aspekata kibernetičke sigurnosti u vezi s prekograničnim protocima prirodnog plina, uključujući pravila o zajedničkim minimalnim zahtjevima, planiranju, praćenju, izvješćivanju i upravljanju krizama.

2. Komisija može donositi delegirane akte kojima se utvrđuju mrežna kpravila u području:

- (a) pravila o interoperabilnosti za sustav za prirodni plin, kojima se provodi članak 21. ove Uredbe te članci 10., 39. i 44. Direktive (EU) 2024/...⁺, uključujući odredbe o sporazumima o spojnim vodovima, pravila o načelima kontrole protoka i mjerenju količine prirodnog i kvalitete plina, pravila o dodjeli i uparivanju, zajedničkom skupu mjernih jedinica, razmjeni podataka, kvaliteti plina, uključujući pravila o upravljanju prekograničnim ograničenjima prouzročenima razlikama u kvaliteti plina ili u odorizaciji ili u količini vodika umiješanog u sustav za prirodni plin, analize troškova i koristi za uklanjanje prekograničnih ograničenja protoka, klasifikaciju prema Wobbeovom indeksu, mjere ublažavanja, minimalne razine prihvatljivosti parametara kvalitete plina relevantne za osiguravanje neometanog prekograničnog protoka biometana, na primjer udio kisika, kratkoročno i dugoročno praćenje kvalitete plina, pružanje informacija i suradnju među sudionicima na tržištu, izvješćivanje o kvaliteti plina, transparentnost, postupke komunikacije u slučaju nepredviđenih okolnosti;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (b) pravila o dodjeli kapaciteta i o upravljanju zagušenjem kojima se provode članci od 8. do 11. ove Uredbe te članak 31. Direktive (EU) 2024/...⁺, uključujući pravila o suradnji u postupcima održavanja i izračunu kapaciteta koji utječe na dodjelu kapaciteta, standardizaciju proizvoda i jedinica kapaciteta, uključujući objedinjavanje, metodologiju dodjele uključujući aukcijske algoritme, sekvenciranje i postupke za postojeći, prošireni, stalni i prekidivi kapacitet, platforme za rezerviranje kapaciteta, mehanizme prekomjernog upisa i ponovnog otkupa, kratkoročne i dugoročne mehanizme „upotrebe ili gubitka” kapaciteta ili druge mehanizme upravljanja zagušenjem kojima se sprečava gomilanje kapaciteta;
- (c) pravila uravnoteživanja, uključujući s mrežom povezana pravila o postupcima nominacije, pravila o naknadama za neravnotežu, postupak namirenja povezan s dnevnom naknadom za neravnotežu i pravila za operativno uravnoteživanje između sustava operatora transportnih sustava kojima se provode članci od 8. do 11. ove Uredbe te članak 39. stavak 5. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (d) pravila o usklađenim strukturama tarifa za transport kojima se provode članci 17. i 18. ove Uredbe te članak 78. stavak 7. Direktive (EU) 2024/...⁺, uključujući pravila o primjeni metodologije referentne cijene, povezane zahtjeve u pogledu savjetovanja i objavljivanja, među ostalim za dopušteni ili ciljani prihod, te izračun rezerviranih cijena za proizvode standardnog kapaciteta, popuste za terminal za UPP i skladišno postrojenje, postupke za odobravanje popusta za plin iz obnovljivih izvora i niskougljični plin, uključujući zajednička načela za mehanizme naknada među operatorima transportnih sustava na temelju članka 17. stavka 4. i članka 18. ove Uredbe, prema potrebi;
- (e) pravila za utvrđivanje vrijednosti prenesene imovine i namjenske pristojbe.

Provedbeni akti iz prvog podstavka ovog stavka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 81. stavka 3.

3. Nakon savjetovanja s ACER-om, ENTSO-om za plin, ENNOH-om, tijelom EU-a za ODS-ove i ostalim relevantnim dionicima Komisija svake tri godine izrađuje popis prioriteta pri čemu se utvrđuju područja navedena u stavcima 1. i 2. koja treba uključiti u izradu mrežnih pravila.

Ako je predmet mrežnih pravila izravno povezan s radom distribucijskog sustava i nije primarno relevantan za sustav transporta, Komisija može zatražiti da tijelo EU-a za ODS-ove u suradnji s ENTSO-om za plin sazove odbor za izradu nacrtu te podnese prijedlog mrežnih pravila ACER-u.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

4. Komisija zahtijeva od ACER-a da joj u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci od primitka njezina zahtjeva podnese neobvezujuće okvirne smjernice u kojima se navode jasna i objektivna načela za izradu mrežnih pravila za područja koja su utvrđena na popisu prioriteta. Zahtjev Komisije može sadržavati stanja koja se moraju obuhvatiti okvirnim smjernicama. Te okvirne smjernice doprinose integraciji tržišta, nediskriminaciji, djelotvornom tržišnom natjecanju i pravilnom funkcioniranju tržišta. Komisija može na obrazložen zahtjev ACER-a produljiti rok za podnošenje okvirnih smjernica.
5. ACER se u razdoblju od najmanje dva mjeseca na otvoren i transparentan način savjetuje s ENTSO-om za plin, ENNOH-om, tijelom EU-a za ODS-ove i ostalim relevantnim dionicima o okvirnim smjernicama.
6. ACER Komisiji podnosi okvirne smjernice ako je to od njega zatraženo u skladu sa stavkom 4.
7. Ako Komisija smatra da okvirne smjernice ne doprinose integraciji tržišta, nediskriminaciji, djelotvornom tržišnom natjecanju i pravilnom funkcioniranju tržišta, može zatražiti od ACER-a da preispita okvirne smjernice u razumnom roku te da joj ih ponovno podnese.
8. Ako ACER ne podnese ili ponovno ne podnese okvirne smjernice u roku koji je odredila Komisija u skladu sa stavkom 4. ili stavkom 7., Komisija razrađuje dotične okvirne smjernice.

9. Komisija od ENTSO-a za plin ili, ako je tako utvrđeno na popisu prioriteta iz stavka 3., od tijela EU-a za ODS-ove u suradnji s ENTSO-om za plin zahtijeva da ACER-u podnese prijedlog mrežnih pravila u skladu s odgovarajućim okvirnim smjernicama u razumnom roku koji nije dulji od 12 mjeseci od primitka zahtjeva Komisije.
10. ENTSO za plin ili, ako je tako utvrđeno na popisu prioriteta iz stavka 3., tijelo EU-a za ODS-ove, u suradnji s ENTSO-om za plin, saziva odbor za izradu nacрта kako bi im pomagao u procesu izrade mrežnih pravila. Odbor za izradu nacрта čine predstavnici ACER-a, ENTSO-a za plin, ENNOH-a i, ako je to primjereno, tijela EU-a za ODS-ove te ograničen broj glavnih dionika na koje to utječe. ENTSO za plin ili, ako je tako utvrđeno na popisu prioriteta iz stavka 3., tijelo EU-a za ODS-ove, u suradnji s ENTSO-om za plin, izrađuje prijedloge mrežnih pravila u područjima iz stavaka 1. i 2. ako to zahtijeva Komisija na temelju stavka 9.
11. ACER revidira prijedlog mrežnih pravila kako bi osigurao da je u skladu s odgovarajućim okvirnim smjernicama te da doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, djelotvornom tržišnom natjecanju i pravilnom funkcioniranju tržišta te Komisiji podnosi revidirana mrežna pravila u roku od šest mjeseci od primitka prijedloga. U prijedlogu podnesenom Komisiji ACER uzima u obzir mišljenja svih zainteresiranih strana iznesena tijekom izrade prijedloga mrežnih pravila pod vodstvom ENTSO-a za plin ili tijela EU-a za ODS-ove i savjetuje se s relevantnim dionicima o revidiranoj verziji prijedloga mrežnih pravila koja se podnose Komisiji.

12. Ako ENTSO za plin ili tijelo EU-a za ODS-ove ne izradi mrežna pravila u roku koji je odredila Komisija na temelju stavkom 9., Komisija može zahtijevati od ACER-a da pripremi nacrt mrežnih pravila na temelju odgovarajućih okvirnih smjernica. ACER može pokrenuti daljnje savjetovanje u svrhu pripreme nacrta mrežnih pravila na temelju ovog stavka. ACER podnosi Komisiji nacrt mrežnih pravila pripremljen na temelju ovog stavka i može preporučiti njihovo donošenje.
13. Ako ENTSO za plin ili tijelo EU-a za ODS-ove nije izradilo mrežna pravila ili ACER nije izradio nacrt mrežnih pravila iz stavka 12., Komisija može na vlastitu inicijativu, ili na prijedlog ACER-a u skladu sa stavkom 11., donijeti jedna mrežna pravila ili više njih za područja navedena u stavcima 1. i 2.
14. Ako Komisija predloži donošenje mrežnih pravila na vlastitu inicijativu, kako je navedeno u stavku 13., savjetuje se s ACER-om, ENTSO-om za plin i ostalim dionicima u pogledu nacrta mrežnih pravila za razdoblje od najmanje dva mjeseca.
15. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje pravo Komisije da donese i izmijeni smjernice, kako je utvrđeno u članku 74. Njime se ne dovodi u pitanje mogućnost da ENTSO za plin sastavi neobvezujuće smjernice u područjima utvrđenima u stavcima 1. i 2. ovoga članka ako se te smjernice ne odnose na područja obuhvaćena zahtjevom koji je Komisija uputila ENTSO-u za plin. ENTSO za plin sve smjernice podnosi ACER-u na mišljenje i na odgovarajući način uzima u obzir to mišljenje.

Članak 72.

Utvrđivanje mrežnih pravila za vodik

1. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 80. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem mrežnih pravila u području:
 - (a) energetske učinkovitosti mreža za vodik i povezanih komponenata te energetske učinkovitosti s obzirom na planiranje mreže i ulaganje kojim se omogućuju energetski najučinkovitija rješenja s gledišta sustava;
 - (b) pravila o interoperabilnosti mreže za vodik, uključujući odredbe o sporazumima o interkonekciji, jedinicama, razmjeni podataka, transparentnosti, komunikaciji, pružanju informacija i suradnji među relevantnim sudionicima na tržištu, kao i o kvaliteti vodika, uključujući zajedničke specifikacije na interkonekcijskim točkama i standardizaciju, odorizaciju, analize troškova i koristi uklanjanja prekograničnih ograničenja toka zbog razlika u kvaliteti vodika i izvješćivanje o kvaliteti vodika;
 - (c) pravila o sustavu financijskih naknada za prekograničnu infrastrukturu za vodik iz članka 59. Direktive (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo umetnuti u tekst broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (d) pravila o dodjeli kapaciteta i o upravljanju zagušenjem, uključujući pravila o suradnji u postupcima održavanja i izračunu kapaciteta koji utječe na dodjelu kapaciteta, standardizaciju proizvoda i jedinica kapaciteta među ostalim objedinjavanje, metodologiju dodjele, uključujući aukcijske algoritme, sekvenciranje i postupke za postojeći, prošireni, stalni i prekidivi kapacitet, platforme za rezerviranje kapaciteta, mehanizme prekomjernog upisa i ponovnog otkupa, kratkoročne i dugoročne mehanizme „upotrebe ili gubitka” kapaciteta ili druge mehanizme upravljanja zagušenjem kojima se sprečava gomilanje kapaciteta;
- (e) pravila o usklađenim strukturama tarifa za pristup mrežama za vodik, uključujući tarife na interkonekcijskim točkama iz članka 7. stavka 8., pravila o primjeni metodologije referentne cijene, povezane zahtjeve u pogledu savjetovanja i objavljivanja, među ostalim za dopušteni ili ciljani prihod, te izračun rezerviranih cijena za proizvode standardnog kapaciteta i dopušteni prihod;
- (f) pravila za utvrđivanje vrijednosti prenesene imovine i namjenske pristojbe;
- (g) pravila za određivanje međuvremenske raspodjele troškova;
- (h) pravila uravnoteživanja, uključujući s mrežom povezana pravila o postupku nominacije, pravila o naknadama za neravnotežu i pravila za operativno uravnoteživanje između mreža operatora mreža za vodik, pravila o naknadama za neravnotežu, postupku namirenja povezanog s dnevnim naknadom za neravnotežu i operativno uravnoteživanje među mrežama operatora mreža za vodik;

(i) aspekata kibernetičke sigurnosti u vezi s prekograničnim protocima prirodnog plina, uključujući pravila o zajedničkim minimalnim zahtjevima, planiranju, praćenju, izvješćivanju i upravljanju krizama.

2. Komisija može donositi provedbene akte kojima se uspostavljaju mrežna pravila u području pravila transparentnosti kojima se provodi članak 66., uključujući dodatne pojedinosti o sadržaju, učestalosti i obliku informacija koje pružaju operatori mreža za vodik i kojima se provodi točka 4. Priloga I., uključujući informacije koje su korisnicima mreže potrebne za djelotvoran pristup mreži te informacije koje se objavljuju na relevantnim točkama i pojedinosti o vremenskim rasporedima.

Provedbeni akti iz prvog podstavka ovog stavka donose se u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 81. stavka 2.

3. Nakon savjetovanja s ACER-om, ENNOH-om te, ako je relevantno, ENTSO-om za plin ili tijelom EU-a za ODS-ove, kao i s ostalim relevantnim dionicima Komisija svake tri godine izrađuje popis prioriteta pri čemu utvrđuje područja navedena u stavcima 1. i 2. ovog članka koja treba uključiti u razvoj mrežnih pravila. Komisija utvrđuje prvi popis prioriteta za izradu mrežnih pravila za vodik u roku od jedne godine od uspostave ENNOH-a, kako je utvrđeno u članku 57.

4. Komisija zahtijeva od ACER-a da joj u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci od primitka njezina zahtjeva podnese neobvezujuće okvirne smjernice u kojima se navode jasna i objektivna načela za izradu mrežnih pravila za područja koja su utvrđena na popisu prioriteta. Zahtjev Komisije može sadržavati stanja koja se moraju obuhvatiti okvirnim smjernicama. Te okvirne smjernice doprinose integraciji tržišta, nediskriminaciji, djelotvornom tržišnom natjecanju i pravilnom funkcioniranju tržišta. Komisija može na obrazložen zahtjev ACER-a produljiti rok za podnošenje okvirnih smjernica.
5. ACER se u razdoblju od najmanje dva mjeseca na otvoren i transparentan način savjetuje s ENNOH-om i po potrebi ENTSO-om za plin, kao i s ostalim dionicima u pogledu okvirnih smjernica.
6. ACER Komisiji podnosi okvirne smjernice ako je to od njega zatraženo u skladu sa stavkom 4.
7. Ako Komisija smatra da okvirne smjernice ne doprinose integraciji tržišta, nediskriminaciji, djelotvornom tržišnom natjecanju i pravilnom funkcioniranju tržišta, može zatražiti od ACER-a da preispita okvirne smjernice u razumnom roku te da joj ih ponovno podnese.
8. Ako ACER ne podnese ili ponovno ne podnese okvirne smjernice u roku koji je odredila Komisija u skladu sa stavkom 4. ili stavkom 7., Komisija razrađuje dotične okvirne smjernice.

9. Komisija zahtijeva od ENNOH-a da u razumnom roku koji nije dulji od 12 mjeseci od primitka zahtjeva Komisije podnese ACER-u prijedlog mrežnih pravila u skladu s odgovarajućim okvirnim smjernicama.
10. ENNOH saziva odbor za izradu nacrtu kako bi mu pomagao u procesu izrade mrežnih pravila. Odbor za izradu nacrtu čine predstavnici ACER-a, ENTSO-a za plin, ENTSO-a za električnu energiju i, ako je to primjereno, tijela EU-a za ODS-ove te ograničen broj glavnih dionika na koje to utječe. ENNOH sastavlja prijedloge mrežnih pravila za područja iz stavaka 1. i 2. ako Komisija to zahtijeva na temelju stavka 9.
11. ACER revidira prijedlog mrežnih pravila kako bi osigurao da je u skladu s odgovarajućim okvirnim smjernicama te da doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, djelotvornom tržišnom natjecanju i pravilnom funkcioniranju tržišta te podnosi revidirana mrežna pravila Komisiji u roku od šest mjeseci od primitka prijedloga. U prijedlogu podnesenom Komisiji ACER uzima u obzir mišljenja svih zainteresiranih strana dana tijekom izrade prijedloga mrežnih pravila pod vodstvom ENNOH-a i savjetuje se s relevantnim dionicima o revidiranoj verziji prijedloga mrežnih pravila koja se podnose Komisiji.
12. Ako ENNOH ne izradi mrežna pravila u roku koji je Komisija odredila na temelju stavka 9., Komisija može zatražiti da ACER pripremi nacrt mrežnih pravila na temelju relevantnih okvirnih smjernica. ACER u svrhu izrade nacrtu mrežnih pravila može provesti dodatno savjetovanje na temelju ovog stavka. ACER podnosi Komisiji nacrt mrežnih pravila pripremljen na temelju ovog stavka i može preporučiti njegovo donošenje.

13. Ako ENNOH nije izradio mrežna pravila ili ACER nije izradio nacrt mrežnih pravila iz stavka 12., Komisija može na vlastitu inicijativu ili na prijedlog ACER-a na temelju stavka 11. donijeti jedna mrežna pravila ili više njih za područja navedena u stavcima 1. i 2.
14. Ako Komisija predloži donošenje mrežnih pravila na vlastitu inicijativu kako je navedeno u stavku 13., ona se u razdoblju od najmanje dva mjeseca savjetuje s ACER-om, ENNOH-om, ENTSO-om za plin i svim dionicima u pogledu nacrt mrežnih pravila.
15. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje pravo Komisije da donese i izmijeni smjernice, kako je utvrđeno u članku 74. Njime se ne dovodi u pitanje mogućnost da ENNOH sastavi neobvezujuće smjernice u područjima utvrđenima u stavcima 1. i 2. ovoga članka ako se te smjernice ne odnose na područja obuhvaćena zahtjevom koji je Komisija uputila ENNOH-u. ENNOH sve smjernice podnosi ACER-u na mišljenje i na odgovarajući način uzima u obzir to mišljenje.

Članak 73.

Izmjene mrežnih pravila

1. Komisija je ovlaštena izmijeniti mrežna pravila u područjima navedenima u članku 71. stavcima 1. i 2. te članku 72. stavcima 1. i 2. u skladu s odgovarajućim postupkom utvrđenim u tim člancima.

2. Osobe koje mogu imati interes povezan s bilo kojim mrežnim pravilima donesenim na temelju članaka 70., 71., 72. i ovog članka, uključujući ENTSO za plin, ENNOH, tijelo EU-a za ODS-ove, regulatorna tijela, operatore transportnih sustava, operatore distribucijskih sustava, korisnike sustava i kupce, mogu ACER-u predložiti nacrt izmjene tih mrežnih pravila. ACER također može predložiti izmjene na vlastitu inicijativu.
3. ACER može Komisiji podnijeti obrazložene prijedloge izmjena, pri čemu objašnjava na koji su način takvi prijedlozi usklađeni s ciljevima mrežnih pravila iz članka 70. ove Uredbe. ACER se o prijedlogu izmjena, ako smatra da je dopušten te kad izmjene predlaže na vlastitu inicijativu, savjetuje sa svim relevantnim dionicima u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) 2019/942.

Članak 74.

Smjernice

1. Komisija je ovlaštena za donošenje obvezujućih smjernica u područjima navedenima u ovom članku.
2. Komisija je ovlaštena za donošenje smjernica u područjima u kojima se takvi akti mogu izraditi u skladu s postupkom za mrežna pravila na temelju članaka 71. i 72. Te se smjernice donose u obliku delegiranog ili provedbenog akta, ovisno o odgovarajućem ovlaštenju predviđenom u ovoj Uredbi.

3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 80. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem smjernica u području:
- (a) detalja o uslugama za pristup trećih strana u skladu s člancima 6., 7. i 8., uključujući vrstu, trajanje i ostale zahtjeve u vezi s tim uslugama;
 - (b) detalja o načelima na kojima počivaju mehanizmi za dodjelu kapaciteta i primjeni postupaka za upravljanje zagušenjem u slučaju ugovornog zagušenja, u skladu s člancima 10. i 11.;
 - (c) detalja o pružanju informacija, definiranju tehničkih informacija koje su potrebne korisnicima mreže kako bi dobili djelotvoran pristup sustavu i definiranju svih točaka koje su relevantne za zahtjeve u pogledu transparentnosti, uključujući informacije koje treba objaviti za sve relevantne točke i vremenski raspored za objavljivanje tih informacija, u skladu s člancima 33. i 34.;
 - (d) detalja o metodologiji za izračun tarifa, u vezi s prekograničnom trgovinom prirodnim plinom, u skladu s člancima 17. i 18.
4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 80. radi izmjena smjernica utvrđenih u Prilogu I. radi utvrđivanja:
- (a) detalja o informacijama koje treba objaviti o metodologiji upotrijebljenoj za utvrđivanje reguliranih prihoda operatora transportnog sustava, u skladu s člancima 33. i 34.;

- (b) detalja o načelima mehanizama dodjele kapaciteta i postupcima za upravljanje zagušenjem, za provedbu članka 10. i 11.;
- (c) detalja o tehničkim informacijama koje su potrebne korisnicima mreže kako bi dobili djelotvoran pristup sustavu za prirodni plin, za provedbu članka 33. stavka 1.;
- (d) detalja o definicijama svih relevantnih točaka, informacijama koje treba objaviti i vremenskom rasporedu zahtjeva za transparentnost, za provedbu članka 33.;
- (e) detalja o formatu i sadržaju tehničkih informacija o pristupu mreži koje objavljuju operatori mreža za vodik, za provedbu članka 66.

5. Pri izmjeni smjernica Komisija se savjetuje s:

- (a) ACER-om, ENTSO-om za plin i tijelom EU-a za ODS-ove te prema potrebi s ostalim dionicima u vezi sa smjernicama koje se odnose na prirodni plin;
- (b) ACER-om, ENNOH-om i tijelom EU-a za ODS-ove te prema potrebi s ostalim dionicima u vezi sa smjernicama koje se odnose na vodik.

Članak 75.

Pravo država članica da predvide detaljnije mjere

Ovom Uredbom ne dovodi se u pitanje pravo država članica da održe ili uvedu mjere koje sadrže detaljnije odredbe od onih koje su predviđene u ovoj Uredbi, u smjernicama iz članka 74. ili u mrežnim pravilima iz članka od 70. do 73., pod uvjetom da su te mjere u skladu s pravom Unije.

Članak 76.

Pružanje informacija i povjerljivost

1. Države članice i regulatorna tijela na zahtjev dostavljaju Komisiji informacije potrebne u svrhu provedbe ove Uredbe, uključujući smjernice i mrežna pravila donesena na temelju ove Uredbe.
2. Komisija utvrđuje razuman rok u kojemu treba dostaviti informacije, pri čemu vodi računa o složenosti i hitnosti traženih informacija.
3. Ako dotična država članica ili regulatorno tijelo ne pruži informacije u roku koji utvrdi Komisija, Komisija može zatražiti sve potrebne informacije za potrebe provedbe ove Uredbe izravno od dotičnih poduzeća.

Kad poduzeću šalje zahtjev za informacije, Komisija istodobno šalje primjerak zahtjeva državi članici ili dotičnom regulatornom tijelu države članice na čijem se državnom području nalazi sjedište poduzeća.

4. Komisija u svojem zahtjevu za informacije navodi pravnu osnovu zahtjeva, rok za pružanje informacija, svrhu zahtjeva te sankcije predviđene u članku 77. stavku 2. za pružanje netočnih, nepotpunih ili zavaravajućih informacija.

5. Zatražene informacije dostavljaju vlasnici poduzeća ili njihovi predstavnici te, u slučaju pravnih osoba, fizičke osobe koje su po zakonu ili na temelju akta o osnivanju ovlaštene zastupati poduzeće. Kad su odvjetnici propisno ovlašteni za pružanje informacija u ime svojeg klijenta, klijent ostaje u potpunosti odgovoran ako su pružene informacije nepotpune, netočne ili zavaravajuće.
6. Ako poduzeće ne pruži tražene informacije u roku koji je odredila Komisija ili ako dostavi nepotpune informacije, Komisija može odlukom zatražiti pružanje tih informacija. U toj se odluci navodi koje se informacije traže i postavlja se razuman rok za njihovu dostavu. U odluci se navode sankcije predviđene u članku 77. stavku 2. Navodi se i pravo na to da odluku preispita Sud Europske unije.

Komisija istodobno šalje primjerak svoje odluke državi članici u kojoj se nalazi boravište te osobe ili sjedište poduzeća ili regulatornom tijelu te države članice.

7. Informacije iz stavaka 1. i 2. koriste se samo za potrebe provedbe ove Uredbe.

Komisija ne smije otkriti informacije pribavljene na temelju ove Uredbe ako su te informacije obuhvaćene obvezom čuvanja poslovne tajne.

Članak 77.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama u slučaju kršenja ove Uredbe, mrežnih pravila i smjernica donesenih na temelju članaka od 70. do 74. i smjernica utvrđenih u Prilogu I. te poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti djelotvorne, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice bez odgode obavješćuju Komisiju o tim pravilima i tim mjerama te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.
2. Komisija može odlukom poduzećima odrediti novčane kazne koje ne premašuju 1 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini ako su ta poduzeća namjerno ili nepažnjom pružila netočne, nepotpune ili zavaravajuće informacije kao odgovor na zahtjev za informacije postavljen na temelju članka 76. stavka 4. ili nisu pružila informacije u roku određenom odlukom donesenom na temelju članka 76. stavka 6. prvog podstavka. Pri određivanju iznosa novčane kazne Komisija uzima u obzir težinu nepridržavanja mrežnih pravila i smjernica donesenih na temelju članaka od 70. do 74. i smjernica utvrđenih u Prilogu I.
3. Ni sankcije predviđene u skladu sa stavkom 1. ni odluke donesene u skladu sa stavkom 2. nisu kaznenopravne prirode.

Poglavlje V.

Završne odredbe

Članak 78.

Nova infrastruktura za prirodni plin i vodik

1. Velika nova infrastruktura za prirodni plin, odnosno međudržavni spojni plinovodi, terminali za UPP i postrojenja za skladištenje prirodnog plina mogu se na zahtjev tijekom utvrđenog razdoblja izuzeti iz primjene odredaba ove Uredbe, osim od članka 34. stavaka 5. i 6., te iz primjene članka 31. stavka 1., članaka 32., 33. i 60., članka 78. stavaka 7. i 9. te članka 79. stavka 1. Direktive (EU) 2024./...⁺.

Velika nova infrastruktura za vodik, odnosno međudržavni spojni plinovodi, terminali za vodik i podzemna postrojenja za skladištenje vodika mogu se na zahtjev tijekom utvrđenog razdoblja izuzeti iz primjene odredaba ove Uredbe, osim od članka 34. stavaka 5. i 6., te iz primjene članaka 35., 36., 37. i 68. Direktive (EU) 2024./...⁺.

Svako takvo izuzeće podliježe svim sljedećim uvjetima:

- (a) ulaganjem se povećava tržišno natjecanje u opskrbi prirodnim plinom ili vodikom te se povećava sigurnost opskrbe;
- (b) ulaganjem se doprinosi dekarbonizaciji i postizanju klimatskih i energetske ciljeva Unije te je o njemu odluka donesena primjenom načela energetske učinkovitosti na prvom mjestu;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

- (c) razina rizika povezana s ulaganjem takva je da do ulaganja ne bi došlo ako se ne odobri izuzeće;
- (d) infrastruktura je u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je barem u smislu svojeg pravnog oblika odvojena od operatora sustava u čijim će se sustavima graditi ta infrastruktura;
- (e) naknade se prikupljaju od korisnika te infrastrukture;
- (f) izuzeće nije štetno za tržišno natjecanje na relevantnim tržištima na koja će ulaganje vjerojatno utjecati, za pravilno funkcioniranje unutarnjeg integriranog tržišta prirodnog plina ili vodika, za pravilno funkcioniranje dotičnih reguliranih sustava, za dekarbonizaciju ni za sigurnost opskrbe Unije;
- (g) u pogledu infrastrukture nije dobivena financijska pomoć Unije za radove na temelju Uredbe (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁰.

Uvjeti iz trećeg podstavka procjenjuju se uzimajući u obzir načelo energetske solidarnosti. Nadležna nacionalna tijela uzimaju u obzir situaciju u drugim državama članicama na koje infrastruktura utječe i na svojem teritoriju uravnotežavaju moguće štetne posljedice s pogodnostima.

⁴⁰ Uredba (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 283/2014 (SL L 249, 14.7.2021., str. 38.).

2. Izuzeće iz stavka 1. ujedno se primjenjuje na znatna povećanja kapaciteta postojeće infrastrukture i izmjene takve infrastrukture koje omogućavaju razvoj novih izvora opskrbe plinom iz obnovljivih izvora i niskougljičnim plinom.

3. Regulatorno tijelo može za svaki slučaj posebno donijeti odluku o izuzeću iz stavaka 1. i 2.

Prije donošenja odluke o izuzeću regulatorna tijela ili, prema potrebi, drugo nadležno tijelo dotične države članice savjetuju se s:

- (a) regulatornim tijelima država članica na čija će tržišta nova infrastruktura vjerojatno utjecati; i
- (b) relevantnim tijelima trećih zemalja, ako je dotična infrastruktura povezana s mrežom Unije u nadležnosti države članice i počinje ili završava u jednoj ili više trećih zemalja.

Ako tijela trećih zemalja s kojima se savjetovalo ne odgovore na savjetovanje u razumnom razdoblju ili do utvrđenog roka koji ne premašuje tri mjeseca, dotično regulatorno tijelo može donijeti potrebnu odluku.

4. Ako se dotična infrastruktura nalazi na državnom području više država članica, ACER može regulatornim tijelima dotičnih država članica podnijeti savjetodavno mišljenje u roku od dva mjeseca od dana na koji je posljednje od tih regulatornih tijela zaprimilo zahtjev za izuzeće. Takvo savjetodavno mišljenje može poslužiti kao osnova za odluku regulatornih tijela.

Ako se sva dotična regulatorna tijela dogovore o zahtjevu za izuzeće u roku od šest mjeseci od dana na koji ga je zaprimilo posljednje od tih regulatornih tijela, ona o svojoj odluci obavješćuju ACER. Ako je dotična infrastruktura transportni cjevovod između države članice i treće zemlje, regulatorno tijelo ili po potrebi drugo nadležno tijelo države članice u kojoj se nalazi prva interkonekcijska točka priključenja na mrežu država članica može se prije donošenja odluke o izuzeću savjetovati s relevantnim tijelom te treće zemlje kako bi se s obzirom na dotičnu infrastrukturu osiguralo da se ova Uredba dosljedno primjenjuje na državnom području i, ako je primjenjivo, u teritorijalnom moru te države članice. Ako tijelo treće zemlje s kojim se savjetuje ne odgovori na savjetovanje u razumnom razdoblju ili do utvrđenog roka koji ne premašuje tri mjeseca, dotično regulatorno tijelo može donijeti potrebnu odluku.

ACER, u skladu s člankom 10. Uredbe (EU) 2019/942, obavlja zadatke dodijeljene regulatornim tijelima država članica na temelju ovog članka:

- (a) ako sva dotična regulatorna tijela nisu uspjela postići dogovor u roku od šest mjeseci od dana na koji je posljednje od tih regulatornih tijela zaprimilo zahtjev za izuzeće; ili
- (b) na zajednički zahtjev dotičnih regulatornih tijela.

Sva dotična regulatorna tijela mogu zajedno zatražiti da se rok iz trećeg podstavka točke (a) produlji za najviše tri mjeseca.

5. Prije donošenja odluke ACER se savjetuje s relevantnim regulatornim tijelima i podnositeljima zahtjeva.
6. Izuzeće se može odnositi na sveukupni kapacitet ili dio kapaciteta nove infrastrukture, odnosno postojeće infrastrukture znatno povećanog kapaciteta.

Pri odlučivanju o odobravanju izuzeća za svaki se slučaj posebno razmatra potreba da se propišu uvjeti trajanja izuzeća i nediskriminirajućeg pristupa infrastrukturi. Pri odlučivanju o tim uvjetima posebno se vodi računa o dodatnim kapacitetima koje treba izgraditi ili izmjeni postojećih kapaciteta, planirano trajanju projekta i okolnostima u državi.

Prije nego što odobri izuzeće, regulatorno tijelo donosi odluku o pravilima i mehanizmima za upravljanje i dodjelu kapaciteta. Tim se pravilima zahtijeva da se svi potencijalni korisnici infrastrukture pozovu da navedu svoj interes za ugovaranje kapaciteta prije nego što dođe do dodjele kapaciteta u novoj infrastrukturi, među ostalim za vlastite potrebe. Regulatorno tijelo zahtijeva da pravila o upravljanju zagušenjem sadržavaju obvezu da se neiskorišteni kapacitet ponudi na tržištu i zahtijeva da korisnici infrastrukture imaju pravo trgovati svojim ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu. U svojoj procjeni kriterija iz stavka 1. točaka (a), (c) i (f) regulatorno tijelo vodi računa o rezultatima tog postupka dodjele kapaciteta.

Odluka o izuzeću, uključujući uvjete iz drugog podstavka, obrazlaže se na odgovarajući način i objavljuje.

7. Pri analiziranju hoće li se sigurnost opskrbe povećati zbog izgradnje velike nove infrastrukture, na temelju stavka 1. točke (a) ovoga članka, nadležno tijelo mora razmotriti u kojoj se mjeri očekuje da će nova infrastruktura poboljšati usklađenost država članica sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2017/1938, i na regionalnoj i na nacionalnoj razini.
8. Ako je tijelo koje nije regulatorno tijelo nadležno za donošenje odluka o izuzeću, države članice mogu propisati da njihovo regulatorno tijelo ili ACER, ovisno o slučaju, tom nadležnom tijelu dotične države članice treba podnijeti mišljenje o zahtjevu za izuzeće prije donošenja službene odluke o izuzeću. To se mišljenje objavljuje zajedno s odlukom.
9. Nadležno tijelo bez odgode Komisiji dostavlja primjerak svakog zahtjeva nakon njegova zaprimanja. Nadležno tijelo odluku o izuzeću bez odgode priopćuje Komisiji, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama. Te se informacije mogu podnijeti Komisiji u agregiranom obliku koji joj omogućuje ocjenu odluke o izuzeću te sadržavaju posebno sljedeće:
 - (a) detaljne razloge zbog kojih su regulatorno tijelo ili država članica odobrili ili odbili izuzeće, pozivajući se na odgovarajuću točku ili točke stavka 1. u kojima se navode uvjeti na kojima se temelji takva odluka, uključujući financijske podatke kojima je opravdana potreba za tim izuzećem;
 - (b) provedenu analizu utjecaja na tržišno natjecanje i pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta nakon odobravanja izuzeća;

- (c) obrazloženje trajanja izuzeća i udjela u ukupnom kapacitetu infrastrukture za koju je odobreno izuzeće;
 - (d) ako se izuzeće odnosi na međudržavni spojni plinovod, rezultat savjetovanja provedenih s dotičnim regulatornim tijelima;
 - (e) doprinos infrastrukture diversifikaciji opskrbe.
10. U roku od 50 radnih dana od dana primitka obavijesti iz stavka 9. Komisija može donijeti odluku kojom zahtijeva da tijela obavješćivanja izmijene ili povuku odluku o odobrenju izuzeća. Prije donošenja odluke o izuzeću Komisija može zatražiti mišljenje Europskog znanstvenog savjetodavnog odbora za klimatske promjene osnovanog u skladu s člankom 10.a Uredbe (EZ) br. 401/2009 Europskog parlamenta i Vijeća⁴¹ o tome doprinosi li izuzeće postizanju klimatskih i energetske ciljeve Unije. To se razdoblje može produljiti za dodatnih 50 radnih dana ako Komisija zatraži dodatne informacije. Dodatno razdoblje počinje teći na dan nakon primitka potpunih informacija. Početno razdoblje može se produljiti i pristankom Komisije i tijela obavješćivanja.

Ako se tražene informacije ne dostave u roku koji je naveden u zahtjevu, obavijest se smatra povučenom, osim ako se prije isteka tog razdoblja rok produlji uz zajednički pristanak Komisije i regulatornog tijela ili ako regulatorno tijelo u propisno obrazloženoj izjavi obavijesti Komisiju da smatra da je obavijest potpuna.

⁴¹ Uredba (EZ) br. 401/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o Europskoj agenciji za okoliš i Europskoj informacijskoj i promatračkoj mreži za okoliš (SL L 126, 21.5.2009., str. 13.).

Regulatorno tijelo postupi u skladu s odlukom Komisije o izmjeni ili povlačenju odluke o izuzeću u roku od jednog mjeseca i o tome obavješćuje Komisiju.

Komisija čuva povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

Ako Komisija odobri odluku o izuzeću, to izuzeće prestaje važiti:

- (a) dvije godine od njezina donošenja ako dotad gradnja infrastrukture još nije počela;
- (b) pet godina od njezina donošenja ako infrastruktura dotad još nije puštena u rad, osim ako Komisija odluči da je do kašnjenja došlo zbog velikih prepreka izvan kontrole osobe kojoj je odobreno izuzeće.

11. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 80. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem smjernica za primjenu uvjeta utvrđenih u stavku 1. ovog članka i za postupak koji treba slijediti za primjenu stavaka 3., 6., 8. i 9. ovog članka.

Članak 79.

Odstupanja

Ova se Uredba ne primjenjuje na transportne sustave prirodnog plina koji se nalaze u državama članicama tijekom trajanja odstupanja odobrenih na temelju članka 86. Direktive (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Članak 80.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 14. stavka 5., članka 18. stavka 3., članka 31. stavka 3., članka 71. stavka 1., članka 72. stavka 1., članka 74. stavaka 3. i 4. i članka 78. stavka 11. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe].
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 14. stavka 5., članka 18. stavka 3., članka 31. stavka 3., članka 71. stavka 1., članka 72. stavka 1., članka 73. stavaka 3. i 4. i članka 78. stavka 11. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

6. Delegirani akt donesen na temelju članka 14. stavka 5., članka 18. stavka 3., članka 31. stavka 3., članka 71. stavka 1., članka 72. stavka 1., članka 74. stavaka 3. ili 4. ili članka 78. stavka 11. stupa na snagu samo ako Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 81.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor osnovan člankom 91. Direktive (EU) 2024/...⁺. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Članak 82.

Preispitivanje i izvješćivanje

1. Komisija do 31. prosinca 2030. preispituje ovu Uredbu i podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću, popraćeno, po potrebi, odgovarajućim zakonodavnim prijedlozima.
2. Komisija do ... [pet godina od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] može sastaviti izvješće u kojem se procjenjuje kako omogućiti snažniju integraciju sustava i iskoristiti daljnje sinergije među sektorima vodika, električne energije i prirodnog plina, uključujući procjenu mogućnosti pojačane suradnje između ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin i ENNOH-a ili njihove integracije. Izvješće je, prema potrebi, popraćeno odgovarajućim zakonodavnim prijedlozima.

Članak 83.

Izmjene Uredbe (EU) br. 1227/2011

Uredba (EU) br. 1227/2011 mijenja se kako slijedi:

1. u članku 2. točki 1. podtočki (b) i točkama 4. i 5., članku 3. stavku 3., članku 3. stavku 4. točki (c), članku 4. stavku 1. i članku 8. stavku 5. izrazi „električne energije ili prirodnog plina”, „električnom energijom ili prirodnim plinom”, „električnu energiju ili prirodni plin”, „električne energije ili transport prirodnog plina” zamjenjuju se izrazima „električne energije, vodika ili prirodnog plina”, „električnom energijom, vodikom ili prirodnim plinom”, „električnu energiju, vodik ili prirodni plin”, „električne energije ili transport vodika ili prirodnog plina”;
2. u članku 6. stavku 2. točkama (a) i (b) izraz „tržišta električne energije i plina” zamjenjuje se izrazom „tržišta električne energije, vodika i plina”.

Članak 84.
Izmjene Uredbe (EU) 2017/1938

Uredba (EU) 2017/1938 mijenja se kako slijedi:

1. članak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom utvrđuju odredbe čiji je cilj zaštititi sigurnost opskrbe plinom u Uniji osiguravanjem pravilnog i neprekinutog funkcioniranja unutarnjeg tržišta plina, što se postiže omogućivanjem provedbe iznimnih mjera kada tržište više nije u mogućnosti osigurati potrebne količine plina, uključujući mjeru solidarnosti u krajnjoj nuždi, te utvrđivanjem jasne definicije i podjele odgovornosti između poduzeća za prirodni plin, država članica i Unije u pogledu preventivnog djelovanja i reakcije na konkretne poremećaje u opskrbi plinom. Ovom se Uredbom također utvrđuju, u duhu solidarnosti, transparentni mehanizmi za koordinaciju planiranja za izvanredna stanja na nacionalnoj i regionalnoj razini te na razini Unije kao i odgovora na ta stanja.”;

2. članak 2. mijena se kako slijedi:

(a) točka 1. briše se;

(b) dodaje se sljedeća točka:

„(32) „plin” znači prirodni plin kako je definiran u članku 2. točki 1. Direktive (EU) 2024/...⁺.”

* Direktiva (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o zajedničkim pravilima o unutarnjem tržištu plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, o izmjeni Direktive (EU) 2023/1791 i stavljanju izvan snage Direktive 2009/73/EZ (SL L ..., ELI: ...).”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) a u bilješku umetnuti broj, datum i upućivanje na SL za tu direktivu.

3. članak 7. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. ENTSOG do 1. studenoga 2026. provodi simulaciju scenarijâ poremećaja u opskrbi plinom i infrastrukturi na razini Unije, uključujući scenarije dugotrajnog poremećaja jednog izvora opskrbe. Ta simulacija uključuje utvrđivanje i procjenu koridorâ za interventnu opskrbu plinom te se u njoj također utvrđuje koje države članice mogu odgovoriti na utvrđene rizike, među ostalim u vezi sa skladištenjem plina i UPP-om te scenariji kojima se ispituje učinak smanjenja potražnje za plinom zahvaljujući mjerama uštede energije i energetske učinkovitosti. Scenarije poremećaja u opskrbi plinom i poremećaja plinske infrastrukture te metodologiju simulacije utvrđuje ENTSOG u suradnji s GSG-om. ENTSOG osigurava primjerenu razinu transparentnosti i pristup pretpostavkama modeliranja upotrijebljenima u njegovim scenarijima. Simulacija scenarijâ poremećaja u pogledu opskrbe plinom i plinske infrastrukture na razini Unije ponavlja se svake četiri godine, sve dok okolnosti ne iziskuju češća ažuriranja.”;

(b) u stavku 4. točka (e) zamjenjuje se sljedećim:

„(e) uzimajući u obzir rizike povezane s kontrolom infrastrukture važne za sigurnost opskrbe plinom u mjeri kojoj bi ti rizici mogli uključivati, među ostalim, rizike od nedovoljnih ulaganja, ugrožavanje diversifikacije, zloupotrebu postojeće infrastrukture, uključujući gomilanje skladišnih kapaciteta, ili povrede prava Unije;”;

4. članak 8. mijenja se kako slijedi:

- (a) stavak 1. briše se;
- (b) u stavku 3. treći podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Regionalna poglavlja sadržavaju odgovarajuće i djelotvorne prekogranične mjere, među ostalim u odnosu na skladištenje plina i UPP, podložno dogovoru između država članica koje provode mjere i pripadaju istim ili različitim skupinama za rizik na koje se odnosi mjera na temelju simulacije iz članka 7. stavka 1. i zajedničke procjene rizika.”;

5. umeće se sljedeći članak:

„Članak 8.a

Mjere za kibernetičku sigurnost

- 1. Pri izradi planova prevencije i interventnih planova države članice razmatraju prikladne mjere u odnosu na kibernetičku sigurnost.
- 2. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 19. radi dopune ove Uredbe uspostavljanjem specifičnih pravila za sektor plina za aspekte kibernetičke sigurnosti prekograničnih tokova plina, uključujući pravila o zajedničkim minimalnim zahtjevima, planiranju, nadzoru, izvješćivanju i postupcima u slučaju kriza.

3. Za potrebe izrade delegiranih akata iz stavka 2. ovog članka Komisija blisko surađuje s Agencijom, Agencijom Europske unije za kibersigurnost (ENISA), ENTSOG-om i ograničenim brojem dotičnih glavnih dionika, kao i subjektima s postojećim nadležnostima u području kibernetičke sigurnosti, u okviru njihovih zadaća, kao što su centri za sigurnosne operacije (SOC-ovi) relevantni za regulirane subjekte, i timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT-ovi), kako je navedeno u članku 10. Direktive (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća*.

* Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2) (SL L 333, 27.12.2022., str. 80.).”;

6. u članku 9. stavak 1. mijenja se kako slijedi:

- (a) točka (e) zamjenjuje se sljedećim:

„(e) druge preventivne mjere namijenjene odgovaranju na rizike utvrđene u procjeni rizika, kao što su mjere koje se odnose na potrebu poboljšanja spojnih plinovoda između susjednih država članica, daljnje poboljšanje energetske učinkovitosti, sprečavanje gomilanja kapaciteta, smanjenje potražnje za plinom te mogućnost diversifikacije putova i izvora opskrbe plinom te regionalnu uporabu postojećih skladišnih kapaciteta i kapaciteta za UPP, prema potrebi, kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri održao kontinuitet opskrbe plinom svih kupaca;”;

(b) dodaje se sljedeća točka:

„(l) informacije o mjerama u pogledu kibernetičke sigurnosti, kako je navedeno u članku 8.a.”;

7. u članku 11. umeće se sljedeći stavak:

„7.a Odstupajući od članka 6. stavaka 1., 2. i 3., članka 6.b stavka 1. trećeg podstavka točke (a), članka 6.c stavka 2. drugog podstavka točke (b) i članka 10. stavka 1. točke (l), države članice mogu iznimno odlučiti poduzeti privremene mjere za smanjenje potrošnje plina zaštićenih kupaca koja nije ključna, posebno kada je proglašena jedna od kriznih razina u skladu sa stavkom 1. ovog članka ili izvanredno stanje na regionalnoj razini ili razini Unije u skladu s člankom 12. Takve privremene mjere ograničene su na potrošnju plina koja nije ključna i uzimaju u obzir sljedeće elemente:

- (a) utjecaj poremećaja na lance opskrbe koji su ključni za društvo;
- (b) moguće negativne utjecaje u drugim državama članicama, posebno na lance opskrbe u sektorima na kraju lanca koji su ključni za društvo;
- (c) potencijalnu dugotrajnu štetu na industrijskim postrojenjima;
- (d) mogućnosti smanjenja potrošnje i zamjene proizvoda u Uniji.

Takve izvanredne mjere smiju se poduzeti tek nakon što nadležna tijela provedu procjenu u pogledu uvjeta za određivanje takvih količina plina koje nisu ključne.

Kao posljedica mjera iz prvog podstavka ovog stavka mora se izbjegavati smanjenje potrošnje plina ugroženih kupaca koja nije ključna, kako su ih definirale države članice u skladu s člankom 26. Direktive (EU) 2024/...⁺;

8. u članku 12. stavku 6. drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Država članica ili nadležno tijelo mijenja svoju radnju u roku od tri dana od dostave zahtjeva Komisije i o tome obavješćuje Komisiju ili Komisiju obavješćuje o razlozima zbog kojih se ne slaže sa zahtjevom. Komisija u potonjem slučaju može u roku od tri dana od obavijesti izmijeniti ili povući svoj zahtjev ili sazvati sastanak s državom članicom odnosno nadležnim tijelom i, ako to smatra potrebnim, GCG-om kako bi ispitali problem. Komisija navodi detaljne razloge za svoj zahtjev za izmjenu radnje. Država članica ili nadležno tijelo mijenjaju svoju radnju ili poduzimaju mjere kako bi osigurali usklađenost sa stavkom 5. u mjeri u kojoj je to tehnički moguće i sigurno za cjelovitost plinskog sustava. Država članica ili nadležno tijelo obavješćuju Komisiju o donesenim mjerama.”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

9. članak 13. mijenja se kako slijedi:

(a) stavci 3., 4. i 5. zamjenjuju se sljedećim:

„3. Mjera solidarnosti poduzima se u krajnjoj nuždi i primjenjuje se samo ako država članica koja je zatražila solidarnost:

- (a) proglasila je izvanredno stanje u skladu s člankom 11.;
- (b) nije bila u mogućnosti pokriti deficit u opskrbi plinom svojim kupcima zaštićenima mehanizmom solidarnosti unatoč primjeni mjere iz članka 11. stavka 3. ili, ako je država članica poduzela privremene mjere za smanjenje potrošnje plina zaštićenih kupaca koja nije ključna u skladu s člankom 11. stavkom 7.a, ključne količine potrošnje plina za svoje kupce zaštićene mehanizmom solidarnosti;
- (c) iscrpila je sve tržišne mjere („dobrovoljne mjere”), sve netržišne mjere („obvezne mjere”) i druge mjere predviđene u njezinu interventnom planu;
- (d) uputila je izričit zahtjev Komisiji i nadležnim tijelima svih država članica s kojima je povezana bilo izravno ili, u skladu sa stavkom 2., putem treće zemlje, uz priloženi opis provedenih mjera iz točke (c) ovog stavka.

- 3.a Države članice koje su obvezne pružiti solidarnost na temelju stavka 1. imaju pravo iz ponude solidarnosti oduzeti opskrbu za svoje kupce zaštićene mehanizmom solidarnosti ili, ako je država članica poduzela privremene mjere za smanjenje potrošnje plina zaštićenih kupaca koja nije ključna u skladu s člankom 11. stavkom 7.a, ključne količine potrošnje plina za svoje kupce zaštićene mehanizmom solidarnosti.
4. Države članice koje prime zahtjev za pružanje solidarnosti ponude daju na temelju dobrovoljnih mjera koje se odnose na potražnju koliko god i dokle god je to moguće, prije pribjegavanja netržišnim mjerama.

Ako se tržišne mjere pokažu nedostatnima za državu članicu koja pruža solidarnost radi pokrivanja deficita u opskrbi plinom kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti u državi članici koja je zatražila solidarnost, država članica koja pruža solidarnost može uvesti netržišne mjere kako bi postupila u skladu s obvezama utvrđenima u stavcima 1. i 2.

5. Ako postoji više od jedne države članice koja bi mogla pružiti solidarnost državi članici koja je zatražila solidarnost, država članica koja je zatražila solidarnost, nakon savjetovanja sa svim državama članicama koje su dužne pružiti solidarnost, traži najpovoljniju ponudu na temelju troškova, brzine dostave, pouzdanosti i diversifikacije opskrbe plinom. Ako se dostupne tržišne mjere pokažu nedostatnima za pokrivanje deficita u opskrbi plinom kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti u državi članici koja je zatražila solidarnost ili, ako je država članica koja je zatražila solidarnost poduzela privremene mjere za smanjenje potrošnje plina zaštićenih kupaca koja nije ključna u skladu s člankom 11. stavkom 7.a, za pokrivanje deficita u opskrbi plinom ključnih količina potrošnje plina svojih kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti, države članice koje su dužne pružiti solidarnost obvezne su aktivirati netržišne mjere.”;

(b) stavak 8. mijenja se kako slijedi:

- i. u prvom podstavku, uvodna formulacija zamjenjuje se sljedećim:

„Solidarnost u skladu s ovom Uredbom pruža se na temelju naknade. Država članica koja je zatražila solidarnost odmah plaća ili osigurava brzu isplatu poštene naknade državi članici koja pruža solidarnost.

Ako su se dvije države članice dogovorile o potrebnim tehničkim i pravnim aranžmanima u skladu sa stavkom 10. (sporazum o solidarnosti), takva poštena naknada obuhvaća barem.”;

ii. drugi i treći podstavak zamjenjuju se sljedećim:

„Poštena naknada na temelju prvog i drugog podstavka obuhvaća, među ostalim, sve opravdane troškove države članice koja pruža solidarnost nastale obvezom plaćanja naknade na temelju temeljnih prava zajamčenih pravom Unije te na temelju primjenjivih međunarodnih obveza prilikom provedbe ovog članka i daljnje opravdane troškove nastale plaćanjem naknade u skladu s nacionalnim pravilima o naknadi.

Države članice donose potrebne mjere, a posebno tehničke, pravne i financijske aranžmane u skladu sa stavkom 10., za provedbu prvog, drugog i trećeg podstavka ovog stavka. Takvim se mjerama mogu predvidjeti praktični aranžmani za brzu isplatu.”;

(c) umeću se sljedeći stavci:

„8.a Ako se dvije države članice nisu dogovorile o potrebnim tehničkim, pravnim i financijskim aranžmanima u skladu sa stavkom 10. u okviru sporazuma o solidarnosti, isporuka plina na temelju obveze utvrđene u stavku 1. u slučaju izvanrednog stanja podliježe uvjetima iz ovog stavka.

Naknada za mjeru solidarnosti ne smije premašiti opravdane troškove. Osim ako se država članica koja je zatražila solidarnost i država članica koja pruža solidarnost ne dogovore drukčije, naknada uključuje:

(a) cijenu plina u državi članici koja pruža solidarnost;

- (b) troškove skladištenja i transporta;
- (c) troškove sporova za povezane sudske ili arbitražne postupke u koje je uključena država članica koja pruža solidarnost;
- (d) druge neizravne troškove koji nisu pokriveni cijenom plina, kao što je nadoknada financijske ili druge štete vezane s pružanjem solidarnosti nastale zbog obveze smanjenja opterećenja kupaca.

Osim ako država članica koja je zatražila solidarnost i država članica koja pruža solidarnost ne dogovore drugu cijenu, cijena plina koji se isporučuje državi članici koja je zatražila solidarnost odgovara tržišnoj cijeni za dan unaprijed u državi članici koja pruža solidarnost na dan koji prethodi zahtjevu za solidarnost ili odgovarajućoj tržišnoj cijeni za dan unaprijed na najbližoj dostupnoj burzi, na najbližem dostupnom virtualnom mjestu trgovanja ili na dogovorenom čvorištu. Država članica koja je zatražila solidarnost državi članici koja pruža solidarnost ili subjektu koji obje države članice navedu u svojem odgovoru na zahtjev za solidarnost i u potvrdi primitka isporuke i količine koja treba biti preuzeta izravno isplaćuje naknadu za količine plina isporučene u kontekstu zahtjeva za solidarnost.

Država članica kojoj je upućen zahtjev za mjeru solidarnosti pruža mjeru solidarnosti što je prije moguće, a najkasnije prije navedenog vremena isporuke za zahtjev. Država članica može odbiti pružiti solidarnost državi članici koja je zatražila solidarnost ako prva država članica dokaže:

- (a) da nema dovoljno plina za količine koje treba isporučiti kupcima zaštićenima mehanizmom solidarnosti; ili
- (b) da ne raspolaže dovoljnim kapacitetom spojnih plinovoda, kako je utvrđeno u članku 13. stavku 7., ili da je ograničen tok plina kroz treću zemlju.

Takvo odbijanje strogo je ograničeno na količine plina zahvaćene jednim ili oba ograničenja iz četvrtog podstavka.

Uz standardna pravila predviđena u ovom stavku države članice mogu dogovoriti tehničke aranžmane i koordinaciju u pogledu pružanja solidarnosti. Ovim stavkom ne dovode se u pitanje postojeći aranžmani za siguran i pouzdan rad plinskog sustava.

- 8.b Ako se dvije države članice nisu dogovorile o potrebnim tehničkim, pravnim i financijskim aranžmanima na temelju stavka 10. u okviru sporazuma o solidarnosti, država članica koja traži primjenu mjera solidarnosti šalje zahtjev za solidarnost drugoj državi članici, u kojem navodi barem sljedeće informacije:

- (a) podatke za kontakt nadležnog tijela države članice;

- (b) po potrebi, podatke za kontakt relevantnih operatora transportnih sustava države članice;
- (c) po potrebi, podatke za kontakt treće strane koja djeluje u ime države članice;
- (d) rok isporuke, uključujući vrijeme prve moguće isporuke i predviđeno trajanje isporuka;
- (e) točke isporuke i interkonekcijske točke;
- (f) količinu plina u kWh za svaku interkonekcijsku točku;
- (g) kvalitetu plina.

Zahtjev za solidarnost šalje se istodobno državama članicama koje bi eventualno mogle pružiti mjere solidarnosti, Komisiji i kriznim upraviteljima imenovanima na temelju članka 10. stavka 1. točke (g).

Države članice koje prime zahtjev za solidarnost šalju odgovor u kojem navode podatke za kontakt iz prvog podstavka točaka (a), (b) i (c) te količinu i kvalitetu koje se mogu isporučiti do interkonekcijskih točaka u zatraženo vrijeme kako je navedeno u prvom podstavku točkama od (d) do (g). Ako količina koja se može isporučiti dobrovoljnim mjerama nije dovoljna, u odgovoru se navodi količina koja se može ponuditi iz eventualnog ograničavanja opskrbe, iz oslobađanja strateških zaliha ili primjene drugih mjera.

Zahtjevi za solidarnost moraju se podnijeti najmanje 48 sati prije navedenog vremena isporuke za plin.

Na zahtjeve za solidarnost mora se odgovoriti u roku od 18 sati. Primitak količine koju treba preuzeti država članica koja je zatražila solidarnost mora se potvrditi u roku od šest sati od primitka ponude solidarnosti i najmanje 24 sata prije navedenog vremena isporuke plina. Zahtjev se može podnijeti za razdoblje od jednog ili nekoliko dana, a odgovor mora odgovarati zatraženom trajanju. Ako solidarnost pruža nekoliko država članica i ako postoje bilateralni aranžmani za solidarnost s jednom ili više njih, u odnosu država članica koje su se bilateralno dogovorile prednost imaju ti aranžmani. Standardna pravila utvrđena u ovom stavku primjenjuju se samo na ostale države članice koje pružaju solidarnost.

Komisija može olakšati provedbu solidarnosti, osobito s pomoću predloška dostupnog na sigurnoj internetskoj platformi kako bi se omogućilo prenošenje zahtjeva i ponuda u stvarnom vremenu.

- 8.c Ako je mjera solidarnosti pružena u skladu sa stavcima 1. i 2., konačni iznos poštene naknade koju je platila država članica koja je zatražila solidarnost podliježe *ex post* kontroli nacionalnih regulatornih tijela države članice koja pruža solidarnost i države članice koja je zatražila solidarnost u roku od tri mjeseca od kraja izvanrednog stanja.

Ako nacionalna regulatorna tijela ne postignu dogovor o izračunu konačnog iznosa poštene naknade, o tome bez odgode obavješćuju relevantna nadležna tijela, Komisiju i Agenciju. Agencija u tom slučaju, ili na zajednički zahtjev nacionalnih regulatornih tijela, izračunava odgovarajuću razinu poštene naknade za neizravne troškove nastale kao rezultat pružanja solidarnosti i u roku od tri mjeseca od datuma upućivanja Agenciji daje mišljenje utemeljeno na činjenicama. Prije davanja tog mišljenja utemeljenog na činjenicama Agencija se savjetuje s relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima i relevantnim nadležnim tijelima.

Tromjesečni rok iz drugog podstavka može se produljiti za dodatni rok od dva mjeseca ako Agencija zatraži dodatne informacije. Taj dodatni rok počinje teći sljedećeg dana od dana primitka potpunih informacija. O dovršetku *ex post* kontrole savjetuje se s državom članicom koja je zatražila solidarnost te ona daje svoje mišljenje. Nakon savjetovanja s državom članicom koja je zatražila solidarnost, tijelo koje provodi tu *ex post* kontrolu ima pravo zahtijevati ispravak iznosa naknade, uzimajući u obzir mišljenje države članice koja je zatražila solidarnost. Zaključci te *ex post* kontrole dostavljaju se Komisiji, koja ih uzima u obzir u svojem izvješću o izvanrednoj situaciji na temelju članka 14. stavka 3.”;

(d) stavci 10. i 11. zamjenjuju se sljedećim:

„10. Države članice donose potrebne mjere kako bi osigurale da se plin isporučuje kupcima zaštićenima mehanizmom solidarnosti u državi članici koja je zatražila solidarnost u skladu sa stavcima 1. i 2. te nastoje postići dogovor o tehničkim, pravnim i financijskim aranžmanima. Takvi tehnički, pravni i financijski aranžmani dogovaraju se među državama članicama koje su povezane izravno ili, u skladu sa stavkom 2., putem treće zemlje, te se opisuju u njihovim interventnim planovima. Takvim aranžmanima mogu, među ostalim, biti obuhvaćeni sljedeći elementi:

- (a) operativna sigurnost mreža;
- (b) cijene plina koje će se primjenjivati i metodologija za njihovo utvrđivanje, uzimajući u obzir utjecaj na funkcioniranje tržišta;
- (c) uporaba spojnih plinovoda, uključujući dvosmjerni kapacitet i podzemno skladištenje plina;
- (d) količine plina ili metodologija za njihovo utvrđivanje;
- (e) kategorije troškova koji će morati biti obuhvaćeni pravičnom i brzo isplaćenom naknadom, što može uključivati odštetu za ograničavanje rada industrije;

(f) naznaka metode kojom bi se mogla izračunati poštena naknada.

Financijski mehanizam koji su države članice dogovorile prije nego što je zatražena solidarnost sadržava odredbe kojima se omogućuje izračun poštene naknade najmanje svih relevantnih i opravdanih troškova nastalih pri pružanju solidarnosti te obvezu da će takva naknada biti isplaćena.

Svakim se mehanizmom naknade pružaju poticaji za sudjelovanje u tržišnim rješenjima, kao što su dražbe i mehanizmi odgovora na potražnju. Njima se ne smiju stvarati negativni poticaji, među ostalim u financijskom smislu, na temelju kojih bi sudionici na tržištu odgodili svoje djelovanje do primjene netržišnih mjera. Svi mehanizmi naknade ili barem njihovi sažeci uključuju se u interventne planove.

Ako nakon zaključivanja *ex post* kontrole nastanu novi i znatni opravdani troškovi koje treba uključiti u poštenu naknadu, kao rezultat sudskog postupka u skladu sa stavkom 8. drugim podstavkom točkom (c), država članica koja pruža solidarnost odmah obavještuje državu članicu koja je zatražila solidarnost. Nacionalna regulatorna tijela i, prema potrebi, Agencija provode novu *ex post* kontrolu u skladu sa stavkom 8.c. Ishod te nove *ex post* kontrole ne dovodi u pitanje obvezu države članice koja pruža solidarnost da nadoknadi štetu kupcima u skladu s nacionalnim pravom i njihovo pravo na poštenu naknadu.

11. Dokle god država članica vlastitom proizvodnjom može pokriti potrošnju plina u pogledu svojih kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti, ne smatra se nužnim sklapanje tehničkih, pravnih i financijskih aranžmana s državama članicama s kojima je povezana izravno ili, u skladu sa stavkom 2., putem treće zemlje u svrhu primanja solidarnosti. Time se ne utječe na obvezu relevantne države članice da pruži solidarnost drugim državama članicama u skladu s ovim člankom.”;

(e) stavci 12., 13. i 14. brišu se;

(f) stavak 15. zamjenjuje se sljedećim:

„15. Obveze utvrđene u stavcima 1. i 2. ovog članka prestaju se primjenjivati odmah nakon proglašenja prestanka izvanrednog stanja ili čim Komisija zaključi, u skladu s člankom 11. stavkom 8. prvim podstavkom, da proglašenje izvanrednog stanja nije opravdano ili je prestalo biti opravdano.”;

10. umeće se sljedeći članak:

„Članak 13.a

*Suradnja između neizravno povezanih država članica primjenom tržišnih mjera
(dobrovoljne mjere)*

1. Ne dovodeći u pitanje načelo energetske solidarnosti, ovaj se članak primjenjuje kada države članice koje su neizravno povezane putem druge države članice i koje su primile zahtjev za dobrovoljni doprinos na temelju stavka 2. ovog članka doprinose pružanju zatraženih količina plina na temelju članka 13. stavka 1. ili 2., primjenom dobrovoljnih mjera iz članka 13. stavka 3. točke (c).
2. Država članica koja je zatražila solidarnost na temelju članka 13. može istodobno poslati zahtjev za dobrovoljni doprinos na temelju tržišnih mjera jednoj ili više neizravno povezanih država članica kako bi tražila najpovoljniju ponudu ili kombinaciju ponuda, na temelju troška, brzine isporuke, pouzdanosti i diversifikacije opskrbe plinom u skladu s člankom 13. stavkom 4.

Zahtjevi u skladu s prvim podstavkom ovog članka podnose se neizravno povezanim državama članicama koje bi eventualno mogle dostaviti količine plina na temelju dobrovoljnih mjera, Komisiji i kriznim upraviteljima imenovanim u skladu s člankom 10. stavkom 1. točkom (g) najmanje 48 sati prije navedenog vremena isporuke plina. Ti zahtjevi uključuju barem informacije iz članka 13. stavka 8.b prvog podstavka.

Države članice koje prime zahtjev u skladu s prvim podstavkom ovog članka odgovaraju državi članici koja je zatražila solidarnost i obavješćuju Komisiju i krizne upravitelje imenovane u skladu s člankom 10. stavkom 1. točkom (g) u roku od 18 sati te navode mogu li ponuditi količine plina na temelju dobrovoljnih mjera. U odgovoru se navode barem informacije iz članka 13. stavka 8.a. Države članice mogu u odgovoru navesti da nisu u mogućnosti doprinijeti primjenom tržišnih mjera.

3. Ako zbroj količina plina koje proizlaze iz ponuda u skladu s člankom 13. stavcima 1. i 2. i ponuda na temelju ovog članka ne dosegne tražene količine, automatski se odabiru ponude u skladu s ovim člankom.

Ako zbroj količina plina koje proizlaze iz ponuda u skladu s člankom 13. stavcima 1. i 2. i ponuda na temelju ovog članka premašuje tražene količine, ponude na temelju ovog članka uzimaju se u obzir u postupku odabira ponuda na temelju članka 13. stavka 4., a država članica koja je zatražila solidarnost, nakon savjetovanja sa svim uključenim državama članicama, traži najpovoljniju ponudu ili kombinaciju ponuda među ponudama na temelju članka 13. ili ovog članka, na temelju troška, brzine isporuke, pouzdanosti i diversifikacije. Ako države članice koje su zatražile solidarnost odaberu doprinose na temelju ovog članka, zahtjev u skladu s člankom 13. stavcima 1. i 2. u odgovarajućoj se mjeri umanjuje.

Država članica koja je zatražila solidarnost obavješćuje dotičnu državu članicu o tome koje je količine odabrala u roku od šest sati od primitka ponude solidarnosti i najmanje 24 sata prije navedenog vremena isporuke plina.

4. Ako neizravno povezana država članica državi članici koja je zatražila solidarnost pruži dobrovoljan doprinos na temelju tržišnih mjera u skladu sa stavcima 1. i 2. ovog članka, poštena naknada ne smije premašivati opravdane troškove i može uključivati troškove iz članka 13. stavka 8.a drugog podstavka. Konačni iznos poštene naknade podliježe mehanizmu *ex post* kontrole opisanom u članku 13. stavku 8.c.
5. Operatori transportnih sustava dotičnih država članica surađuju i razmjenjuju informacije s pomoću sustava ReCo za plin, koji je ENTSOG uspostavio na temelju članka 3. stavka 6., kako bi identificirali raspoložive kapacitete spojnih plinovoda u roku od šest sati od zahtjeva države članice ili Komisije. ENTSOG o tome obavješćuje Komisiju i nadležna tijela dotičnih država članica.”

11. u članku 14. stavku 3. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Nakon izvanrednog stanja nadležno tijelo iz stavka 1. što je prije moguće, a najkasnije šest tjedana nakon kraja izvanrednog stanja, dostavlja Komisiji detaljnu procjenu izvanrednog stanja i djelotvornosti provedenih mjera, uključujući procjenu gospodarskog utjecaja izvanrednog stanja, utjecaja na sektor električne energije i pomoći koju su Unija i njezine države članice pružile ili primile. Prema potrebi, ta procjena uključuje detaljan opis okolnosti koje su dovele do aktiviranja mehanizma iz članka 13. i uvjeta pod kojima je primljena količina plina koji je nedostajao, uključujući cijenu i plaćene naknade te, prema potrebi, razloge zbog kojih ponude solidarnosti nisu prihvaćene ili plin nije dostavljen. Ta se ocjena stavlja na raspolaganje GCG-u i uzima se u obzir kod izrade ažuriranih planova prevencije i interventnih planova.”;

12. u članku 17.a dodaje se sljedeći stavak:

„2. Izvješće koje Komisija podnosi do 28. veljače 2025. uključuje i opću procjenu primjene članaka od 6.a do 6.d, članka 7. stavka 1. i stavka 4. točke (g), članka 13., članka 13.a, članka 16. stavka 3., članka 17.a, članka 18.a, članka 20. stavka 4. te priloga I.a i I.b. Izvješću se po potrebi prilaže zakonodavni prijedlog radi izmjene ove Uredbe.”;

13. članak 19. mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 2. nakon prve rečenice umeće se sljedeća rečenica:

„Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 8.a stavka 2. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina od ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe o preinaci].”;

(b) u stavku 3. prva se rečenica zamjenjuje sljedećim:

„3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 3. stavka 8., članka 7. stavka 5., članka 8. stavka 5. i članka 8.a stavka 2.”;

(c) u stavku 6. prva se rečenica zamjenjuje sljedećim:

„6. Delegirani akt donesen na temelju članka 3. stavka 8., članka 7. stavka 5., članka 8. stavka 5. ili članka 8.a stavka 2. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore.”;

14. Prilog VI. mijenja se kako slijedi:

- (a) u odjeljku 5. prvom podstavku točki (a) drugom podstavku nakon druge alineje
„mjere diversifikacije putova i izvora opskrbe plinom,” umeće se sljedeća alineja:

„ – mjere za sprečavanje gomilanja kapaciteta,”;
- (b) u odjeljku 11.3. prvom podstavku točki (a) drugom podstavku nakon druge alineje
„mjere diversifikacije putova i izvora opskrbe plinom,” umeće se sljedeća alineja:

„ – mjere za sprečavanje gomilanja kapaciteta,”.

Članak 85.

Izmjene Uredbe (EU) 2019/942

Uredba (EU) 2019/942 mijenja se kako slijedi:

1. u članku 2. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) izdaje mišljenja i preporuke upućene operatorima prijenosnih sustava, ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, Europskoj mreži operatora mreža za vodik (ENNOH), tijelu EU-a za ODS-ove, regionalnim koordinacijskim centrima, imenovanim operatorima na tržištu električne energije, subjektima koje su osnovali operatori transportnih sustava za prirodni plin, operatori terminala za UPP, operatori sustava skladišta prirodnog plina ili operatori skladišta vodika ili operatori mreža za vodik;”;

2. u članku 3. stavku 2. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Na zahtjev ACER-a regulatorna tijela, ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, ENNOH, regulatorni koordinacijski centri, tijelo EU-a za ODS-ove, operatori transportnih sustava za prirodni plin, operatori mreža za vodik, imenovani operatori na tržištu električne energije, subjekti koje su osnovali operatori transportnih sustava za prirodni plin, operatori terminala za UPP, operatori sustava skladišta prirodnog plina ili operatori skladišta vodika ili operatori terminala za vodik, ACER-u daju informacije potrebne za izvršavanje zadaća ACER-a iz ove Uredbe, osim ako je ACER već zatražio i dobio takve informacije.”;

3. članak 4. mijenja se kako slijedi:

(a) stavci 1., 2. i 3. zamjenjuju se sljedećim:

- „1. ACER daje Komisiji mišljenje o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika ENTSO-a za električnu energiju u skladu s člankom 29. stavkom 2. Uredbe (EU) 2019/943 i o nacrtu statuta, popisima članova i nacrtu poslovnika ENTSO-a za plin u skladu s člankom 25. stavkom 2. Uredbe (EU) 2024/...
Europskog parlamenta i Vijeća⁺, o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika ENNOH-a u skladu s člankom 57. stavkom 9. Uredbe (EU) 2024/...⁺⁺ te o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika tijela EU-a za ODS-ove u skladu s člankom 53. stavkom 3. Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 40. stavkom 4. Uredbe (EU) 2024/...⁺⁺.
2. ACER prati izvršenje zadaća ENTSO-a za električnu energiju u skladu s člankom 32. Uredbe (EU) 2019/943, ENTSO-a za plin u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2024/...⁺⁺, ENNOH-a u skladu s člankom 64. Uredbe (EU) 2024/...⁺⁺ i tijela EU-a za ODS-ove kako je utvrđeno u članku 55. Uredbe (EU) 2019/943 te članku 41. Uredbe (EU) 2024/...⁺⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) a u bilješku umetnuti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

3. ACER može dati mišljenje:

- (a) ENTSO-u za električnu energiju u skladu s člankom 30. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2019/943, ENTSO-u za plin u skladu s člankom 26. stavkom 2. Uredbe (EU) 2024/...⁺ i ENNOH-u u skladu s člankom 59. stavkom 1. te uredbe o mrežnim pravilima;
- (b) ENTSO-u za električnu energiju u skladu s člankom 32. stavkom 2. Uredbe (EU) 2019/943, ENTSO-u za plin u skladu s člankom 26. stavkom 2. Uredbe (EU) 2024/...⁺ te ENNOH-u u skladu s člankom 60. stavkom 2. Uredbe (EU) 2024/...⁺ o nacrtu plana razvoja mreže na razini Unije i drugim relevantnim dokumentima iz članka 30. stavka 1. Uredbe (EU) 2019/943 te članka 26. stavka 3. i članka 59. stavka 1. Uredbe (EU) 2024/...⁺, uzimajući u obzir ciljeve nediskriminacije, djelotvornog tržišnog natjecanja te pravilnog i sigurnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije, vodika i prirodnog plina;
- (c) tijelu EU-a za ODS-ove o nacrtu godišnjeg programa rada i drugim odgovarajućim dokumentima iz članka 55. stavka 2. Uredbe (EU) 2019/943 i članka 41. stavka 3. Uredbe (EU) 2024/...⁺, uzimajući u obzir ciljeve nediskriminacije, djelotvornog tržišnog natjecanja te pravilnog i sigurnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije, vodika i prirodnog plina.”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

(b) stavci 6., 7. i 8. zamjenjuju se sljedećim:

„6. Relevantna regulatorna tijela koordiniraju se kako bi zajednički utvrdila jesu li ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, ENNOH, tijelo EU-a za ODS-ove ili regionalni koordinacijski centri usklađeni sa svojim obvezama u skladu s pravom Unije te poduzimaju odgovarajuće mjere u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (c) i člankom 62. stavkom 1. točkom (f) Direktive (EU) 2019/944 ili člankom 78. stavkom 1. točkom (e) Direktive (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća⁺⁺.

ACER na zahtjev jednog ili više regulatornih tijela ili na vlastitu inicijativu izdaje obrazloženo mišljenje kao i preporuku ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, ENNOH-u, tijelu EU-a za ODS-ove ili regionalnim koordinacijskim centrima u pogledu usklađenosti s njihovim obvezama.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) a u bilješku umetnuti broj, datum i upućivanje na SL za tu direktivu.

7. Ako je u obrazloženom mišljenju ACER-a utvrđen slučaj moguće neusklađenosti ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin, ENNOH-a, tijela EU-a za ODS-ove ili regionalnog koordinacijskog centra s njihovim obvezama, dotična regulatorna tijela jednoglasno donose koordinirane odluke kojima se utvrđuje je li došlo do neusklađenosti s relevantnim obvezama i, kada je to primjenjivo, određuju mjere koje ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, ENNOH, tijelo EU-a za ODS-ove ili regionalni koordinacijski centar moraju poduzeti kako bi otklonili tu neusklađenost. Ako regulatorna tijela ne uspiju jednoglasno donijeti takve koordinirane odluke u roku od četiri mjeseca od datuma primitka obrazloženog mišljenja ACER-a, predmet se upućuje ACER-u radi donošenja odluke u skladu s člankom 6. stavkom 10.

8. Ako neusklađenost ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin, ENNOH-a, tijela EU-a za ODS-ove ili regionalnog koordinacijskog centra, koja je utvrđena u skladu sa stavkom 6. ili 7. ovog članka, ne bude otklonjena u roku od tri mjeseca, ili ako regulatorno tijelo u državi članici u kojoj subjekt ima sjedište nije poduzelo mjeru za osiguranje usklađenosti, ACER izdaje preporuku regulatornom tijelu da poduzme mjeru, u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (c) i člankom 62. stavkom 1. točkom (f) Direktive (EU) 2019/944 ili člankom 78. stavkom 1. točkom (f) Direktive (EU) 2024/...⁺, kako bi se osiguralo da se ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, ENNOH, tijelo EU-a za ODS-ove ili regionalni koordinacijski centri usklade sa svojim obvezama, te o toj preporuci obavješćuje Komisiju.

* Uredba (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o unutarnjem tržištu plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, o izmjeni uredbi (EU) br. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 i (EU) 2022/869 i Odluke (EU) 2017/684 te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 715/2009 (SL L, ..., ELI: ...).

** Direktiva (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o zajedničkim pravilima o unutarnjem tržištu plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, o izmjeni Direktive (EU) 2023/1791 i stavljanju izvan snage Direktive 2009/73/EZ (SL L, ..., ELI: ...).”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

4. članak 5. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. ACER sudjeluje u izradi mrežnih pravila u skladu s člankom 59. Uredbe (EU) 2019/943 i člancima 71. i 72. Uredbe (EU) 2024/...⁺ te smjernica u skladu s člankom 61. stavkom 6. Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 74. stavkom 5. Uredbe (EU) 2024/...⁺. ACER posebno:

- (a) podnosi neobvezujuće okvirne smjernice Komisiji kada se to od njega zahtijeva u skladu s člankom 59. stavkom 4. Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 71. stavkom 4. ili člankom 72. stavkom 4. Uredbe (EU) 2024/...⁺. ACER revidira okvirne smjernice i ponovno ih podnosi Komisiji kada se to od njega zahtijeva u skladu s člankom 59. stavkom 7. Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 71. stavkom 7. ili člankom 72. stavkom 7. Uredbe (EU) 2024/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

- (b) revidira mrežna pravila u skladu s člankom 59. stavkom 11. Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 71. stavkom 11. ili člankom 72. stavkom 11. Uredbe (EU) 2024/...⁺. U svojoj reviziji ACER uzima u obzir mišljenja koja su iznijele sve strane uključene u izradu tog revidiranog mrežnog pravila pod vodstvom ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin, ENNOH-a ili tijela EU-a za ODS-ove i savjetuje se s relevantnim dionicima o verziji koju treba podnijeti Komisiji. ACER se u tu svrhu prema potrebi može koristiti odborom za izradu nacrtu uspostavljenim na temelju mrežnih pravila. ACER izvješćuje Komisiju o ishodu savjetovanja. Potom ACER Komisiji podnosi revidirana mrežna pravila u skladu s člankom 59. stavkom 11. Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 71. stavkom 11. ili člankom 72. stavkom 11. Uredbe (EU) 2024/...⁺. Ako ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, ENNOH ili tijelo EU-a za ODS-ove ne uspiju izraditi mrežno pravilo, ACER priprema i podnosi nacrt mrežnog pravila Komisiji kada se to od njega zatraži u skladu s člankom 59. stavkom 12. Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 71. stavkom 12. ili člankom 72. stavkom 12. Uredbe (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

- (c) Komisiji dostavlja propisno obrazloženo mišljenje, u skladu s člankom 32. stavkom 1. Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 27. stavkom 1. ili člankom 64. stavkom 2. Uredbe (EU) 2024/...⁺, ako ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, ENNOH ili tijelo EU-a za ODS-ove nisu uspjeli provesti mrežno pravilo razrađeno u skladu s člankom 30. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 26. stavkom 1. ili člankom 59. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/...⁺ ili mrežno pravilo koji je uspostavljen u skladu s člankom 59. stavcima od 3. do 12. Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 71. stavcima od 3. do 12. ili člankom 72. stavcima od 3. do 12. Uredbe (EU) 2024/...⁺, ali koji Komisija nije donijela na temelju članka 59. stavka 13. Uredbe (EU) 2019/943 ili članka 71. stavka 13. ili članka 72. stavka 13. Uredbe (EU) 2024/...⁺.
- (d) prati i analizira provedbu mrežnih pravila koje je donijela Komisija u skladu s člankom 59. Uredbe (EU) 2019/943 i člancima 71. i 72. Uredbe ((EU) 2024/...⁺ i smjernica donesenih u skladu s člankom 61. Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 74. Uredbe (EU) 2024/...⁺, te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila čija je svrha olakšati integraciju tržišta, kao i na nediskriminaciju, djelotvorno tržišno natjecanje i pravilno funkcioniranje tržišta, te o tome izvješćuje Komisiju.”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

5. članak 6. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Do 5. srpnja 2022. i svake četiri godine nakon toga Komisija podnosi Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o neovisnosti regulatornih tijela u skladu s člankom 57. stavkom 7. Direktive (EU) 2019/944 i člankom 76. stavkom 6. Direktive (EU) 2024/...⁺.”;

(b) stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

„5. ACER, na zahtjev jednog ili više regulatornih tijela ili Komisije, donosi mišljenje utemeljeno na činjenicama o tome je li odluka koju je donijelo regulatorno tijelo u skladu s mrežnim pravilima i smjernicama iz Uredbe (EU) 2019/943, Uredbe (EU) 2024/...⁺⁺, Direktive (EU) 2019/944 ili Direktive (EU) 2024/...⁺, s drugim odgovarajućim odredbama tih uredbi ili direktiva ili s člankom 13. Uredbe (EU) 2017/1938.”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

(c) umeću se sljedeći stavci:

9.a ACER izdaje preporuke operatorima prijenosnih sustava, operatorima distribucijskih sustava, operatorima mreža za vodik i regulatornim tijelima u pogledu metodologija za utvrđivanje međuvremenske raspodjele troškova u skladu s člankom 5. stavkom 6. prvim podstavkom Uredbe (EU) 2024/...⁺.

ACER može izdati preporuke operatorima prijenosnih sustava, operatorima distribucijskih sustava, operatorima mreža za vodik i regulatornim tijelima u pogledu regulirane imovine u skladu s člankom 5. stavkom 6. trećim podstavkom Uredbe (EU) 2024/...⁺.

9.b ACER može izdati preporuke regulatornim tijelima za raspodjelu troškova rješenja uvedenih radi uklanjanja ograničenja prekograničnih tokova nastalih razlikama u kvaliteti plina u skladu s člankom 21. stavkom 11. Uredbe (EU) 2024/...⁺.

9.c ACER može izdati preporuke regulatornim tijelima za raspodjelu troškova rješenja uvedenih radi uklanjanja ograničenja prekograničnih tokova nastalih razlikama u kvaliteti vodika u skladu s člankom 55. stavkom 8. Uredbe (EU) 2024/...⁺.

9.d ACER objavljuje izvješća o praćenju zagušenja na interkonekcijskim točkama u skladu s točkom 2.2.1. podtočkom 2. Priloga I. Uredbi (EU) 2024/...⁺”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

(d) stavak 10. mijenja se kako slijedi:

i. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„ACER je nadležan za donošenje pojedinačnih odluka o regulatornim pitanjima koja imaju učinak na prekograničnu trgovinu ili prekograničnu sigurnost sustava i za koje je potrebna zajednička odluka najmanje dvaju regulatornih tijela, kada su takve nadležnosti dodijeljene regulatornim tijelima jednim od sljedećih pravnih akata:

- (a) zakonodavnim aktom Unije donesenim u redovnom zakonodavnom postupku;
- (b) mrežnim pravilima i smjernicama iz članaka od 59. do 61. Uredbe (EU) 2019/943 donesenima prije 4. srpnja 2019. i naknadnim revizijama tih mrežnih kodeksa i smjernica;
- (c) mrežnim pravilima i smjernicama iz članaka od 59. do 61. Uredbe (EU) 2019/943 donesenima u obliku provedbenih akata na temelju članka 5. Uredbe (EU) br. 182/2011;
- (d) smjernicama donesenima na temelju Priloga I. Uredbi (EU) 2024/...⁺; ili
- (e) mrežnim pravilima i smjernicama iz članaka od 71. do 74. Uredbe (EU) 2024/...⁺.”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

ii. u drugom podstavku točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) ako nadležna regulatorna tijela nisu uspjela postići dogovor u roku od šest mjeseci od upućivanja slučaja zadnjem od tih regulatornih tijela ili u roku od četiri mjeseca u pogledu slučajeva iz članka 4. stavka 7. ove Uredbe ili iz članka 59. stavka 1. točke (c) ili iz članka 62. stavka 1. točke (f) Direktive (EU) 2019/944 ili iz članka 78. stavka 1. točke (f) Direktive (EU) 2024/...⁺”;

iii. treći i četvrti podstavak zamjenjuju se sljedećim:

„Nadležna regulatorna tijela mogu zajednički zahtijevati da se rok iz drugog podstavka točke (a) ovog stavka produlji za najviše šest mjeseci, osim u pogledu slučajeva iz članka 4. stavka 7. ove Uredbe ili iz članka 59. stavka 1. točke (c) ili iz članka 62. stavka 1. točke (f) Direktive (EU) 2019/944 ili iz članka 78. stavka 1. točke (f) Direktive (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

Kad je nadležnost za odlučivanje o prekograničnim pitanjima iz prvog podstavka ovog stavka dodijeljena regulatornim tijelima u novim mrežnim pravilima ili smjernicama iz članaka od 59. do 61. Uredbe (EU) 2019/943 koji su doneseni u obliku delegiranih akata nakon 4. srpnja 2019., ACER je nadležan samo na dobrovoljnoj osnovi u skladu s drugim podstavkom točkom (b) ovog stavka, na zahtjev koji je podnijelo najmanje 60 % nadležnih regulatornih tijela. Ako su uključena samo dva regulatorna tijela, bilo koje od njih može slučaj uputiti ACER-u.”;

(e) u stavku 12. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) donosi odluku u roku od šest mjeseci od datuma upućivanja ili u roku od četiri mjeseca od tog datuma u pogledu slučajeva u skladu s člankom 4. stavkom 7. ove Uredbe ili člankom 59. stavkom 1. točkom (c), ili člankom 62. stavkom 1. točkom (f) Direktive (EU) 2019/944 ili člankom 78. stavkom 1. točkom (f) Direktive (EU) 2024/...⁺; i”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

6. članak 14. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. ACER se pri izvršavanju svojih zadaća, posebno u procesu razvoja okvirnih smjernica u skladu s člankom 59. Uredbe (EU) 2019/943 ili člancima 71. i 72. Uredbe (EU) 2024/...⁺, te u procesu predlaganja izmjena mrežnih pravila u skladu s člankom 60. Uredbe (EU) 2019/943 ili člankom 73. Uredbe (EU) 2024/...⁺, temeljito i već u ranoj fazi savjetuje sa sudionicima na tržištu, operatorima prijenosnih sustava, operatorima transportnih mreža za vodik, potrošačima, krajnjim korisnicima, te prema potrebi, tijelima za tržišno natjecanje, ne dovodeći u pitanje njihove nadležnosti, i na otvoren i transparentan način, osobito kada se njegove zadaće odnose na operatore prijenosnih sustava i operatore transportnih mreža za vodik.”;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

7. članak 15. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. U bliskoj suradnji s Komisijom, državama članicama i relevantnim nacionalnim tijelima, uključujući regulatorna tijela, i ne dovodeći u pitanje nadležnosti tijela za tržišno natjecanje, ACER prati veleprodajna i maloprodajna tržišta električne energije i prirodnog plina, osobito razine i formiranje maloprodajnih i veleprodajnih cijena, kako bi se tim relevantnim tijelima omogućilo da identificiraju eventualna protutržišna, nepoštena i netransparentna djelovanja operatora na tržištu, te u pogledu usklađenosti s pravima potrošača utvrđenima u Direktivi (EU) 2019/944 i Direktivi (EU) 2024/...⁺, utjecaj tržišnih kretanja na kupce iz kategorije kućanstvo, pristup mrežama, uključujući pristup električnoj energiji proizvedenoj iz obnovljivih izvora, napredak postignut u pogledu međudržavnih spojnih plinovoda, moguće prepreke prekograničnoj trgovini, uključujući utjecaj umješavanja vodika u sustav za prirodni plin i prepreke prekograničnom protoku biometana, regulatorne prepreke za nove sudionike na tržištu i za manje sudionike na tržištu, uključujući energetske zajednice građana i zajednice obnovljive energije, državne intervencije zbog kojih cijene ne odražavaju stvarnu oskudicu, poput onih navedenih u članku 10. stavku 4. Uredbe (EU) 2019/943, rezultate država članica u području sigurnosti opskrbe električnom energijom na temelju ishoda europske procjene adekvatnosti resursa kako je navedeno u članku 23. te uredbe, posebno uzimajući u obzir *ex post* evaluaciju iz članka 17. Uredbe (EU) 2019/941.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)).

U bliskoj suradnji s Komisijom, državama članicama i relevantnim nacionalnim tijelima, uključujući regulatorna tijela, i ne dovodeći u pitanje nadležnosti tijela za tržišno natjecanje, ACER prati tržišta vodika, posebno utjecaj tržišnih kretanja na kupce vodika, pristup mreži za vodik, uključujući pristup mreži za vodik proizveden iz obnovljivih izvora, napredak postignut u pogledu međudržavnih spojnih plinovoda te moguće prepreke prekograničnoj trgovini.”;

(b) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. ACER svake godine objavljuje izvješće o rezultatima praćenja iz stavka 1. U tom izvješću utvrđuje sve prepreke koje onemogućavaju dovršetak unutarnjeg tržišta električne energije, prirodnog plina i vodika.”;

(c) dodaju se sljedeći stavci:

„6. ACER objavljuje studije o usporedbi učinkovitosti troškova operatora transportnih sustava u Uniji u skladu s člankom 19. stavkom 2. Uredbe (EU) 2024/...⁺.

7. ACER dostavlja mišljenja u usklađenom obliku za objavu tehničkih informacija o pristupu transportnim mrežama za vodik i objavljuje izvješće o praćenju zagušenja u interkonekcijskim točkama u skladu sa smjernicama utvrđenim u Prilogu I. Uredbi (EU) 2024/...⁺.”.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

Članak 86.
Izmjene Uredbe (EU) 2022/869

Uredba (EU) 2022/869 mijenja se kako slijedi:

1. članci 11., 12. i 13. zamjenjuju se sljedećim:

„Članak 11.

Analiza troškova i koristi cijelog energetskeg sustava

1. ENTSO za električnu energiju i Europska mreža operatora mreža za vodik (ENNOH) iz članka 57. Uredbe (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća⁺ izrađuju nacрте dosljednih metodologija za pojedine sektore, uključujući modele energetske mreže i tržišta iz stavka 10. ovog članka, za usklađenu analizu troškova i koristi cijelog energetskeg sustava na razini Unije za projekte s Unijina popisa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (d) i (f) i točki 3. Priloga II. ovoj Uredbi.

Metodologije iz prvog podstavka ovog stavka izrađuju se u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu V., temelje se na zajedničkim pretpostavkama koje omogućavaju usporedbu projekata te moraju biti u skladu s energetskeim i klimatskeim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. te s pravilima i pokazateljima navedenima u Prilogu IV.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) a u bilješku umetnuti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

Metodologije iz prvog podstavka ovog stavka primjenjuju se za pripremu svakog sljedećeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije koji ENTSO za električnu energiju izrađuje u skladu s člankom 30. Uredbe (EU) 2019/943 ili koji ENNOH izrađuje u skladu s člankom 60. Uredbe (EU) 2024/...⁺.

ENTSO za električnu energiju do 24. travnja 2023. objavljuje te državama članicama, Komisiji i Agenciji podnosi svoj nacrt dosljednih metodologija za pojedine sektore nakon prikupljanja doprinosa relevantnih dionika tijekom postupka savjetovanja iz stavka 2. ovog članka. Svaka metodologija za analizu troškova i koristi vodika na razini cijelog energetskeg sustava koju ENTSO za plin izradi do 1. rujna 2024. odobrava se u skladu s postupkom utvrđenim u ovom članku. ENNOH do 1. prosinca 2025. objavljuje te državama članicama, Komisiji i Agenciji podnosi svoj nacrt dosljedne metodologije za pojedini sektor nakon prikupljanja doprinosa relevantnih dionika tijekom postupka savjetovanja u skladu s člankom 61. stavkom 3. točkom (d) Uredbe (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

2. Prije podnošenja svojih nacrti metodologija državama članicama, Komisiji i Agenciji u skladu sa stavkom 1., ENTSO za električnu energiju i ENNOH objavljuju preliminarne nacрте metodologija i provode opsežan postupak savjetovanja te traže preporuke država članica i barem organizacija koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava, osnovano u skladu s člankom 52. stavkom 1. Uredbe (EU) 2019/943 („tijelo EU-a za ODS-ove”), udruženja uključena u tržište električne energije, prirodnog plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetsку učinkovitost, udruženja potrošača energije, predstavnike civilnog društva te, kada se smatra primjerenim, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela.

Bilo koji dionik iz prvog podstavka može podnijeti preporuku u roku od tri mjeseca od objave preliminarног nacрта metodologije na temelju tog podstavka.

Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene, osnovan na temelju članka 10.a Uredbe (EZ) br. 401/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, može na vlastitu inicijativu podnijeti mišljenje o nacrtima metodologija.

Kada je to primjenjivo, države članice i dionici navedeni u prvom podstavku podnose i javno objavljuju svoje preporuke, a Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene podnosi i javno objavljuje svoje mišljenje Agenciji i, kada je to primjenjivo, ENTSO-u za električnu energiju ili ENNOH-u.

Postupak savjetovanja mora biti otvoren, pravovremen i transparentan. ENTSO za električnu energiju i ENNOH pripremaju i objavljuju izvješće o postupku savjetovanja.

ENTSO za električnu energiju i ENNOH daju obrazloženje u slučajevima u kojima nisu uzeli u obzir, ili su uzeli u obzir samo djelomično, preporuke država članica ili dionika, kao i nacionalnih tijela, ili mišljenje Europskog znanstvenog savjetodavnog odbora za klimatske promjene.

3. Agencija u roku od tri mjeseca od primitka nacrt metodologija, zajedno s informacijama dobivenim tijekom postupka savjetovanja i izvješćem o savjetovanju, daje svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju i ENNOH-u. Agencija svoje mišljenje priopćuje ENTSO-u za električnu energiju, ENNOH-u, državama članicama i Komisiji te ga objavljuje na svojim internetskim stranicama.
4. U roku od tri mjeseca od primitka nacrt metodologija države članice mogu dostaviti svoja mišljenja ENTSO-u za električnu energiju i ENNOH-u te Komisiji. Kako bi se olakšalo savjetovanje, Komisija može organizirati posebne sastanke skupina kako bi se raspravljalo o nacrtu metodologija.

5. U roku od tri mjeseca od primitka mišljenja Agencije i država članica, kako je navedeno u stavcima 3. i 4., ENTSO za električnu energiju i ENNOH mijenjaju svoje metodologije kako bi u potpunosti uzeli u obzir mišljenja Agencije i država članica te ih podnose Komisiji na odobrenje, zajedno s mišljenjem Agencije. Komisija izdaje svoju odluku u roku od tri mjeseca od podnošenja metodologija od strane ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin i ENNOH-a.
6. U roku od dva tjedna od odobrenja Komisije u skladu sa stavkom 5. ENTSO za električnu energiju i ENNOH objavljuju svoje metodologije na svojim internetskim stranicama. Oni objavljuju odgovarajuće ulazne podatke i druge relevantne podatke o mreži, toku opterećenja i tržištu u dovoljno točnom obliku, podložno ograničenjima na temelju nacionalnog prava i relevantnih sporazuma o povjerljivosti. Komisija i Agencija osiguravaju povjerljivo postupanje s primljenim podacima, bilo da je riječ o postupanju njih samih ili bilo koje strane koja za njih obavlja analitički posao na temelju tih podataka.

7. Metodologije se redovito ažuriraju i poboljšavaju u skladu s postupkom opisanim u stavcima od 1. do 6. Posebice se mijenjaju nakon podnošenja modela energetske mreže i tržišta iz stavka 10. Agencija može, uz davanje obrazloženja i vremenskog rasporeda, zatražiti takva ažuriranja i poboljšanja na vlastitu inicijativu ili na obrazložen zahtjev nacionalnih regulatornih tijela ili dionika te nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve relevantne dionike iz stavka 2. prvog podstavka te s Komisijom. Agencija objavljuje zahtjeve nacionalnih regulatornih tijela ili dionika i sve relevantne poslovno neosjetljive dokumente koji su je naveli da zatraži ažuriranje ili poboljšanje.
8. Za projekte koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture iz točke 1. podtočaka (c) i (e) te točaka 2., 4. i 5. Priloga II., Komisija osigurava razvoj metodologija za usklađenu analizu troškova i koristi energetskog sustava na razini Unije. Te metodologije moraju biti usklađene u pogledu koristi i troškova s metodologijama koje izrađuju ENTSO za električnu energiju i ENNOH. Agencija uz potporu nacionalnih regulatornih tijela promiče usklađenost tih metodologija s metodologijama koje su razvili ENTSO za električnu energiju i ENNOH. Metodologije se razvijaju na transparentan način, među ostalim uz opsežno savjetovanje s državama članicama i svim relevantnim dionicima.

9. Agencija svake tri godine utvrđuje i objavljuje skup pokazatelja i odgovarajuće referentne vrijednosti za usporedbu jediničnih troškova ulaganja za usporedive projekte iz kategorija energetske infrastrukture uvrštenih u Prilog II. Nositelji projekta dostavljaju tražene podatke nacionalnim regulatornim tijelima i Agenciji.

Agencija objavljuje prve pokazatelje za kategorije infrastrukture iz točaka 1., 2. i 3. Priloga II. do 24. travnja 2023. u mjeri u kojoj su dostupni podaci za izračun pouzdanih indikatora i referentnih vrijednosti. ENTSO za električnu energiju i ENNOH mogu upotrebljavati navedene referentne vrijednosti za analize troškova i koristi koje se provode za naknadne desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.

Agencija objavljuje prve pokazatelje za kategorije energetske infrastrukture iz točaka 4. i 5. Priloga II. do 24. travnja 2025.

10. Do 31. listopada 2025., nakon opsežnog postupka savjetovanja s dionicima iz stavka 2. prvog podstavka, ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH Komisiji i Agenciji zajednički podnose dosljedan i postupno integriran model koji će pružiti dosljednost među metodologijama za pojedine sektore na temelju zajedničkih pretpostavki, uključujući infrastrukturu za prijenos električne energije odnosno transport prirodnog plina i vodika, kao i postrojenja za skladištenje prirodnog plina, ukapljeni prirodni plin i elektrolizatore, koji obuhvaća prioritetne koridore i područja energetske infrastrukture iz Priloga I., izrađen u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu V.

11. Model iz stavka 10. obuhvaća najmanje međupovezanost odgovarajućih sektora u svim fazama planiranja infrastrukture, posebno scenarije, tehnologije i prostornu rezoluciju, utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka, osobito u odnosu na prekogranične kapacitete, i procjenu projekata.
12. Nakon što ga Komisija odobri u skladu s postupkom utvrđenim u stavcima od 1. do 5., model iz stavka 10. uključuje se u metodologije iz stavka 1., koje se na odgovarajući način mijenjaju.
13. Najmanje svakih pet godina, počevši od njegova odobrenja u skladu sa stavkom 10., a i češće kada je to potrebno, model i dosljedne metodologije troškova i koristi za pojedine sektore ažuriraju se u skladu s postupkom iz stavka 7.
14. Do 1. siječnja 2027. ovaj se članak primjenjuje podložno prijelaznim odredbama utvrđenima u članku 61. Uredbe (EU) 2024/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

Članak 12.

Scenariji za desetogodišnje planove razvoja mreže

1. Do 24. siječnja 2023. Agencija, nakon što provede opsežan postupak savjetovanja koji uključuje Komisiju, države članice, ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, tijelo EU-a za ODS-ove te barem organizacije koje predstavljaju udruženja uključena u tržišta električne energije, prirodnog plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetske učinkovitost, udruženja potrošača energije i predstavnike civilnog društva, objavljuje okvirne smjernice za zajedničke scenarije koje izrađuju ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH. Te se okvirne smjernice prema potrebi redovito ažuriraju. U postupak savjetovanja za svako ažuriranje okvirnih smjernica uključuje se i ENNOH.

Okvirnim smjernicama iz prvog podstavka utvrđuju se kriteriji za transparentnu, nediskriminirajuću i pouzdanu izradu scenarija, uzimajući u obzir najbolje prakse u području procjene infrastruktura i planiranja razvoja mreže. Okvirnim smjernicama također se nastoji osigurati da su osnovni scenariji ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin i ENNOH-a u potpunosti u skladu s načelom energetske učinkovitosti na prvom mjestu te energetske i klimatske ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050., te se njima uzimaju u obzir posljednji dostupni scenariji Komisije kao i, kada je to relevantno, nacionalni energetske i klimatske planovi.

Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene može, na vlastitu inicijativu, dati mišljenje o tome kako osigurati usklađenost scenarijâ s energetske i klimatskim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. Agencija uzima u obzir to mišljenje u okvirnim smjernicama iz prvog podstavka.

Agencija daje obrazloženje u slučajevima u kojima nije uzela u obzir, ili je uzela u obzir samo djelomično, preporuke država članica, dionika i Europskog znanstvenog savjetodavnog odbora za klimatske promjene.

2. ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH slijede okvirne smjernice Agencije pri izradi zajedničkih scenarija koji će se upotrebljavati za desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.

Zajednički scenariji uključuju i dugoročnu perspektivu do 2050. te prema potrebi uključuju i prijelazne korake.

3. ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH pozivaju organizacije koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući tijelo EU-a za ODS-ove, udruženja uključena u tržišta električne energije, prirodnog plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetske učinkovitost, udruženja potrošača energije i predstavnike civilnog društva, da sudjeluju u postupku izrade scenarija, osobito kad je riječ o ključnim elementima kao što su pretpostavke i načini na koji se one odražavaju u podacima iz scenarijâ.

4. ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH objavljuju nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima i podnose ga Agenciji, državama članicama i Komisiji kako bi dobili njihovo mišljenje.

Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene može, na vlastitu inicijativu, dati mišljenje o izvješću o zajedničkim scenarijima.

5. U roku od tri mjeseca od primitka nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima, zajedno s informacijama dobivenima tijekom postupka savjetovanja i izvješćem o tome kako su uzete u obzir, Agencija podnosi svoje mišljenje o usklađenosti scenarijâ s okvirnim smjernicama iz stavka 1. prvog podstavka, uključujući moguće preporuke za izmjene, ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, ENNOH-u, državama članicama i Komisiji.

U istom roku Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene može, na vlastitu inicijativu, dati mišljenje o usklađenosti scenarijâ s energetske i klimatskim ciljevima Unije za 2030. i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050.

6. U roku od tri mjeseca od primitka mišljenja iz stavka 5. Komisija, uzimajući u obzir mišljenja Agencije i država članica, odobrava nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima ili zahtijeva od ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin i ENNOH-a da ga izmijene.

ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH daju obrazloženje o tome kako su odgovorili na bilo koje zahtjeve Komisije za izmjenom.

U slučaju da Komisija ne odobri izvješće o zajedničkim scenarijima, daje obrazloženo mišljenje ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin i ENNOH-u.

7. U roku od dva tjedna od odobrenja izvješća o zajedničkim scenarijima u skladu sa stavkom 6., ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH objavljuju ga na svojim internetskim stranicama. Osim toga, odgovarajuće ulazne i izlazne podatke objavljuju u dovoljno jasnom i točnom obliku, kako bi treća strana mogla ponoviti rezultate, uzimajući u obzir nacionalno pravo i relevantne sporazume o povjerljivosti te osjetljive informacije.
8. Do 1. siječnja 2027. ovaj se članak primjenjuje podložno prijelaznim odredbama utvrđenima u članku 61. Uredbe (EU) 2024/...⁺.

Članak 13.

Utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka

1. U roku od šest mjeseci od odobrenja izvješća o zajedničkim scenarijima u skladu s člankom 12. stavkom 6. i svake dvije godine nakon toga ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH objavljuju izvješća o infrastrukturnim nedostacima izrađena u okviru desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

Pri procjeni infrastrukturnih nedostataka ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH temelje svoje analize na scenarijima utvrđenima na temelju članka 12., provode načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu i prioritetno razmatraju sve relevantne alternative novoj infrastrukturi. Pri razmatranju rješenja za nove infrastrukture u procjeni infrastrukturnih nedostataka u obzir se uzimaju svi relevantni troškovi, uključujući pojačanja mreže.

Pri procjeni infrastrukturnih nedostataka posebna se pozornost posvećuje onim infrastrukturnim nedostacima koji potencijalno utječu na ispunjenje klimatskih i energetskih ciljeva Unije za 2030. i njezina cilja klimatske neutralnosti do 2050.

Prije nego što objave svoja izvješća, ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH provode opsežan postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike, uključujući tijelo EU-a za ODS-ove, udruženja uključena u tržišta električne energije, prirodnog plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetske učinkovitost, udruženja potrošača energije i predstavnike civilnog društva, Agenciju i sve predstavnike država članica koje su dio relevantnih prioritetnih koridora energetske infrastrukture utvrđenih u Prilogu I.

2. ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH svaki zasebno podnose svoj nacrt izvješća o infrastrukturnim nedostacima Agenciji, Komisiji i državama članicama kako bi dobili njihovo mišljenje.

3. U roku od tri mjeseca od primitka izvješća o infrastrukturnim nedostacima, zajedno s informacijama dobivenima tijekom postupka savjetovanja i izvješćem o tome kako su uzete u obzir, Agencija podnosi svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin ili ENNOH-u, Komisiji i državama članicama te ga javno objavljuje.
4. U roku od tri mjeseca od primitka mišljenja Agencije iz stavka 3. Komisija, uzimajući u obzir mišljenje Agencije te uz doprinos država članica, sastavlja svoje mišljenje i podnosi ga ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin ili ENNOH-u.
5. ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH prilagođavaju svoja izvješća o infrastrukturnim nedostacima uzimajući u obzir mišljenje Agencije i u skladu s mišljenjima Komisije i država članica te ih javno objavljuju.
6. Do 1. siječnja 2027. ovaj se članak primjenjuje podložno prijelaznim odredbama utvrđenima u članku 61. Uredbe (EU) 2024/...⁺.

* Uredba (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o unutarnjem tržištu plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, o izmjeni uredbi (EU) br. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 i (EU) 2022/869 i Odluke (EU) 2017/684 te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 715/2009 (SL L, ..., ELI: ...).

** Uredba (EZ) br. 401/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o Europskoj agenciji za okoliš i Europskoj informacijskoj i promatračkoj mreži za okoliš (SL L 126, 21.5.2009., str. 13.).[?];

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

2. u članku 31. dodaje se sljedeći stavak:

- ‘5. U prilogima ovoj Uredbi svako upućivanje na ,ENTSO za plin’ tumači se kao upućivanje na ,ENTSO za plin i ENNOH’ za potrebe prijelaznih odredaba na temelju članka 61. Uredbe (EU) 2024/...⁺. Od 1. siječnja 2027. svako upućivanje na ,ENTSO za plin’ tumači se kao upućivanje na ,ENNOH’.’’.

Članak 87.

Izmjena Odluke (EU) 2017/684

Smatra se da obveze obavješćivanja u pogledu međuvladinih sporazuma u području energetike u odnosu na prirodni plin kako su utvrđene u Odluci (EU) 2017/684 obuhvaćaju međuvladine sporazume u pogledu vodika, uključujući spojeve vodika poput amonijaka i tekućih organskih vodika.

Članak 88.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EZ) br. 715/2009 stavlja se izvan snage. Upućivanja na uredbu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga III. ovoj Uredbi.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)).

Članak 89.
Stupanje na snagu

1. Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od ... [šest mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

2. Odstupajući od stavka 1. ovog članka:

- (a) članak 11. stavak 3. točka (b), članak 34. stavak 6. i članak 84. primjenjuju se od 1. siječnja 2025.;
- (b) odjeljak 5. primjenjuje se od 1. siječnja 2025., osim članaka 42., 43., 44., 52., 53. i 54., koji se primjenjuju od ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe].

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica

PRILOG I.

Smjernice

1. Informacije koje treba objaviti o metodologiji upotrijebljenoj za utvrđivanje reguliranih prihoda operatora transportnog sustava

Regulatorno tijelo ili operator transportnog sustava prije tarifnog razdoblja u skladu s odlukom regulatornog tijela objavljuju informacije iz točaka od 1. do 5.

Te se informacije pružaju odvojeno za djelatnosti transporta u kojima je operator transportnog sustava dio većeg komercijalnog subjekta ili holdinga.

1. Subjekt odgovoran za izračun, utvrđivanje i odobravanje različitih sastavnica metodologije.
2. Opis metodologije, uključujući barem opis:
 - (a) opće metodologije kao što je određivanje gornje granice prihoda, hibridno određivanje referentnih vrijednosti, određivanje referentnih vrijednosti na temelju dodatka na troškove („cost-plus”) ili tarifno određivanje referentnih vrijednosti;
 - (b) metodologije za određivanje regulirane imovine (RAB), uključujući:
 - i. metodologiju za određivanje inicijalne vrijednosti imovine kako se primjenjuje na početku relevantnog regulatornog razdoblja i pri uključivanju nove imovine u RAB;

- ii. metodologiju za ponovnu procjenu imovine;
 - iii. objašnjenja mijenjanja vrijednosti imovine;
 - iv. postupanje s imovinom koja je stavljena izvan pogona;
 - v. metodologiju amortizacije koja se primjenjuje na RAB, uključujući sve promjene koje se primjenjuju na vrijednosti.
- (c) metodologije za utvrđivanje troška kapitala;
 - (d) metodologije za utvrđivanje ukupnih rashoda (TOTEX) ili, ako je primjenjivo, operativnih rashoda (OPEX) i kapitalnih rashoda (CAPEX);
 - (e) metodologije za utvrđivanje učinkovitosti troškova, ako je primjenjivo;
 - (f) metodologije primijenjene za određivanje inflacije;
 - (g) metodologije za određivanje premija i poticaja, ako je primjenjivo;
 - (h) troškova koji se ne mogu kontrolirati;
 - (i) usluga koje se pružaju unutar holdinga, ako je primjenjivo.
3. Vrijednosti parametara upotrijebljenih u metodologiji:
- (a) detaljne vrijednosti parametara koji su dio troška vlasničkog kapitala i troška zaduživanja ili ponderiranog prosječnog troška kapitala izraženog u postocima;

- (b) razdoblja amortizacije u godinama koja se zasebno primjenjuju na cjevovode i kompresore;
 - (c) promjene u pogledu razdoblja amortizacije ili u ubrzanju amortizacije koja se primjenjuje na imovinu;
 - (d) ciljevi učinkovitosti u postocima;
 - (e) indeksi inflacije;
 - (f) premije i poticaji.
4. Vrijednosti troškova i rashoda koji se koriste za određivanje dopuštenog ili ciljanog prihoda u eurima i lokalnoj valuti za:
- (a) RAB po vrsti imovine po godini do njezine potpune amortizacije, uključujući:
 - i. ulaganja dodana u RAB, po vrsti imovine;
 - ii. amortizaciju po vrsti imovine do potpune amortizacije imovine;
 - (b) trošak kapitala, uključujući trošak vlasničkog kapitala i trošak zaduživanja;
 - (c) operativni rashod;
 - (d) premije i poticaje razvrstane odvojeno po stavkama.

5. Financijski pokazatelji koje treba osigurati za operatora transportnog sustava. Ako je operator transportnog sustava dio većeg holdinga ili poduzeća, te se vrijednosti navode zasebno za operatora transportnog sustava, uključujući:

- (a) dobit prije kamata, poreza, deprecijacije i amortizacije (EBITDA);
- (b) dobit prije oporezivanja i kamata (EBIT);
- (c) prinos na imovinu I (ROA) = $EBITDA/RAB$;
- (d) prinos na imovinu II (ROA) = $EBIT/RAB$;
- (e) povrat na kapital (ROE) = dobit / vlasnički kapital:
 - i. povrat na uloženi kapital (RoCE);
 - ii. omjer financijske poluge;
 - iii. $neto\ dug / (neto\ dug + vlasnički\ kapital)$;
 - iv. $neto\ dug / EBITDA$.

Regulatorno tijelo ili operator transportnog sustava osigurava pojednostavnjeni tarifni model koji uključuje raščlanjene parametre i vrijednosti metodologije te omogućuje ponavljanje izračuna dopuštenog ili ciljanog prihoda operatora transportnog sustava.

6. Operatori transportnih sustava vode dnevnik stvarnog održavanja i prekida protoka do kojih je došlo te ga stavljaju na raspolaganje regulatornom tijelu na zahtjev. Na zahtjev se informacije stavljaju na raspolaganje i potrošačima koje su pogodili prekidi.
2. Načela mehanizama dodjele kapaciteta i postupci upravljanja zagušenjem s obzirom na operatore transportnih sustava te njihova primjena u slučaju ugovornog zagušenja
- 2.1. Načela mehanizama dodjele kapaciteta i postupci upravljanja zagušenjem s obzirom na operatore transportnih sustava
 1. Mehanizmi dodjele kapaciteta i postupci upravljanja zagušenjem olakšavaju razvoj tržišnog natjecanja i likvidno trgovanje kapacitetima te su usklađeni s tržišnim mehanizmima, uključujući promptna tržišta i tržišna čvorišta („trading hubs”). Fleksibilni su i sposobni prilagoditi se tržišnim okolnostima koje se mijenjaju.
 2. Ti mehanizmi i postupci vode računa o cjelovitosti dotičnog sustava, kao i o sigurnosti opskrbe.
 3. Ti mehanizmi i postupci niti ometaju ulazak novih sudionika na tržište niti stvaraju neopravdane prepreke za ulazak na tržište. Oni ne sprečavaju sudionike na tržištu, uključujući nove sudionike na tržištu i poduzeća s malim tržišnim udjelom, da se djelotvorno natječu.
 4. Ti mehanizmi i postupci osiguravaju primjerene gospodarske signale za učinkovitu, najveću moguću primjenu tehničkog kapaciteta te olakšavaju ulaganja u novu infrastrukturu.

5. Korisnici mreže obavješćuju se o okolnostima koje bi mogle utjecati na raspoloživost ugovorenog kapaciteta. Informacije o prekidima odgovaraju informacijama koje su dostupne operatoru transportnog sustava.
6. Ako zbog razloga povezanih s cjelovitosti sustava dođe do teškoća pri ispunjavanju ugovornih obveza u vezi s isporukom, operatori transportnih sustava bez odlaganja o tome obavješćuju korisnike mreže i traže nediskriminirajuće rješenje.

Operatori transportnih sustava savjetuju se s korisnicima mreže o postupcima, prije no što ih provedu, i dogovaraju ih s regulatornim tijelom.

2.2. Postupci upravljanja zagušenjem u slučaju ugovornog zagušenja

2.2.1. Opće odredbe

1. Ova se točka primjenjuje na interkonekcijske točke između susjednih ulazno-izlaznih sustava, bez obzira na to jesu li fizičke ili virtualne, između dvije ili više država članica ili unutar iste države članice ako točke podliježu postupcima rezervacije od strane korisnika. Ova se točka također može primijeniti na ulazne točke od trećih zemalja i izlazne točke prema trećim zemljama, podložno odluci nadležnog regulatornog tijela. Izlazne točke prema krajnjim potrošačima i distribucijskim mrežama, ulazne točke od terminala za UPP i proizvodnih objekata te ulazno-izlazne točke od postrojenja za skladištenje prirodnog plina i prema njima ne podliježu ovoj točki.

2. Na temelju podataka koje objavljuju operatori transportnih sustava u skladu s točkom 3. ovog Priloga i koje, prema potrebi, potvrđuju regulatorna tijela, ACER objavljuje izvješće o praćenju zagušenja u interkonekcijskim točkama s obzirom na proizvode stalnoga kapaciteta prodane u prethodnoj godini, uzimajući u obzir, u mjeri u kojoj je to moguće, trgovanje kapacitetom na sekundarnom tržištu i primjenu prekidivoga kapaciteta.

Izvješće o praćenju objavljuje se svake dvije godine. ACER objavljuje dodatna izvješća, na temelju obrazloženog zahtjeva Komisije, najčešće jednom godišnje.

3. Svaki dodatni kapacitet raspoloživ putem primjene jednog od postupaka upravljanja zagušenjem kako je predviđeno točkama od 2.2.2. do 2.2.5. nude relevantni operatori transportnog sustava u redovitom postupku dodjele.

2.2.2. Povećanje kapaciteta putem programa prekomjernog upisa i ponovnog otkupa

1. Operatori transportnih sustava predlažu i, nakon odobrenja regulatornog tijela, provode program prekomjernog upisa i ponovnog otkupa temeljenog na poticaju s ciljem ponude dodatnog kapaciteta na stalnoj osnovi. Prije provedbe regulatorno tijelo savjetuje se s regulatornim tijelima susjednih država članica i uzima u obzir mišljenja tih regulatornih tijela. Dodatni kapacitet odnosi se na stalni kapacitet ponuđen pored tehničkog kapaciteta u interkonekcijskoj točki izračunan na temelju članka 6. stavka 1.

2. Program prekomjernog upisa i ponovnog otkupa pruža operatorima transportnih sustava poticaj da stave na raspolaganje dodatni kapacitet, uzimajući u obzir tehničke uvjete, poput kalorične vrijednosti, temperature i očekivane potrošnje, odgovarajućeg ulazno-izlaznog sustava i kapacitete u susjednim mrežama. Operatori transportnih sustava primjenjuju dinamičan pristup s obzirom na ponovni izračun tehničkog ili dodatnog kapaciteta ulazno-izlaznog sustava.
3. Program prekomjernog upisa i ponovnog otkupa temelji se na režimu poticaja koji odražava rizike operatora transportnih sustava prilikom nuđenja dodatnog kapaciteta. Taj je program strukturiran tako da se prihod od prodaje dodatnog kapaciteta i troškovi koji proizlaze iz programa ponovnog otkupa ili mjera sukladno točki 6. dijele između operatora transportnih sustava i korisnika mreže. Regulatorna tijela odlučuju o raspodjeli prihoda i troškova između operatora transportnog sustava i korisnika mreže.
4. Radi utvrđivanja prihoda operatora transportnih sustava, za tehnički kapacitet, osobito predani kapacitet, kao i, prema potrebi, kapacitet koji proizlazi iz primjene mehanizama „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed i dugoročni kapacitet, smatra se da je dodijeljen prije nekog dodatnog kapaciteta.

5. Pri utvrđivanju dodatnog kapaciteta, operator transportnog sustava uzima u obzir statističke scenarije za vjerojatnu količinu fizički neiskorištenog kapaciteta u bilo kojem trenutku u interkonekcijskim točkama. Također uzima u obzir profil rizika za ponudu dodatnog kapaciteta koji ne dovodi do obveze prekomjernog ponovnog otkupa. Programom prekomjernog upisa i ponovnog otkupa također se procjenjuje vjerojatnost i troškovi ponovnog otkupa kapaciteta na tržištu što se odražava u količini dodatnog kapaciteta koji se stavlja na raspolaganje.
6. Kada je to potrebno radi održanja cjelovitosti sustava, operatori transportnih sustava primjenjuju postupak ponovnog otkupa na tržišnoj osnovi prema kojem korisnici mreže mogu nuditi kapacitet. Korisnici mreže obavješćuju se o primjenjivom postupku ponovnog otkupa. Primjena postupka ponovnog otkupa ne dovodi u pitanje primjenjive hitne mjere.
7. Prije primjene postupka ponovnog otkupa, operatori transportnih sustava provjeravaju može li se alternativnim tehničkim i komercijalnim mjerama održavati cjelovitost sustava na troškovno učinkovit način.
8. Prilikom predlaganja programa prekomjernog upisa i ponovnog otkupa, operator transportnog sustava dostavlja regulatornom tijelu sve relevantne podatke, procjene i modele kako bi ono ocijenilo program. Operator transportnog sustava redovito izvješćuje regulatorno tijelo o funkcioniranju programa i na zahtjev regulatornog tijela dostavlja sve potrebne podatke. Regulatorno tijelo može zatražiti od operatora transportnog sustava preispitivanje programa.

2.2.3. Mehanizam „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed

1. Regulatorna tijela traže od operatora transportnog sustava da primijene najmanje pravila utvrđena u točki 3. za svakog korisnika mreže u interkonekcijskim točkama s obzirom na izmjenu početne nominacije ako se, na osnovi godišnjeg izvješća ACER-a o praćenju iz točke 2.2.1. podtočke 2., pokaže da je u interkonekcijskim točkama potražnja nadmašila ponudu, po cijeni rezervacije kada se koriste dražbe, tijekom postupka dodjele kapaciteta u godini na koju se odnosi izvješće o praćenju za proizvode koji se koriste bilo u toj godini ili u jednoj od naredne dvije godine:
 - (a) za najmanje tri proizvoda stalnog kapaciteta trajanja od mjesec dana;
 - (b) za najmanje dva proizvoda stalnog kapaciteta trajanja od jednog tromjesečja;
 - (c) za najmanje jedan proizvod stalnog kapaciteta trajanja od jedne godine ili više; ili
 - (d) kada u barem šest mjeseci nije ponuđen niti jedan proizvod stalnog kapaciteta trajanja od jednog mjeseca ili više.
2. Ako se, na temelju godišnjeg izvješća ACER-a o praćenju iz točke 2.2.1. podtočke 2., pokaže da se situacija opisana u točki 1. vjerojatno neće ponovno pojaviti u sljedeće tri godine, na primjer kao rezultat raspoloživosti kapaciteta zbog fizičkog širenja mreže ili prekida dugoročnih ugovora, nadležna regulatorna tijela mogu donijeti odluku o prekidu mehanizma „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed.

3. Stalna renominacija dozvoljava se do najviše 90 % i najmanje 10 % ugovornog kapaciteta od strane korisnika mreže u interkonekcijskoj točki. Međutim, ako nominacija prelazi 80 % ugovornog kapaciteta, polovica nenominirane količine može se renominirati prema gore. Ako nominacija ne prelazi 20 % ugovornog kapaciteta, polovica nominirane količine može se renominirati prema dolje. Primjena ove točke ne dovodi u pitanje primjenjive hitne mjere.
4. Prvotni nositelj ugovornog kapaciteta može renominirati ograničeni dio svojeg ugovornog stalnog kapaciteta na prekidivoj osnovi.
5. Točka 3. ne primjenjuje se na korisnike mreže – osobe ili poduzetnike i poduzetnike koje kontroliraju u smislu članka 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004¹ – koji drže manje od 10 % prosječnog tehničkog kapaciteta u prethodnoj godini u interkonekcijskoj točki.
6. U interkonekcijskim točkama gdje se u skladu s točkom 3. primjenjuje mehanizam „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed, regulatorno tijelo obavlja procjenu odnosa s programom prekomjernog upisa i ponovnog otkupa sukladno točki 2.2.2., što može rezultirati odlukom regulatornog tijela o neprimjeni točke 2.2.2. u tim interkonekcijskim točkama. Takva se odluka odmah priopćuje ACER-u i Komisiji.

¹ Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) (SL L 24, 29.1.2004., str. 1.).

7. Regulatorno tijelo može donijeti odluku o provedbi mehanizma „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed sukladno točki 3. u interkonekcijskoj točki. Prije donošenja odluke regulatorno tijelo savjetuje se s regulatornim tijelima susjednih država članica. Prilikom donošenja odluke regulatorno tijelo uzima u obzir mišljenja susjednih regulatornih tijela.

2.2.4. Predaja ugovorenog kapaciteta

Operatori transportnih sustava prihvaćaju svaku predaju stalnog kapaciteta koji je u interkonekcijskoj točki ugovorio korisnik mreže, izuzev proizvoda kapaciteta trajanja od jednog dana ili kraćeg. Korisnik mreže zadržava svoja prava i obveze na temelju ugovora o kapacitetu sve dok operator transportnog sustava ne preraspodijeli kapacitet i ako operator transportnog sustava nije kapacitet preraspodijelio. Predani kapacitet smatra se preraspodijeljenim samo nakon što je raspoređen sav raspoloživi kapacitet. Operator transportnog sustava odmah obavješćuje korisnika mreže o svakoj preraspodjeli svojeg predanog kapaciteta. Regulatorno tijelo odobrava posebne uvjete za predaju kapaciteta, posebno kada nekoliko korisnika mreže predaje svoje kapacitete.

2.2.5. Mehanizam „koristi ili izgubi” za dugoročni kapacitet

1. Regulatorna tijela zahtijevaju od operatora transportnih sustava da djelomično ili u potpunosti povuku sustavno neiskorišteni ugovoreni kapacitet u interkonekcijskoj točki koji koristi korisnik mreže ako taj korisnik nije prodao ili ponudio pod razumnim uvjetima svoj neiskorišteni kapacitet i ako drugi korisnici mreže zahtijevaju stalni kapacitet. Ugovoreni kapacitet smatra se sustavno neiskorištenim posebno ako:
 - (a) korisnik mreže koristi manje od prosječnih 80 % svojeg ugovorenog kapaciteta od 1. travnja do 30. rujna i od 1. listopada do 31. ožujka na temelju ugovora na snazi trajanja preko godine dana za što se ne može pronaći valjano obrazloženje; ili
 - (b) korisnik mreže sustavno nominira blizu 100 % svojeg ugovorenog kapaciteta i renominira prema dolje s ciljem zaobilaženja pravila utvrđenih u točki 2.2.3. podtočki 3.
2. Primjena mehanizma „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed ne smatra se opravdanjem kako bi se spriječila primjena točke 1.
3. Posljedica povlačenja za korisnika mreže je gubitak njegovog ugovorenog kapaciteta djelomično ili u potpunosti tijekom određenog razdoblja ili za preostalo važeće ugovorno razdoblje. Korisnik mreže zadržava svoja prava i obveze na temelju ugovora o kapacitetu sve dok operator transportnog sustava ne preraspodijeli kapacitet i ako operator transportnog sustava nije kapacitet preraspodijelio.

4. Operatori transportnih sustava redovito dostavljaju regulatornim tijelima sve podatke potrebne za praćenje opsega u kojem se koriste ugovoreni kapaciteti na temelju ugovora na snazi trajanja preko godine dana ili ponavljajućih tromjesečja tijekom razdoblja od najmanje dvije godine.
3. Utvrđivanje tehničkih informacija koje su potrebne korisnicima mreže kako bi dobili djelotvoran pristup sustavu za prirodni plin, utvrđivanje svih relevantnih točaka za zahtjeve o transparentnosti, informacije koje treba objaviti za sve relevantne točke i vremenski raspored za objavu tih informacija.
 - 3.1. Utvrđivanje tehničkih informacija koje su potrebne korisnicima mreže kako bi dobili djelotvoran pristup sustavu
 - 3.1.1. Oblik objave
 1. Operatori transportnih sustava pružaju sve informacije iz točke 3.1.2. i točke 3.3. podtočaka od 1. do 5. na sljedeći način:
 - (a) na internetskoj stranici koja je dostupna javnosti, bez naplate i bez potrebe za registracijom ili drugim oblicima prijave pri operatoru transportnog sustava;
 - (b) redovito i bez prekida; učestalost ovisi o nastalim promjenama i trajanju usluge;
 - (c) na lako razumljiv način;

- (d) na smislen, lako dostupan i nediskriminirajući način, koji je jasno odrediv po količini;
 - (e) u formatu koji se može preuzeti na računalo, a dogovoren je između operatora transportnih sustava i regulatornih tijela – na temelju mišljenja o usklađenom formatu koji daje ACER – i koji omogućuje kvantitativne i komparativne analize;
 - (f) u dosljednim jedinicama, točnije kWh (s referentnom temperaturom izgaranja od 298,15 K) je jedinica za energetska sadržaj, a m³ (pri 273,15 K i 1,01325 bara) je jedinica za zapreminu. Određuje se stalni faktor konverzije u energetska sadržaj. Osim navedenog oblika, moguća je i objava u drugim jedinicama;
 - (g) na službenim jezicima države članice i na engleskom jeziku;
 - (h) svi podaci dostupni su na jedinstvenoj središnjoj platformi na razini cijele Unije, koju uspostavlja ENTSOG na troškovno učinkovitoj osnovi.
2. Operatori transportnih sustava dostavljaju detalje o stvarnim promjenama svih informacija iz točke 3.1.2. i točke 3.3. podtočaka od 1. do 5., pravodobno i čim im postanu dostupne.

3.1.2. Sadržaj objave

1. Operatori transportnih sustava objavljuju najmanje sljedeće informacije o svojim sustavima i uslugama:
 - (a) detaljan i sveobuhvatan opis ponuđenih usluga i odgovarajućih naknada koje se naplaćuju;
 - (b) vrste ugovora o transportu koji su dostupni za navedene usluge;
 - (c) mrežna pravila i/ili standardne uvjete u kojima su opisana prava i odgovornosti svih korisnika mreže, uključujući:
 - i. usklađene ugovore o transportu i druge odgovarajuće dokumente;
 - ii. ako je to relevantno za pristup sustavu, specifikaciju odgovarajućih parametara kakvoće plina za sve relevantne točke prema definiciji iz točke 3.2., uključujući barem gornju bruto kalorijsku vrijednost, Wobbeov indeks i sadržaj kisika te financijsku odgovornost ili troškove konverzije za korisnike mreže, ako plin nije u skladu s tim specifikacijama;
 - iii. ako je to relevantno za pristup sustavu, informacije o zahtjevima u vezi s tlakom plina za sve relevantne točke;
 - iv. postupak u slučaju prekida prekidivog kapaciteta, uključujući, ako je primjenjivo, vrijeme, opseg i rangiranje pojedinih prekida, primjerice razmjerno ili po načelu „tko se prvi priključi, posljednji se prekida”;

- (d) usklađene postupke koji se primjenjuju pri korištenju transportnog sustava, uključujući definicije ključnih pojmova;
- (e) odredbe o dodjeli kapaciteta, upravljanju zagušenjem i postupcima protiv gomilanja i za ponovnu uporabu kapaciteta;
- (f) pravila koja se primjenjuju na trgovanje kapacitetima na sekundarnom tržištu u odnosu na operatora transportnog sustava;
- (g) pravila o uravnoteživanju i metodologija za izračunavanje naknada za neravnotežu;
- (h) ako je potrebno, razine fleksibilnosti i tolerancije koje su uključene u usluge transporta i druge usluge bez posebne naknade, kao i eventualno dodatno ponuđenu fleksibilnost i odgovarajuće naknade;
- (i) detaljan opis sustava za prirodni plin operatora transportnog sustava i njegovih relevantnih interkonekcijskih točaka, kako su definirane u točki 3.2., te imena operatora međusobno povezanih sustava ili postrojenja;
- (j) pravila koja se primjenjuju pri priključivanju na sustav za prirodni plin kojim upravlja operator transportnog sustava;
- (k) informacije o mehanizmima za slučaj opasnosti, ako je operator transportnog sustava za njih odgovoran, kao što su mjere koje mogu dovesti do isključenja skupina kupaca i druga opća pravila odgovornosti koja se odnose na operatora transportnog sustava;

- (l) postupke koje su operatori transportnih sustava dogovorili na interkonekcijskim točkama, koji su bitni za pristup korisnika mreže dotičnim transportnim sustavima, a odnose se na interoperabilnost mreže, dogovorene postupke vezane uz nominaciju i usklađivanje te druge dogovorene postupke za utvrđivanje odredaba o raspodjeli toka plina i uravnoteživanju, uključujući korištene metode;
- (m) operatori transportnih sustava objavljuju detaljan i sveobuhvatan opis metodologije i postupka, uključujući informacije o korištenim parametrima i ključnim pretpostavkama, koji se rabe za izračunavanje tehničkog kapaciteta.

3.2. Utvrđivanje svih relevantnih točaka za zahtjeve o transparentnosti

1. Relevantne točke uključuju najmanje:

- (a) sve ulazne i izlazne točke u transportnu mrežu i iz nje kojom upravlja određeni operator transportnog sustava, uz izuzetak izlaznih točaka koje su povezane samo s jednim krajnjim kupcem i uz izuzetak ulaznih točaka koje su neposredno povezane s proizvodnim postrojenjem samo jednog proizvođača, koji se nalazi unutar Unije;
- (b) sve ulazne i izlazne točke koje povezuju zone uravnoteženja operatora transportnih sustava;
- (c) sve točke koje povezuju mrežu operatora transportnog sustava s terminalom za UPP, fizičkim čvorištima za prirodni plin, skladišnim i proizvodnim postrojenjima, osim ako su ta proizvodna postrojenja izuzeta na temelju točke (a);

- (d) sve točke koje povezuju mrežu određenog operatora transportnog sustava s infrastrukturom koja je potrebna za pružanje pomoćnih usluga.
2. Informacije za pojedine krajnje kupce i proizvodna postrojenja, koje su isključene iz definicije relevantnih točaka opisanih u točki 3.2. podtočki 1. podtočki (a), objavljuju se u zbirnom obliku barem za svaku zonu uravnoteženja. Za potrebe primjene ovog Priloga, taj se zbir pojedinih krajnjih kupaca i proizvodnih postrojenja, isključenih iz definicije relevantnih točaka opisanih u točki 3.2. podtočki 1. podtočki (a), smatra jednom relevantnom točkom.
3. Ako točkama između dva ili više operatora transportnih sustava upravljaju samo dotični operatori transportnih sustava, bez ikakvog ugovornog ili operativnog uključivanja korisnika sustava, ili ako točke povezuju transportni sustav s distribucijskim sustavom i na tim točkama nema ugovornog zagušenja, operatori transportnih sustava za te točke izuzimaju se iz obveze objavljivanja zahtjeva iz točke 3.3. Regulatorno tijelo može zatražiti da operatori transportnih sustava objave zahtjeve iz točke 3.3. za skupine ili za sve izuzete točke. U tom se slučaju informacije, ako su dostupne operatoru transportnog sustava, objavljuju u zbirnom obliku i na smisleni način, barem za svaku zonu uravnoteženja. Za potrebe primjene ovog Priloga, taj se zbir tih točaka smatra jednom relevantnom točkom.

3.3. Informacije koje treba objaviti za sve relevantne točke i vremenski raspored za objavu tih informacija

1. Operatori transportnih sustava za sve relevantne točke objavljuju informacije nabrojane u drugom podstavku točkama od (a) do (g) za sve usluge i pomoćne usluge koje su pružene, posebno informacije o umješavanju, balastiranju i konverziji. Te se informacije objavljuju u brojčanom obliku, za satno ili dnevno razdoblje, jednako najmanjem referentnom razdoblju za rezerviranje kapaciteta i renominaciju te najmanjem obračunskom razdoblju za koje se izračunavaju naknade za neravnotežu. Ako je najmanje referentno razdoblje različito od dnevnog razdoblja, informacije koje su nabrojane u drugom podstavku točkama od (a) do (g) stavljaju se na raspolaganje i za dnevno razdoblje.

Sljedeće se informacije i njihova ažuriranja objavljuju čim postanu dostupni operatoru transportnog sustava (u gotovo stvarnom vremenu):

- (a) tehnički kapacitet za tokove u oba smjera;
- (b) ukupni ugovoreni stalni i prekidivi kapacitet u oba smjera;
- (c) nominacije i renominacije u oba smjera;
- (d) raspoloživi stalni i prekidivi kapacitet u oba smjera;
- (e) stvarni fizički tokovi;
- (f) planirani i stvarni prekid prekidivog kapaciteta;

- (g) planirani i neplanirani prekidi stalnih usluga te informacije o ponovnom uspostavljanju stalnih usluga, posebno održavanje sustava i vjerojatno trajanje eventualnih prekida zbog održavanja; planirani prekidi objavljuju se najmanje 42 dana unaprijed;
 - (h) pojava neuspješnih, pravno valjanih zahtjeva za proizvode stalnog kapaciteta trajanja od mjesec dana ili duljeg, uključujući broj i količinu neuspješnih zahtjeva;
 - (i) u slučaju dražbi, gdje su i kada proizvodi stalnog kapaciteta trajanja od mjesec dana ili duljeg prodani po cijenama višima od cijene rezervacije;
 - (j) gdje i kada se ne nudi niti jedan proizvod stalnog kapaciteta trajanja od mjesec dana ili duljeg u redovitom postupku dodjele;
 - (k) ukupan kapacitet stavljen na raspolaganje putem primjene postupaka upravljanja zagušenjem utvrđenim u točkama od 2.2.2. do 2.2.5. za svaki primijenjeni postupak upravljanja zagušenjem.
- 2. Za sve relevantne točke, informacije iz točke 3.3. podtočke 1. podtočaka (a), (b) i (d) objavljuju se najmanje 24 mjeseca unaprijed.
 - 3. Za sve relevantne točke operatori transportnih sustava objavljuju povijesne podatke o zahtjevima iz točke 3.3. podtočke 1. podtočaka od (a) do (g) za proteklih pet godina, bez prekida.

4. Operatori transportnih sustava svakodnevno objavljuju izmjerene vrijednosti gornje bruto kalorijske vrijednosti, Wobbeova indeksa, sadržaj vodika umiješanog u sustav za prirodni plin, sadržaj metana i sadržaj kisika za sve relevantne točke. Privremeni se podaci objavljuju najkasnije tri dana nakon odgovarajućeg plinskog dana. Konačni se podaci objavljuju u roku od tri mjeseca od završetka odgovarajućeg mjeseca.
5. Za sve relevantne točke operatori transportnih sustava objavljuju raspoložive kapacitete, rezervirane i tehničke kapacitete, jednom godišnje za sve godine u kojima je kapacitet ugovoren i jednu dodatnu godinu, a najmanje za sljedećih 10 godina. Te se informacije ažuriraju najmanje jednom mjesečno ili češće, ako su dostupne nove informacije. Objava odražava razdoblje za koje je kapacitet ponuđen tržištu.

3.4. Informacije koje treba objaviti u pogledu transportnog sustava i vremenski raspored za objavu tih informacija

1. Operatori transportnih sustava osiguravaju svakodnevnu objavu i ažuriranje zbirnih količina ponuđenih kapaciteta i kapaciteta koji su ugovoreni na sekundarnom tržištu, to jest koje je jedan korisnik mreže prodao drugom korisniku mreže, ako operator transportnog sustava raspolaže tim informacijama. Te informacije uključuju sljedeće specifikacije:
 - (a) interkonekcijsku točku gdje se prodaje kapacitet;
 - (b) vrstu kapaciteta, to jest ulazni, izlazni, stalni, prekidivi;

- (c) količinu i trajanje prava korištenja kapaciteta;
- (d) vrstu prodaje, na primjer transfer ili dodjelu;
- (e) ukupan broj trgovanja ili transfera;
- (f) sve druge uvjete koji su poznati operatoru transportnog sustava, kako je navedeno u točki 3.3.

Ako te informacije pruži treća strana, operatori transportnih sustava izuzeti su iz obveze da ih pruže.

2. Operatori transportnih sustava objavljuju usklađene uvjete pod kojima će prihvaćati transakcije kapaciteta, na primjer tranzite i dodjele. Ti uvjeti moraju sadržavati najmanje:

- (a) opis standardiziranih proizvoda koji se mogu prodati na sekundarnom tržištu;
- (b) vrijeme koje je potrebno od ideje do realizacije provedbe/prihvata/registracije sekundarnih trgovanja; u slučaju kašnjenja potrebno je objaviti razloge;
- (c) obavijest prodavatelja ili treće strane iz točke 3.4. podtočke 1. operatoru transportnog sustava o imenu prodavatelja i kupca te specifikacijama kapaciteta, kako su navedene u točki 3.4. podtočki 1.

Ako te informacije pruži treća strana, operatori transportnih sustava izuzeti su iz obveze da ih pruže.

3. Svaki operator transportnog sustava, što se tiče usluge uravnoteživanja svojeg sustava, svakom korisniku mreže pruža, za svako razdoblje uravnoteživanja, svoje specifične privremene obujme neravnoteže i podatke o troškovima za svakog pojedinog korisnika mreže, najkasnije jedan mjesec od kraja razdoblja uravnoteživanja. Konačni podaci kupaca koji se dostavljaju prema standardiziranim profilima opterećenja mogu se dostaviti do 14 mjeseci kasnije. Ako te informacije pruži treća strana, operatori transportnih sustava izuzeti su iz obveze da ih pruže. Pružanje tih informacija odvija se poštujući povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.
4. Ako su trećim stranama ponuđene usluge u vezi s fleksibilnošću, osim tolerancija, operatori transportnih sustava dan unaprijed objavljuju dnevna predviđanja najveće količine fleksibilnosti, rezervirane količine fleksibilnosti i raspoložive fleksibilnosti na tržištu na dan-unaprijed osnovi. Operator transportnog sustava objavljuje i naknadne informacije o zbirnom korištenju svake usluge vezane uz fleksibilnost na kraju svakog plinskog dana. Ako regulatorno tijelo smatra da bi takve informacije mogle korisnicima mreže dati priliku za potencijalnu zlorabu, ono može odlučiti da operatora transportnog sustava izuzme iz te obveze.

5. Operatori transportnih sustava za svaku zonu uravnoteženja objavljuju količinu plina u transportnom sustavu na početku svakog plinskog dana i predviđenu količinu prirodnog plina u transportnom sustavu na kraju svakog plinskog dana. Predviđena količina prirodnog plina za kraj plinskog dana ažurira se svaki sat tijekom plinskog dana. Ako se naknade za neravnotežu izračunavaju svaki sat, operator transportnog sustava svaki sat objavljuje količinu plina u transportnom sustavu. Isto tako, operatori transportnih sustava mogu za svaku zonu uravnoteženja umjesto toga objaviti zbirno stanje neravnoteže svih korisnika na početku svakog razdoblja uravnoteživanja i predviđeno zbirno stanje neravnoteže svih korisnika na kraju svakog plinskog dana. Ako regulatorno tijelo smatra da bi takve informacije mogle korisnicima mreže dati priliku za potencijalnu zlorabu, ono može odlučiti da operatora transportnog sustava izuzme iz te obveze.
6. Operatori transportnih sustava pružaju lako razumljive instrumente za izračunavanje tarifa.
7. Operatori transportnih sustava najmanje pet godina vode stvarnu evidenciju svih ugovora o kapacitetu i svih drugih informacija u vezi s izračunavanjem i osiguravanjem pristupa raspoloživim kapacitetima, posebno o pojedinačnim nominacijama i prekidima, tako da budu na raspolaganju mjerodavnim nacionalnim tijelima. Operatori transportnih sustava moraju najmanje pet godina čuvati dokumentaciju koja se odnosi na sve relevantne informacije iz točke 3.3. podtočaka 4. i 5. te ih staviti na raspolaganje regulatornom tijelu na zahtjev. Obje strane poštuju poslovnu tajnu.

8. Uz primjerenu prethodnu obavijest operatori transportnih sustava, najmanje jednom godišnje i u unaprijed određenom roku, objavljuju sva planirana razdoblja održavanja koja bi mogla utjecati na prava korisnika mreže iz ugovora o transportu i odgovarajuće operativne informacije. To uključuje objavu svih promjena u pogledu planiranih razdoblja održavanja i obavijesti o neplaniranom održavanju na ažuran i nediskriminirajući način, čim te informacije postanu dostupne operatoru transportnog sustava. Tijekom razdoblja održavanja operatori transportnih sustava redovito objavljuju ažurirane informacije o detaljima, očekivanom trajanju i učinku održavanja.
4. Oblik i sadržaj objave tehničkih informacija o pristupu mreži za operatore mreže za vodik i informacija koje se objavljuju na svim relevantnim točkama i vremenski raspored objave
- 4.1. Oblik objave tehničkih informacija o pristupu mreži
1. Operatori mreže za vodik pružaju sve informacije koje su korisnicima mreže potrebne kako bi dobili djelotvoran pristup mreži iz točaka 4.2. i 4.3. na sljedeći način:
 - (a) na internetskoj stranici koja je dostupna javnosti, bez naplate i bez potrebe za registracijom ili drugim oblicima prijave pri operatoru mreže za vodik;
 - (b) redovito i bez prekida; učestalost ovisi o nastalim promjenama i trajanju usluge;

- (c) na lako razumljiv način;
 - (d) na jasan, lako dostupan i nediskriminirajući način, koji je odrediv po količini;
 - (e) u obliku koji se može preuzeti, a dogovoren je između operatora mreže za vodik i regulatornih tijela – na temelju mišljenja o usklađenom formatu koji daje ACER – i koji omogućuje kvantitativne analize;
 - (f) u dosljednim jedinicama, točnije kWh je jedinica za energetska sadržaj, a m³ je jedinica za zapremninu; određuje se stalni faktor konverzije u energetska sadržaj; osim toga, moguća je i objava u drugim jedinicama;
 - (g) na službenim jezicima države članice i na engleskom jeziku;
 - (h) svi podaci dostupni su od 1. listopada 2026. na jedinstvenoj središnjoj platformi na razini cijele Unije, koju uspostavlja ENNOH na isplativoj osnovi.
2. Operatori mreže za vodik dostavljaju detalje o stvarnim promjenama svih informacija iz točaka 4.2. i 4.3. pravodobno i čim im postanu dostupne.

4.2. Sadržaj objave tehničkih informacija o pristupu mreži

1. Operatori mreže za vodik objavljuju najmanje sljedeće informacije o svojim sustavima i uslugama:
 - (a) detaljan i sveobuhvatan opis ponuđenih usluga i s njima povezanih naknada;
 - (b) različite vrste ugovora o transportu koji su dostupni za te usluge;
 - (c) mrežna pravila i/ili standardne uvjete u kojima su opisana prava i odgovornosti svih korisnika mreže, uključujući:
 - i. usklađene ugovore o transportu i druge odgovarajuće dokumente;
 - ii. ako je to bitno za pristup mreži, za sve relevantne točke, specifikacije odgovarajućih parametara kvalitete vodika te odgovornost ili troškove konverzije za korisnike mreže ako vodik nije u skladu s tim specifikacijama;
 - iii. ako je to relevantno za pristup sustavu, informacije o zahtjevima u vezi s tlakom plina za sve relevantne točke;
 - (d) usklađene postupke koji se primjenjuju pri korištenju mreže za vodik, uključujući definicije ključnih pojmova;

- (e) ako je potrebno, razine fleksibilnosti i tolerancije koje su uključene u transportne i druge usluge bez posebne naknade, kao i eventualno dodatno ponuđenu fleksibilnost i odgovarajuće naknade;
- (f) detaljan opis mreže za vodik operatora mreže za vodik i njegovih relevantnih interkonekcijskih točaka, kako su definirane u točki 2., te imena operatora međusobno povezanih mreža ili postrojenja;
- (g) pravila koja se primjenjuju pri priključivanju na mrežu kojom upravlja operator mreže za vodik;
- (h) informacije o mehanizmima za slučaj opasnosti ako je operator mreže za vodik za njih odgovoran, kao što su mjere koje mogu dovesti do isključenja skupina kupaca i druga opća pravila odgovornosti koja se odnose na operatora mreže za vodik;
- (i) postupke koje su operatori mreže za vodik dogovorili na interkonekcijskim točkama, koji su bitni za pristup korisnika mreže dotičnoj mreži za vodik, a odnose se na interoperabilnost mreže.

2. Relevantne točke uključuju najmanje:

- (a) sve ulazne i izlazne točke u mrežu za vodik i iz nje kojima upravlja operator mreže za vodik, uz izuzetak izlaznih točaka koje su povezane samo s jednim krajnjim kupcem i uz izuzetak ulaznih točaka koje su neposredno povezane s proizvodnim postrojenjem samo jednog proizvođača koji se nalazi unutar Unije;

- (b) sve ulazne i izlazne točke koje povezuju mreže operatora mreže za vodik;
- (c) sve točke koje povezuju mrežu operatora mreže za vodik s terminalom za UPP, terminalima za vodik, fizičkim čvorištima za prirodni plin, skladišnim i proizvodnim postrojenjima, osim ako su ta proizvodna postrojenja izuzeta na temelju točke (a);
- (d) sve točke koje povezuju mrežu određenog operatora mreže za vodik s infrastrukturom koja je potrebna za pružanje pomoćnih usluga.

- 3. Informacije za pojedine krajnje kupce i proizvodna postrojenja, koje su isključene iz definicije relevantnih točaka opisanih u točki 2. podtočki (a), objavljuju se u zbirnom obliku i smatraju se jednom relevantnom točkom.

4.3. Informacije koje se objavljuju na svim relevantnim točkama i vremenski raspored objave

- 1. Operatori mreže za vodik na svim relevantnim točkama objavljuju informacije nabrojane u drugom podstavku točkama od (a) do (g) za sve usluge u brojčanom obliku, za satno ili dnevno razdoblje.

Sljedeće se informacije i njihova ažuriranja objavljuju u gotovo stvarnom vremenu:

- (a) tehnički kapacitet za tokove u oba smjera;
- (b) ukupni ugovoreni kapacitet u oba smjera;
- (c) nominacije i renominacije u oba smjera;

- (d) raspoloživi kapacitet u oba smjera;
 - (e) stvarni fizički tokovi;
 - (f) planirani i stvarni prekid kapaciteta;
 - (g) planirani i neplanirani prekidi pružanja usluga; planirani prekidi objavljuju se najmanje 42 dana unaprijed.
2. Za sve relevantne točke, informacije iz točke 1. podtočaka (a), (b) i (d) objavljuju se za razdoblje od najmanje 24 mjeseca unaprijed.
 3. Za sve relevantne točke, operatori mreže za vodik objavljuju povijesne podatke o zahtjevima iz točke 1. podtočaka od (a) do (f) za proteklih pet godina, bez prekida.
 4. Operatori mreže za vodik svakodnevno objavljuju izmjerene vrijednosti čistoće vodika i kontaminanata na svim relevantnim točkama. Privremeni se podaci objavljuju najkasnije u roku od tri dana. Konačni se podaci objavljuju u roku od tri mjeseca od završetka odgovarajućeg mjeseca.
 5. Dodatne pojedinosti potrebne za provedbu točaka 4.1., 4.2. i 4.3., na primjer pojedinosti o obliku i sadržaju informacija potrebnih korisnicima mreže za djelotvoran pristup mreži, informacije koje se objavljuju za relevantne točke i pojedinosti o vremenskim rasporedima, utvrđuju se u mrežnim pravilima uspostavljenima na temelju članka 70..
-

PRILOG II.

Uredba stavljena izvan snage i popis njezinih naknadnih izmjena

Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 211, 14.8.2009., str. 36).	
Odluka Komisije 2010/685/EU (SL L 293, 11.11.2010., str. 67.)	
Odluka Komisije 2012/490/EU (SL L 231, 28.8.2012., str. 16.)	
Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.)	(samo članak 22.)
Odluka Komisije (EU) 2015/715 (SL L 114, 5.5.2015., str. 9.)	
Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.)	(samo članak 50.)
Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 152, 3.6.2022., str. 45.)	(samo članak 25.)
Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.)	(samo članak 2.)

PRILOG III.

Korelacijska tablica

Uredba (EZ) br. 715/2009	Ova Uredba
Članak 1. prvi stavak, uvodni tekst	Članak 1. prvi stavak, uvodni tekst
Članak 1. prvi stavak točka (a)	Članak 1. prvi stavak točka (a)
Članak 1. prvi stavak točka (b)	-
Članak 1. prvi stavak točka (c)	Članak 1. prvi stavak točka (b)
Članak 1. drugi, treći i četvrti stavak	Članak 1. drugi, treći i četvrti stavak
Članak 2. stavak 1., uvodni tekst	Članak 2. stavak 1., uvodni tekst
-	Članak 2. stavak 1. točka 1.
Članak 2. stavak 1. točka 1.	Članak 2. stavak 1. točka 2.
Članak 2. stavak 1. točka 2.	Članak 2. stavak 1. točka 3.
Članak 2. stavak 1. točka 3.	Članak 2. stavak 1. točka 4.
Članak 2. stavak 1. točka 4.	Članak 2. stavak 1. točka 5.
Članak 2. stavak 1. točka 5.	Članak 2. stavak 1. točka 6.
Članak 2. stavak 1. točka 6.	Članak 2. stavak 1. točka 7.
Članak 2. stavak 1. točka 7.	Članak 2. stavak 1. točka 8.
Članak 2. stavak 1. točka 8.	Članak 2. stavak 1. točka 9.
Članak 2. stavak 1. točka 9.	Članak 2. stavak 1. točka 10.
Članak 2. stavak 1. točka 10.	Članak 2. stavak 1. točka 11.
Članak 2. stavak 1. točka 11.	Članak 2. stavak 1. točka 12.
Članak 2. stavak 1. točka 12.	Članak 2. stavak 1. točka 13.
Članak 2. stavak 1. točka 13.	Članak 2. stavak 1. točka 14.
Članak 2. stavak 1. točka 14.	Članak 2. stavak 1. točka 15.
Članak 2. stavak 1. točka 15.	Članak 2. stavak 1. točka 16.
Članak 2. stavak 1. točka 16.	Članak 2. stavak 1. točka 17.

Uredba (EZ) br. 715/2009	Ova Uredba
Članak 2. stavak 1. točka 17.	Članak 2. stavak 1. točka 18.
Članak 2. stavak 1. točka 18.	Članak 2. stavak 1. točka 19.
Članak 2. stavak 1. točka 19.	Članak 2. stavak 1. točka 20.
Članak 2. stavak 1. točka 20.	Članak 2. stavak 1. točka 21.
Članak 2. stavak 1. točka 21.	Članak 2. stavak 1. točka 22.
Članak 2. stavak 1. točka 22.	Članak 2. stavak 1. točka 23.
Članak 2. stavak 1. točka 23.	Članak 2. stavak 1. točka 24.
Članak 2. stavak 1. točka 24.	Članak 2. stavak 1. točka 25.
Članak 2. stavak 1. točka 25.	Članak 2. stavak 1. točka 26.
Članak 2. stavak 1. točka 26.	Članak 2. stavak 1. točka 27.
Članak 2. stavak 1. točka 27.	Članak 2. stavak 1. točka 28.
Članak 2. stavak 1. točka 28.	Članak 2. stavak 1. točka 29.
-	Članak 2. stavak 1. točke od 30. do 83.
Članak 2. stavak 2.	Članak 2. stavak 2.
-	Članci 3., 4. i 5.
Članak 14. stavak 1.	Članak 6. stavak 1.
-	Članak 6. stavak 2.
Članak 14. stavak 2.	Članak 6. stavak 3.
-	Članak 6. stavak 4.
Članak 14. stavak 3.	Članak 6. stavak 5.
-	Članak 6. stavci 6. i 7.
-	Članak 7.
Članak 15. stavci 1. i 2.	Članak 8. stavci 1. i 2.
-	Članak 8. stavak 3.
Članak 15. stavak 3.	Članak 8. stavak 4.
Članak 15. stavak 4.	Članak 8. stavak 5.

Uredba (EZ) br. 715/2009	Ova Uredba
Članak 15. stavak 5.	Članak 8. stavak 6.
-	Članak 8. stavak 7.
-	Članak 9.
Članak 16. stavci 1., 2. i 3.	Članak 10. stavci 1., 2. i 3.
Članak 16. stavak 5.	Članak 10. stavak 4.
Članak 16. stavak 4.	-
Članak 17.	Članak 11.
Članak 22.	Članak 12.
Članak 21.	Članak 13.
Članak 3.	Članak 14.
Članak 3.a	Članak 15.
-	Članak 16.
Članak 13.	Članak 17. stavci 1., 2. i 3.
-	Članak 17. stavci 4. i 5.
-	Članci od 18. do 23.
Članak 4.	Članak 24.
Članak 5.	Članak 25.
Članak 8. stavci 1., 2. i 3.	Članak 26. stavci 1., 2. i 3. prvi podstavak točke (a), (b), (c), (e),(f) i (g)
-	Članak 26. stavak 3. prvi podstavak točke (d), (h) i (i)
-	Članak 26. stavak 3. drugi podstavak
Članak 8. stavak 4.	Članak 26. stavak 4. prvi podstavak
-	Članak 26. stavak 4. drugi i treći podstavak
Članak 8. stavci 5.,7., 8. i 9.	Članak 26. stavci od 5. do 8.
Članak 8. stavci 11. i 12.	Članak 26. stavci 9. i 10.
-	Članak 26. stavak 11.

Uredba (EZ) br. 715/2009	Ova Uredba
Članak 9.	Članak 27.
Članak 24.	Članak 28.
Članak 10.	Članak 29.
Članak 11.	Članak 30.
Članak 12.	Članak 31.
Članak 8. stavak 10.	Članak 32.
Članak 18. stavci od 1. do 6.	Članak 33. stavci od 1. do 6.
-	Članak 33. stavak 7.
Članak 19. stavak 1.	Članak 34. stavak 1.
-	Članak 34. stavak 2.
Članak 19. stavci od 2. do 5.	Članak 34. stavci od 3. do 6. prvi podstavak
-	Članak 34. stavak 6. drugi podstavak
Članak 20.	Članak 35.
-	Članci od 36. do 70.
Članak 8. stavak 6. točke (a), (b), (f), (h) i (l)	Članak 71. stavak 1. točke od (a) do (e),
-	Članak 71. stavak 1. točka (f)
Članak 8. stavak 6. točke (e), (g), (j) i (k)	Članak 71. stavak 2. točke od (a) do (d)
-	Članak 71. stavak 2. točka (e)
Članak 8. stavak 6. točke (c), (d) i (i)	-
Članak 6. stavci 1. 2. i 3.	Članak 71. stavci 3., 4. i 5.
-	Članak 71. stavak 6.
Članak 6. stavci 4., 5. i 6.	Članak 71. stavci 7., 8. i 9.
-	Članak 71. stavak 10.
Članak 6. stavci 7. i 8.	-
Članak 6. stavci od 9. do 12.	Članak 71. stavci od 11. do 14.
-	Članak 71. stavak 15.

Uredba (EZ) br. 715/2009	Ova Uredba
-	Članak 72.
Članak 7.	Članak 73.
Članak 23.	Članak 74.
Članak 26.	Članak 75.
Članak 25.	Članak 76. stavci 1. i 2.
-	Članak 76. stavci od 3. do 7.
Članak 27. stavci 1. i 2.	Članak 77. stavci 1. i 3.
-	Članak 77. stavak 2.
-	Članak 78.
Članak 30.	Članak 79.
-	Članak 80.
Članak 28. stavak 1.	Članak 81. stavak 1.
Članak 28. stavak 2.	-
-	Članak 81. stavci 2. i 3.
-	Članci od 82. do 87.
Članak 31.	Članak 88.
Članak 32.	Članak 89.
Prilog I.	Prilog I.
-	Prilog II.
Prilog III.	Prilog III.